

Stručné shrnutí věcného obsahu zprávy

Materiál mapuje problematiku migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2015 s porovnáním některých profilových ukazatelů s úrovní roku 2014, případně let předcházejících a přináší základní analýzu migračních trendů.

1. Nejdůležitější statistické ukazatele za rok 2015

Přeshraniční pohyb na vnější schengenské hranici

Na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici České republiky bylo v roce 2015 odbaveno v obou směrech 6,1 milionu osob. Z uvedeného počtu se jednalo v 53 % o občany Evropské unie, ve 33 % o občany třetích zemí potřebující ke vstupu vízum a 14 % představovali občané třetích zemí pohybující se v rámci bezvízového styku.

Ve stejném období, v souladu s ustanovením § 9 zákona o pobytu cizinců, byl policií odepřen vstup na vnější schengenské hranici České republiky 469 osobám. V porovnání s předchozím rokem došlo k výraznému zvýšení počtu o 134 osob (tj. +40%). Nejčastěji byl vstup odepřen státním příslušníkům Iráku (92 osob), Ruska (56 osob), uprchlíkům dle Konvence 1951 (50 osob), Arménie (28 osob) a Ázerbájdžánu (27).

Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

V roce 2015 bylo na zastupitelských úřadech České republiky podáno celkem 448 371 žádostí o udělení víza (oproti roku 2014 pokles o cca 17 %) a uděleno, resp. vyznačeno celkem 426 509 víz (oproti roku 2014 pokles o 19 %). Podobně jako v předchozích letech byl i v roce 2015 zpracován nejvyšší počet žádostí o udělení krátkodobého víza na ZÚ Moskva, ZÚ Lvov, ZÚ Kyjev, ZÚ Jekatěrinburg a ZÚ Peking.

Řízení o udělení víza a povolení k pobytu na území České republiky

Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum v roce 2015 podali státní příslušníci Ruska (počet podaných žádostí 203 371; počet udělených víz 201 876), Ukrajiny (počet žádostí 66 184; uděleno víz 63 306), Číny (počet žádostí 30 652; uděleno víz 30 579), Turecka (počet žádostí 15 705; uděleno víz 15 438) a státní příslušníci Indie (počet žádostí 15 078; uděleno víz 14 190). Indie se v TOP 10 objevuje nově s téměř 40% nárůstem žadatelů oproti roku 2014.

Na celkovém počtu 14 236 podaných žádostí na ZÚ České republiky o dlouhodobé vízum se nejvíce podíleli státní příslušníci Spojených států (počet žádostí 3 325), Ruska (počet žádostí 2 555), a Ukrajiny (počet žádostí 1 813). Jedná se o stejné státní příslušnosti jako v minulých letech.

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ České republiky v roce 2015 celkem 8 247 cizinců ze třetích zemí. Nejčastěji žádali státní příslušníci Ukrajiny (2 049 žádostí), Ruska (825 žádostí) a Vietnamu (785 žádostí). Ministerstvo vnitra (MV) vydalo v řízení o udělení dlouhodobého pobytu 8 857 rozhodnutí, z toho 7 443 kladných. Nejvíce povolení bylo uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (1 834), Vietnamu (804) a Ruska (742). Na území České republiky bylo státními příslušníky třetích zemí podáno celkem 10 902 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (3 628 žádostí), Ruska (2 474 žádostí) a Kazachstánu (634 žádostí). MV v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu vydalo celkem 9 318 kladných rozhodnutí. Nejvíce povolení bylo uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (2 895), Ruska (2 305) a Kazachstánu (595).

V uvedeném roce vydalo MV 26 727 kladných rozhodnutí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu a 2 503 kladných rozhodnutí o změnu účelu dlouhodobého pobytu. Nejvíce kladných rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu bylo vydáno státním příslušníkům Ukrajiny (9 219, tj. 35 %), Ruska (5 820, tj. 22 %) a Vietnamu (3 350, tj. 13 %). MV vydalo v roce 2015 celkem 2 503 kladných rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem. Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům Ruska (929 rozhodnutí), Ukrajiny (664 rozhodnutí) a Kazachstánu (308 rozhodnutí).

V roce 2015 požádalo 14 418 občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu a 2 989 rodinných příslušníků občanů EU o udělení povolení k přechodnému pobytu (celkem bylo evidováno 17 407 žádostí o přechodný pobyt občana EU/rodinného příslušníka občana EU – meziroční pokles o 1 %). Nejčastěji o vydání potvrzení o přechodném pobytu občana EU žádali státní příslušníci Slovenska (6 594 žádostí; tj. 47,5%), Rumunska (1 569 žádostí; tj. 11,1%) a Německa (1 208 žádostí; 8,4%). Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali státní příslušníci Ukrajiny (948 žádostí; tj. 31,7%), Ruska (381 žádostí; tj. 12,7%) a Spojených států (216 žádostí; tj. 7,2%). Celkem bylo vydáno 15 481 kladných rozhodnutí.

V roce 2015 bylo Ministerstvem vnitra zaregistrováno celkem 22 469 žádostí o povolení k trvalému pobytu. Stejně jako v předchozích dvou letech již nepokračoval trend dlouhodobého nárůstu podaných žádostí. Meziročně počet žádostí o trvalý pobyt poklesl o 1%. Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu podali státní příslušníci Ukrajiny (7 826 žádostí), Slovenska (3 852 žádostí) a Vietnamu (3 561 žádostí). Ve stejném období vydalo MV v řízení o udělení

trvalého pobytu 22 163 rozhodnutí, tj. meziroční snížení o 23 %. Povolení k trvalému pobytu bylo nejčastěji udělováno státním příslušníkům Ukrajiny (5 519 povolení), Slovenska (3 471 povolení) a Vietnamu (2 970 povolení).

Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky

Ke dni 31. 12. 2015 pobývalo na území České republiky legálně (po dobu delší než 90 dnů) celkem 467 562 cizinců¹, což je o 3,5 % vyšší počet než na konci roku 2014 (k 31. 12. 2014 bylo evidováno 451 923 cizinců s povoleným pobytem v České republice). Cizinci tvořili zhruba 4,4 % populace České republiky. V důsledku ekonomické krize a jejích dopadů na situaci na českém trhu práce došlo v období 2009 – 2010 k dílčímu poklesu celkového počtu cizinců legálně pobývajících na území České republiky. Od roku 2011 již opět dochází k mírnému nárůstu počtu cizinců. Prozatím k nejvyššímu nárůstu od r. 2011 došlo meziročně v letech 2014/2015.

Největší zastoupení v obou kategoriích pobytu měli státní příslušníci Ukrajiny (104 388 osob), Slovenska (96 222 osob) a Vietnamu (56 666 osob). Tato skutečnost se odráží i ve statistikách ekonomických aktivit cizinců na území České republiky.

Ekonomické aktivity cizinců v České republice²

Ke dni 31. 12. 2015 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky evidováno v postavení zaměstnanců celkem 323 244 cizinců. Z tohoto počtu 245 333 (76% osob) byli, dle zaevidovaných informačních karet, občané členských států EU/EHP a Švýcarska (včetně jejich rodinných příslušníků) a 77 911 osob představovali cizinci ze třetích zemí. Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního povolení, bylo z jejich celkového počtu 16 851 evidováno 9 138 držitelů zaměstnaneckých karet, 7 380 držitelů povolení k zaměstnání, 224 držitelů modrých karet a 109 držitelů zelených karet.

Ze států mimo EU měli tradičně nejvyšší zastoupení na našem trhu práce státní příslušníci Ukrajiny (41 847 osob), Ruska (6 703 osob) a Vietnamu (5 098 osob). U států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (150 317 osob), Polska (24 982 osob), Rumunska (22 861 osob) a Bulharska (19 782 osob).

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným Generálním ředitelstvím úřadu práce, bylo ke konci roku 2015 evidováno celkem 1 685. Celkem bylo evidováno 71 274 cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce, kteří byli dočasně přiděleni k výkonu práce u uživatele.

Ve stejném období evidovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu celkem 83 862 podnikatelů cizinců (tj. + 293 oproti roku 2014); registrováno bylo 107 255 živnostenských oprávnění cizinců (tj. +2010).

Mezi podnikateli - cizinci bylo v České republice nejvíce státních příslušníků Vietnamu (22 928 osob), Ukrajiny (22 796 osob) a Slovenska (14 393 osob). Zastoupení v TOP 10 zůstalo stejné jako v přecházejících letech.

Žadatelé o mezinárodní ochranu v České republice

V roce 2015 v České republice požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 525 osob, tj. o 369 (31,9 %) žádostí více než v předchozím období.

Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2015 byly Ukrajina (694 žadatelů), Sýrie (134 žadatelů), Kuba (128 žadatelů) a Vietnam (81 žadatelů).

V České republice byl azyl udělen v 71 případěch. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Sýrie, ve 29 případech. Dále získalo azyl 7 státních příslušníků Ukrajiny, 6 občanů Moldavska, a po 4 státní příslušníci Arménie, Běloruska a Iráku.

Doplňkovou ochranu MV ve stejném roce udělilo 399 žadatelům. Tato forma ochrany byla nejčastěji udělena státním příslušníkům Ukrajiny (174 osob), Sýrie (101 osob) a Kuby (53 osob). Doplňková ochrana byla prodloužena ve 329 případech. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Sýrie (68 osob), následně Běloruska (63 osob), Iráku (36 osob) a Kuby (31 osob).

Státní občanství

V roce 2015 nabylo celkem státní občanství České republiky 4 917 cizinců, z toho 2 620 bylo uděleno (ve 28 případech se jednalo o osoby, kterým byla v České republice udělena ochrana formou azylu), ostatní ho nabyly prohlášením.

Státní občanství České republiky bylo uděleno nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (1 052 osob), Ruska (317 osob), Vietnamu (270 osob), Rumunska (111 osob) a Slovenska (110 osob).

¹Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v České republice evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území České republiky se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v České republice. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva, statisticky podchyceni nejsou.

²S ohledem na změny informačních systémů v průběhu posledních tří let má Ministerstvo práce a sociálních věcí k dispozici pouze kvalifikované odhady počtu zahraničních pracovníků vykonávajících na území České republiky práci v postavení zaměstnanců.

Nelegální migrace v České republice

V roce 2015 bylo celkem odhaleno při nelegální migraci na území České republiky 8 563 osob, což je nárůst o 77,6% oproti roku předcházejícímu. Z uvedeného počtu bylo 240 osob (tj. 2,8 %) zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici České republiky a 8 323 osob (tj. 97,2 %) při nelegálním pobytu.

V souvislosti s nelegální migrací přes vnější schengenskou hranici bylo nejvíce zadrženo státních příslušníků Ruska (47 osob), uprchlíků dle Konvence 1951 (38 osob) a Ukrajiny (32 osob). Při nelegálním pobytu bylo zjištěno nejvíce státních příslušníků Sýrie (2 016 osob), následovali státní příslušníci Ukrajiny (1 224 osob) a Kuvajtu (588 osob).

Opakovaně bylo v souvislosti s nelegální migrací v České republice zjištěno 582 osob. Nejčastěji se jednalo, mezi cizinci ze třetích zemí, o státní příslušníky Ukrajiny (152 osob), Kuvajtu (107 osob) a Saudské Arábie (55 osob).

Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici použilo neregulérní cestovní doklad 70 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (21 osob) a Albánie (16 osob). Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulérním cestovním dokladem 234 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (85 osob), Somálska (41 osob) a Sýrie (40 osob).

U některých osob bylo zachyceno i více cestovních dokladů. Celkem se jednalo o 247 kusů zachycených při nelegálním pobytu a 82 dokladů při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici. Nejčastěji byly v uvedeném roce zjišťovány při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici doklady členských států EU (celkem 228 dokladů, zejména z Rumunska, Itálie, Litvy a Bulharska).

Kontrolní činnost

V roce 2015 bylo odbory cizinecké policie PČR realizováno cca 253 000 pobytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány.

V témže roce bylo podle zákona o pobytu cizinců řešeno celkem 33 679 přestupků (jedná se o pokles o 1 911 přestupků, tj. -5,4 %). Bylo uloženo cca 32 000 blokových pokut ve výši cca 21,6 milionů Kč. Dle státních příslušností bylo nejvíce přestupků evidováno u státních příslušníků Ukrajiny (6 720 přestupků, tj. 20 %), Slovenska (12,9 % a Rakouska (8,5 %). Dále bylo vykázáno 1 537 správních deliktů právnických osob - ubytovatelů dle zákona o pobytu cizinců (meziroční pokles o 428 deliktů tj. -21,8 %).

V roce 2015 bylo Státním úřadem inspekce práce při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce zjištěno 1 037 nelegálně zaměstnávaných cizinců ze třetích zemí a 297 občanů ze států Evropské unie (mimo občany České republiky). Státní úřad inspekce práce uložil celkem 84 pokut za umožnění výkonu nelegální práce v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců ze třetích zemí v celkové výši 10 061 000,- Kč.

Koordinace a spolupráce v oblasti boje s nelegálním zaměstnáváním cizinců je zajišťována prostřednictvím Mezeřezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců, jehož gestorem je MPSV.

Živnostenské úřady provedly v roce 2015 kontrolu celkem 2 320 zahraničních subjektů, z toho bylo 1 420 zahraničních fyzických osob a právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob. Při 1 420 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo za rok 2015 zjištěno 900 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 915 900,- Kč, dále bylo v 674 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 11 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Pokud jde o kontrolu 900 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob, bylo při těchto kontrolách zjištěno 602 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 1 403 650,- Kč, dále bylo v 540 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a ve 47 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti.

V roce 2015 provedly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy celkem 931 kontrol dodržování povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti, při nichž bylo zkontrolováno 1 810 cizinců ze třetích zemí a 2 574 občanů ze států EU. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 232 cizinců ze třetích zemí důvodné podezření z výkonu nelegální práce dle § 5 zákona o zaměstnanosti a u 1 408 cizinců (ze států EU i z třetích zemí) nesplnili zaměstnavatelé informační povinnosti dle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. V případě 47 zkontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců. Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla zaměřena v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin. U tabákových výrobků bylo při kontrolách zjištěno celkem 1 260 případů podezření z porušení právních předpisů (v 590 případech se podíleli cizinci). V oblasti lihu a lihovin bylo při kontrolách zjištěno celkem 822 případů podezření z porušení právních předpisů (v 599 případech se podíleli cizinci). V rámci dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele zaměřené na kontrolu nabídky a prodeje zboží porušujícího práva duševního vlastnictví vzniklo u 1 180 cizinců podezření z porušení příslušných právních předpisů.

Správní vyhoštění a trest vyhoštění

V roce 2015 byl zaznamenán značný nárůst počtu osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění (3 009 osob; tj. +860 osob). K tomuto zvýšení došlo zejména z důvodu vyššího počtu vydaných rozhodnutí u občanů Ukrajiny a u státních příslušností, které byly zjištěny při tranzitní nelegální migraci. Nejvíce zastoupenou skupinou

cizinců, kterým bylo uvedené rozhodnutí vydáno, byli státní příslušníci Ukrajiny (1 243 osob, tj. 41,3 % z celkového počtu cizinců, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění). Následovali s velkým odstupem státní příslušníci Sýrie (237 osob) a Vietnamu (135 osob).

V návaznosti na návratovou směrnicí byl zaveden od ledna 2011 institut rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky. V roce 2015 bylo vydáno 2 630 těchto rozhodnutí, což představuje výrazný nárůst o 2 301 rozhodnutí, tj. téměř o 700% oproti předcházejícímu roku.

V roce 2015 uložily soudy v trestním řízení trest vyhoštění podle ustanovení § 80 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu 1 013 cizincům. Počet osob s uloženým trestem vyhoštění se oproti roku 2014 zvýšil o 2,8 % (tj. o +28 osob). Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (177 osob), Slovenska (169 osob), Rumunska (120 osob) a Vietnamu (117 osob).

Trestně stíhaní cizinci

V roce 2015 se cizinci podíleli na 8 960 skutcích, tedy 7,1 % všech objasněných trestných činů. Pro tyto trestné činy bylo trestně stíháno nebo vyšetřováno 7 264 cizinců, což představuje 7,1 % z celkového počtu stíhaných osob. Oproti roku 2014 došlo k nepatrnému zvýšení počtu stíhaných cizinců, a to o 0,7 %. Nejsilnější skupinou mezi trestně stíhanými cizinci byli státní příslušníci Slovenska (2 789 osob), dále pak Ukrajiny (1 055 osob) a Vietnamu (620 osob).

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2015 nejvíce stíhaných cizinců zaujala kategorie zbývající kriminalita³ s 1 893 cizinci (-62, tj. -3,2 %), ve které dominují trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství, následují majetkové trestné činy, s 1 628 cizinci (-36, tj. -2,2 %), dále ostatní kriminální činy s počtem 1 529 cizinců (-179 cizinců oproti roku 2014, tj. -10, %), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání se 711 cizinci. Následovaly hospodářské trestné činy, pro které bylo stíháno 1 236 cizinců (+111 cizinců, tj. +9,9 %). Násilné trestné činy dosáhly v roce 2015 počtu 855 stíhaných cizinců (+11 cizinců, tj. +1,3 %). Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, byly mravnostní trestné činy se 122 cizinci (+33 cizinci, tj. +37,1 %).

Odsouzení cizinci

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v průběhu roku 2015 pravomocně odsouzeno celkem 4 877 cizinců (jedná se o zvýšení počtu o 100 cizinců). Jejich podíl na celkovém počtu osob odsouzených v České republice dosáhl hodnoty 7,4 %, tzn. o 0,8 % vyšší než v loňském roce.

Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Slovenska (1 845 osob), Ukrajiny (731 osob) a Vietnamu (512 osob).

2. Další informace obsažené ve zprávě

- Vláda České republiky schválila v dubnu 2014 Národní schengenský plán. Jedná se o základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Vyhodnocování plánu probíhá každý rok a předkládá se formou Zprávy o plnění Národního schengenského plánu střídavě Koordináčnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic České republiky a migraci (v letech 2015, 2017 a 2019) a vládě (v letech 2016, 2018 a 2020). Jedná se o kontinuální proces monitorování plnění schengenských standardů. V dubnu 2015 byla předložena První zpráva o plnění, která v sobě obsahovala vyhodnocení plnění jednotlivých úkolů a zároveň byla zahájena příprava Druhé zprávy o plnění, která bude předložena vládě v roce 2016.
- Česká republika v roce 2015 pokračovala v provádění společné vízové politiky, která je, jako součást politiky vnějších vztahů, nástrojem pro řízení migrace a upravuje oblast krátkodobých pobytů občanů třetích zemí v rámci Schengenského prostoru. Ve vztahu k vízové politice vůči třetím zemím zůstává nadále pro Českou republiku prioritou zachování bezvízového režimu se zeměmi západního Balkánu, jakož i vztahy se zeměmi Východního partnerství. V roce 2015 dále pokračovalo plnění Akčních plánů vízové liberalizace ze strany Gruzie, Kosova, Turecka a Ukrajiny⁴, které jakožto dlouhodobý cíl stanoví možnost zrušení vízové povinnosti pro občany těchto států. V prosinci roku 2015 byly vydány tři hodnotící zprávy, a to k pokroku Gruzie, Ukrajiny a Kosova. U všech zpráv byl ze strany Evropské komise (EK) konstatován velký pokrok, Ukrajina a Gruzie mají být na základě těchto hodnocení v roce 2016 navrženy na osvobození od vízové povinnosti. U Kosova bylo identifikováno ještě osm zbývajících kritérií, které je nutné před vízovou liberalizací splnit. Zpráva k Turecku vyjde v roce 2016.
- Během roku 2015 byly nadále uplatňovány dohody o usnadnění udělování krátkodobých víz (tzv. facilitační dohody) s Arménií, Ázerbájdžánem, Gruzii, Kapverdami, Ruskem a Ukrajinou. Vydáváním nových facilitačních dohod v roce 2015 stagnovala.

³Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svoji povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

⁴Moldavsko splnilo všechna kritéria pro bezvízový styk k 28. dubnu 2014 a moldavští držitelé biometrických pasů mohou tedy nadále cestovat do EU bez víz.

- **Centrální vízový informační systém** je elektronický databázový systém členských států EU/Schengenu, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). Vízový informační systém zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele. Do konce roku 2015 došlo ke spuštění 23 regionů, pro rok 2016 tak zbývá zapojit poslední region vnějších hranic, region schengenského prostoru.
- **Legislativní aktivity** byly zaměřeny na novely níže uvedených zákonů:
 - ✓ **Zákon o pobytu cizinců** – v průběhu roku 2015 došlo k celkem čtyřem novelám zákona o pobytu cizinců, přičemž nejvýznamnější změny byly provedeny novelou zákona o azylu, zákona o dočasné ochraně cizinců, zákona o pobytu cizinců a dalších souvisejících zákonů, která nabyla účinnosti dne 18. 12. 2015. V zákoně o pobytu cizinců došlo např. k prodloužení možné doby platnosti dlouhodobých víz až na 1 rok, k prodloužení lhůt pro podání žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu či k upřesnění definice rodinného příslušníka občana EU. Nově byly definovány požadavky na vykonání zkoušky z českého jazyka pro účely vydání povolení k trvalému pobytu (dříve upravenou formou prováděcí vyhlášky, nyní nařízením vlády).
 - **Zákon o azylu** – v roce 2015 došlo celkem ke dvěma novelám zákona o azylu, přičemž nejrozsáhlejší změny byly provedeny novelou zákona o azylu, zákona o pobytu cizinců, zákona o dočasné ochraně cizinců a dalších souvisejících zákonů, která nabyla účinnosti dne 18. 12. 2015. Zákon obsahuje zejména transpozici dvou azylových směrnic do národního právního řádu, jedná se o tzv. procedurální směrnici a o tzv. přijímací směrnici.
 - Rovněž nabyla účinnosti **vyhláška č. 328/2015 Sb.**, kterou se stanoví seznamy zemí, které Česká republika považuje za bezpečné země původu, třetí bezpečné země a evropské bezpečné třetí země. Touto vyhláškou se rovněž stanoví vzory průkazů žadatele o udělení mezinárodní ochrany a žadatele o poskytnutí dočasné ochrany.
 - **Zákon o dočasné ochraně cizinců** - v roce 2015 rovněž došlo k poměrně rozsáhlé novele zákona o dočasné ochraně cizinců. Změny v tomto zákoně odrážejí snahu připodobnit jeho případné fungování některým mechanismům zákona o azylu. Je třeba připomenout, že použití tzv. dočasné ochrany podle tohoto zákona je aktivováno pouze rozhodnutím Rady Evropské unie a v historii dosud nebyl tento institut aplikován.
 - V průběhu roku 2015 byl zahájen legislativní proces v souvislosti s **návrhem novely zákona o pobytu cizinců a dalších souvisejících zákonů**, kterým má být zajištěna transpozice dvou unijních směrnic do národního právního řádu – směrnice 2014/36/EU o sezónních pracovnících a směrnice 2014/66/EU o vnitropodnikově převedených pracovnících⁵. Novela dále upravuje nová pravidla v oblasti vstupu a pobytu cizinců za účelem podnikání, obsahuje úpravu směřující k posílení bezpečnostních prvků migračního procesu (zejména úprava odchylek od správního řádu) a rovněž zpřesňuje úpravu pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie tak, aby lépe odpovídala směrnici 2004/38/ES. Na přelomu roku 2015/2016 byla novela ve fázi mezirezortního připomínkového řízení.
 - **Zákon o zaměstnanosti** – zákonem č. 203/2015 Sb. došlo s účinností ke dni 17. 8. 2015 ke změně zákona o zaměstnanosti a zákona o pobytu cizinců. Uvedeným zákonem byla mj. zavedena fikce oprávnění cizince vykonávat zaměstnání v době, kdy sice již skončila platnost jeho zaměstnanecké karty, ale probíhá řízení o prodloužení její platnosti. Další změny v zákoně o azylu a souvisejících předpisech zohledňují vývoj praxe v dané oblasti na území České republiky.
- V rámci **politiky integrace cizinců** byl kladen důraz na efektivitu integračních opatření, na spolupráci s regionální a lokální veřejnou správou a na rozšíření spektra subjektů podporujících integraci. Nástrojem integrace cizinců na úrovni krajů je zejména síť Center na podporu integrace cizinců ze třetích zemí. V průběhu roku 2015 Centra pracovala ve třinácti krajích České republiky, a to Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Kraji Vysočina, Královéhradeckém, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém, Zlínském a v hlavním městě Praze. Na lokální úrovni jsou klíčovými nástroji integrace projekty obcí. Realizovány byly v Havlíčkově Brodě, Teplicích a v městských částech hlavního města Prahy - v MČ Praha 3, 4, 7, 9, 12, 13, 14 a v MČ Praha-Libuš. Podporována byla informovanost cizinců i majority prostřednictvím informačních publikací, webových stránek a informační linky. Ve spolupráci s NNO byla posílena asistence cizincům včetně spolupráce s interkulturními asistenty a tlumočníky z řad cizinců. V prosinci 2015 byla vládě předložena aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu.

⁵Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/36/EU ze dne 26. 2. 2014 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání jako sezónní pracovníci a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/66/EU ze dne 15. 5. 2014 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na základě převedení v rámci společnosti.

- **Účinná návratová politika** je nezbytným předpokladem pro efektivní migrační politiku. **Readmisní smlouvy** představují jeden z předpokladů efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu. Česká republika se věnuje jednak sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci EK při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. V roce 2015 bylo předáno do sousedních států celkem 1 396 osob, zatímco 260 osob bylo navraceno do České republiky. MV rovněž dlouhodobě řeší **problematiku dobrovolných návratů cizinců**. Tato problematika je na národní úrovni upravena zákonem o pobytu cizinců, který upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) o dobrovolný návrat požádat; dále je upravena zákonem o azylu, kdy MV může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem. V roce 2015 bylo uskutečněno celkem 377 dobrovolných návratů.
- Významnou roli při sledování migrace na území České republiky, včetně všech s ní spojených doprovodných jevů, má **Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci**. V roce 2015 se zaměřilo zvláště na sledování a vyhodnocování migračních toků směřujících na území EU po tzv. balkánské trase. V této souvislosti byla posílena především aktivita fóra Operativa a bezpečnost, které se kromě expertní úrovně začalo každý týden scházet i na ředitelské úrovni.
- **Mezinárodní spolupráce** v migrační problematice v roce 2015 navazovala na aktivity započaté již v dřívějších letech. V rámci vztahů se členskými zeměmi Evropské unie a Schengenského prostoru spolupracovala Česká republika na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur jako FRONTEX a EASO. Rovněž se soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic. Česká republika při realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM), Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD) či Úřadem Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (UNHCR). V rámci mezinárodní spolupráce jsou při krajských ředitelstvích PČR (mimo vnitrozemských KŘP) prováděny společné hlídky, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Krajská ředitelství PČR intenzivně spolupracují se společnými centry policejní a celní spolupráce, přes které probíhá každodenní výměna informací k příhraniční kriminalitě a výrazně přispívá k udržování veřejného pořádku a bezpečnosti v příhraničních oblastech. MV, resp. odbor azylové a migrační politiky je od roku 2004 národním kontaktním místem Evropské migrační sítě v České republice.
- **Specifické projekty v oblasti migrace** - Hodnocení projektů je obsaženo v závěru Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2015. Jedná se o následující projekty: Přesídlování krajanů; Migrační projekty; Projekty MV zaměřené na specifické kategorie cizinců; Humanitární projekty, mezi které se řadí „Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC)“, ale i Solidarita a řízení migračních toků.
- **Strategie migrační politiky** - vláda České republiky rozhodla svým usnesením č. 621 ze dne 29. 7. 2015 přijmout komplexní migrační strategii České republiky. Strategie pokrývá migrační problematiku v celém jejím rozsahu. Vedle bezpečnosti státu, která je hlavním průřezovým elementem, Strategie dále řeší tematiku integrace cizinců, nelegální migrace a návratové politiky, mezinárodní ochrany, vnější dimenze migrace (mj. humanitární pomoci), volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru, legální migrace a mezinárodních závazků České republiky v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.
- **Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci** se od druhé poloviny roku 2015 naplno zabýval vyhodnocováním dopadů migrační krize a implementace unijních relokačních a přesídlovacích mechanismů a následnou intenzivní přípravou nezbytných systematických opatření reagujících na nastalou situaci i předpokládaný další vývoj. S ohledem na urgentní povahu těchto opatření se těžiště činnosti Koordinačního orgánu přesunulo především na vládní úroveň.

Obsah

STRUČNÉ SHRUTÍ VĚCNÉHO OBSAHU ZPRÁVY.....	2
I. ÚVOD.....	11
II. INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC	12
II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC	12
II.1.1 Ústřední orgány státní správy České republiky	12
II.1.2 Meziřezortní orgány.....	16
II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC.....	18
II.2.1 Zákon o pobytu cizinců.....	18
II.2.2 Zákon o azylu.....	21
II.2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)	22
II.2.4 Zákon o dočasné ochraně cizinců	23
II.2.5 Návrh zákona o ochraně státních hranic České republiky	23
III. VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY	24
III.1. SMLUVNÍ VZTAHY.....	24
III.2 PRAKTICKÝ VÝKON	25
III.2.1 Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky.....	25
III.2.2 Systém VISAPPOINT	26
III.2.3 Vízový informační systém.....	27
III.2.4 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2015.....	27
IV. SCHENGEN	29
IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE.....	29
IV.1.1. Situace na vnitřních hranicích	29
IV.1.2. Dočasné zavedení ochrany vnitřních hranic	29
IV.1.3. Národní schengenský plán.....	29
IV.1.4. Rozšíření schengenského prostoru.....	29
IV.1.5. Agentura eu-LISA	29
IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE	30
IV.2.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici	30
V. LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	33
V.1 DRUHY POBYTU	33
V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	35
V.2.1 Řízení o udělení krátkodobého víza	35
V.2.2 Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění (dlouhodobá víza, povolení k pobytu) na vstupu do České republiky	39
V.2.3 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky	46
V.2.4 Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků	50
V.2.5 Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu.....	52
V.2.6 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců	54
V.2.7 Soudní přezkum cizineckých kauz	56
V.2.8 Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu	57
V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	57
V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE.....	62
V.4.1 Zaměstnávání cizinců v České republice.....	62
V.4.2 Podnikání cizinců v České republice	64
VI. INTEGRACE CIZINCŮ	66
VI.1 MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ.....	66
VI.1.2. Východiska aktualizace úkolů Postupu.....	67
VI.1.3. Aktualizace Koncepce integrace cizinců.....	68
VI.1.4. Koordinace.....	68
VI.1.5. Mezinárodní spolupráce.....	69
VI.1.6. Statistika	70
VI.1.7. Indikátory integrace cizinců	70
VI.1.8. Financování integrace cizinců v České republice	70
VI.1.9. EU zdroje	71
VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ.....	72
VI.2.1. Ministerstvo vnitra	72
VI.2.2. Ministerstvo práce a sociálních věcí	87
VI.2.3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.....	91
VI.2.4. Ministerstvo pro místní rozvoj.....	98
VI.2.5. Ministerstvo průmyslu a obchodu	98
VI.2.6. Ministerstvo zdravotnictví	100
VI.2.7. Ministerstvo kultury	101

VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU	102
VI.3.1. Oblast výuky českého jazyka	102
VII. STÁTNÍ OBČANSTVÍ.....	106
VIII. NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	107
VIII.1 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	107
VIII.1.1 Nelegální migrace v České republice – celková situace	107
VIII.1.2 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v České republice	113
VIII.2 KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ	116
VIII.2.1 Kontrolní činnost Policie České republiky	116
VIII.2.2 Kontrolní činnost MPSV	120
VIII.2.3 Kontrolní činnost MPO, resp. živnostenských úřadů	122
VIII.2.4 Kontrolní činnost Celní správy České republiky	123
VIII.2.5 Správní delikty	126
VIII.2.6 Rozhodnutí o správním vyhoštění	127
VIII.2.7 Rozhodnutí o povinnosti opustit území	129
VIII.2.8 Trest vyhoštění uložený soudy	129
VIII.2.9 Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky	130
IX. READMISNÍ SMLOUVY A DOBROVOLNÉ NÁVRATY	132
IX.1 SMLUVNÍ VZTAHY	132
IX.1.1. Bilaterální readmisní dohody	132
IX.1.2. Aktivita v souvislosti se sjednáváním prováděcích protokolů k readmisním dohodám v roce 2015	132
IX.2 PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLOUV	133
IX.2.1 Provádění readmisních smluv s nesusousedními státy	133
IX.2.2 Provádění readmisních smluv se sousedními státy	133
IX.2.3 Provádění průvozů dle readmisních dohod	135
IX.3 DOBROVOLNÉ NÁVRATY	135
IX.3.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	137
IX.3.2 Dobrovolné návraty zajišťované Mezinárodní organizací pro migraci	138
X. MEZINÁRODNÍ OCHRANA	139
X.1 ŽADATELÉ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU V ČESKÉ REPUBLICE	139
X.1.1 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu	139
X.1.2 Řízení o udělení mezinárodní ochrany	144
X.1.3 Azylová zařízení na území České republiky	146
X.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE	148
X.2.1 Přijaté a odeslané žádosti	149
X.2.2 Realizované transfery	149
XI. TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	150
XI.1 TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI	150
XI.1.1. Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky	153
XI.1.2. Trestná činnost obchodování s lidmi a situace v oblasti prostituce ve vztahu k cizincům	155
XI.2 ODSOUZENÍ CIZINCI	158
XII. SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU	161
XII.1 PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ	161
XII.2 MIGRAČNÍ PROJEKTY	161
XII.3 PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ	163
XII.3.1. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi	163
XII.3.2. Program podpory při potírání nelegální migrace	164
XII.4 HUMANITÁRNÍ PROJEKTY	165
XII.4.1 Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel – MEDEVAC	165
XII.4.2 Přesídlování	166
XII.4.3 Poskytnutí pomoci zemím zasaženým masivním přílivem syrských uprchlíků v roce 2015	166
XII.4.4 Informace o zapojení Ministerstva vnitra do multilaterální spolupráce	167
XII.5 SOLIDARITA A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ	169
XII.5.1. Evropský uprchlický fond	169
XII.5.2. Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí	169
XII.5.3. Evropský návratový fond	169
XII.5.4. Fond pro vnější hranice	170
XII.6 FONDY EU V OBLASTI VNITŘNÍCH VĚCÍ	170
XII.6.1. Azylový, migrační a integrační fond	170
XII.6.2. Fond pro vnitřní bezpečnost	171
XIII. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE	173

XIV. PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE.....	177
XIV. 1 PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU	177
XIV. 2 SITUACE V OBLASTI LEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚROVNI EU	178
XIV. 3 SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE V SOUVISLOSTI S MIGRAČNÍ KRIZÍ NA ÚROVNI EU	179
XIV. 3.1 <i>Nelegální překročení vnější hranice Schengenského prostoru</i>	180
XIV. 3.2 <i>Neregulérní doklady</i>	181
XIV. 3.3 <i>Nelegální pobyt</i>	182
XIV. 3.4 <i>Odmítnutí vstupu</i>	182
XIV. 4 SITUACE V OBLASTI MEZINÁRODNÍ OCHRANY V EU	182
XV. ZÁVĚR	184
TABULKOVÁ ČÁST	190
PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ	190

I. Úvod

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2015 má ambici nabídnout pokud možno úplný souhrn dat vypovídajících o migraci cizinců na našem území v roce 2015, s porovnáním některých profilových ukazatelů s rokem předcházejícím. Zároveň se snaží shrnout pozitiva a negativa vyplývající z aktuálních migračních pohybů. Vzhledem k tomu, že úspěšná integrace je nezbytným předpokladem efektivní migrace, věnuje se zpráva i této oblasti.

Autorem zprávy je Ministerstvo vnitra České republiky, které vycházelo nejen z vlastních informací, ale rovněž z podkladů zpracovaných Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem financí, Ministerstvem kultury a Ministerstvem zdravotnictví.

Migrační politika České republiky patří mezi oblasti harmonizované na úrovni Evropské unie (EU) v rámci společných politik a její provádění je tedy do značné míry regulováno společnými právními nástroji EU. Mezi specifické oblasti migrace, které jsou nejvíce harmonizované na úrovni EU, patří především mezinárodní ochrana (azyl), ochrana vnější hranice EU a oblast návratů (včetně vyhošťování). Naopak oblasti, ve kterých si jednotlivé členské státy EU zachovávají poměrně vysokou míru suverenity, jsou legální migrace a integrace cizinců. Všechny uvedené podoblasti, bez ohledu na míru harmonizace, utvářejí propojený systémový rámec. Česká republika tak při řešení otázek vyplývajících ze současné migrační situace zohledňuje nejen specifické potřeby a možnosti státu, ale zároveň také situaci na úrovni EU.

Absence kontrol na vnitřních hranicích v schengenském prostoru přináší pro občany České republiky významný benefit v podobě volného pohybu osob a zboží, přináší však také určitá bezpečnostní rizika. Česká republika má tedy zájem aktivně se podílet na celoevropském řešení problémů, a to především s ohledem na své geopolitické postavení a proevropskou politiku vlády. Na národní úrovni se tedy i nadále soustředila na plnění závazků vyplývajících ze schengenské legislativy, a to v souladu s Národním schengenským plánem 2014.

Zásady, na kterých Česká republika staví svou migrační politiku, v souladu se svými mezinárodně-právními závazky byly v roce 2015 shrnuty ve Strategii migrační politiky České republiky:

- zajistit občanům klidné soužití s cizinci, a díky účinné integraci zabránit vzniku negativních sociálních jevů;
- zajistit bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi;
- dostát svým závazkům v oblasti azylu;
- pomáhat uprchlíkům v zahraničí a předcházet tak dalšímu rozvoji migrační krize;
- udržet výhody volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru;
- podporovat legální migraci v souvislosti s potřebami trhu práce;
- dostát svým mezinárodním a evropským závazkům a aktivně podílet se na hledání společných řešení.

Migrační politiky EU, a tedy i České republiky, v roce 2015 podstupovaly zásadní zkoušku v souvislosti enormním migračním tlakem na vnější jižní a východní hranici EU a vysokým počtem žadatelů o azyl v některých členských státech. Jejich fungování bylo zatíženo i nedostatečným plněním povinností ze strany některých členských států a neshodou na základním konceptu rozdělení odpovědnosti a břemene mezi členskými státy.

II. Institucionální a legislativní rámec

II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

II.1.1 Ústřední orgány státní správy České republiky

II.1.1.1. Ministerstvo vnitra

Ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo vnitra (MV) gestorem za problematiku mezinárodní migrace a azylu, a to jak na úrovni legislativně-koncepční (oblast mezinárodní migrace, azylu), tak i realizační (azyl, povolování pobytů cizinců, cestovní doklady).

MV v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči Ředitelství služby cizinecké policie. V rámci rozhodování o správním vyhoštění vydává MV a na základě vyžádání policie závazná stanoviska.

MV rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o prodloužení doby pobytu na toto vízum a platnosti dlouhodobého víza. Dále rozhoduje o vydání povolení k dlouhodobému pobytu, povolení k přechodnému pobytu, o prodloužení platnosti těchto oprávnění k pobytu a o povolení k trvalému pobytu, o prodloužení doby platnosti průkazu cizinci, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu. Pořizuje biometrické údaje v souvislosti s vydáváním cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k pobytu, rozhoduje o vydání a odnětí cizinecké pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. Rozhoduje o přiznání a zrušení postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území. Kromě výše uvedeného MV rozhoduje o vydání zaměstnanecké karty a modré karty.

MV rozhoduje o správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti.

MV dále zřizuje a provozuje zařízení pro zajištění cizinců, rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území a jeho vycestováním z území a vymáhá jejich úhradu, pokud o jejich úhradě nerozhoduje policie.

V souladu se zákonem o pobytu cizinců stanovuje MV právním předpisem seznam států, jejichž státní občané nebo cizinci, kteří jsou držiteli cestovních dokladů vydaných těmito státy, mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza.

MV v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále jen „zákon o zaměstnanosti“) vydává na základě žádosti generálního ředitelství Úřadu práce České republiky stanovisko k udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání. Dle stejné právní úpravy může odvolat souhlas s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání.

MV sjednává anebo se podílí na sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrace, a to jednak formou sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Evropské komise (EK) při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. Jelikož efektivní migrační politika předpokládá i funkční návratovou politiku, readmisní smlouvy představují jeden z nástrojů realizace nuceného návratu osob do země jejich původ, který aktuálně nabývá na významu v souvislosti se zvýšeným migračním tlakem na celou EU. MV je rovněž gesčním resortem za kapitolu „Schengen“ i koordinátorem implementace schengenských pravidel do vnitrostátního práva a praxe.

Na základě zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu) a zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců zabezpečuje MV výkon státní správy v problematice mezinárodní a dočasné ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům při jejich začlenění do společnosti.

Ve zmíněných oblastech MV úzce spolupracuje s dalšími resorty, státními a nestátními organizacemi, včetně organizací mezinárodních. Ve spolupráci s policií a Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) se podílí na vypracování repatričních programů a zajišťuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu nebo bezpečných třetích zemí.

Usnesením vlády ze dne 23. 7. 2008 č. 979 byla ke dni 1. 8. 2008 MV znovu svěřena role hlavního koordinátora realizace *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*.⁶

V rámci MV se problematikou mezinárodní migrace, azylu a integrace cizinců specializovaně zabývá odbor azylové a migrační politiky (OAMP), odbor správní (OS) a organizační složka státu zřízená MV Správa uprchlických zařízení (SUZ).

Na základě zákona o pobytu cizinců byla s účinností od 1. 1. 2011 zřízena **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců** (dále jen „Komise“). Jejím nadřízeným správním orgánem je ministr vnitra.

Odbornou a administrativní podporu činnosti Komise poskytuje OS⁷, který připravuje podklady pro jednání senátů Komise⁸. Vydání rozhodnutí může pouze senát Komise, rozhodnutí podepisuje předseda senátu.

Komise je nadřízeným správním orgánem MV ve věcech, v nichž OAMP rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených tímto zákonem, zejména na úseku povolení k dlouhodobému a trvalému pobytu, dlouhodobých víz, cizineckých pasů a cestovních průkazů totožnosti, přestupků a rušení údajů o místě hlášeného pobytu. Komise jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech. Většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v MV, přičemž zákon stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na MV nezávislí.

OS MV poskytoval v roce 2015 podporu v případech, kde Komise vystupuje jako účastník řízení před soudy ve věcech pobytu cizinců, včetně řízení o kasační stížnosti v těchto případech a při podávání kasačních stížností proti rozhodnutím krajských soudů ve věcech vstupu a pobytu cizinců na území České republiky ve věcech svěřených do působnosti Komise (viz dále).

II.1.1.2. Policie České republiky

1. Služba cizinecké policie

Plnění úkolů v oblasti cizinecké problematiky zastřešuje v rámci Policie České republiky (PČR) **Ředitelství služby cizinecké policie (ŘSCP)**, jež je výkonným útvarům policie s celostátní působností, specializovaným ústředním metodicko-řídícím, odborným, analytickým, kontrolním a výkonným útvarům po linii ochrany vnějších hranic schengenského prostoru a ve vymezeném rozsahu se podílí na ochraně civilního letectví před protiprávními činy.

V přímé podřízenosti ŘSCP je zařazeno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích⁹, které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích České republiky, dále pak zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová a Příjímací středisko cizinců Zastávka u Brna.

⁶Zmíněným usnesením došlo k převodu agendy z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

⁷Činnosti odboru správního včetně statistických údajů jsou uvedeny v tabulkové části.

⁸Realizuje tak § 170b odst. 3 zákona o pobytu cizinců, který stanoví, že úřední osoby Ministerstva vnitra mohou činit v řízení jednotlivé úkony, avšak s výjimkou vydání rozhodnutí.

Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců **odborní cizinecké policie (OCP)**, které jsou zařazeny do organizační struktury krajských ředitelství policie.

2. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Útvarem PČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je **Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOOZ)**, jehož odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace sleduje, rozpracovává a realizuje zločinecká seskupení, která páchají závažnou trestnou činnost v oblasti nelegální migrace, obchodu s lidmi, nedovoleného nakládání s lidskými orgány a tkáněmi a nucených prací nebo jiných forem vykořisťování.

II.1.1.3. Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí (MZV) je ústředním správním orgánem České republiky pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci vytváří koncepci a koordinuje zahraniční rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.

MZV vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva.

Prostřednictvím zastupitelských úřadů (ZÚ) vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců prostřednictvím ZÚ. V samostatné gesci pak vykonává státní správu ve věcech vydávání krátkodobých víz podle Vízového kodexu EU.

II.1.1.4. Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům EU a uzavřeným mezivládním dohodám.

MPSV rovněž vede centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké nebo modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků a sociálních práv, jimiž je Česká republika vázána.

V České republice i nadále přetrvává fenomén nelegálního zaměstnávání cizinců. Touto oblastí se zabývá Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice (MOPNZC)¹⁰, jehož gestorem je MPSV.

II.1.1.5. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) je ústředním orgánem státní správy pro problematiku živnostenského podnikání a pro podnikání v některých činnostech provozovaných na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů.

⁹Jedná se o: ICP na ML Praha Ruzyně, ICP na ML Mošnov, ICP na ML Brno Tuřany, ICP na ML Karlovy Vary, ICP na ML Pardubice.

¹⁰Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice byl zřízen na základě usnesení vlády České republiky ze dne 23. 10. 2000 č. 1044.

Značná část podnikatelské činnosti spadá pod režim zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající o koncesi, má-li trvalý pobyt na území České republiky, stejné postavení jako občan České republiky s trvalým pobytem v České republice a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byl udělen azyl, mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako čeští občané. Cizinec, který nemá bydliště na území České republiky, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou.

II.1.1.6. Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti (MS) je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství. V extradičním řízení rozhoduje ministr spravedlnosti o povolení vydání cizince k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu do ciziny, avšak pouze pokud krajský, vrchní nebo Nejvyšší soud vyslovil, že vydání je přípustné¹¹.

Problematika migrace se uvedeného resortu dotýká i s ohledem na jeho kompetence v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů a dalších právních předpisů upravujících poměry v justici a ve vězeňství a kompetencí týkajících se sledování, prověřování a vyhodnocování výkonu soudnictví.

MS je gestorem právní úpravy týkající se problematiky obchodního rejstříku, vzniku a postavení obchodních společností a družstev, závazkových vztahů atd., která je upravena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákonem 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

II.1.1.7. Ministerstvo financí

Ministerstvo financí (MF) respektive Celní správa České republiky disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona o zaměstnanosti. V souladu s ustanoveními zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou, zelenou nebo modrou kartou, jsou-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadovány. Od 1. 1. 2011 jsou celní úřady také oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti podle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Celní úřad o provedené kontrole informuje oblastní inspektorát práce Státního úřadu inspekce práce příslušný dle ustanovení zákona o zaměstnanosti a v případě zjištění nedostatků předá této pobočce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

II.1.1.8. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) je věcně příslušné k integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Jedním z hlavních předpokladů úspěšné integrace cizince je znalost češtiny. V této souvislosti plnilo MŠMT v roce 2015 úkoly podle usnesení vlády č. 20 ze dne 14. 1. 2015 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2015.

¹¹Vlastní rozhodování ministra spravedlnosti o povolení vydání se kromě uvedeného dále omezuje na posouzení politických aspektů, jejichž hodnocení soudům zásadně nepřísluší a na zjištění, zda případně nenastala jiná skutečnost, která by představovala právní překážku povolení vydání. Ministr spravedlnosti závěry soudu nepřehodnocuje a jejich věcnou správností se zabývá pouze s ohledem na možnost využití svého oprávnění předložit věc v případě svých pochybností k přezkoumání Nejvyššímu soudu podle § 97 odst. 4 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 37/13).

MŠMT se problematikou vzdělávání dětí/žáků-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Výuka pro dospělé cizince je poskytována bezplatně osobám s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany v rámci Státního integračního programu (SIP).

Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), cizincům se umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům České republiky.

O uznání vysokoškolského vzdělání získaného v zahraničí rozhodují v souladu se zákonem o vysokých školách, veřejné vysoké školy. MŠMT vydává osvědčení o uznání vzdělání jen tehdy, bylo-li získáno ve státě, s kterým je uzavřena smlouva o uznávání rovnocennosti dokladů nebo případně tehdy, jestliže existují pochybnosti o tom, která veřejná vysoká škola uskutečňuje obsahově obdobný studijní program. Především je však odvolacím správním orgánem. Jedná-li se o oblast vojenství, o uznání rozhoduje výše citovaného zákona Ministerstvo obrany (MO); v oblasti bezpečnostních služeb pak rozhoduje o uznání MV.

II.1.1.9. Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) je v oblasti migrace odpovědné za realizaci opatření vyplývajících z *Memoranda ADS* (Memorandum o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky).

Na Ministerstvu pro místní rozvoj byla v roce 2010 vytvořena pracovní skupina k řešení otázek souvisejících s problémy turistických víz. V této pracovní skupině jsou rovněž zastoupeny MZV a MV a zájmové skupiny (např. Asociace cestovních kanceláří, Asociace krajů, apod.). Účelem založení pracovní skupiny je optimálně řešit problematiku případy související s vydáváním zahraničních turistických víz a s vydáváním akreditací pro zahraniční touroperátory.

II.1.2 Meziprezortní orgány

II.1.2.1. Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci (Koordinační orgán) je mezirezortním orgánem složeným z náměstků ministrů věcně příslušných resortů¹², který disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Gestorem činnosti Koordinačního orgánu je resort vnitra, první náměstek ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost zastává funkci předsedy. Spolupráce resortů v rámci Koordinačního orgánu umožňuje státním orgánům pružně reagovat na aktuální migrační situaci a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do kompetence více ministerstev. Koordinační orgán rovněž řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci (ANACEN), stálého pracoviště MV zaměřeného na mezirezortní spolupráci na expertní úrovni. V neposlední řadě Koordinační orgán slouží také jako platforma pro diskuzi o dalším směřování migrační politiky.

Na základě usnesení vlády ze dne 29. 7. 2015 č. 621 o Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci **začal Koordinační orgán jednat rovněž na úrovni členů vlády**¹³, přičemž předsednickou funkci zastává ministr vnitra. Dalším

¹²Stálými členy Koordinačního orgánu jsou delegovaní zástupci ministerstev vnitra, zahraničních věcí, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, školství, mládeže a tělovýchovy, financí, spravedlnosti, dopravy, zdravotnictví a policejní prezident. Na činnosti se však podílí i resorty dopravy, zdravotnictví, obrany a pro místní rozvoj a sekce Úřadu vlády České republiky pro lidská práva, pro vědu výzkum a inovace a pro evropské záležitosti.

¹³Strategie migrační politiky migrační problematiku pokrývá v celém jejím rozsahu. Je rozčleněna do **7 tematických modulů**

usnesením vlády ze dne 12. 10. 2015 č. 824 byla zvýšena periodicita jeho zasedání (na měsíční) a jeho složení rozšířeno o další resorty, čím byl analogicky rozšířen i okruh státních orgánů zapojených do činnosti Koordinačního orgánu na úrovni náměstků ministrů. V roce 2015 se Koordinační orgán sešel 9. 10. a 10. 11.

V první polovině roku 2015 se zasedání Koordinačního orgánu **na úrovni náměstků** téměř beze zbytku soustředila na **přípravu Strategie migrační politiky České republiky a Komunikační strategie České republiky k migraci**, kterou pro něj na expertní rovině zajišťovalo ANACEN. S účinností od 1. 1. 2015 Koordinační orgán rovněž schválil **rozšíření cílové skupiny migračního projektu *Welcome Package pro investory***.

Ve druhé polovině roku 2015 se Koordinační orgán naplno zabýval **vyhodnocováním dopadů migrační krize a implementace unijních relokačních a přesídlovacích mechanismů a následnou intenzivní přípravou nezbytných systematických opatření** reagujících na nastalou situaci i předpokládaný další vývoj. S ohledem na urgentní povahu těchto opatření se těžiště činnosti Koordinačního orgánu přesunulo především na vládní úroveň. Na úrovni náměstků ministrů byl na podzim 2015 projednán nový **pilotní projekt v oblasti ekonomické migrace *Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny***, který byl vládou schválen dne 9. 11. 2015.¹⁴

II.1.2.2. Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci

ANACEN představuje **stále analytické pracoviště mezirezortního charakteru** řízené Ministerstvem vnitra, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. ANACEN **funguje na expertní úrovni**, jeho působení řídí Koordinační orgán. Na činnosti ANACENU se podílejí všechny klíčové orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a regulace migrace, kterým úzká spolupráce a výměna informací na půdě této platformy poskytují možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy.

Činnost ANACENU probíhá v několika tematicky zaměřených fórech (Strategie, Migrace, Víza, Operativa a bezpečnost) a nepřetržitě se zabývá monitoringem a analýzou aktuálních jevů, jež mohou být z bezpečnostně-migračního hlediska identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové. S ohledem k aktuální migrační situaci se ANACEN v roce 2015 zaměřilo zvláště na sledování a vyhodnocování migračních toků směřujících na území EU po tzv. balkánské trase. V této souvislosti byla posílena především aktivita fóra **Operativa a bezpečnost**, které se kromě expertní úrovně začalo každý týden scházet **i na ředitelské úrovni**.

ANACEN v průběhu roku 2015 i nadále s měsíční frekvencí zpracovávalo zprávu ***Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic*** určenou pro interní potřebu orgánů státní správy, jímž je cíleně distribuována k případnému využití uvedených informací.

II.1.2.3. Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců

MOPNZC, jehož gestorem je MPSV, předkládá každý rok vládě České republiky pro informaci souhrnnou zprávu; v polovině roku 2015 tak byla předložena **Souhrnná informace za rok 2014 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců**.

odpovídajících jednotlivým stěžejním zásadám. Kromě bezpečnosti státu jako hlavního průřezového elementu Strategie zahrnuje tematiky: (1) integrace cizinců, (2) nelegální migrace a návratové politiky (3) mezinárodní ochrany, (4) vnější dimenze migrace, mj. humanitární pomoci, (5) volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru, (6) legální migrace a (7) mezinárodních závazků v České republice v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci

¹⁴V roce 2015 nadále pokračovala realizace 3 projektů zahájených v předchozích letech, z nichž 2 jsou určeny pro ekonomickou migraci (pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů) a 1 pro zahraniční studenty – stipendisty

V průběhu roku 2015 se uskutečnila **dvě řádná zasedání MOPNZC** (v pořadí 37. – 38. zasedání). V rámci zasedání byly, kromě jiného, podány informace související s výkonem kontrolní činnosti:

- informace o výsledcích kontrolní činnosti jednotlivých členských resortů,
- o přechodu realizace kontrolních aktivit v oblasti nelegálního zaměstnávání cizinců Státního úřadu inspekce práce z projektového režimu na režim standardní státní správy,
- o kontrolách přihlašování a placení pojistného České správě sociálního zabezpečení,
- o možnostech celní správy vyhodnocovat efektivitu ukládání pokut za správní delikty související s výkonem a umožněním nelegální práce,
- o možnostech propojit informační databáze kontrolních orgánů státní správy atd.

Tématy jednání byla rovněž **Strategie migrační politiky České republiky a uprchlická problematika ve vztahu k zaměstnávání cizinců**. Představen též byl průběh a výsledky projektu *Inovace v prevenci pracovního vykořisťování občanů EU*, zaměřeného na opatření v oblasti prevence pracovního vykořisťování občanů Bulharska, jehož gestorem bylo oddělení zahraniční zaměstnanosti MPSV, a aktivity Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) zaměřené na prevenci v oblasti nelegálního zaměstnávání. Prezentována byla také studie *Problematika nelegální práce a nehlášené práce a odhad jejich dopadu na veřejné rozpočty České republiky* Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí.

Řešena byla též **členská základna MOPNZC** (došlo k rozšíření o Generální finanční ředitelství, Svaz průmyslu a dopravy České republiky, Úřad vlády České republiky) a diskutovány byly možnosti nového obsahového zaměření MOPNZC, zejména v souvislosti s připravovanou Evropskou platformou pro posílení spolupráce při předcházení nehlášené práci a odrazování od ní.

V listopadu 2015 se také uskutečnilo **ustavení a první zasedání pracovní skupiny MOPNZC** s názvem Revize informačních povinností zaměstnavatelů a možnosti státní správy tyto informace sdílet a využívat s ohledem na boj proti obchodování s lidmi a nelegální práci. Domluveno bylo vytvoření přehledu souvisejících správních deliktů a trestných činů a jejich vyhodnocení z pohledu praxe a možných úprav vedoucích ke zvýšení efektivity sankcionování a prevence.

II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

II. 2.1 Zákon o pobytu cizinců

V roce 2015 byly provedeny **čtyři novely zákona č. 326/1999 Sb.**, o pobytu na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně se jednalo o změny, které byly provedeny následujícími zákony.

Zákon č. 203/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (nabyl účinnosti dnem 17. 8. 2015). Uvedeným zákonem byla mj. zavedena fikce oprávnění cizince vykonávat zaměstnání v době, kdy sice již skončila platnost zaměstnanecké karty, ale probíhá řízení o prodloužení její platnosti¹⁵.

Zákon č. 204/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 69/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů,

¹⁵S účinností ode dne 17. 8. 2015 byla ze zákona o zaměstnanosti vypuštěna věta „cizinec, kterému bylo vydáno potvrzení o splnění podmínek pro prodloužení platnosti zaměstnanecké karty, může být zaměstnáván ode dne vydání tohoto potvrzení do dne ukončení řízení o jeho žádosti o prodloužení platnosti zaměstnanecké karty“, neboť tuto situaci nově řeší zákon o pobytu cizinců.

a některé další zákony (podstatná část tohoto zákona nabude účinnosti dnem 1. 10. 2016). Uvedeným zákonem byl mj. zaveden registr přestupků – novelou zákona o pobytu cizinců bude umožněn přístup do tohoto registru pro potřeby posouzení bezúhonnosti člena Komise.

Zákon č. 314/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (nabyl účinnosti dnem 18. 12. 2015). V zákoně o pobytu cizinců byla prodloužena maximální doba platnosti dlouhodobých víz až na 1 rok a prodlouženy byly také lhůty pro podání žádostí o vydání povolení k dlouhodobému pobytu nebo prodloužení doby jeho platnosti. V souladu se směrnicí 2004/38/ES¹⁶ o volném pohybu občanů EU a navazující judikaturou Soudního dvora EU došlo k upřesnění definice rodinného příslušníka občana EU. Nově bylo také zavedeno pravidlo, že neprodloužením platnosti pobytové karty rodinného příslušníka občana EU se ukončuje i přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU na území a dále byla zavedena sankce za nepodání či opožděné podání žádosti o prodloužení platnosti pobytové karty rodinného příslušníka občana EU. V oblasti povolení k trvalému pobytu se stanovila povinnost osobního převzetí rozhodnutí o povolení k pobytu. Nově nebude žádost o vydání povolení k trvalému pobytu oprávněn podat cizinec pobývajícím na území na základě výjezdního příkazu a žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu z důvodů humanitárních, zřetele hodných a v zájmu České republiky nebudou moci být podány na území v době pobytu cizince na dlouhodobé vízum či povolení k dlouhodobému pobytu, které již není platné, ale pouze se za platné považuje (tzv. fikce pobytu).

Tímto zákonem byly rovněž upraveny požadavky na vykonání zkoušky z českého jazyka a nově vymezeny subjekty, které jsou oprávněny tyto zkoušky provádět. Doklad prokazující znalost českého jazyka zůstává jednou z náležitostí, kterou je cizinec povinen předložit k žádosti o povolení trvalého pobytu na území České republiky. Zmíněným zákonem se nově stanoví požadavky na subjekty, které jsou oprávněny provádět zkoušku znalosti českého jazyka - může jím být právnická osoba zřízená krajem, která vykonává činnost jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky zapsané ve školském rejstříku podle školského zákona po splnění ohlašovací povinnosti vůči MŠMT. V této souvislosti bylo rovněž upraveno zmocňovací ustanovení pro vydání prováděcího předpisu (dosud byla tato otázka upravena pouze formou prováděcí vyhlášky, nově nařízením vlády). Toto nařízení má stanovit nejen rozsah požadovaných znalostí českého jazyka, ale i organizační zabezpečení provádění zkoušky, vzor dokladu o absolvování zkoušky z jazyka, a má stanovit, které jazykové zkoušky budou pro účely vydání povolení k trvalému pobytu považovány za rovnocenné zkoušce z českého jazyka.

V průběhu přípravy zmíněného zákona byl zahájen legislativní proces přípravy **nařízení vlády o prokazování znalostí českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu**. Návrh zmíněného nařízení zpracovalo MŠMT ve spolupráci s MV¹⁷.

Zákon č. 318/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2016). Součástí zákona byla i novela zákona o pobytu cizinců, kterou došlo ke zrušení vydávání cizineckých pasů bez nosiče dat s biometrickými a strojově čitelnými údaji a ke změně některých údajů vedených v informačním systému cizinců.

¹⁶Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. 4. 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

¹⁷Nařízení vlády bylo ve Sbírce zákonů publikováno dne 29. 1. 2016 pod č. 31 a tímto dnem i nabylo účinnosti.

V průběhu roku 2015 byl zahájen legislativní proces v souvislosti s **návrhem zákona, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, a další související zákony**, kterým má být zajištěna transpozice směrnic dvou unijních směrnic¹⁸ do národního právního řádu. Novela dále upravuje nová pravidla v oblasti vstupu a pobytu cizinců za účelem podnikání, obsahuje úpravu směřující k posílení bezpečnostních prvků migračního procesu (zejména úpravu odchylek od správního řádu) a rovněž zpřesňuje úpravu pobytu rodinného příslušníka občana EU tak, aby lépe odpovídala směrnici 2004/38/ES o volném pohybu občanů EU. V souvislosti s novelou zákona o pobytu cizinců dochází i ke změnám v souvisejících zákonech, zejména v zákoně o zaměstnanosti. Na přelomu roku 2015/2016 byla novela ve fázi mezirezortního připomínkového řízení.

V roce 2015 byl rovněž zahájen legislativní proces o **návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony**.

Návrhem zmíněného zákona je zajišťována realizace úkolů vyplývajících z usnesení vlády České republiky ze dne 1. 12. 2014 č. 992 k Analýze zdravotního pojištění cizinců při jejich pobytu na území České republiky, kterým bylo uloženo:

- ministři vnitra ve spolupráci s 1. místopředsedou vlády pro ekonomiku a ministrem financí a ministrem zdravotnictví vypracovat a vládě předložit návrh nové právní úpravy povinného zdravotního pojištění,
- ministři zdravotnictví ve spolupráci s ministrem vnitra vymezit kategorie cizinců, na které se bude vztahovat systém veřejného zdravotního pojištění, a kategorie cizinců, na které se bude vztahovat povinnost mít sjednáno zdravotní pojištění cizinců,
- 1. místopředsedovi vlády pro ekonomiku a ministři financí ve spolupráci s ministrem zdravotnictví vymezit rozsah a náležitosti povinného zdravotního pojištění cizinců a předat návrh nové právní úpravy povinného zdravotního pojištění cizinců ministru vnitra.

Vláda současně rozhodla, že úprava soukromého zdravotního pojištění bude tvořit samostatnou hlavu zákona o pobytu cizinců.

Návrh nové právní úpravy povinného zdravotního pojištění cizinců zpracovalo MF a návrh úpravy systému veřejného zdravotního pojištění zpracovalo MZ.

Cílem nové právní úpravy je omezit počet cizinců pobývajících na území České republiky, kteří by nebyli kryti soukromým zdravotním pojištěním za účelem úhrady poskytnutých zdravotních služeb. Současně by rozsah soukromého zdravotního pojištění měl odpovídat rozsahu, jakým jsou kryty úhrady za poskytnuté zdravotní služby z veřejného zdravotního pojištění. Tím by nemělo docházet k odlišnému přístupu poskytovatelů zdravotních služeb k cizincům, neboť ti poskytovatelé budou mít jistotu, že jim budou poskytnuté zdravotní služby uhrazeny ve stejném rozsahu, jako v případě občanů České republiky, kterým jsou tyto služby hrazeny ze systému veřejného zdravotního pojištění. Nemělo by již docházet k odmítání poskytnout zdravotní služby cizincům ze strany poskytovatelů zdravotních služeb ani k odlišnému zacházení při poskytování těchto služeb z hlediska podmínek, v jakém rozsahu a kvalitě budou tyto služby poskytnuty.

Nová právní úprava by zároveň měla co nejméně zatěžovat veřejné rozpočty a měla by být postavena na nediskriminačním principu.

Dalším cílem nové právní úpravy je předejít tzv. zdravotní turistice, kdy by docházelo k přílivu cizinců s cílem čerpat zdravotní služby bez nutnosti ekvivalentní úhrady nákladů

¹⁸směrnice 2014/36/EU o sezónních pracovnících a směrnice 2014/66/EU o vnitropodnikově převedených pracovnících

za poskytnuté služby. Toto by mohlo mít negativní dopad na ekonomickou situaci v České republice, ať již v důsledku neúměrného zatížení veřejných rozpočtů či ekonomického zatížení subjektů poskytujících zdravotní služby nebo poskytovatelů soukromého zdravotního pojištění.

Za účelem výše uvedeného je třeba stanovit kontraktační povinnost na straně cizince, jemuž bude stanovena povinnost sjednat zdravotního pojištění v případě jeho pobytu na území České republiky. Zároveň by měla být stanovena kontraktační povinnost i na straně pojišťoven za předpokladu, že cizinec bude splňovat podmínky stanovené zákonem, aby nedocházelo k neodůvodněným odmítnutím uzavření pojistných smluv ze strany pojišťoven.

Ze zdravotního pojištění cizinců by měly být hrazeny nejen náklady za poskytnuté zdravotní služby, ale i náklady na repatriaci pojištěného do domovského státu, příp. převoz jeho ostatků do takového státu.

Za účelem finanční stability systému soukromého zdravotního pojištění je navrhováno zřízení **Kanceláře zdravotního pojištění cizinců** a jí spravovaného garančního fondu. Členy této Kanceláře budou zástupci všech pojišťoven provozujících soukromé zdravotní pojištění. Kancelář a zejména její garanční fond budou podléhat dohledu České národní banky.

Pokud jde o veřejné zdravotní pojištění, resp. o úhradu zdravotních služeb některým skupinám cizinců ze strany státu, je cílem navrhované novelizace odstranit dosavadní roztržičnost právní úpravy ohledně úhrady zdravotních služeb u předmětných skupin cizinců. Zároveň má být zavedeno systematické rozdělení cizinců na kategorie pojištěnců veřejného zdravotního pojištění a kategorie, kterým bude hradit poskytnuté zdravotní služby stát (konkrétně MZ).

MV v této souvislosti zpracovalo úpravu těch ustanovení zákona o pobytu cizinců, které jsou legislativně technickým důsledkem nově navrhované úpravy soukromého zdravotního pojištění cizinců a úpravy zákona o veřejném zdravotním pojištění. Ze stejných důvodů byla zpracována i dílčí novela zákona o azylu a zákona o dočasné ochraně cizinců¹⁹.

II. 2.2. Zákon o azylu

Zákon č. 314/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (nabyl účinnosti dnem 18. 12. 2015). Uvedeným zákonem byla na národní úrovni dokončena transpozice procedurální a přijímací směrnice²⁰. Byla provedena řada změn, které se týkají zejména:

- 1) zrušení institutu prohlášení o mezinárodní ochrany v České republice, kdy cizinec je v postavení žadatele o udělení mezinárodní ochrany již od prvotního momentu projevu vůle, že hledá v České republice ochranu;
- 2) povinnosti zabývat se identifikací zranitelných žadatelů a jejich případných speciálních potřeb a tyto konkrétně adresovat;
- 3) nového pojetí institutu opakovaných a zjevně nedůvodných žádostí o udělení mezinárodní ochrany. Další změny se týkají nového nastavení lhůt pro vydání rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany;
- 4) stanovení lhůt pro soudy v případech rozhodování o žalobách proti negativnímu rozhodnutí o mezinárodní ochraně, pokud jde o žadatele o udělení mezinárodní ochrany, kteří jsou omezeni na osobní svobodě a pokud jde o žadatele, v jejichž případě je odpovědným jiný

¹⁹Návrh výše uvedeného zákona byl dne 5. 2. 2016 předložen vládě jako společný návrh ministrů vnitra, zdravotnictví a financí k zajištění dalšího legislativního procesu (dle tohoto návrhu by zákon měl nabýt účinnosti dnem 1. 1. 2017).

²⁰Směrnice Rady 2003/9/ES, kterou se stanoví minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl

členský stát v souladu s tzv. dublinským nařízením²¹.

Zákon dále přináší omezení automatického odkladného účinku žalob a kasačních stížností, přesnější pravidla a nové důvody pro zajištění žadatelů o udělení mezinárodní ochrany a v neposlední řadě se zavádějí i do zákona o azylu tzv. alternativy k zajištění.

Vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se stanoví seznamy zemí, které Česká republika považuje za bezpečné země původu, třetí bezpečné země a evropské bezpečné třetí země (nabyla účinnosti dne 18. 12. 2015). Touto vyhláškou se stanoví vzory průkazů žadatele o udělení mezinárodní ochrany a žadatele o poskytnutí dočasné ochrany. Vyhláška byla přijata zejména s ohledem na unijní právo, protože procedurální směrnice²² předpokládá přijetí národních seznamů bezpečných zemí právním předpisem. Doposud byly seznamy bezpečných zemí pro účely řízení o udělení mezinárodní ochrany vyhlášovány pokynem ředitele OAMP.

II. 2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)

Zákon č. 203/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů nabyl účinnosti ke dni 17. 8. 2015. Uvedeným zákonem byla mj. zavedena fikce oprávnění cizince vykonávat zaměstnání v době, kdy sice již skončila platnost jeho zaměstnanecké karty, ale probíhá řízení o prodloužení její platnosti, a byly upraveny i některé další s tím související otázky.

Zákon č. 314/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (nabyl účinnosti dnem 18. 12. 2015). Součástí tohoto zákona je i změna zákona o zaměstnanosti, která **zkracuje dosavadní lhůtu 12 měsíců, po kterou nemá žadatel o udělení mezinárodní ochrany přístup na trh práce, na 6 měsíců.**

Zákonem č. 136/2014 Sb., kterým se mění zákon o zaměstnanosti, byla s účinností ode dne 1. 1. 2015 upravena problematika **výkonu pracovních cest cizinců**, kdy bylo právo cizinců na výkon pracovních cest explicitně deklarováno v **ustanovení § 93 zákona o zaměstnanosti**: „Cizinec, který je držitelem modré karty, zaměstnanecké karty nebo mu bylo vydáno povolení k zaměstnání, může být zaměstnavatelem vyslán na pracovní cestu podle ustanovení § 42 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, jestliže to odpovídá povaze jím vykonávané práce, pro kterou byla udělena modrá karta, zaměstnanecká karta nebo povolení k zaměstnání.“

Zákonem č. 203/2015 Sb., kterým se mění zákon o zaměstnanosti, bylo s účinností ode dne 1. 10. 2015 zkráceno období, po které, v případě pravomocně uložené pokuty zaměstnavateli za umožnění výkonu nelegální práce, MPSV do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty nebo do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli modré karty **nezařadí nebo z evidence vyřadí volné pracovní místo u tohoto zaměstnavatele, a to z 12 měsíců na 4 měsíce.**

Ústavní soud s poukazem na likvidační výši **minimální sankce za umožnění výkonu nelegální práce** svým náleznem publikovaným pod č. 219/2014 Sb. s účinností od 20. 10. 2014 zrušil v ustanovení § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti slova "nejméně však ve výši

²¹Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepřelované znění).

²²Směrnice Rady 2005/85/ES o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka

250 000 Kč". V průběhu roku 2015 došlo ke stanovení **spodní hranice pokuty za správní delikt umožnění výkonu nelegální práce na 50 000 Kč**.

V roce 2015 pokračovaly práce na novelizaci zákona o zaměstnanosti zaměřené na **důsledné oddělení zprostředkování zaměstnání** (dle § 14 odst. 1 písm. a) a c) zákona o zaměstnanosti) **a agenturního zaměstnávání** (dle § 14 odst. 1 písm. b) zákona o zaměstnanosti). Důraz je též kladen na zkvalitnění realizace agenturního zaměstnávání (tzv. zapůjčování k uživateli) a zpřísnění sankcí za neseriózní postup při této formě zaměstnávání. Cílem legislativních změn v oblasti agenturního zaměstnávání je ochrana dočasně přidělených zaměstnanců, ale i stanovení jasnějších pravidel ve vztahu k uživateli (zavedení jeho částečné odpovědnosti vůči agenturním zaměstnancům).

II. 2.4. Zákon o dočasné ochraně cizinců

Zákon č. 314/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (nabyl účinnosti dnem 18. 12. 2015). Zákon o dočasné ochraně cizinců byl změněn za účelem přizpůsobení některých aspektů dočasné ochrany institutům zákona o azylu. Jde například o zrušení institutu prohlášení o dočasné ochraně v České republice, kdy cizinec je v postavení žadatele o poskytnutí dočasné ochrany již od prvotního momentu projevu vůle, že hodlá v České republice žádat o dočasnou ochranu, nebo úpravu údajů, které musí být žadatelem o dočasnou ochranu poskytnuty.

II.2.5 Návrh zákona o ochraně státních hranic České republiky

V roce 2015 pokračoval legislativní proces návrhu nového zákona o ochraně státních hranic České republiky, který představuje kvalitativní změnu předmětné právní úpravy. Navrhovaný zákon upravuje v návaznosti na Schengenský hraniční kodex ochranu státních hranic České republiky proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti, povinnosti velitelů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasnou znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a dále přestupky a správní delikty související s ochranou hranic. V září 2015 byl návrh zákona schválen vládou a předložen k projednání Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. První čtení se uskutečnilo v prosinci 2015. K navrhovanému zákonu byla připravena prováděcí vyhláška, která byla rozeslána do meziresortního připomínkového řízení v říjnu 2015.

III. Vízová politika a praxe České republiky

III.1. SMLUVNÍ VZTAHY

Česká republika provádí ode dne svého plného zapojení do schengenské spolupráce (tj. od 21. 12. 2007) **společnou vízovou politiku**. Společná vízová politika jako součást politiky vnějších vztahů je nástrojem pro řízení migrace a upravuje oblast krátkodobých pobytů občanů třetích zemí (do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů) v rámci Schengenského prostoru. MV sdílí s MZV gesci ve vízové politice, přičemž MZV má gesci hlavní.

V roce 2014 bylo na úrovni EU rozhodnuto o přearažení některých třetích zemí na tzv. **bílý seznam (Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. 3. 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni)**. Novelizovaný mechanismus vzájemnosti, který je v platnosti od 9. 1. 2014, obsahuje oproti původnímu znění prvky, které za stanovených podmínek zavazují Evropskou komisi k předložení návrhu na dočasné obnovení vízové povinnosti vůči třetí zemi, jež nerespektuje zavedla vízovou povinnost jednomu či více členským státům. V návaznosti na zkušenost některých členských států s přílivem migrantů byl do nařízení zahrnut i nový mechanismus pozastavení, který umožňuje při splnění stanovených kritérií (v rozhodném období šesti měsíců) dočasné obnovení vízové povinnosti třetí zemi z přílohy II nařízení Rady (ES) č. 539/2001²³, a to v mimořádných situacích (např. podstatný a náhlý nárůst tlaku na azylový systém či nárůst počtu neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetí země na území členských států).

Během roku 2015 byly uzavřeny dohody a následně osvobození od vízové povinnosti občané těchto třetích zemí: **Svatá Lucie, Dominika, Grenada, Svatý Vincent a Grenadiny, Vanuatu, Samoa, Trinidad a Tobago, Tonga, Svatý Kryštof a Nevis, Palau, Východní Timor, Spojené arabské emiráty a Kolumbie**. Dohoda s **Peru** by měla být uzavřena v polovině roku 2016.

I během roku 2015 byla monitorována snaha třetích zemí o vízovou liberalizaci pro své občany na základě tzv. akčních plánů vízové liberalizace. Mezi tyto země patří **Gruzie, Ukrajina, Turecko a Kosovo**. V prosinci roku 2015 byly vydány tři hodnotící zprávy, a to k pokroku Gruzie, Ukrajiny a Kosova. U všech zpráv byl ze strany EK konstatován velký pokrok, Ukrajina a Gruzie mají být na základě těchto hodnocení v roce 2016 navrženy na osvobození od vízové povinnosti. Zprávy ke Kosovu a k Turecku vyjdou v 1. čtvrtletí roku 2016.

Pokud jde o jednání s Ruskem, kde kritéria dosažení bezvízového režimu upravuje dokument „Společné kroky k dosažení bezvízového režimu pro krátkodobé pobyty ruských občanů a občanů EU“, v březnu roku 2014 byl dialog vlivem politických událostí přerušen.

Vízový kodex²⁴ ponechal v rámci národních pravomocí možnost zavádět či rušit vízovou povinnost pro pobyt cizinců v tranzitním prostoru mezinárodního letiště. Tuto povinnost upravuje vyhláška č. 428/2010 Sb., která stanoví okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza. Legislativní proces změny přílohy zmíněné vyhlášky, který měl ze seznamu zredukovat o čtyři třetí země, konkrétně **Mauritánii, Mali, Čad a Niger** byl pozastaven ze strany MV, a to kvůli zhoršené migrační a bezpečnostní situaci. V této souvislosti v roce 2015 nedošlo ani k žádnému dalšímu přezkumu národního seznamu letištních průjezdních víz. Jednání k této problematice, a s ním související nový přezkum národního seznamu, je plánováno MV na podzim roku 2016.

²³Příloha zahrnující země, jejichž občané jsou při vstupu do EU osvobozeni od vízové povinnosti.

²⁴Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 810/2009, o kodexu Společenství o vízech

Jednání o uzavření vízových facilitačních dohod s vybranými třetími zeměmi a jejich navázání na dohody readmisní v roce 2015 stagnovala. V roce 2015 EK navrhla mezi vybrané země nově zařadit **Jordánsko**.

V oblasti evropské legislativy lze konstatovat, že práce na revizi Vízového kodexu pokračovaly intenzivně v průběhu celého roku 2015. S cílem odblokovat některé problematické body revize, na nichž se na pracovní úrovni nedařilo nalézt shodu mezi členskými státy a Evropskou komisí, a také s ohledem na provázanost revize Vízového kodexu s problematikou readmise, jejíž důležitost v kontextu migrační krize výrazně vzrostla, byly vybrané body revize předloženy k politickému rozhodnutí Radě pro justici a vnitro v říjnu 2015. Rada dokument schválila bez rozpravy. Práce na revizi pak pokračovaly v duchu tohoto dokumentu na pracovní skupině pro otázky víz. Plnění úkolů, které souvisí se schválením tohoto právního předpisu, je tedy možno očekávat nejdříve ve druhé polovině r. 2016.

Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS²⁵

Ve snaze pomoci organizovaným skupinám cestovat z Číny do zemí EU v souladu s předem stanoveným cestovním programem, MMR vydává Seznam cestovních agentur a cestovních kanceláří, se kterými je uzavřena smlouva o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS, jejíž nedílnou součástí je i příloha, která obsahuje faxové spojení na Policii České republiky – Ředitelství služby cizinecké policie. V současné době MMR vede na Seznamu 143 cestovních kanceláří a agentur. Tento seznam je dostupný na webových stránkách MMR a je 2x ročně aktualizován (říjen, duben). Za rok 2015 bylo uzavřeno 29 smluv s cestovními kancelářemi a agenturami.

V roce 2015 bylo Českou republikou **vydáno v rámci Memoranda ADS 15 844 víz** státním příslušníkům Číny, tj. 51,6 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů těmito státním příslušníkům a 3,9 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů ve sledovaném roce.

III.2 PRAKTICKÝ VÝKON

III.2.1 Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

V roce 2015 bylo na ZÚ podáno celkem **448 371** žádostí o udělení víza (oproti r. 2014 pokles o cca 17 %) a uděleno, resp. vyznačeno celkem **426 509** víz (oproti r. 2014 pokles o 19 %). Citelné snížení počtu podaných žádostí o vízum (a v návaznosti na to udělených víz) v roce 2015 je dáno především mezinárodně-politickým a hospodářským postojem vůči Rusku, který je příčinou poklesu ruské měny a odrazil se i ve změně orientace cestovního ruchu ruských cestovních kanceláří, které se aktuálně orientují převážně na vnitrostátní destinace.

²⁵Vláda České republiky přijala dne 22. 12. 2004 usnesení č. 1311 k realizaci Memoranda o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (CNTA) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky. Tímto usnesením bylo také uloženo ministru pro místní rozvoj zřídit mezirezortní pracovní skupinu, která bude koordinovat, monitorovat a vyhodnocovat plnění povinností obsažených v Memorandu ADS. Tato skupina je složena ze zástupců ministerstev pro místní rozvoj, vnitra a zahraničních věcí (případně i dalších ministerstev, vždy záleží na navrženém tématu k danému jednání).

Vývoj počtu podaných žádostí o udělení víza a počet udělených, resp. vyznačených víz na ZÚ České republiky v roce 2015

Rok/měsíc	Počet všech podaných žádostí o vízum	Počet udělených, resp. vyznačených víz
2015/01	16 350	15 216
2015/02	23 657	22 360
2015/03	37 054	35 413
2015/04	49 083	47 424
2015/05	40 149	38 704
2015/06	48 722	46 759
2015/07	50 404	48 412
2015/08	45 413	43 391
2015/09	34 168	32 194
2015/10	32 292	30 412
2015/11	35 714	33 521
2015/12	35 365	32 703
Celkem	448 371	426 509

Zdroj: MZV

Stejně jako v roce 2014 byl i v roce 2015 zpracován nejvyšší počet žádostí o udělení krátkodobého víza na ZÚ Moskva, který rovněž udělil v souhrnu i nejvyšší počet víz (byť ve srovnání s r. 2014 došlo k poklesu žádostí o cca 40 %). Jako další nejvytíženější ZÚ, pokud jde o celkový počet přijatých žádostí a udělených víz, následují, obdobně jako v předchozích letech, ZÚ Lvov a ZÚ Kyjev, dále pak patří mezi nejvytíženější úřady ZÚ Jekatěrinburg a ZÚ Peking.

Nejvytíženější zastupitelské úřady a generální konzuláty České republiky v roce 2015

Zastupitelský úřad	Celkem přijato žádostí o vízum	Krátkodobá víza udělená	Dlouhodobá víza vyznačená
ZÚ Moskva	178 886	174 605	1 660
ZÚ Lvov	38 066	34 839	1 389
ZÚ Kyjev	33 292	28 080	1 832
ZÚ Jekatěrinburg	18 826	18 024	448
ZÚ Peking	16 522	16 126	308

Zdroj: MZV

III.2.2 Systém VISAPPOINT

Systém VISAPPOINT (internetová registrace žadatelů o pobytová oprávnění) umožňuje žadatelům o pobytová oprávnění automaticky, bez zásahu pracovníků ZÚ i MZV, rezervovat si termíny k podání žádostí o pobytová oprávnění. Jeho zavedení bylo vyvoláno neustále rostoucím zájmem o získání českých pobytových oprávnění, což v některých státech vedlo k situaci, že se před objekty ZÚ České republiky shromažďovali žadatelé v mnohem větším počtu, než ZÚ České republiky byly (a jsou) schopny denně přijmout a odpovídajícím způsobem zpracovat. V současné době je systém VISAPPOINT nedílným organizačně-technickým prostředkem MZV, resp. ZÚ, zvyšujícím efektivnost organizace a činnosti konzulárních úseků jednotlivých ZÚ České republiky při příjmu žádostí.

Systém je v současnosti provozován na ZÚ České republiky Abú Dhabí, Abuja, Ammán, Ankara, Astana, Baku, Bangkok, Bělehrad, Hanoj, Istanbul, Jakarta, Jekatěrinburg, Jerevan, Káhira,

Kišiněv, Kyjev, Londýn, Lvov, Manila²⁶, Minsk, Moskva, Peking, Petrohrad, Šanghaj, Sarajevo, Taškent, Tbilisi, Tel Aviv, Tirana, Tripolis²⁷ a Ulánbátar.

V platnosti dále zůstává usnesení vlády České republiky č. 1205/2009 k „Pozastavení nabírání žádostí o dlouhodobá víza na vybraných ZÚ – vyhodnocení situace a další postup“. V současné době se jedná pouze o omezený příjem žádostí o dlouhodobá víza za účelem podnikání v Moldavsku, Mongolsku, Vietnamu, Uzbekistánu a na Ukrajině. Omezené nabírání žádostí o dlouhodobá víza ve jmenovaných zemích za danými účely pobytu je realizováno prostřednictvím technických možností nastavení systému VISAPPOINT.

Systém VISAPPOINT podléhá neustálému monitoringu ze strany MZV i IT specialistů a kopíruje současný vývoj v IT technologiích. Poslední úpravou systému VISAPPOINT mající za cíl posílení jeho bezpečnosti bylo koncem roku 2015 zavedení tzv. google captcha²⁸.

MZV v roce 2015 zaznamenalo zvýšený počet stížností na zdánlivou nefunkčnost systému VISAPPOINT, zejména na Ukrajině a v Mongolsku, podávaných převážně osobami, které hodlají podávat žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu, tzv. zaměstnaneckou kartu, ale nedaří se jim, a to i dlouhodobě, zaregistrovat termín pro podání žádosti. Problémem však není technická funkčnost systému VISAPPOINT, ale jeho kapacita determinovaná možnostmi jednotlivých ZÚ, které mohou denně zpracovat jen určitý počet žádostí. Pro navýšení objemu přijímaných žádostí (a tedy kapacity systému VISAPPOINT) nejsou v současné době z prostorových a personálních důvodů dotčených ZÚ podmínky. Na tuto situaci reaguje MZV (v součinnosti s dalšími příslušnými resorty) zejména s ohledem na ekonomické zájmy České republiky zaváděním tzv. migračních projektů (např. Pilotní projekt: Zrychlené postupy pro zaměstnance z Ukrajiny schválený Vládou České republiky v listopadu 2015), v rámci kterých lze projektem definované kategorie žadatelů přijmout bez předchozí registrace v systému VISAPPOINT a jejich vízové žádosti následně vyřídit ve zrychleném vízovém řízení.

III.2.3 Vízový informační systém

Vízový informační systém (VIS) je elektronický databázový systém členských států EU/Schengenu, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). VIS vnáší novou kvalitativní dimenzi do boje proti nelegální migraci a falšování identity. Zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť ZÚ jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele, tj. údaje kdy, kde a s jakým výsledkem žadatel již o vízum žádal. Díky VIS je prakticky znemožněn tzv. „visa shopping“, tj. podávání opakovaných žádostí na konzulátech různých členských států a obcházení kritérií pro určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti. Pomocí otisků prstů uchovávaných ve VIS bude také eliminováno riziko záměny identity ve vízovém procesu, cestování tzv. „na podobu“ či falšování víz, a dojde k zefektivnění kontrol na hranicích.

V letech 2001 - 2015 byl VIS postupně zaveden na všech ZÚ všech členských zemí ve světě, v roce 2016 zbývá dokončit napojování hraničních přechodů na vnějších hranicích.

III.2.4 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2015

V roce 2015 pokračovala realizace „Dohody mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky o vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady České republiky“ ze dne 13. 2. 2009, která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2010. Stejně jako v minulých letech byli kromě policistů vysláni i styční důstojníci pro migraci

²⁶VISAPPOINT dočasně uzavřen od 11. 2. 2016.

²⁷VISAPPOINT dočasně uzavřen od 30. 5. 2015.

²⁸ochrana webových stránek proti spamovacím robotům

a doklady z řad zaměstnanců MV. Díky tomu se podařilo obsadit vyšší počet ZÚ, než tomu bylo v předchozích letech.

Styční důstojníci pro migraci a doklady, kterými byli příslušníci PČR, služby cizinecké policie, působili na ZÚ České republiky v Nigérii (Abuja), na Ukrajině (Lvov, Kyjev), v Maďarsku (Budapešť), v Srbsku (Bělehrad), v Turecku (Istanbul), v Kosovu (Priština) a v Řecku (Atény).

MV vyslalo své zaměstnance na ZÚ České republiky na Ukrajinu (Kyjev), do Vietnamu (Hanoj), do Turecka (Ankara) do Maďarska (Budapešť), do Řecka (Atény), do Iráku (Erbíl) a do FYROM²⁹ (Skopje).

Na ZÚ v Kyjevě, v Hanoji, ve Lvově a v Abuji plnili styční důstojníci pro migraci a doklady stejné úkoly, které byly náplní jejich činnosti i v minulých letech. To znamená, že se zde významnou měrou podíleli mj. na provádění pohovorů se žadateli o víza a posuzování dokumentů předkládaných k uvedeným žádostem. Dále pak poskytovali metodickou a odbornou podporu konzulárním úsekům uvedených ZÚ při přijímání a zpracování žádostí o pobytová o víza a pobytová oprávnění, a to včetně urychlení a usnadnění komunikace s PČR a MV České republiky.

Na ostatních vyjmenovaných zastupitelských úřadech prováděli převážně činnost spojenou s monitoringem migračních toků na území daného státu v souvislosti s migrační krizí. Současně podávali aktuální informace o vývoji situace, na jejichž základě pak mohlo MV utvářet pozici České republiky pro účely jednání na dané téma v orgánech EU, především na jednáních Evropské rady. Pominout nelze ani jejich spolupráci na přesídlení českých krajanů z Ukrajiny do České republiky jako důsledku nestabilní situace na východní Ukrajině, kdy především přijímali příslušné žádosti, prováděli s žadateli o přesídlení pohovory a posuzovali matriční doklady předkládané k žádostem o potvrzení k české krajské komunitě.

V rámci ANACENu bylo pro rok 2016 dohodnuto vyslání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady na Ukrajině, ve Vietnamu, v Nigérii a v zemích tzv. „Balkánské trasy“.

²⁹Bývalá jugoslávská republika Makedonie

IV. Schengen

IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE

IV.1.1. Situace na vnitřních hranicích

Zásadní pro situaci na vnitřních hranicích byla opatření, ke kterým přistoupila PČR v souvislosti s migrační krizí v polovině roku 2015. Ačkoli počet nelegálně pobývajících či tranzitujících osob zůstal v České republice po celý rok 2015 v porovnání s jinými státy EU minimální, zavedla Česká republika na svých hranicích s Rakouskem systematické policejní kontroly zaměřené na nelegální migraci a převaděčství. Na rozdíl od jiných členských států schengenského prostoru však Česká republika nevyužila možnosti oficiálně zavést kontroly v souladu s evropskou legislativou. MV přistoupilo v roce 2015 k přípravě vzorových materiálů, které by takový krok za splnění daných podmínek umožnily.

IV.1.2. Dočasné zavedení ochrany vnitřních hranic

Ve sledovaném období přistoupila k dočasnému znovuzavedení ochrany vnitřních hranic celá řada členských států schengenského prostoru. České republiky se asi nejvíce dotýká znovuzavedení kontrol ze strany Německa a Rakouska, byť intenzita kontrol na úsecích sousedících s Českou republikou není tak vysoká jako na nejvíce exponovaných místech. Většina států, včetně Rakouska a Německa, pak toto opatření dále opakovaně prodlužuje v souladu s platnou legislativou. EK zahájila příslušné kroky na odstranění závažných nedostatků v ochraně vnějších hranic tak, aby kontroly na vnitřních hranicích mohly být co nejdříve zrušeny.

IV.1.3. Národní schengenský plán

Vyhodnocování Národního schengenského plánu 2014 probíhá každý rok a předkládá se formou Zprávy o plnění Národního schengenského plánu střídavě Koordináčnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci (v letech 2015, 2017 a 2019) a vládě (v letech 2016, 2018 a 2020). Jedná se o kontinuální proces monitorování plnění schengenských standardů. V dubnu 2015 byla předložena První zpráva o plnění, která v sobě obsahovala vyhodnocení plnění jednotlivých úkolů a zároveň byla zahájena příprava Druhé zprávy o plnění, která bude předložena vládě v roce 2016.

Plán představuje základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Cílem tohoto plánu a úkolů v něm stanovených je zajistit vysoký standard ve všech oblastech schengenské spolupráce, který je prověřován formou pravidelných schengenských hodnocení. Plán má dále do budoucna vytvořit vizi pro další rozvoj schengenského acquis, včetně posouzení finanční náročnosti a vytvoření národní strategie pro potřeby sestavování státního rozpočtu a využívání zdrojů EU.

IV.1.4. Rozšíření schengenského prostoru

Vstup do schengenského prostoru nadále zůstává uzavřen Bulharsku a Rumunsku. Obě země sice úspěšně prošly procesem schengenského hodnocení, na politické úrovni však jsou proti jejich vstupu především Německo a Nizozemí. Vstup obou zemí do Schengenu je nyní podmíněn reformou justičního systému a snížením korupce v těchto zemích monitorovaných v rámci tzv. Mechanismu ověřování a spolupráce (CVM).

IV.1.5. Agentura eu-LISA

Od 1. 12. 2012 začala plnit své úkoly **Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA)**. V roce 2015 se

uskutečnila celkem 2 zasedání Správní rady a 4 jednání poradních skupin pro VIS, SIS II a EURODAC. Sídlo Agentury je v Estonském Tallinnu. Některé úkoly související s vývojem a provozním řízením se provádějí ve Štrasburku ve Francii. Záložní místo je umístěno v Sankt Johann im Pongau v Rakousku. Česká republika připojila národní část systému k systému EURODAC ve stanoveném termínu 20. 7. 2015 v souladu s příslušným nařízením (č. 604/2013).

IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE

IV.2.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici

Od roku 2012 je oblast odbavených osob vyhodnocována v systému KODOX (kontrola dokladů a osob). Tento systém je od listopadu 2011 využíván při hraniční kontrole na všech mezinárodních letištích jako jediný lustrační systém. Systém umožňuje lustrace v systémech PATROS, DBO, CIS, ICIS (Interpol), SIS, CS a NS VIS, načtení a elektronickou kontrolu cestovního dokladu s biometrickými informacemi. V roce 2015 byla u systému významně rozšířena funkcionality kontroly pravosti cestovních dokladů. Systém dokáže prostřednictvím moderního celostránkového čtecího zařízení na cestovní doklady ověřit jednak elektronickou část cestovního dokladu s biometrickými informacemi a nově také ověření pravosti optické části dokladu (viditelné, UV a IR spektrum světla) vůči databázi jisticích prvků dokladů (systémem AssureID). V průběhu roku 2015 byly také rozšiřovány regiony světa, kde se při žádosti o vízum pořizují otisky prstů. S ohledem na tyto skutečnosti jsou tak již od listopadu 2015 všechny osoby s vízovou povinností při hraniční kontrole ověřovány vůči otisku prstů. V roce 2016 se možnost ověření otisku prstů osoby při hraniční kontrole rozšíří i na občany, kteří vlastní elektronický doklad. Ověření otisků vízových cizinců vůči systému CS-VIS prostřednictvím systému KODOX pracuje bezproblémově, nebyl zjištěn žádný incident zneužití víza.

V roce 2015 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici České republiky (tedy na mezinárodních letištích) **odbaveno v obou směrech 6,1 milionů osob**. Ve srovnání s rokem 2014 je evidován nárůst, a to o cca 690 000 osob (tj. +12,8 %). Z uvedeného počtu se jednalo v 53 % o občany EU, ve 33 % o občany 3. zemí potřebujících ke vstupu vízum a 14 % představovali občané 3. zemí pohybující se v rámci bezvízového styku.

Rozdíl mezi příletem a odletem byl minimální, na příletu bylo odbaveno cca 2 969 000 a na odletu 3 116 000 osob (rozdíl zhruba 148 000 osob). V rámci jednotlivých měsíců bylo nejvíce osob odbaveno v období od června do září, tedy v turistické sezóně. Z hlediska letišť statistiku vede největší české letiště, tj. Letiště Václava Havla Praha, které se na celkovém počtu odbavených osob podílí 90 %. Druhé v pořadí je letiště Brno - Tuřany s 5 %. Třetí místo patří letišti Ostrava - Mošnov (3 %). Po 1 % mají letiště Pardubice a Karlovy Vary.

Z hlediska státních příslušností vedli v počtu odbavených osob (přílet + odlet) na vnější schengenské hranici občané České republiky (32 %), dále následovali občané **Ruska** (20 %), **Velké Británie** (12 %), **Izraele** (5 %), **Spojených států** (3 %) a **Korejské republiky** (3 %).

Počet odbavených osob na vnější schengenské hranici České republiky – dle kategorie osob – porovnání roku 2014/2015

Rok	2014	tj. %	2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem odbaveno osob na VSH České republiky (přilet + odlet)	5 395 227	100,0	6 085 330	100,0	12,8	690 103
z toho						
občané EU	3 151 271	58,4	3 222 711	53,0	2,3	71 440
občané 3. zemí – vízoví	1 533 719	28,4	2 004 045	32,9	30,7	470 326
občané 3. zemí – bezvízoví	708 729	13,1	857 045	14,1	20,9	148 316
ostatní*	1 508	0,0	1 529	0,0	1,4	21

Zdroj: IS KODOX

Vysvětlivka: *osoby bez STP a osoby, u kterých byla z dokladu STP načtena chybně, a proto nemohlo dojít k zařazení k určující kategorii osoby

Odepření vstupu je právní institut, který umožňuje zamezení vstupu státním příslušníkům třetích zemí na území smluvních států. Jedná se o opatření, kdy státnímu příslušníku třetí země, u něhož bylo v rámci hraniční kontroly na vstupu na území zjištěno, že nesplňuje všechny podmínky vstupu³⁰, je rozhodnutím odepřen vstup na území členských států. V rámci odepření vstupu tak vzniká leteckému dopravci povinnost zajistit dopravu cizince zpět na území třetích států. V roce 2015 byl **469 osobám odepřen vstup** na vnější schengenské hranici České republiky. V porovnání s rokem 2014 došlo k výraznému zvýšení počtu o 134 osob, což je nárůst o 40 %. Po roce 2008 (prosinec 2007 vstup České republiky do Schengenu) se jedná o nejvyšší roční počet odepření vstupu.

Z hlediska státních příslušností osob byl vstup na vnější schengenské hranici odepřen nejčastěji občanům **Iráku** (92 osob, tj. 19,6 %), u kterých došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu, a to o 87 osob (tj. +1 740,0 %). Důvodem odepření vstupu u státních příslušníků Iránu bylo zejména neprokázání se platným vízem nebo povolením k pobytu.

Na druhém místě se umístili občané **Ruska** (56 osob, tj. 11,9 %), u kterých je vykázán nejvyšší meziroční pokles, a to o 25 osob (tj. -30,9 %). Většina osob (46) přicestovala z domovské země. Nejčastějším důvodem odepření vstupu je u občanů Ruska neprokázání se platným vízem nebo povolením k pobytu. Třetí místo obsadili **uprchlíci dle Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951** (50 osob, tj. 10,7 %), jejichž počet se zvýšil v meziročním srovnání o 25 osob (tj. +100 %). Tyto osoby převážně cestují z Velké Británie, kdy nedisponují platným vízem. Na čtvrtém místě ve statistice jsou občané **Arménie** (28 osob, tj. 6 %), kdy jejich počet oproti minulému roku klesl o 9 osob (tj. -24,3 %). Důvodem odepření vstupu u občanů Arménie bylo zejména neprokázání se příslušnými doklady prokazujícími účel a podmínky pobytu. Páté místo náleží občanům **Ázerbájdžánu** (27 osob, tj. 5,8 %), jejichž meziroční počet stoupl o 13 osob (tj. +92,9 %). U občanů Ázerbájdžánu se jedná o odepření vstupu zejména ze dvou důvodů, pro neplatné vízum nebo povolení k pobytu (12 osob) a neprokázání se příslušnými doklady prokazujícími účel a podmínky pobytu (14).

³⁰Vymezené v čl. 5 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu (a zároveň se nejedná o osobu požívající právo Společenství na volný pohyb či nejde o osobu, která patří do kategorie osob uvedených v čl. 5 odst. 4 Schengenského hraničního kodexu).

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici - porovnání roku 2014/2015

Rok	2014	tj. %	2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Cizinci vrácení z HP na přeletu do ČR	335	100,0	469	100,0	40,0	134
z toho TOP 5 st. příslušností						
Irák	5	1,5	92	19,6	1 740,0	87
Rusko	81	24,2	56	11,9	-30,9	-25
uprchlíci dle Konvence 1951	25	7,5	50	10,7	100,0	25
Arménie	37	11,0	28	6,0	-24,3	-9
Ázerbájdžán	14	4,2	27	5,8	92,9	13

Zdroj: ICP ML

Z hlediska místa byl vstup odepřen v naprosté většině na největším českém mezinárodním letišti, Letišti Václava Havla Praha (467 osob, tj. 99,6 %). Z hlediska příletových destinací, ze kterých byl vstup odepřen nejčastěji, se jednalo o lety z Turecka (202 osob, tj. 43,1 %). Dále byl vstup odepírán zejména na přiletech z Ruska (75 osob, tj. 16 %), Velké Británie (71, tj. 15,1 %) a Spojených arabských emirátů (20, tj. 4,3 %).

Nejčastějším důvodem odepření vstupu bylo neprokázání se příslušnými doklady prokazujícími účel a podmínky pobytu (194 důvodů, tj. 41,4 %) a neplatné vízum nebo povolení k pobytu (171 důvodů, tj. 36,5 %).

V. Legální migrace v České republice

V.1 DRUHY POBYTU

Zákon o pobytu cizinců dělí pobyt cizinců na území České republiky na kategorie **přechodný pobyt na území a trvalý pobyt na území**.

Z pohledu podmínek vstupu a pobytu na území České republiky zákon dělí cizince do dvou kategorií. Do první kategorie přísluší občané států tvořících Evropskou unii³¹ a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru³², a občané Švýcarska (dále jen „**občané EU**“). Obdobné postavení požívají za určitých podmínek stanovených zákonem rodinní příslušníci občanů EU i tehdy, nejsou-li občany těchto států. Druhou kategorií tvoří **občané ostatních, tzv. třetích států**.

Cizinci ze třetích zemí jsou povinni mít pro vstup a krátkodobý pobyt (do 3 měsíců) na území České republiky vízum. To se netýká cizinců, jimž je vízová povinnost zrušena v rámci jednotné vízové politiky EU³³. Vízum pro vstup a krátkodobý pobyt na území České republiky dále také nepotřebují např. držitelé dokladu o povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu na území jiného schengenského státu, držitelé povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývacího rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu EU nebo občané třetích zemí - rodinní příslušníci občana EU, kteří jsou držiteli dokladu o povolení k přechodnému či trvalému pobytu na území jiného členského státu EU.

Pro dlouhodobý pobyt (nad 3 měsíce) v České republice musí mít cizinci ze třetích zemí vždy **vízum k pobytu nad 90 dnů**, případně povolení k pobytu. Na vízum k pobytu nad 90 dnů může cizinec pobývat v České republice po dobu nepřesahující 6 měsíců, **následně může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu** za podmínky, že trvá stejný účel pobytu.

V důsledku transpozice příslušných směrnic³⁴ Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území České republiky pobýval** na základě víza k pobytu nad 90 dnů za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem společného soužití rodiny na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia na území a povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu EU**. Poslední uvedený případ se týká cizinců ze třetího státu, kteří mají na území jiného členského státu EU povolen trvalý pobyt, přiznaný statut rezidenta a hodlají na území České republiky pobývat po dobu delší než 3 měsíce. V takovém případě mají právo požádat o povolení k dlouhodobému pobytu z tohoto titulu.

O vydání **povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu** je oprávněn na zastupitelském úřadu požádat cizinec, který uzavřel s českou výzkumnou organizací tzv. „dohodu o hostování“ a na území České republiky hodlá přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce. V průběhu pobytu v České republice (na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo

³¹Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Spojené království

³²Norsko, Island, Lichtenštejnsko

³³Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. 3. 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

³⁴Např.: Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. 9. 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Rady 2004/114/ES ze dne 13. 12. 2004 o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby; Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. 4. 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří se stali obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, a kteří spolupracují s příslušnými orgány; Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. 11. 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývacími rezidenty.

na povolení k dlouhodobému pobytu) vydané za jiným účelem může výzkumný pracovník podat MV žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu přímo na území.

Specifickým pobytovým oprávněním je povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem ochrany na území**.

Občané EU mají právo volného pohybu a pobytu, které je stanoveno Smlouvou o založení Evropských společenství. Občané EU mohou na území České republiky vstupovat a na něm pobývat po dobu neomezenou, jen na základě cestovního dokladu, kterým je v tomto případě i doklad totožnosti, aniž by byli povinni žádat o jakoukoliv formu oprávnění k pobytu. Nicméně i pro tuto kategorii cizinců jsou zákonem vytvořeny pobytové tituly - **potvrzení o přechodném pobytu a povolení k trvalému pobytu**. Žádat o povolení některého z uvedených druhů pobytu nemají občané EU stanoveno jako povinnost, ale jako právo. Chce-li občan EU na území pobývat po dobu delší než 3 měsíce, má právo požádat o vydání **potvrzení o přechodném pobytu**. Jedná se o potvrzení, které má za cíl zejména ulehčit občanům EU jednání s úřady a institucemi v České republice.

Specifickou skupinu požívající práva na volný pohyb v rámci EU tvoří **rodinní příslušníci občanů EU**. U těchto cizinců se uplatňují zjednodušené postupy týkající se udělení víza pro krátkodobý pobyt (do 3 měsíců), zejména pokud jde o náležitosti předkládané k žádosti o vízum. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené. Rodinní příslušníci občanů EU mají při splnění stanovených podmínek právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie a udělení krátkodobého víza je v těchto případech nárokové. Rodinný příslušník občana EU, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem EU, je povinen požádat o povolení k přechodnému pobytu.

Povolení k trvalému pobytu mohou všichni cizinci obecně získat po 5 letech nepřetržitého pobytu na území České republiky. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území České republiky po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek nebo bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území České republiky např. z humanitárních důvodů či jiných důvodů hodných zvláštního zřetele. Rodinný příslušník občana České republiky může získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území České republiky v případě, že rodinná vazba na občana České republiky trvá alespoň jeden rok.

V důsledku pokračující implementace předpisů EU do vnitrostátního práva byla pro cizince ze třetích zemí také v České republice zavedena kategorie „**právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území**“. Tento statut je cizinci žádajícímu o udělení povolení k trvalému pobytu udělen automaticky, splňuje-li podmínku pětiletého nepřetržitého pobytu na území (včetně dalších zákonem stanovených kritérií). O přiznání tohoto statusu může písemně požádat cizinec s povolením k trvalému pobytu na území, kterému nebylo toto právní postavení přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, pokud splňuje zákonem stanovená kritéria. S účinností od 1. 1. 2011 přiznává MV právní postavení rezidenta na území cizinci, který je držitelem modré karty, jestliže splnil podmínku pěti let nepřetržitého pobytu na území členských států EU jako držitel modré karty a po dobu dvou let jako držitel modré karty nepřetržitě pobývá na území České republiky. Z vnitrostátního hlediska nemá tento statut zásadní význam. Významným se statut stává v případě, že se jeho nositel hodlá usadit na území jiného státu EU. V tom případě mu zaručuje příznivější zacházení než občanům třetích zemí obecně.

V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

V.2.1 Řízení o udělení krátkodobého víza

Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum v roce 2015 podali státní příslušníci **Ruska** (počet podaných žádostí 203 371; počet udělených víz 201 813 - oproti r. 2014 pokles cca o 38 %). Druhou nejpočetnější skupinu tvořili státní příslušníci **Ukrajiny** (počet žádostí 66 184; uděleno víz 63 306 – oproti roku 2014 nárůst o cca 9 %). Třetí skupinou z hlediska počtu podaných žádostí byli státní příslušníci **Číny** (počet žádostí 30 652; uděleno 30 567 víz – oproti roku 2014 nárůst o cca 58 %). V pořadí nejčastějších zájemců o udělení krátkodobého víza na ZÚ České republiky následují státní příslušníci **Turecka** (15 705 žádostí; uděleno 15 438 víz – oproti roku 2014 pokles o cca 1 %), státní příslušníci **Indie** (15 078 žádostí; uděleno 14 190 víz – oproti roku 2014 nárůst o cca 39 %) a státní příslušníci **Běloruska** (11 944 žádostí; uděleno 11 925 víz – pokles oproti roku 2014 o cca 34 %).

Podané žádosti o krátkodobé vízum v roce 2015 se nejčastěji vztahovaly k účelu pobytu „turistika“ (269 938, tj. 60,2 % všech žádostí), dále v menší míře k účelu „jiné“ (39 005, tj. 8,7 %), účelu „pozvání“ (38 262, tj. 8,5 %) a „obchodní“ (23 440, tj. 5,2 %).

V roce 2015 zastupitelské úřady České republiky přijaly **448 371** (tj. -71 454) **žádostí o krátkodobá víza a udělily 426 509 těchto povolení**, tj. o -82 601 víz méně než v roce 2014.

Z celkového počtu podaných žádostí o udělení krátkodobého víza bylo zamítnuto 4,9 % žádostí (tj. 21 862 žádostí).

V.2.1.1. Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza

Oprávnění podat žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza (dále jen „žádost o nové posouzení“) vyplývá z čl. 32 odst. 3 vízového kodexu a je žadatelům o vízum přiznáno s účinností ode dne 1. 1. 2011. Žádost o nové posouzení je specifickým druhem odvolání, které podává cizinec na ZÚ, jenž rozhodnutí vydal, a to ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení sdělení o zamítnutí víza. Neshledá-li ZÚ (v rámci autoremedury ve lhůtě 5 dnů) důvod, resp. důvody pro přehodnocení svého původního rozhodnutí, postoupí žádost o nové posouzení k dalšímu řízení Ministerstvu zahraničních věcí, které je podle zákona správním orgánem příslušným k přezkumu důvodu/ů neudělení krátkodobého víza.

V roce 2015 bylo na jednotlivých ZÚ podáno celkem **728** žádostí o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza (včetně žádostí podaných rodinnými příslušníky občanů EU, podrobněji viz níže). Oproti roku 2014 došlo k nárůstu o 26,5 %. Z celkového počtu **12 848** zamítnutých žádostí o krátkodobé vízum v roce 2015 bylo opravného prostředku využito v 5,7 % případů (v roce 2014 představoval tento poměr 4,9 %).

V rámci přezkumného řízení bylo v kompetenci MZV vyhověno 30 žádostem z celkového počtu 728 podaných žádostí o nové posouzení (tj. MZV rozhodlo ve 4,1 % případů ve prospěch žadatele) a 628 žádostí (86,3 %) bylo zamítnuto. Oprávnění ZÚ provést autoremeduru bylo využito v 70 případech (9,6 %).

Statistiky vyhodnocování žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza od počátku aplikace institutu odvolání v praxi ZÚ

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno (souhlas KKM)	Nevyhověno (zamítavé stanovisko KKM)
2011	222	25	44	153
2012	499	63	74	362
2013	599	79	75	445
2014	535	54	46	435
2015	728	70	30	628

Zdroj: MZV

Z celkového počtu 728 žádostí o nové posouzení obdržených v roce 2015 jich bylo nejvíce podáno na ZÚ Kyjev (213), ZÚ Islámábád (72), ZÚ Dillí (65), ZÚ Káhira (56) a ZÚ Alžír (38).

Z hlediska státní příslušnosti žadatelů se v roce 2015 jednalo zejména o cizince z Ukrajiny (219), Pákistánu (68), Egypta (52), Alžírka (38) a Indie (37).

V.2.1.2. Rodinní příslušníci občanů EU

Rodinní příslušníci občanů EU mají směrnicí EU³⁵ garantováno právo na volný pohyb a představují tak privilegovanou skupinou žadatelů o krátkodobé vízum. Na tuto skupinu žadatelů se aplikují zjednodušené podmínky pro podání žádosti o vízum a její vyřízení, jejichž cílem je maximálně usnadnit těmto osobám získání víza. Zjednodušený režim spočívá zejména v omezení rozsahu náležitostí, které rodinný příslušník občana EU musí doložit k žádosti o vízum a ve vyřízení žádosti v co nejkratší možné lhůtě a bezplatně. Současně jsou však zastupitelské úřady oprávněny provádět šetření, zda není dán některý z důvodů pro zamítnutí žádosti rodinného příslušníka uvedený v zákoně o pobytu cizinců, zejména zda žadatel neuzavřel účelově manželství.

Rodinní příslušníci občanů EU, kteří uplatňují právo volného pohybu v rámci EU, mají právní nárok na vstup a pobyt na území členských států EU a na udělení krátkodobého víza. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené a neudělení víza je soudně přezkoumatelné.

V roce 2015 bylo na ZÚ České republiky podáno rodinnými příslušníky občanů EU celkem **1 883** žádostí o krátkodobé vízum (tj. +271 žádostí oproti roku 2014). Ve většině případů se ovšem jednalo o rodinné příslušníky občanů České republiky, kteří právo volného pohybu nevykonávají, nicméně na základě vnitrostátního dorovnání se na ně aplikují stejné podmínky jako na rodinné příslušníky občanů EU, kteří toto právo vykonávají. Z počtu 1 883 žádostí bylo kladně posouzeno a následně uděleno celkem **1 723** víz, což je o cca 13 % méně než v roce 2014.

Srovnání počtu podaných žádostí o krátkodobá víza rodinných příslušníků občanů EU včetně rozhodnutí o nich

Rok	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP	Počet udělených krátkodobých víz RP	Počet neudělených krátkodobých víz RP
2011	1 560	1 392	121
2012	1 657	1 473	166
2013	1 686	1 558	118
2014	1 612	1 492	110
2015	1 883	1 723	136

Zdroj: MZV

Nejčastějším účelem pobytu u udělených krátkodobých víz rodinným příslušníkům občanů EU byla **návštěva rodiny nebo přátel** (46,9 %), následoval účel **turistika** (26,5 %) a třetím nejčastějším účelem bylo **pozvání** (12,6 %).

³⁵Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. 4. 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států

Nejčastější účely pobytu u udělených a zamítnutých krátkodobých víz RP* v roce 2015

Účel pobytu	Počet udělených víz	Počet zamítnutých víz
návštěva rodiny nebo přátel	884	122
turistika	500	5
pozvání	237	7

Vysvětlivka: * RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV

Nejvíce vytíženými ZÚ, pokud jde o podání žádostí o víza rodinnými příslušníky občanů EU, byly generální konzulát **Lvov** (199 žádostí, 198 udělených víz), ZÚ **Londýn** (181 žádostí, 181 udělených víz), ZÚ **Moskva** (127 žádostí, 127 udělených víz), ZÚ **Tunis** (102 žádostí, 74 udělených víz), GK **Istanbul** (81 žádostí, 76 udělených víz), ZÚ **Káhira** (77 žádostí, 44 udělených víz), ZÚ **Bejrút** (66 žádostí, 66 udělených víz) a ZÚ **Alžír** (65 žádostí, 39 udělených víz). Počty žádostí o krátkodobá víza podaných rodinnými příslušníky a nejčastější účely pobytu rodinných příslušníků v České republice znázorňují tabulky (viz výše).

V.2.1.3. Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU

Při novém posuzování důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU je i v tomto případě správním orgánem příslušným k posouzení žádosti MZV.

V roce 2015 bylo podáno **50 žádostí** o nové posouzení důvodů neudělení víza rodinnému příslušníkovi občana EU. V 5 případech bylo žádostem rodinného příslušníka občana EU o nové posouzení ze strany MZV vyhověno. V jednom případě ZÚ vyhověl žádosti v rámci autoremedury. V 18 případech byla žádost vrácena ZÚ k novému projednání a ve 26 případech byla žádost zamítnuta.

Statistika žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza rodinným příslušníkům občanů EU

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ ČR	Vyhověno	Nevyhověno
2011	35	-	7	28
2012	32	4	8	20
2013	27	-	11	16
2014	27	2	6	19
2015	50	1	5	26

Zdroj: MZV

Z hlediska teritoriálního rozložení směřovalo v roce 2015 nejvíce žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza ze států **Egypt** (11), **Alžírsko** (10) a **Tunisko** (10).

Rodinní příslušníci občanů EU mohou v případě, že jim byla zamítnuta žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza, podat proti rozhodnutí o neudělení víza správní žalobu. V roce 2015 vydaly správní soudy 4 rozsudky, kterými bylo rozhodnutí o neudělení víza zrušeno. V jednom případě došlo k zpětvzetí žaloby. V jednom případě bylo řízení zastaveno z důvodu nezaplacení soudního poplatku. Ve třech dalších případech soudní řízení stále probíhá

Neúspěšní žadatelé o vízum z kategorie rodinných příslušníků občanů EU rovněž usilují o změnu rozhodnutí ZÚ, případně MZV o neudělení krátkodobého víza prostřednictvím podnětu Kanceláři veřejného ochránce práv k zahájení šetření podle zákona č 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, v platném znění, s cílem posoudit postup ZÚ a MZV během vízového řízení. V roce 2015 veřejný ochránce práv zahájil jedno šetření.

V roce 2015 byla soudem zamítnuta jedna občanskoprávní žaloba, kterou se manželka žadatele domáhala tvrzené nemajetkové újmy v důsledku rozhodnutí o neudělení víza.

V.2.1.4 Oblast pozvání

V roce 2015 bylo v IS CIS zaevidováno **52 537 pozvání**³⁶. V meziročním porovnání došlo k nárůstu o 7 392 zaevidovaných formulářů (tj. +16,4 %) ³⁷.

Nejčastěji byli mezi **zvanými osobami**, podobně jako v minulých letech, uváděni státní příslušníci **Ukrajiny** (28 695 pozvání, tj. 54,6 %), kdy v meziročním srovnání došlo k výrazné změně, a to zvýšení počtu o 8 275 formulářů (tj. +40,5 %). Tento markantní nárůst může souviset s krizovou situací na Ukrajině a také s větším počtem občanů Ukrajiny, kteří mohou zvát své příbuzné (v roce 2015 je evidován nárůst počtu občanů Ukrajiny s povoleným pobytem na území České republiky). V roce 2015 již od začátku roku byly evidovány vyšší měsíční počty pozvání než v roce 2014. Nejvíce pozvání bylo pro občany Ukrajiny podáno u KŘP Praha (46,9 %), Středočeského (12,8 %), Jihomoravského (9,3 %) a Plzeňského kraje (5,7 %). Dále ve statistice zvaných osob následovali státní příslušníci **Ruska** (6 247 pozvání, tj. 11,9 %), u kterých je evidován nejvyšší meziroční pokles (-677 pozvání, tj. -9,8 %). Nejvíce byla pozvání pro občany Ruska evidována u KŘP Praha (48,9 %), Středočeského (12,3 %), Jihomoravského (7,6 %) a Karlovarského kraje (6,4 %). Na třetím místě se umístili občané **Běloruska** (2 133 pozvání, tj. 4,1 %), u kterých je evidován druhý největší meziroční pokles (-448, tj. -17,4 %). Nejčastěji byli občané Běloruska vykazováni u KŘP Praha (33,7 %), Jihomoravského (12,1 %) a Středočeského kraje (10,8 %). V rámci TOP 3 státních příslušností (UKR, RUS a BLR) nedošlo ve srovnání s rokem 2014 ke změně. Další místa ve statistice obsadili občané **Mongolska** (1 597 osob, tj. 3,0 %), u kterých došlo ke druhému nejvyššímu meziročnímu nárůstu (+223, tj. +16,2 %). Páté místo ve statistice patří občanům **Vietnamu** (1 527 osob, tj. 2,9 %), kdy počet pozvání pro tyto občany se meziročně snížil (-178, tj. -10,4 %). Těchto pět státních příslušností tvořilo cca 75 % z celkového počtu zvaných osob.

Zaevidováno pozvání - zvaná osoba - porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	45 145	100,0	52 537	100,0	16,4	7 392
z toho TOP 5 státních příslušností - ZVANÉ OSOBY						
Ukrajina	20 420	45,2	28 695	54,6	40,5	8 275
Rusko	6 924	15,3	6 247	11,9	-9,8	-677
Bělorusko	2 581	5,7	2 133	4,1	-17,4	-448
Mongolsko	1 374	3,0	1 597	3,0	16,2	223
Vietnam	1 705	3,8	1 527	2,9	-10,4	-178

Zdroj: IS CIS

Nejčastěji byli mezi **zvoucimi osobami** u ověřených pozvání uvedeni státní příslušníci **Ukrajiny** (23 250 pozvání, tj. 44,3 % z celkového počtu zvoucích osob). Již druhým rokem státní příslušníci Ukrajiny odsunuli ve statistice na druhé místo občany České republiky. Důvodem je krize na Ukrajině a celkově větší počet zvaných Ukrajinců občany Ukrajiny usídlenými v České republice. U občanů **České republiky** (16 547 pozvání, tj. 31,5 %) je registrován (po mírném poklesu v předchozím roce) slabý nárůst o 490 pozvání (tj. +3,1 %). V posledních třech letech se počty zvoucích osob (občanů České republiky) pohybují, na rozdíl od vyšších počtů v předešlých letech, okolo 16 tisíc. Tyto nižší a stabilnější počty lze dát do souvislosti s navyšováním povolených pobytů cizinců na území České republiky a většímu počtu zahraničních firem (právnických osob), které zvou cizince za různými účely (obchodní, sportovní, kulturní aj.). S výrazným odstupem se

³⁶Využití institutu pozvání usnadňuje cizincům vstup na území České republiky (dle § 15 zákona o pobytu cizinců).

³⁷Zaevidované anebo ověřené pozvání neznamenají, že daná osoba opravdu přicestuje na území České republiky. Vyhodnocením počtu zaevidovaných pozvání lze tedy usoudit, jak velký je zájem ze strany cizinců o pobyt v České republice s využitím institutu pozvání.

na třetím místě ve statistice zařadili občané **Ruska** (3 792 pozvání, tj. 7,2 %), u kterých je evidován meziroční pokles (-321 pozvání, tj. -7,8 %).

Zaevidováno pozvání - zvučí osoba - porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	45 145	100,0	52 537	100,0	16,4	7 392
z toho TOP 5 státních příslušností - ZVOUCÍ OSOBY						
Ukrajina	16 233	36,0	23 250	44,3	43,2	7 017
Česká republika	16 057	35,6	16 547	31,5	3,1	490
Rusko	4 113	9,1	3 792	7,2	-7,8	-321
Mongolsko	1 240	2,7	1 463	2,8	18,0	223
Vietnam	1 300	2,9	1 149	2,2	-11,6	-151

Zdroj: IS CIS

V.2.2 Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění (dlouhodobá víza, povolení k pobytu) na vstupu do České republiky

Cizinci ze třetích zemí, kteří se rozhodli pobývat v České republice přechodně déle než 90 dnů, mohli v roce 2015 na ZÚ České republiky požádat o vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé vízum) nebo povolení k dlouhodobému pobytu v případě speciálních pobytových titulů vyplývajících z evropských směrnic (účely sloučení rodiny, studium, vědecký výzkum, včetně duálních pobytových oprávnění za účelem zaměstnání – zaměstnanecká karta a modrá karta).

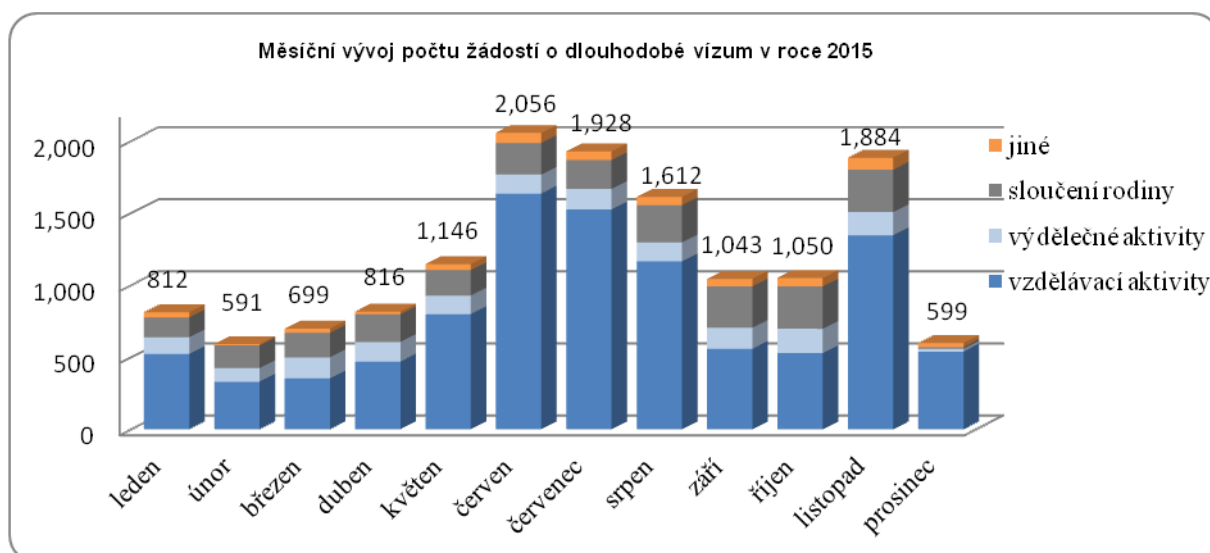
Tyto žádosti rozhodovalo Ministerstvo vnitra ve lhůtách v souladu s platnou zákonnou úpravou – např. dlouhodobá víza a povolení k pobytu za účelem studia musí být rozhodnuta ve lhůtě do 60 dnů ode dne podání žádosti, ostatní účely dlouhodobých víz do 90 dnů (ve zvlášť složitých případech do 120 dnů). Lhůta pro vyřízení zaměstnanecké karty je 60 dnů, modré karty 90 dnů a povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny 120 dnů ode dne podání žádosti. U vybraných skupin cizinců, kteří do České republiky vstupovali jako účastníci zvláštních migračních projektů (viz část „Migrační projekty“), byly žádosti vyřizovány ve lhůtě do 30 dnů.

Většina z celkového počtu **22 483 žádostí** o udělení některého z dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do České republiky (vízum, povolení k pobytu) byla v roce 2015 podána za účelem vzdělávacích aktivit, tj. účely studia a ostatní vzdělávací aktivity (dohromady cca 52 % žádostí – o 5 % méně než v roce 2014); následovaly výdělečné aktivity, tj. účel zaměstnání (21 % žádostí – o 5 % více než v roce 2014) a podnikání (7 % – o 1 % méně než v roce 2014). Za rodinnými účely žádalo 16 % žadatelů (stejně procentuální zastoupení jako v roce 2014). Nejčastěji o dlouhodobé pobytové oprávnění v roce 2015 žádali občané Ukrajiny (17 % z celkového počtu žadatelů), dále občané Spojených států (16 %), Ruska (15 %), Vietnamu (6 %) a Indie (4 %).

Z celkového počtu **19 213 udělených dlouhodobých pobytových oprávnění** (dlouhodobé vízum, povolení k dlouhodobému pobytu) z žádostí podaných na ZÚ České republiky v roce 2015 s téměř 49 % převažovaly vzdělávací aktivity (účely studium a ostatní vzdělávací aktivity). Následovaly výdělečné aktivity (zaměstnání a podnikání) s 24 % (resp. 20 % a necelými 4 %) a účel sloučení rodiny s 16 %. Nejvíce dlouhodobých pobytových oprávnění v roce 2015 bylo kladně vyřízeno občanům Spojených států (18 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí), dále občanům Ukrajiny (16 %), Ruska (14 %), Vietnamu (6 %) a Turecka (4 %).

V.2.2.1. Žádosti o udělení dlouhodobého víza

O udělení dlouhodobého víza požádalo na ZÚ České republiky v roce 2015 celkem 14 236 cizinců ze třetích zemí. V roce 2015 se zastavil trend poklesu počtu žádostí o dlouhodobé vízum³⁸, naopak byl zaznamenán mírný nárůst. Celkový počet podaných žádostí o dlouhodobé vízum ve srovnání s rokem 2014 vzrostl o 6,6 % (+880 žádostí). Měsíční počty žádostí o udělení dlouhodobého víza se v průběhu roku 2015 pohybovaly v rozmezí od necelých 600 po téměř 2 100 žádostí. Nejvíce žádostí bylo jako v předchozích letech podáno v letních měsících a v listopadu, kdy před počátkem školního roku resp. studijních semestrů ve zvýšené míře žádali o dlouhodobé vízum hlavně zájemci o studium v České republice.

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byly v roce 2015 vzdělávací aktivity v České republice, tj. studium³⁹ (52,8 %) a ostatní vzdělávací aktivity (15,8 %).

V roce 2015 počet žádostí za účelem vzdělávacích aktivit narostl oproti roku 2014 v absolutních číslech i procentuálním zastoupení - počet žadatelů o dlouhodobé vízum za tímto účelem se zvýšil o 993 osob. O dlouhodobé vízum za účelem vzdělávacích aktivit v České republice žádali zejména občané Spojených států (2 550), Ruska (1 767) a Ukrajiny (956).

Dalším frekventovaným účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza bylo v roce 2015 sloučení rodiny, které tvořilo 16,8 % z celkového počtu žádostí o dlouhodobé vízum. Tyto žádosti podávali nejčastěji občané Ukrajiny (573), Ruska (438) a Vietnamu (327).

Výdělečné aktivity v České republice (tj. účel podnikání) se na celkovém počtu žádostí o dlouhodobé vízum podílely 10,7 %. Nejčastějšími žadateli o dlouhodobé vízum za účelem podnikání v právnické osobě byli občané Ruska (278), Ukrajiny (118) a Korejské republiky (43). O účel podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná projeví největší zájem občané Spojených států (409 osob), Ukrajiny (154) a Vietnamu (49).

³⁸Pokles žádostí o dlouhodobé vízum v letech 2009 – 2013 souvisel s hospodářskou krizí. Pokles v roce 2014 byl způsoben skutečností, že od druhé poloviny roku 2014, v souladu s transpozicí evropské legislativy, již nemohli cizinci za účelem zaměstnání v České republice žádat o dlouhodobé vízum, ale pouze o duální povolení k pobytu - zaměstnaneckou kartu. Ve druhém pololetí roku 2014 z těchto důvodů došlo oproti stejnému období roku 2013 k úbytku žádostí o dlouhodobé vízum o cca 23 %.

³⁹Účel pobytu vyhovující definici „studia“ stanovené v ustanovení § 64 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ České republiky dle účelu pobytu v roce 2015

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2014	Absolutní změna oproti 2014
studium	7 518	52,8	13,0	864
ostatní vzdělávací aktivity	2 251	15,8	6,1	129
podnikání - OSVČ	838	5,9	31,1	199
podnikání – právnické osoby	686	4,8	-19,3	-164
sloučení rodiny	2 397	16,8	39,3	676
jiné (kulturní, sportovní, pozvání, ad.)	546	3,8	75,6	235
Celkem	14 236	100,0	6,6	880

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o dlouhodobé vízum, více než 23 %, v roce 2015 **podali občané Spojených států** (3 325 žádostí). Následovaly žádosti občanů **Ruska** (2 555 žádostí, tj. téměř 18 %) a **Ukrajiny** (1 813 žádostí, tj. skoro 13 %). Tyto tři státní příslušnosti tvořily stejně jako v předchozích letech více než polovinu všech žadatelů o dlouhodobé vízum. Ostatní státní příslušnosti se pohybovaly nejvýše okolo pětiprocentní hranice (podobně jako v předchozích letech).

Z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností byl ve srovnání s loňským rokem nejvýraznější absolutní nárůst žadatelů zaznamenán u občanů **Spojených států** (o 558 osob), **Ukrajiny** (o 206 osob) a **Vietnamu** (o 151 osob) **Nejvýraznější procentuální nárůst byl zaznamenán u občanů Číny (o 63 %), Vietnamu (o 42 %) a Kanady (o 24 %)**. Absolutní i procentuální pokles počtu žadatelů byl u deseti nejpočetnějších státních příslušností zaznamenán pouze u občanů Ruska (o 590 osob, o 19 %) - viz následující tabulka.

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ České republiky dle státní příslušnosti – porovnání roku 2014/2015

Období Roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem	13 356	100,0	14 236	100,0	6,6	880
z toho TOP 10 (řazeno dle roku 2015 sestupně)						
Spojené státy	2 767	20,7	3 325	23,4	20,2	558
Rusko	3 145	23,5	2 555	17,9	-18,8	-590
Ukrajina	1 607	12,0	1 813	12,7	12,8	206
Kazachstán	745	5,6	771	5,4	3,5	26
Turecko	578	4,3	639	4,5	10,6	61
Vietnam	364	2,7	515	3,6	41,5	151
Korejská republika	434	3,2	504	3,5	16,1	70
Indie	418	3,1	504	3,5	20,6	86
Čína	196	1,5	320	2,2	63,3	124
Kanada	170	1,3	210	1,5	23,5	40

Zdroj: IS CIS

V.2.2.2. Rozhodnutí žádostí o udělení dlouhodobého víza

V roce 2015 vydalo MV **celkem 14 407 rozhodnutí** týkajících se žádostí o udělení **dlouhodobého víza**. Dlouhodobé vízum bylo v roce 2015 **uděleno celkem v 11 770 případech**, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 6,2 %.

Více než **73 % dlouhodobých víz bylo uděleno za účelem vzdělávacích aktivit** v České republice (58,1 % víz za účelem studia a 15,1 % za účelem ostatní vzdělávací aktivity), a to nejčastěji státním příslušníkům Spojených států (2 492), Ruska (1 415) a Ukrajiny (796). Za účelem sloučení rodiny, který v roce 2015 dosáhl podílu 17 % z celkového počtu udělených víz, bylo nejvíce dlouhodobých víz uděleno státním příslušníkům Ruska (360), Ukrajiny (343) a Vietnamu (256).

Pouze cca 6 % dlouhodobých víz bylo uděleno za účelem podnikání. Víza za účelem podnikání v právnické osobě získali nejčastěji občané Ruska (71), Korejské republiky (41) a Ukrajiny (26). Víza za účelem podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná pak nejčastěji obdrželi občané Spojených států (405), Kanady (33 osob) a Austrálie (12).

Udělená dlouhodobá víza dle účelu pobytu v roce 2015

Účel	Počet udělených víz	tj. %	% změna oproti 2014	Absolutní změna oproti 2014
Studium	6 840	58,1	16,7	978
ostatní vzdělávací aktivity	1 777	15,1	10,3	166
podnikání – OSVČ	526	4,5	20,6	90
podnikání – právnické osoby	216	1,8	-9,6	-23
sloučení rodiny	1 962	16,7	25,8	403
jiné (kulturní, sportovní, pozvání, ad.)	449	3,8	45,3	140
Celkem	11 770	100,0	6,2	684

Zdroj: IS CIS

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2015 uděleno, stejně jako v roce 2014, **státním příslušníkům Spojených států** (téměř 28 %). Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ruska**, následováni státními příslušníky **Ukrajiny**. V případě občanů Ruska byl zaznamenán poměrně velký procentuální a výrazný absolutní meziroční pokles počtu udělených dlouhodobých víz. Druhý největší absolutní meziroční pokles (o 89 osob) byl v první desítce států zaznamenán u občanů Japonska a mírný absolutní i procentuální meziroční pokles rovněž u občanů Vietnamu (o 21 osob, o 6 %). Naopak výrazný absolutní nárůst udělených víz byl v roce 2015 zaznamenán u občanů Spojených států (655 osob) a procentuální meziroční nárůst o téměř 65 % v případě občanů Číny.

Udělená dlouhodobá víza dle státní příslušnosti - porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem	11 086	100,0	11 770	100,0	6,2	684
z toho TOP 10* státních příslušností (řazeno dle roku 2015 sestupně)						
Spojené státy	2 603	23,5	3 258	27,7	25,2	655
Rusko	2 253	20,3	1 878	16,0	-16,6	-375
Ukrajina	1 064	9,6	1 185	10,1	11,4	121
Kazachstán	598	5,4	689	5,9	15,2	91
Turecko	603	5,4	663	5,6	10,0	60
Korejská republika	464	4,2	483	4,1	4,1	19
Indie	368	3,3	389	3,3	5,7	21
Vietnam	363	3,3	342	2,9	-5,8	-21
Čína	182	1,6	300	2,5	64,8	118
Japonsko	283	2,6	194	1,6	-31,4	-89

Zdroj: IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2015 dlouhodobé vízum uděleno, **mírně převažovaly ženy** s podílem 56 %. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s uděleným dlouhodobým vízem byla **ve věku 20 až 34 let** – 7 272 osob, tj. 62 %. Naprostá většina z osob ve věku 20 až 34 let dlouhodobé vízum získala za účelem vzdělávacích aktivit (82 %), následovalo sloučení rodiny (více než 7 %) a podnikání (téměř 7 %).

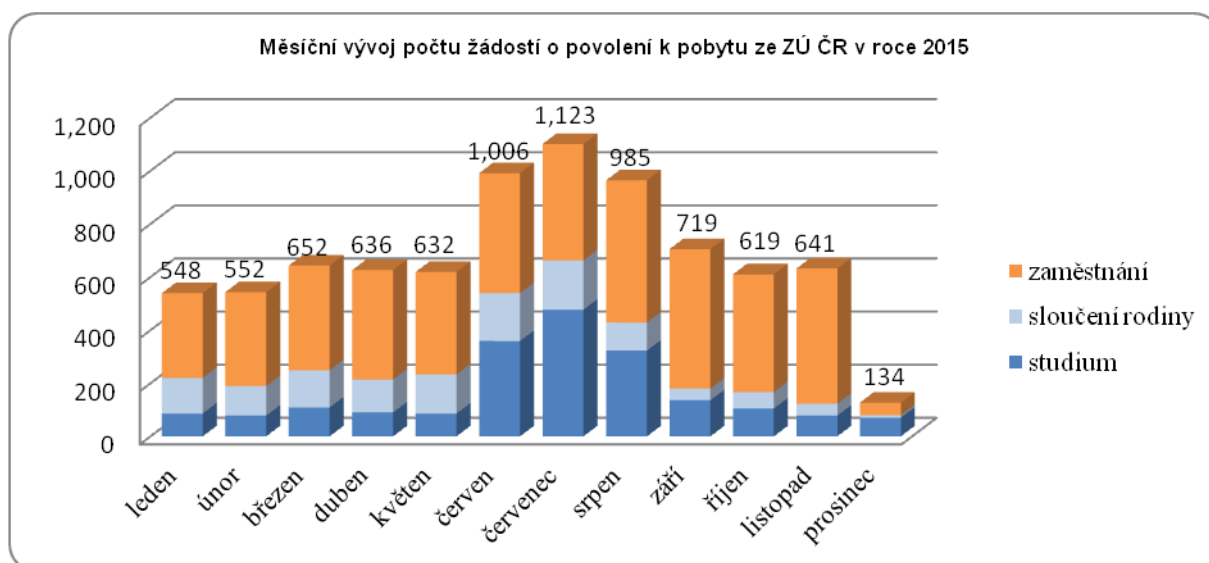
Negativně bylo v roce 2015 rozhodnuto 18,3 % (tj. 2 637) žádostí o dlouhodobé vízum. Zamítány byly nejčastěji žádosti za účelem podnikání v právnické osobě, naopak nejnížší procento zamítnutých žádostí bylo u dlouhodobých víz za účelem studia.

Žádosti o udělení dlouhodobého víza byly zamítány zejména z důvodu, že se správnímu orgánu nepodařilo se ověřit údaje uvedené v žádosti.

V.2.2.3. Žádosti na ZÚ České republiky o udělení povolení k dlouhodobému pobytu

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ České republiky v roce 2015 celkem 8 247 cizinců ze třetích zemí. Celkový počet podaných žádostí na ZÚ České republiky o povolení k dlouhodobému pobytu ve srovnání s rokem 2014 vzrostl o více než 55 % (**nárůst o více než 2 900 žádostí**). Toto zvýšení lze přičíst pokračujícímu nárůstu žádostí za účelem studia v průběhu celého roku 2015, ale zejména enormnímu nárůstu žádostí za účelem zaměstnání (hlavně na zaměstnanecké karty) – viz níže.

Měsíční počty žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu kulminovaly v měsících červnu až srpnu 2015, kdy bylo na ZÚ České republiky podáno dohromady 3 114 žádostí. Tento nárůst obdobně jako u dlouhodobých víz souvisel se zahájením nového školního roku na českých školách.

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o udělení povolení k pobytu na ZÚ České republiky bylo v roce 2015, stejně jako v roce 2014, **zaměstnání**. O povolení k pobytu za účelem zaměstnání žádalo v roce 2015 o téměř 2 900 cizinců (o 145 %) více než v roce 2014. Tento nárůst lze zčásti odůvodnit tím, že o zaměstnaneckou kartu šlo žádat až od poloviny roku 2014 (za celý rok 2014 tak byly podány pouze necelé 2 000 žádostí o zaměstnaneckou kartu, včetně žádostí o zelenou kartu, kterou zaměstnanecká karta nahradila). K tomuto množství je ale nutné připočítat cca 1 000 žádostí o dlouhodobé vízum za účelem zaměstnání podaných v roce 2014. Přesto součet obou těchto typů žádostí podaných v roce 2014 je stále o cca 1 700 žádostí nižší než počet žádostí o zaměstnaneckou kartu podaných v roce 2015. **Za účelem zaměstnání v roce 2015 žádali zejména občané Ukrajiny (1 162 osob), Mongolska (445) a Ruska (329).** Za účelem zaměstnání bylo nejčastěji žádáno o zaměstnaneckou kartu – 4 733 žádostí (1 127 občanů Ukrajiny, 445 Mongolska a 296 Ruska). Dále bylo podáno 82 žádostí o modrou kartu (35 občanů Ukrajiny, 33 Ruska a po 3 Uzbekistán, Indie a Spojených států).

Dalším frekventovaným účelem žádostí o povolení k pobytu na ZÚ České republiky bylo studium. O povolení k pobytu za tímto účelem nejčastěji žádali státní příslušníci Ruska (373 osob), Ukrajiny (223) a Ghany (135).

Za účelem sloučení rodiny bylo v roce 2015 na ZÚ České republiky podáno skoro 16 % z celkového počtu žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu. Tyto žádosti podávali nejčastěji státní příslušníci Ukrajiny (636 osob), Vietnamu (388) a Ruska (107).

O účel pobytu vědecký výzkum požádalo na ZÚ České republiky v roce 2015 dohromady 141 žadatelů o povolení k pobytu – nejvíce státních příslušníků Indie (37), Ukrajiny (28) a Ruska (14).

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ České republiky dle účelu pobytu v roce 2015

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2014	absolutní změna oproti 2014
studium	1 997	24,2	5,3	101
výzkum	141	1,7	-6,6	-10
zaměstnání	4 815	58,4	144,6	2 846
sloučení rodiny	1 294	15,6	-1,1	-14
Celkem	8 247	100,0	55,1	2 930

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o povolení k pobytu na ZÚ České republiky, a to skoro 25 %, v roce 2015 podali státní příslušníci **Ukrajiny** (2 049 žádostí, tj. 25 %). Následovaly žádosti státních příslušníků **Ruska** (825 žádostí, tj. 10 %) a **Vietnamu** (785 žádostí, tj. necelých 10 %). Tyto tři státní příslušnosti tvořily více než polovinu všech žadatelů o povolení k pobytu na ZÚ České republiky. Absolutní i procentuální pokles počtu žadatelů byl z deseti nejpočetnějších státních příslušností zaznamenán pouze u občanů Ruska (o 14 osob, o necelá 2 %).

Další z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností znamenaly ve srovnání s loňským rokem procentuální i absolutní nárůst žádostí. Nejvýraznější procentuální nárůst žádostí byl zaznamenán u občanů Korejské republiky (o 209 %), Moldavska (o 205 %) a Bosny a Hercegoviny (o 127 %) – tyto nárůsty souvisejí zejména s účelem zaměstnání. O více než 122 %, resp. o 432 osob, vzrostl počet žadatelů z řad občanů Vietnamu – na tomto nárůstu má podíl zejména vysoký počet žádostí za účelem sloučení rodiny, zaměstnání, ale i studia. Největší absolutní nárůst počtu žadatelů byl zaznamenán u občanů Ukrajiny (427 osob), dále u občanů Mongolska a Indie, což souvisí hlavně s účelem zaměstnání.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem	5 317	100,0	8 247	100,0	55,1	2 930
z toho TOP 10 státních příslušností (řazeno dle roku 2015 sestupně)						
Ukrajina	1 622	30,5	2 049	24,8	26,3	427
Rusko	839	15,8	825	10,0	-1,7	-14
Vietnam	353	6,6	785	9,5	122,4	432
Mongolsko	254	4,8	458	5,6	80,3	204
Indie	186	3,5	390	4,7	109,7	204
Spojené státy	186	3,5	276	3,3	48,4	90
Bosna a Hercegovina	117	2,2	266	3,2	127,4	149
Moldavsko	80	1,5	244	3,0	205,0	164
Srbsko	136	2,6	226	2,7	66,2	90
Korejská republika	67	1,3	207	2,5	209,0	140

Zdroj: IS CIS

V.2.2.4. Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na ZÚ České republiky

V roce 2015 vydalo MV v rámci řízení o **udělení povolení k dlouhodobému pobytu** (v případě žádostí podaných na ZÚ České republiky) celkem **8 857 rozhodnutí**.

Povolení k dlouhodobému pobytu, v případě žádostí podaných na ZÚ České republiky, bylo v roce 2015 uděleno celkem v 7 443 případech, což oproti předchozímu roku představuje výrazný nárůst o **92,4 %**. Toto zvýšení lze přičíst, jak již bylo uvedeno v případě počtu podaných

žádostí, pokračujícímu nárůstu žádostí za účelem zaměstnání v průběhu celého roku 2015 ale i pokračujícímu nárůstu kladně vyřízených žádostí za účelem sloučení rodiny a studia.

Téměř 51 % povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky bylo uděleno za účelem zaměstnání v České republice. Z celkového počtu 3 831 povolených pobytů za účelem zaměstnání byla cizincům nejčastěji povolena zaměstnanecká karta, a to v 3 761 případech – nejvíce občanům Ukrajiny (777), Mongolska (490) a Indie (234). Modrá karta byla povolena v 70 případech – nejvíce občanům Ukrajiny (34), Ruska (23) a Spojených států (4).

Dalším nejčastějším účelem povoleného dlouhodobého pobytu bylo studium (1 914 povolených pobytů, tj. 26 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí) – tento účel pobytu byl nejčastěji povolen občanům Ruska (364), Ukrajiny (199) a Ghany (123).

Z důvodu sloučení rodiny, který v roce 2015 dosáhl na ZÚ České republiky podílu 21 % z celkového počtu kladně vyřízených povolení k dlouhodobému pobytu, bylo nejvíce povolených pobytů v případě občanů Ukrajiny (801), Vietnamu (483) a Ruska (109).

Pouze necelá 2 % povolení k dlouhodobému pobytu byla udělena za účelem vědeckého výzkumu - nejčastěji se týkalo občanů Indie (38), Ukrajiny (22) a Ruska (14).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky dle účelu pobytu v roce 2015

Účel	Počet udělených povolení	tj. %	% změna oproti 2014	absolutní změna oproti 2014
Celkem	7 443	100,0	92,4	3 575
Studium	1 914	25,7	13,0	220
zaměstnání – zaměstnanecká karta	3 761	50,5	289,3	2 795
zaměstnání - modrá karta	70	0,9	-11,4	-9
sloučení rodiny	1 561	21,0	67,1	627
Výzkum	137	1,8	-10,5	-16

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky bylo v roce 2015 kladně vyřízeno, stejně jako v roce 2014, **státním příslušníkům Ukrajiny.** V první desítce států občané Ukrajiny zaznamenali nejvýraznější absolutní nárůst (o 811 osob). Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Vietnamu**, následováni občany **Ruska**. V první desítce států všechny státy zaznamenaly procentuální i absolutní meziroční nárůst počtu povolených pobytů. Nejméně výrazný procentuální nárůst (o necelých 9 %) byl zaznamenán u cizinců z Ruska. Výrazný absolutní a nejvýraznější procentuální meziroční nárůst (o 650 povolených pobytů, resp. více než 422 %) byl v roce 2015 evidován u občanů Vietnamu, a to díky velkému zájmu občanů tohoto státu o sloučení rodiny, ale i zaměstnaneckou kartu.

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ České republiky dle státní příslušnosti – porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	3 868	100	7 443	100	92,4	3 575
z toho TOP 10* státních příslušností (řazeno dle roku 2015 sestupně)						
Ukrajina	1 023	26,4	1 834	24,6	79,3	811
Vietnam	154	4,0	804	10,8	422,1	650
Rusko	683	17,7	742	10,0	8,6	59
Mongolsko	149	3,9	506	6,8	239,6	357
Indie	168	4,3	352	4,7	109,5	184
Spojené státy	171	4,4	269	3,6	57,3	98
Bosna a Hercegovina	83	2,1	230	3,1	177,1	147
Srbsko	81	2,1	192	2,6	137,0	111
Korejská republika	55	1,4	186	2,5	238,2	131
Bělorusko	138	3,6	165	2,2	19,6	27

Zdroj: IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2015 kladně vyřízeno povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ České republiky), **mírně převažovali muži s podílem 56 %**. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s povoleným dlouhodobým pobytem byla **ve věku 20 až 34 let** – 4 421 osob, tj. 59 %. Většina z osob ve věku od 20 do 34 let povolení k dlouhodobému pobytu získala za účelem zaměstnání (54 %), následoval účel studium (28 %) a sloučení rodiny (16 %).

Negativně bylo v roce 2015 rozhodnuto 16 % (tj. 1 414) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ České republiky). Negativně byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem zaměstnání (zamítnuto 18,6 % žádostí), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí bylo u účelu studium (zamítnuto 9,7 % žádostí).

Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2015 na ZÚ České republiky byly zamítány zejména z důvodu, že u cizince byla zjištěna závažná překážka pobytu na území, dále že cizinec nesplnil požadavky, které vyžaduje zákonná úprava vstupu a pobytu cizinců v České republice, případně nesplnil další požadavky.

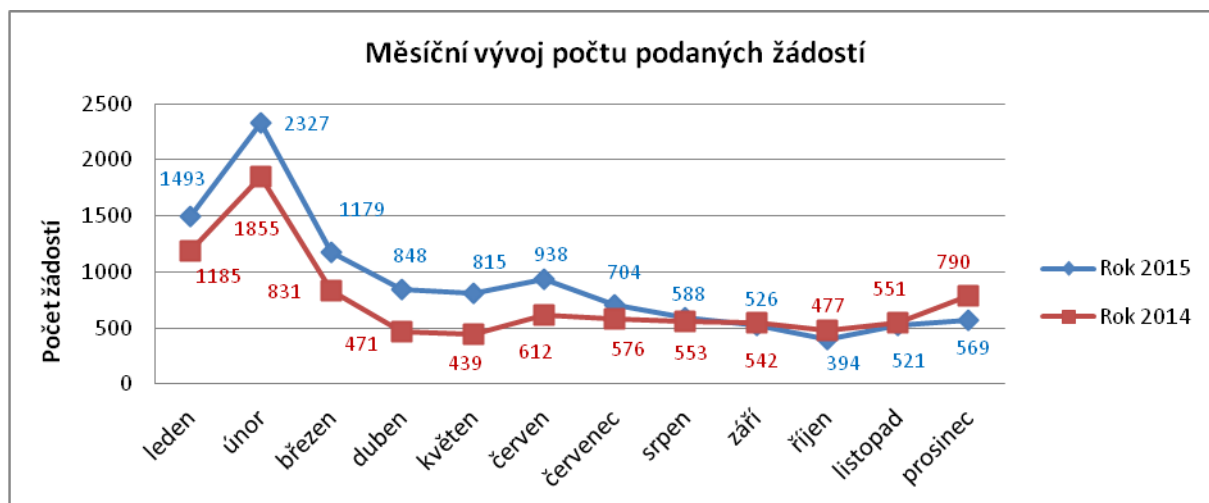
V.2.3 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky⁴⁰

V.2.3.1 Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na území České republiky

V roce 2015 podali státní příslušníci třetích zemí na území České republiky celkem **10 902 žádostí** o udělení povolení k dlouhodobému pobytu. Ve srovnání s rokem 2014, kdy bylo podáno 8 882 žádostí, se jedná o **nárůst o více než 23 %**.

Vývoj počtu žádostí podaných v jednotlivých měsících roku 2015 víceméně kopíroval vývoj zaznamenaný i v předchozím roce 2014. Vyšší počty žádostí v prvních měsících roku jsou zapříčiněny zejména tím, že cizinci, kteří na podzim předchozího kalendářního roku přicestovali na základě víza k pobytu nad 90 dnů za účelem studia s maximální dobou platnosti 6 měsíců, na počátku následujícího roku podávají žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za stejným účelem.

⁴⁰Ve Zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2014 došlo ke změně metodiky, která spočívá v rozdělení dlouhodobých pobytových oprávnění podaných **na vstupu** do České republiky, tj. na zastupitelských úřadech České republiky v zahraničí a dlouhodobých pobytových oprávnění podaných **na území** České republiky. **V této kapitole jsou proto zahrnuti pouze povolení k dlouhodobému pobytu** (včetně duálních povolení k pobytu - zaměstnanecké, zelené a modré karty), o která bylo požádáno **na území České republiky**. Dle popsaného členění bylo nutné seřadit také údaje za rok 2013, čísla proto neodpovídají těm uvedeným ve stejné kapitole ve Zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013.

Zdroj: IS CIS

Počet žádostí na území České republiky o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu - porovnání 2015/2014

Státní příslušnost	2015	tj. %	2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období v % absolutní číslo	
Celkový počet	10 902	100,0	8 882	100,0	+22,7	+2 020
<i>TOP 10</i>						
1. Ukrajina	3 628	33,3	1 500	16,9	+141,9	+2 128
2. Rusko	2 474	22,7	2 486	28,0	-0,5	-12
3. Kazachstán	634	5,8	536	6,0	+18,3	+98
4. Spojené státy	597	5,5	596	6,7	+0,2	+1
5. Vietnam	439	4,0	510	5,7	-13,9	-71
6. Indie	289	2,7	265	3,0	+9,1	+24
7. Korejská republika	252	2,3	323	3,6	-22,0	-71
8. Čína	225	2,1	147	4,6	+53,1	+78
9. Bělorusko	211	1,9	229	5,6	-7,9	-18
10. Uzbekistán	205	1,9	87	6,6	+135,6	+118

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2015 **zaměstnání** (3 962, tj. 36 %). Tento účel pobytu zahrnuje zaměstnanecké a modré karty, avšak podíl modrých karet tvořil méně než 1 % podaných žádostí. Za účelem zaměstnání žádosti podávali zejména státní příslušníci Ukrajiny (2 443), Ruska (456) a Uzbekistánu (108). Druhým nejčastějším byl účel pobytu **studium** (2 856, tj. 26 %), o nějž v nejvyšší míře žádali občané Ruska (1 023), Ukrajiny (487) a Kazachstánu (330). Třetím nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu byl účel **sloučení rodiny** (1 896, tj. 17 %). Nejvíce o něj žádali státní příslušníci Ruska (392), Ukrajiny (280) a Vietnamu (276). Oproti roku 2014 došlo ke změně na prvním a druhém místě v žebříčku nejčastěji žádaných účelů pobytu: v roce 2014 cizinci nejčastěji žádali o povolení k pobytu za účelem studia, zaměstnání figurovalo až na druhém místě.

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2015 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet žádostí	tj. %
Celkem	10 902	100,0
Zaměstnání	3 962	36,3
Studium	2 856	26,2
sloučení rodiny	1 896	17,4
jiné / ostatní	1 637	15,0
podnikání - OSVČ	311	2,9
podnikání - účast v PO	212	1,9
výzkum	28	0,3

Zdroj: IS CIS

V.2.3.2. Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změnu účelu pobytu

Nad rámec žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2015 ze strany občanů třetích zemí podáno **33 208 žádostí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (jedná se o meziroční pokles o 1 %) a **3 631 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční pokles o 1 %). Kromě toho bylo podáno ještě 1 235 žádostí o souhlas MV se změnou zaměstnavatele nebo pracovního zařazení držitele zaměstnanecké karty anebo zaměstnání cizince na další pracovní pozici nebo u dalšího zaměstnavatele.

Podané žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu se v roce 2015 nejčastěji týkaly účelu pobytu **studium** (10 192, tj. 31 %), přičemž nejčastěji si tento pobytový titul prodlužovali státní příslušníci Ruska. Povolení k pobytu za tímto účelem se vydává na 1 rok (což odpovídá akademickému nebo školnímu roku, na který je cizinci vystavováno potvrzení o studiu sloužící jako doklad o účelu pobytu), takže ve srovnání s jinými účely pobytu, které mohou být prodlouženy až na 2 roky, je nutno povolení k pobytu za účelem studia častěji prodlužovat. O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **podnikání** (který zahrnuje podnikání formou činnosti OSVČ a účasti v právnické osobě) požádalo 8 764 osob (26 %), nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny. O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **zaměstnání** (zaměstnanecké karty nebo modré karty) požádalo 7 892 osob (24 %), nejčastěji také šlo o státní příslušníky Ukrajiny.

Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** celkově nejčastěji podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (11 289, tj. 34 %), **Ruska** (7 860, tj. 24 %) a **Vietnamu** (4 070, tj. 12 %).

Podané žádosti o **změnu účelu pobytu** (vydání povolení k pobytu za jiným účelem) se nejčastěji vztahovaly ke změně na účel **podnikání** (1 656, tj. 46 %), o kterou nejčastěji žádali státní příslušníci Ukrajiny; změny na účel pobytu **studium** (915, tj. 25 %), o kterou nejvíce žádali státní příslušníci Ruska; a změny na pobytovou kategorii „**jiné/ostatní**“⁴¹ (670, tj. 18 %), u níž opět tvořili největší skupinu žadatelů státní příslušníci Ruska.

Přibližně třetinu všech žadatelů o změnu účelu pobytu tvořili státní příslušníci **Ruska** (1 201, tj. 33 %), a další třetinu žadatelů tvořili státní příslušníci **Ukrajiny** (1 191, tj. 33 %). Třetí nejpočetnější skupinu žadatelů tvořili státní příslušníci **Kazachstánu** (378, tj. 10 %).

V.2.3.3 Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na území České republiky

V roce 2015 MV v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu vydalo **celkem 9 318 kladných rozhodnutí**.

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno za účelem **zaměstnání** (3 204, tj. 34 %), u něhož tvořili dominantní skupinu občané Ukrajiny, **studia** (2 691, tj. 29 %), u něhož

⁴¹Tato kategorie zahrnuje především vzdělávací aktivity nespádající do vymezení účelu pobytu studium.

tvořili nejpočetnější skupinu státní příslušníci Ruska, a **sloučení rodiny** (1 644, tj. 18 %), který byl nejčastěji povolen státním příslušníkům Ruska.

Počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2015 dle účelu pobytu

Účel		tj. %
Celkem	9 318	100,0
zaměstnání	3 204	34,4
studium	2 691	28,9
sloučení rodiny	1 644	17,6
jiné / ostatní	1 392	14,9
podnikání - OSVČ	194	2,1
podnikání - účast v PO	169	1,8
výzkum	24	0,3

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (2 895, tj. 31 %), po nichž následovali státní příslušníci **Ruska** (2 305, tj. 25 %) a **Kazachstánu** (595, tj. 6 %).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu dle státní příslušnosti v roce 2015

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Celkový počet	9 318	100,0
<i>TOP 10</i>		
1. Ukrajina	2 895	31,1
2. Rusko	2 305	24,7
3. Kazachstán	595	6,4
4. Spojené státy	468	5,0
5. Vietnam	372	4,0
6. Korejská republika	244	2,6
7. Indie	233	2,5
8. Bělorusko	187	2,0
9. Japonsko	184	2,0
10. Čína	177	1,9

Zdroj: IS CIS

Poměr mužů a žen, jimž bylo v roce 2015 uděleno povolení k dlouhodobému pobytu, **byl vyrovnaný** (podíl žen činil 49,8 %). S ohledem na **věkovou strukturu** bylo nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu uděleno cizincům ve věku 20 – 34 let (4 124, tj. 44 %). Nezletilých dětí do věku 14 let s uděleným povolením k dlouhodobému pobytu bylo 900 (tj. 10 %), osoby nad 65 let tvořily pouze necelé 1 %.

V.2.3.4. Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu

V roce 2015 Ministerstvo vnitra vydalo celkem **26 727 kladných rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** a **2 503 kladných rozhodnutí o změně účelu pobytu**. Navíc vydalo v celkem 745 případech souhlas se změnou zaměstnavatele nebo pracovního zařazení držitele zaměstnanecké karty anebo zaměstnání cizince na další pracovní pozici nebo u dalšího zaměstnavatele.

Povolení k dlouhodobému pobytu bylo nejčastěji prodlouženo za účelem pobytu **studium** (9 298, tj. 35 %), přičemž v nejvyšším počtu případů se jednalo o státní příslušníky Ruska; **zaměstnání** (7 341, tj. 28 %), a to nejčastěji státním příslušníkům Ukrajiny; a **podnikání** (5 418, tj. 20 %), u kterého nejpočetnější skupinu cizinců tvořili občané Ruska.

Nejvíce kladných rozhodnutí o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** bylo vydáno státním příslušníkům **Ukrajiny** (9 219, tj. 35 %), **Ruska** (5 820, tj. 22 %) a **Vietnamu** (3 350, tj. 13 %).

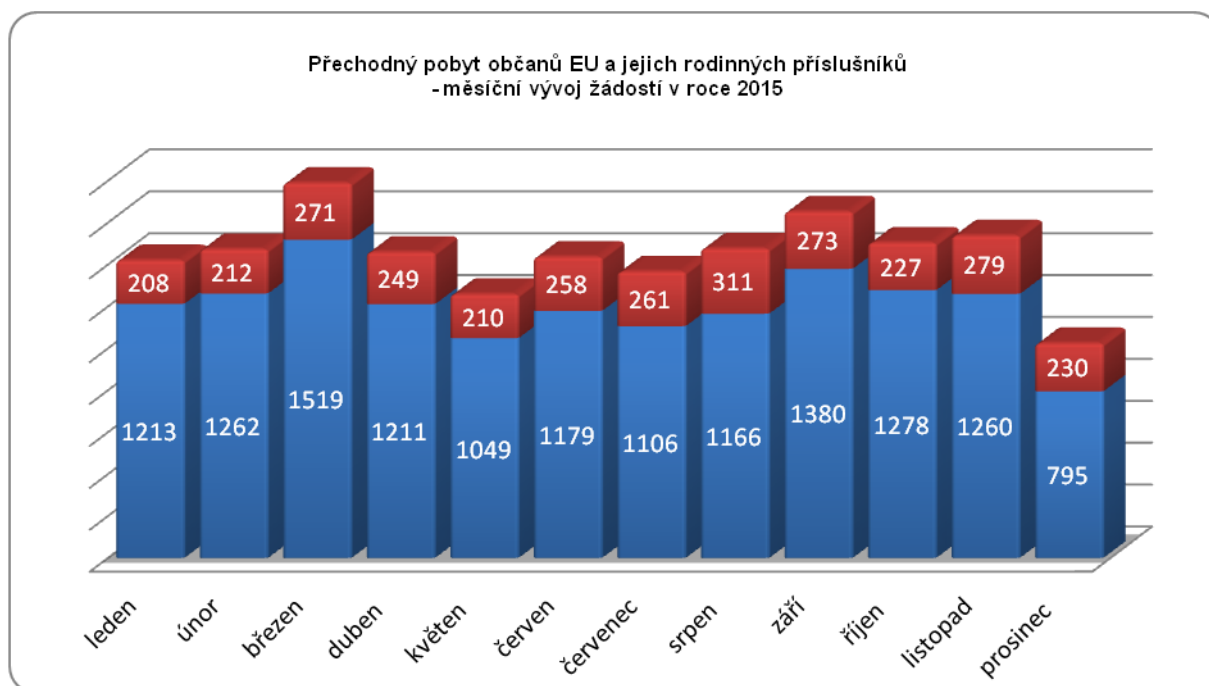
V roce 2015 byla nejčastěji povolena změna účelu pobytu na **studium** (820, tj. 33 %), **podnikání** (806, tj. 32 %) a „**jiné/ostatní**“ (541, tj. 22 %), přičemž na prvním místě u všech těchto kategorií figurovali občané Ruska.

Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům **Ruska** (929, tj. 37 %), po nichž následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (664, tj. 27 %) a **Kazachstánu** (308, 12 %).

V.2.4 Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků

V.2.4.1 Žádosti o vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2015 požádalo **14 418 občanů EU** o vydání potvrzení o přechodném pobytu a **2 989 rodinných příslušníků občanů EU** o udělení povolení k přechodnému pobytu; celkem tak bylo zaevidováno 17 407 žádostí. Ve srovnání s předchozím rokem byl zaznamenán pokles počtu o 1 %.

Zdroj: IS CIS

O vydání potvrzení o přechodném pobytu v roce 2015 obdobně jako v předchozích letech nejčastěji žádali občané **Slovenska** (6 594 žádostí, tj. 46 % z celkového počtu žádostí o vydání potvrzení).

Žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu občanů EU – porovnání roků 2014 - 2015

Období Roku	2014	tj. %	2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	14 581	100,0	14 418	100,0	-1,1	-163
z toho TOP 5 (řazeno dle roku 2015)						
Slovensko	6 734	46,2	6 594	45,7	-2,1	-140
Rumunsko	1 353	9,3	1 596	11,1	18,0	243
Německo	1 618	11,1	1 208	8,4	-25,3	-410
Bulharsko	1 117	7,7	1 128	7,8	1,0	11
Maďarsko	845	5,8	903	6,3	6,9	58

Zdroj: IS CIS

Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali v roce 2015 státní příslušníci **Ukrajiny** (948 žádostí, tj. 32 %).

Žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU – porovnání roků 2014 - 2015

Období Roku	2014	tj. %	2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem		100,0	2 989	100,0	11,7	314
z toho TOP 5 (řazeno dle roku 2015)						
Ukrajina	716	26,8	948	31,7	32,4	232
Ruská federace	348	13,0	381	12,7	9,5	33
Spojené státy	185	6,9	216	7,2	16,8	31
Vietnam	155	5,8	138	4,6	-11,0	-17
Moldavsko	66	3,0	91	3,0	37,9	25

Zdroj: IS CIS

V.2.4.2. Rozhodnutí ve věci vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2015 MV vydalo celkem 13 440 potvrzení o přechodném pobytu občana EU a 2 041 kladných rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

Stejně jako v předchozích letech byl jednoznačně nejvyšší počet potvrzení vydán státním příslušníkům **Slovenska** (6 130, 46 %), s výrazným odstupem následovali státní příslušníci **Rumunska** (1 480, 11 %) a **Německa** (1 143, tj. 9 %).

Nejvyšší počet povolení k přechodnému pobytu byl udělen státním příslušníkům Ukrajiny (638, tj. 31 %), Ruska (274, tj. 13 %) a Spojené státy (158, tj. 8 %).

Zatímco mezi občany EU s vydaným potvrzením o přechodném pobytu výrazně převažovali muži (62 %), v případě občanů třetích zemí, kteří získali povolení k přechodnému pobytu, byla situace opačná a převažovaly ženy (56 %).

S ohledem na věkovou strukturu byly podíly jednotlivých věkových kategorií u občanů EU i jejich rodinných příslušníků obdobné.

Věková skupina	Občané EU	Podíl v %	Rodinní příslušníci	Podíl v %
Do 20 let	1 625	12,1	301	14,7
20 – 34 let	6 728	50,1	1 109	54,3
35 – 60 let	4 546	33,8	551	27,0
Nad 60 let	541	4,0	80	3,9
Celkem	13 440	100,0	2 041	100,0

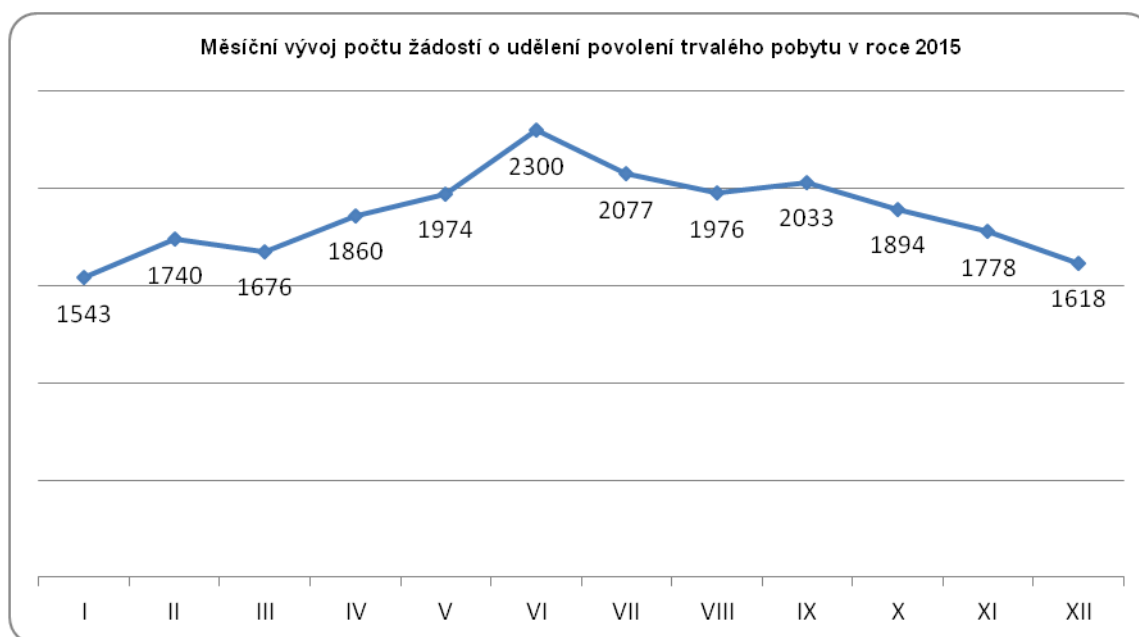
Zdroj: IS CIS

V.2.5 Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu

V.2.5.1 Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2015 bylo Ministerstvem vnitra zaregistrováno **22 469 žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu**. V tomto roce, stejně jako v předchozích dvou letech, již nepokračoval trend dlouhodobého nárůstu podaných žádostí. Meziročně počet žádostí o trvalý pobyt poklesl o 1 %.

Celkový trend počtu podaných žádostí o trvalý pobyt byl v průběhu roku 2015 stabilní s maximem v polovině roku. Nejvyšší nárůst žádostí byl zaznamenán v červnu a dále také v září. Klesající trend lze zaznamenat v průběhu letních měsíců a dále od září až do konce roku. Průměrně bylo měsíčně podáno 1 872 žádostí, což je oproti loňskému roku pokles v průměru o 19 žádostí za měsíc.

Zdroj: IS CIS

V roce 2015 se snížil podíl občanů třetích zemí na celkovém počtu podaných žádostí o trvalý pobyt. Státní příslušníci třetích zemí podali 74,7 % všech žádostí (16 791 žádostí), oproti roku 2014 se jedná o mírný pokles, a to 2,5 %. Občané EU podali 25,3 % žádostí (tj. 5 678 žádostí).

Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu – porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.- 31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	22 697	100,0	22 469	100,0	-1,0	-228
z toho TOP 10 (podle nejvyšší hodnoty v roce 2015)						
Ukrajina	7 790	34,3	7 826	34,8	+0,5	+36
Slovensko	3 837	16,9	3 852	17,1	+0,4	+15
Vietnam	3 693	16,3	3 561	15,8	-3,6	-132
Rusko	2 213	9,8	2 236	10,0	+1,0	+23
Bulharsko	411	1,8	400	1,8	-2,7	-11
Rumunsko	289	1,3	340	1,5	+17,6	+51
Polsko	338	1,5	322	1,4	-4,7	-16
Mongolsko	431	1,9	248	1,1	-42,5	-183
Kazachstán	201	0,9	233	1,0	+15,9	+32
Moldavsko	312	1,4	215	1,0	-31,1	-97
občané EU	5 469	24,1	5 678	25,3	+3,8	+209
občané třetích zemí	17 228	75,9	16 791	74,7	-2,5	-437

Zdroj: IS CIS

Zastoupení deseti státních příslušností, jejichž příslušníci nejčastěji žádali o udělení povolení k trvalému pobytu, bylo v roce 2015 podobné jako v předchozím období. Jedinou novou zemí, která se v tomto pořadí místo Číny opět objevila, byl Kazachstán. Celkově bylo **nejvíce žádostí o trvalý pobyt podáno státními příslušníky Ukrajiny 7 826** (tj. 34,8 %). Druhými nejčastějšími žadateli byli státní příslušníci **Slovenska**, kteří podali **3 852** žádostí (tj. 17,1 %). Třetí nejpočetnější státní příslušností byli státní příslušníci **Vietnamu s 3 561** podanými žádostmi a podílem 15,8 %. Meziroční změny u těchto nejpočetněji zastoupených státních příslušností nevykázaly výrazné změny, nejvýraznější změny zaznamenaly žádosti vietnamských občanů, a to pokles o 3,6 %.

U pěti z deseti nejčastěji žádajících státních příslušností byl zaznamenán meziroční pokles. **K nejvýraznějšímu snížení došlo u žadatelů z Mongolska (o 183 osob, tj. -42,5 %) a Moldavska (o 97 osob, tj. -31,1 %).** Výraznější relativní nárůst byl zaznamenán u žadatelů Rumunska (o 51 osob, + 17,6 %) a Kazachstánu (o 32 osob, +15,9 %). Jednalo se nicméně pouze o absolutní nárůst v řádu několika desítek jedinců.

V.2.5.2 Rozhodnutí ve věci udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2015 MV v řízení o udělení povolení k trvalému pobytu **vydalo celkem 22 163 rozhodnutí**. Stejně jako v minulém roce se počet rozhodnutých žádostí meziročně snížil, a to o 22,9 %.

Kladně byla žádost o udělení trvalého pobytu rozhodnuta v 17 726 případech (tj. 79,9 % všech rozhodnutí). Z celkového počtu udělených povolení k trvalému pobytu bylo **5 123** (tj. 28,9 %) **uděleno občanům EU a 12 603** (tj. 71,1 %) **občanům ze třetích zemí**. Meziročně se podíl občanů třetích zemí na celkovém počtu kladně rozhodnutých žádostí snížil o 5,8 %. Pokračuje tedy trend snižování kladně rozhodnutých žádostí občanů třetích zemí ve vztahu k žádostem občanů EU.

Pořadí důvodů udělení povolení k trvalému pobytu zůstává dlouhodobě neměnné, avšak podíly v jednotlivých kategoriích zaznamenaly částečné změny. Obdobně jako v předchozích obdobích i v roce 2015 byl **trvalý pobyt nejčastěji udělen na základě splnění podmínky nepřetržitého pobytu na území (69,1 %)**, přičemž většinu těchto povolení získali státní příslušníci třetích zemí. Další důvody k udělení trvalého pobytu, včetně procentuálního zastoupení, jsou uvedeny v následující tabulce.

Udělená povolení k trvalému pobytu dle důvodů v roce 2015

Důvod	v %
humanitární a zřetele hodné důvody, zájem ČR	6,1 %
po splnění podmínky nepřetržitého pobytu	69,1 %
dítě narozené na území	7,1 %
dítě občana třetí země s trvalým pobytem bez podmínky předchozího pobytu	17,7 %
po řízení o azylu	0,01 % ⁴²
Celkem	100,0 %

Zdroj: IS CIS

Povolení k trvalému pobytu **bylo udělováno nejčastěji** státním příslušníkům **Ukrajiny** (**5 519**, tj. **31,1 % ze všech povolení**). Meziročně však jejich počet klesl o 2 172 a jejich podíl na celkovém počtu udělených trvalých pobytů se oproti roku 2014 snížil o 4,1 procentního bodu. Druhou nejúspěšnější státní příslušností byli v roce 2015 státní příslušníci **Slovenska**, kterým bylo vydáno celkem **3 471** (tj. **19,5 %**) povolení k trvalému pobytu a na třetí pozici se umístili státní příslušníci **Vietnamu**, kterým bylo povolení k trvalému pobytu uděleno ve **2 970 případech** (tj. **16,7 %**, meziročně o 602 povolení méně). Dále v tomto pořadí následovali podobně jako v minulých letech státní příslušníci **Ruska** (1 676 povolení, tj. 9,5 %) a **Bulharska** (388 povolení, tj. 2,2 %). Mezi deseti nejpočetnějšími státními příslušnostmi se dále umístili státní příslušníci **Rumunska** (297 povolení, tj. 1,7 %), **Polska** (288 povolení, tj. 1,6 %), **Mongolska** (225 povolení, tj. 1,3 %), **Moldavska** (175 povolení, tj. 0,9 %) a **Kazachstánu** (168 povolení, tj. 0,9 %).

V roce 2015 byl poměr zastoupení mužů a žen podobný jako v předešlých letech. Z celkového počtu 17 726 udělených povolení k trvalému pobytu jich **51,4 %** získali **muži**, **48,6 %** povolení k trvalému pobytu bylo uděleno **ženám**.

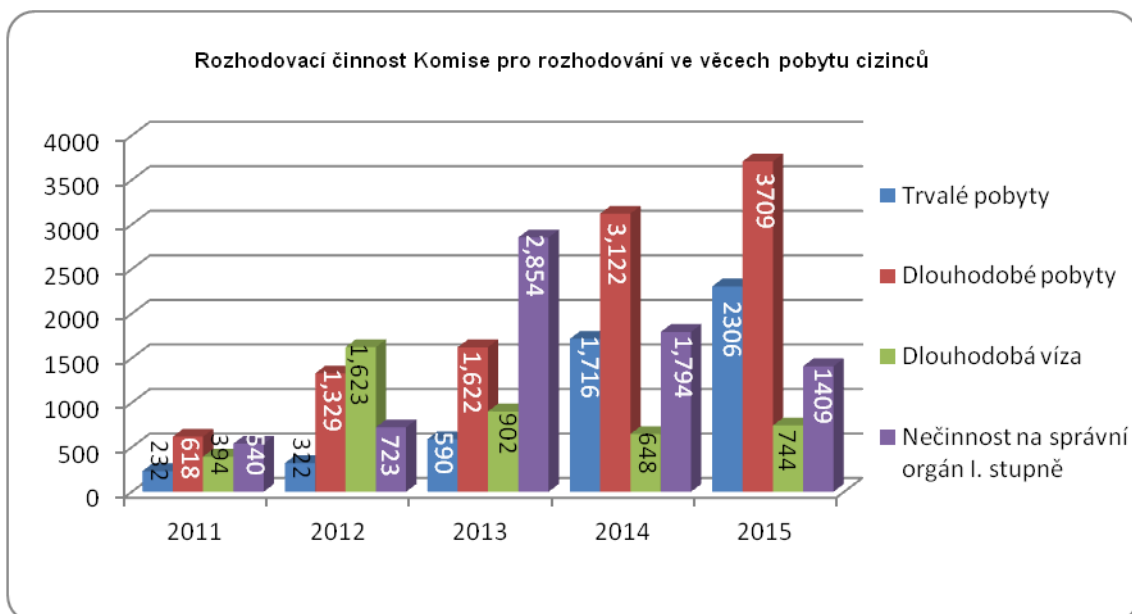
Nejvíce vydaných povolení k trvalému pobytu bylo registrováno **u mladých cizinců do věku 19 let**, kterým bylo uděleno celkem 6 051 povolení, tj. 34 % (jedná se o nárůst o 3,1 procentního bodu). Věková skupina mladých cizinců do 19 let se dostala ze třetího místa na vedoucí pozici v úspěšnosti získaných povolení k trvalému pobytu. Oproti minulému roku se snížil počet vydaných povolení ve věkové kategorii 35 – 64 let na 5 848, tj. 32,9 % (jedná se o meziroční pokles o 1,1 procentní bodu). V těsném závěsu se umístily osoby ve věku 20 - 34 let s celkovým počtem 5 557 (31,3 %, pokles o 2,5 %) Cizinci starší 65 let se na celkovém počtu vydaných povolení k trvalému pobytu podíleli 1,5 % (jednalo se o 270 jedinců).

Celkem bylo v roce 2015 **vydáno 4 437 negativních rozhodnutí** ve věci žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu. Žádost byla **zamítnuta v 3 519 případech**, v dalších **980 případech bylo řízení zastaveno**. Míra neudělení trvalého pobytu se pohybovala na úrovni 20,1 %, což představuje pokles oproti minulému období o 4 procentní body. Téměř polovina (47,1 %) negativních rozhodnutí připadala na státní příslušníky Ukrajiny, které s výrazným odstupem následovali státní příslušníci Ruska s 12,4 % a občané Vietnamu s 11,6 % negativních rozhodnutí.

V.2.6 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců

Komise je v souladu s § 170a zákona o pobytu cizinců nadřízeným správním orgánem MV ve věcech, v nichž MV rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených tímto zákonem, zejména na úseku povolení k dlouhodobému a trvalému pobytu, dlouhodobých víz, cizineckých pasů a cestovních průkazů totožnosti, přestupků a rušení údajů o místu hlášeného pobytu.

⁴²Celkový počet udělených povolení k trvalému pobytu po řízení o azylu v roce 2015 byl v absolutních číslech udělen 2 jedincům, tj. 0,0113 %.

Zdroj: MV ČR

Vzhledem k neustále zvyšujícímu se objemu agendy, kterou bylo nutno projednat a rozhodnout v senátech Komise, byl v průběhu let 2012 až 2015 počet členů Komise navýšen z původních 24 na stávajících 46 členů, kteří jsou zařazeni do patnácti senátů Komise.

Odbor správní předal do jednotlivých senátů Komise v období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2015 k rozhodnutí celkem 27 289 věcí, a to na úseku:

- trvalých pobytů – 5 246 věcí,
- dlouhodobých pobytů – 10 412 věcí,
- dlouhodobých víz – 4 311 věcí,
- podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 7 320 věcí.

V roce 2015 bylo podáno celkem 393 žalob, přičemž soud rozhodl v 88 žalobách ve prospěch žalobce a u 305 žalob rozhodl v neprospěch žalobce. Případy předložené odborem správním k rozhodnutí do Komise byly v absolutní většině senáty Komise v tomto období také rozhodnuty. Ve srovnání s rokem 2014 stoupl počet podaných žalob v roce 2015 o 147 žalob. Náklady na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu dosáhly v roce 2015 výše 1 135 988,70 Kč, což je o 243 091,20 Kč více než v roce 2014.

Přehled uhrazených soudních nákladů v letech 2011 až 2015

Důvod žaloby	2011		2012		2013		2014		2015	
	Počet	Výše	Počet	Výše	Počet	Výše	Počet	Výše	Počet	Výše
kasační stížnost žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze	-	-	2	40 080,00	6	74 636,00	6	68 739,00	13	216 196,00
na ochranu proti nečinnosti Komise	13	117 880,00	29	237 100,00	9	86 860,00	7	72 875,50	6	62 091,00
proti rozhodnutí Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie	12	117 160,00	53	466 759,00	38	281 186,00	21	163 224,00	58	771 731,70
proti rozhodnutí Komise	-	-	7	68 931,00	30	327 464,00	35	497 534,00	6	45 546,00
proti rozhodnutí ministra vnitra	1	10 640,00	6	48 600,00	14	96 119,00	9	90 525,00	5	40 424,00
Celkem	26	245 680,00	97	861 470,00	97	866 265,00	78	892 897,50	88	1 135 988,70

Zdroj: MV ČR

I přes evidentní zlepšení situace v počtu zpracovaných spisů je nutné konstatovat, že lhůty uvedené v § 169 zákona o pobytu cizinců a v ustanovení § 71 správního řádu byly i v roce 2015 nadále překračovány, a to zejména v oblasti dlouhodobých a trvalých pobytů⁴³.

Za účelem eliminace případných soudních žalob na nečinnost Komise a s tím spojených nákladů na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu, předložilo vedení odboru správního ve spolupráci se státním tajemníkem v MV v první polovině roku 2015 návrh na personální posílení odboru správního, který byl schválen s účinností k 1. 9. 2015.

Ve spojitosti s nárůstem systemizovaných pracovních míst odboru správního a zároveň z důvodu rychlejšího vyřizování odvolání podaných Komisi v oblasti dlouhodobých a trvalých pobytů byla uskutečněna reorganizace odboru správního, na základě které v současné době působí v rámci odboru správního 7 organizačních celků s konkrétně vymezenou problematikou, odpovědností a působností.

Přijatá organizační a personální opatření v rámci odboru správního přispěla postupně k rychlejšímu vyřizování odvolání v pobytových agendách dlouhodobých a trvalých pobytů, což se pozitivně projevilo ke konci roku 2015.

V.2.7 Soudní přezkum cizineckých kauz

Pokud jde o zastupování v řízeních prováděných podle zákona o pobytu cizinců, pak je zástupčí činnost ve věcech pobytu cizinců s účinností od 1. 1. 2011 (zřízen odvolací orgán – Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců) dělena mezi odbor azylové a migrační politiky a odbor správní.

Stejně jako v předchozích letech 2011 - 2014, byla z celkového zaznamenaného počtu odboru azylové a migrační politiky došlých žalob či kasačních stížností v cizinecké agendě v roce 2015 převažující součástí agenda žalob na ochranu proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – odboru azylové a migrační politiky. V podstatě pouze malá část mimořádných opravných

⁴³Současný neutěšený stav je jednak důsledkem silného personálního poddimenzování odboru správního od jeho vzniku v roce 2011 (pouze 35 systemizovaných míst, v současné době již 60 systemizovaných míst), dále značným nárůstem postoupených spisů správním orgánem I. stupně zejména v letech 2011-2014 a rovněž také převzetím 998 nevyřízených správních spisů od Ředitelství služby cizinecké policie (úsek dlouhodobých pobytů) a 113 nevyřízených správních spisů od odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra (úsek trvalých pobytů). Tyto negativní faktory se demonstrovaly v pokračující kumulaci nerozhodnutých správních spisů (zejména v letech 2011-2014).

prostředků směřujících k soudu připadala na ostatní opravné prostředky, např. na žaloby týkající se vyhoštění, odstranění tvrdosti správního vyhoštění či nákladů správního vyhoštění, nebo žaloby na nezákonný zásah.

Přezkum cizineckých kauz v roce 2015 ⁴⁴

Opravné prostředky podané ke správním soudům	Počet
Cizinecké žaloby	174
z toho na nečinnost OAMP	150
Cizinecké kasační stížnosti	3
z toho na nečinnost OAMP	samostatně neevidováno

Zdroj: MV ČR

V.2.8 Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu

Pozn. Níže uvedené se týká převážně žadatelů, kteří v řízení o pobytové oprávnění neuspěli.

V roce 2015 byly zaznamenány obdobné negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza nebo povolení k pobytu jako v předchozích letech. Tyto jevy se týkají zejména deklarování účelových důvodů pobytu v České republice, případně předkládání neregulérních dokumentů. Společným znakem provázejícím takové jednání je zapojení placených prostředníků. Zprostředkovatelé jsou schopni svým klientům za úplatu obstarat vybrané nebo kompletní dokumenty potřebné k požadovanému účelu pobytu nebo podat kompletní návod, jak si v České republice obstarat pobytové oprávnění za jakýmkoliv účelem. „Pomoc“ v této oblasti je v hojné míře nabízena na internetu nebo ji poskytují příbuzní či známí cizince, eventuálně jiné osoby s vazbami na Českou republiku. Služeb zprostředkovatelů mnohdy využívají i cizinci, kteří mají jasnou představu o svém budoucím pobytu v České republice a požadované náležitosti k žádosti by si mohli obstarat sami, např. s využitím bezplatných služeb některých nestátních neziskových organizací nebo ministerstva vnitra, které poskytuje informace o náležitostech a postupech v pobytových otázkách prioritně na svých webových stránkách a informačním e-mailem.

V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Ke dni 31. 12. 2015 na území České republiky legálně pobývalo (po dobu delší než 90 dnů) celkem **467 562** cizinců⁴⁵, což je o 3,5 % vyšší počet než na konci roku 2014 (k 31. 12. 2014 bylo evidováno 451 923 cizinců s povoleným pobytem v České republice). **Cizinci tvořili zhruba 4,4 % populace České republiky.**

V důsledku ekonomické krize a jejích dopadů na situaci na českém trhu práce došlo v období 2009 – 2010 k dílčímu poklesu celkového počtu cizinců legálně pobývajících na území České republiky. Od roku 2011 již opět dochází k mírnému nárůstu počtu cizinců. Prozatím k nejvyššímu nárůstu od roku 2011 došlo meziročně v letech 2014/2015.

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území České republiky v letech 2005 – 2015 (stav ke dni 31.12.)

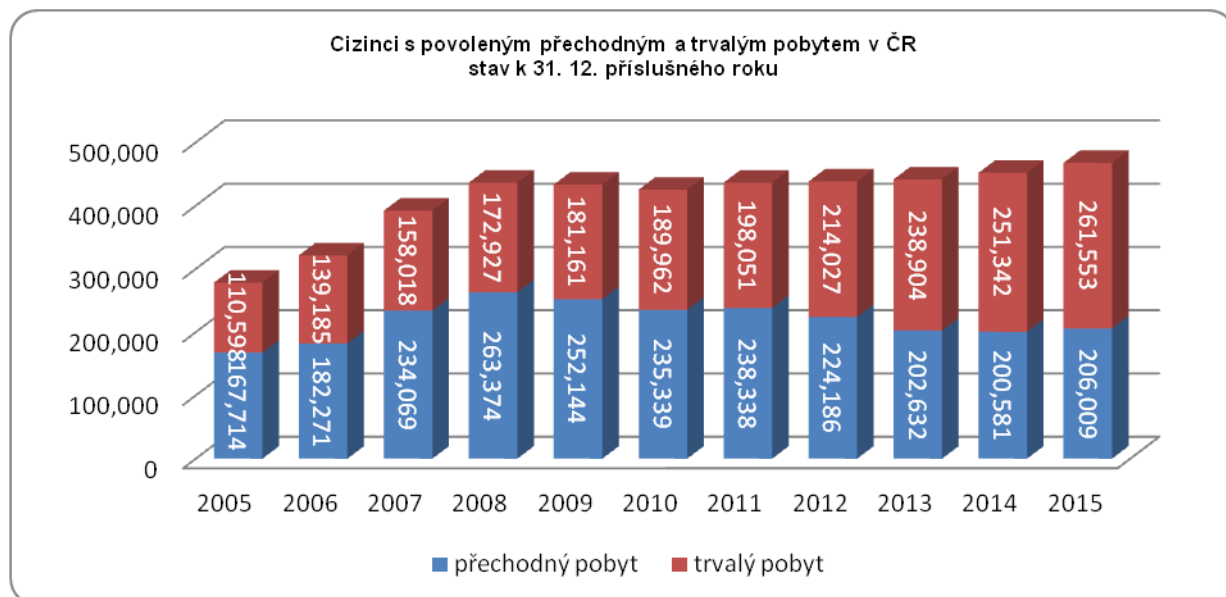
Rok (stav ke dni 31.12.)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem cizinců	278 312	321 456	392 087	436 301	433 305	425 301	436 389	438 213	441 536	451 923	467 562
meziroční změna	9,4 %	15,5 %	22,0 %	11,3 %	-1,1 %	-1,8 %	2,6 %	0,4 %	0,8 %	2,4 %	3,5 %

Zdroj: IS CIS

⁴⁴Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP Ministerstva vnitra o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá Ministerstvo vnitra, resp. odbor azylové a migrační politiky k dispozici.

⁴⁵Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v České republice evidované v CIS. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území České republiky se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v České republice. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva, statisticky podchyceni nejsou.

Z evidovaného celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice jich na konci roku 2015 pobývalo 55,9 % na území trvale (261 553 cizinců s povolením k trvalému pobytu) a 44,1 % přechodně⁴⁶ (206 009 cizinců).

Zdroj: IS CIS

Na rozdíl od předchozích let dochází ke změně v trendu pobytových kategorií. **Nadále stoupá počet cizinců s trvalým pobytem, v roce 2015 došlo k meziročnímu nárůstu o 4,1 %** (tj. + 10 211 osob). Na druhou stranu po několika letech nepřetržitého poklesu opět **začíná stoupat i počet cizinců s přechodným pobytem - v roce 2015 byl zaznamenán meziroční nárůst o 2,7 %**, tj. o 5 428 osob. Tento nový trend je pravděpodobně spojen se soustavně klesající nezaměstnaností v České republice během roku 2015 a v souvislosti s ní narůstající poptávkou po nové pracovní síle.

Cizinci s povoleným pobytem v České republice dle kategorie pobytu – porovnání roku 2014/2015

Rok (stav k 31.12.)		2014		2015		meziroční změna	
		počet cizinců	tj. %	počet cizinců	tj. %	absolutní počet	tj. %
Celkem cizinci s povoleným pobytem	CELKEM	451 923	100,0	467 562	100,00	15 639	3,5
	z toho trvale	251 342	55,6	261 553	55,9	10 211	4,1
	z toho přechodně	200 581	44,4	206 009	44,1	5 428	2,7
Občané EU	CELKEM	185 356	41,0	196 378	42,0	11 022	5,9
	z toho trvale	71 625	38,6	75 088	38,2	3 463	4,8
	z toho přechodně	113 731	61,4	121 290	61,8	7 559	6,6
Občané třetích zemí	CELKEM	266 567	59,0	271 184	58,0	4 617	1,7
	z toho trvale	179 717	67,4	186 465	68,8	6 748	3,8
	z toho přechodně	86 850	32,6	84 719	31,2	-2 131	-2,5

Zdroj: IS CIS

⁴⁶Jedná se o cizince s dlouhodobým vízem, povolením k dlouhodobému pobytu, potvrzením o přechodném pobytu občana Evropské unie či povolením k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie.

Počet cizinců s uděleným trvalým pobytem kontinuálně narůstá již více než 10 let. Od roku 2013 většina cizinců pobývajících na území České republiky disponovala povolením k trvalému pobytu. Trend nárůstu počtu cizinců s trvalým pobytem byl způsoben především tím, že cizinci ve větší míře začali splňovat podmínku pěti let pobytu na území a začali přecházet do kategorie trvalého pobytu.

Ve vývoji celkového počtu cizinců je třeba rozlišit mezi občany členských států EU a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „občané EU“) ⁴⁷ a cizinci ze zemí mimo EU (občané tzv. třetích zemí). Početně nejvýznamnější jsou občané třetích zemí, kteří na konci roku 2015 představovali 58 % cizinců pobývajících v České republice. Do doby hospodářské krize byly zaznamenávány vysoké přírůstky cizinců ze třetích zemí a následně byl zaznamenán jejich pokles. S odeznívajícími následky hospodářské krize se opět v roce 2015 oživuje i trend nárůstu počtů cizinců ze třetích zemí. Naopak u občanů EU je zaznamenáván kontinuální nárůst.

V kategorii přechodného pobytu od roku 2013 převažují cizinci z členských zemí EU nad cizinci ze třetích zemí. Na konci roku 2015 představovali občané EU 62 % cizinců s přechodným pobytem. V kategorii trvalého pobytu je situace opačná – zde dominují občané třetích zemí se 69 %. Stále platí, že **cizinci ze zemí EU v České republice pobývají spíše přechodně, zatímco dvě třetiny občanů třetích zemí v České republice pobývá trvale.**

Zastoupení cizinců pobývajících v České republice dle jejich státní příslušnosti je dlouhodobě takřka neměnné. Zhruba 57 % cizinců s povoleným pobytem na území České republiky jsou občané některé z těchto tří zemí - Ukrajiny (106 019 osob), Slovenska (101 589) a Vietnamu (56 958). Ostatní státní příslušnosti následují s výraznějším odstupem⁴⁸.

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v České republice dle kategorie pobytu - stav ke dni 31. 12. 2015

Druh pobytu	počet	podíl (%)	meziroční změna (%)	z toho			
				trvale	tj. %	přechodně	tj. %
Cizinci celkem	467 562	100,0	3,5	261 553	55,9	206 009	44,1
z toho nejvíce občanů:							
Ukrajina	106 019	22,7	1,5	77 603	73,2	28 416	26,8
Slovensko	101 589	21,7	5,5	41 739	41,1	59 850	58,9
Vietnam	56 958	12,2	0,5	47 019	82,6	9 939	17,4
Rusko	34 972	7,5	0,8	19 703	56,3	15 269	43,7
Německo	20 464	4,4	3,9	4 465	21,8	15 999	78,2
Polsko	19 840	4,2	1,0	10 686	53,9	9 154	46,1
Bulharsko	10 984	2,3	9,2	4 175	38,0	6 809	62,0
Rumunsko	9 116	1,9	17,8	2 688	29,5	6 428	70,5
Spojené státy	6 478	1,4	0,0	3 195	49,3	3 283	50,7
Mongolsko	5 990	1,3	9,6	4 884	81,5	1 106	18,5
občané EU	196 378	42,0	5,9	75 088	38,2	121 290	61,8
občané třetích zemí	271 184	57,9	1,7	186 465	68,8	84 719	31,2

Zdroj: IS CIS

Meziroční nárůst počtu cizinců s povoleným pobytem na našem území byl v roce 2015 vykázan u většiny zemí EU, nejvyšší absolutní nárůst u státních příslušníků Slovenska (+5 367 osob), Rumunska (+ 1 375) a Bulharska (+ 926). U občanů třetích zemí byl zaznamenán nejvyšší absolutní nárůst u občanů Ukrajiny (+ 1 631 osob), Mongolska (+ 526) a Vietnamu (+ 292).

⁴⁷Viz kapitola V.1 DRUHY POBYTU

⁴⁸K 31. 12. 2015

Mongolsko se dostalo do první desítky zemí s nejvyšším početním zastoupením v České republice a odsunulo na jedenácté místo Velkou Británii.

Mezi cizinci s povoleným pobytem na území České republiky v roce 2015 nadále **převažovali muži** (263 882 mužů, tj. 56,4 %). V dlouhodobém horizontu lze však zaznamenat **mírně se zvyšující podíl žen** (zatímco na konci roku 2007 podíl žen mezi cizinci s povoleným pobytem činil 39,6 %, na konci roku 2015 dosáhl 43,6 %).

Poměr zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území České republiky pobývají trvale. U trvalých pobytů byl v roce 2015 podíl mužů 52,6 %. U přechodných pobytů měli muži větší zastoupení, a to 61,2 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasného charakteru a zejména ekonomicky motivovaný.

Cizinci s povoleným pobytem v České republice dle pohlaví – stav ke dni 31. 12. 2015

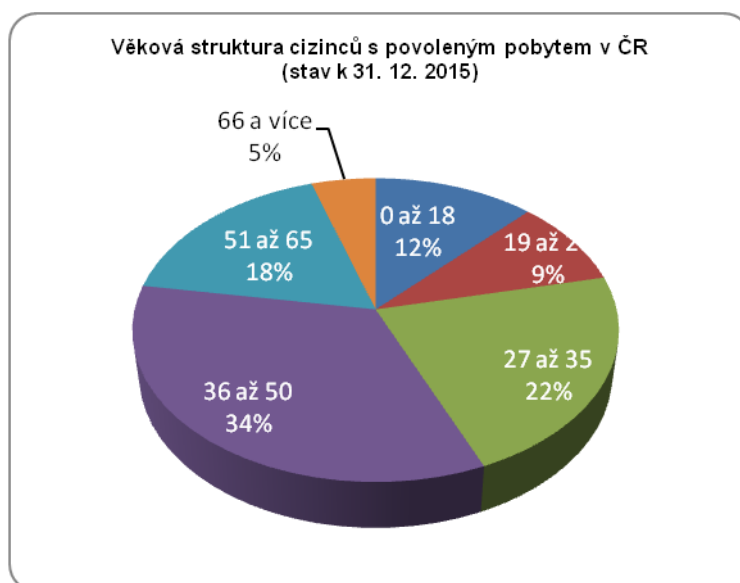
Pohlaví	Cizinci celkem	z toho			
		muži	tj. %	Ženy	tj. %
Celkem cizinci s povoleným pobytem	467 562	263 882	56,4	203 680	43,6
z toho trvale	261 553	137 704	52,6	123 849	47,4
přechodně	206 009	126 178	61,2	79 831	38,8

Zdroj: IS CIS

Výše uvedeným odlišnostem spojeným s pracovní podmíněností pobytu odpovídá i věková struktura cizinců.

Ke dni 31. 12. 2015 mezi cizinci s povoleným pobytem na území České republiky **dominovaly osoby v ekonomicky aktivním věku - cizinci ve věku 19 - 65 let** s počtem 387 655 osob **představovali 82,9 % z celkového počtu cizinců**. Meziročně se podíl osob v tomto věku mírně snížil. Osob mladších 18 let bylo na konci roku 2015 evidováno 57 132, což představuje 12,2 %.

S ohledem na místo pobytu cizinců nadále přetrvává jejich značně nerovnoměrné prostorové rozložení v rámci jednotlivých regionů České republiky. **Nejvíce cizinců mělo k 31. 12. 2015 registrovaný pobyt na území hlavního města Prahy (tj. 36,9 %) a Středočeského kraje (13,2 %).** Naopak nejméně cizinců s povoleným pobytem na území bylo hlášeno v kraji Vysočina (1,7 %) a Zlínském kraji (tj. 1,8 %). Poměrné zastoupení jednotlivých krajů v celkovém počtu registrovaných cizinců se meziročně téměř nezměnilo.

Cizinci s povoleným pobytem v jednotlivých krajích České republiky dle kategorie pobytu - stav ke dni 31. 12. 2015

Druh pobytu	Celkem	tj. %	z toho					
			Trvalý	tj. %	tj. %	přechodný	tj. %	tj. %
Cizinci s povoleným pobytem	467 562	100,0	261 553	100,00		206 009	100,00	
z toho v teritoriu kraje:								
Jihočeský	16 415	3,5	9 965	3,8	60,7	6 450	3,1	39,3
Jihomoravský	40 716	8,7	22 403	8,6	55,0	18 313	8,9	45,0
Karlovarský	19 097	4,1	12 630	4,8	66,1	6 467	3,1	33,9
Královéhradecký	13 842	3,0	8 606	3,3	62,2	5 236	2,5	37,8
Liberecký	17 984	3,8	11 636	4,4	64,7	6 348	3,1	35,3
Moravskoslezský	24 646	5,3	14 089	5,4	57,2	10 557	5,1	42,8
Olomoucký	10 459	2,2	6 430	2,5	61,5	4 029	2,0	38,5
Pardubický	12 097	2,6	6 240	2,4	51,6	5 857	2,8	48,4
Plzeňský	27 388	5,9	14 910	5,7	54,4	12 478	6,1	45,6
Praha	172 517	36,9	88 773	33,9	51,5	83 744	40,7	48,5
Středočeský	61 923	13,2	36 721	14,0	59,3	25 202	12,2	40,7
Ústecký	33 041	7,1	18 550	7,1	56,1	14 491	7,0	43,9
Vysočina	8 094	1,7	5 200	2,0	64,2	2 894	1,4	35,8
Zlínský	8 571	1,8	5 128	2,0	59,8	3 443	1,7	40,2
Neuveveno	772	0,2	272	0,1	35,2	500	0,2	64,8

Zdroj: IS CIS

Vyšší koncentrace cizinců s povoleným pobytem na území České republiky je patrná v regionech s většími městy (díky většímu počtu pracovních příležitostí). Podmíněnost místa pobytu pracovními příležitostmi je patrná zejména u přechodných pobytů, cizinci s trvalým pobytem jsou rozloženi rovnoměrněji.

Jednotlivé státní příslušnosti cizinců jsou na území České republiky rozloženy nerovnoměrně. V rámci 10 nejpočetnějších státních příslušností se na území hlavního města Prahy soustřeďují zejména státní příslušníci Ruska (61,3 % z celkového počtu státních příslušníků Ruska s povoleným pobytem) a Spojených států (60,5 %). Na druhou stranu u státních příslušníků Slovenska či Vietnamu je patrné vyrovnanější rozložení v krajích.

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem na území České republiky v jednotlivých krajích – stav ke dni 31. 12. 2015

Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %	Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %
Ukrajina	106 019	Praha	45 843	43,2	Polsko	19 840	Moravskoslezský	5 369	27,1
		Středočeský	16 216	15,3			Praha	2 967	15,0
		Jihomoravský	9 619	9,0			Středočeský	2 678	13,5
Slovensko	101 589	Praha	27 563	27,1	Bulharsko	10 984	Praha	3 967	36,1
		Středočeský	18 307	18,0			Středočeský	1 899	17,3
		Jihomoravský	10 677	10,5			Plzeňský	1 103	10,0
Vietnam	56 958	Praha	11 724	20,5	Rumunsko	9 116	Praha	2 541	27,9
		Ústecký	7 932	13,9			Plzeňský	1 339	14,7
		Karlovarský	6 681	11,7			Středočeský	1 126	12,4
Rusko	34 972	Praha	21 440	61,3	Spojené státy	6 478	Praha	3 922	60,5
		Středočeský	4 496	12,9			Středočeský	601	9,3
		Karlovarský	2 347	6,7			Jihomoravský	493	7,6
Německo	20 464	Ústecký	7 252	35,4	Mongolsko	5 990	Liberecký	916	15,3
		Praha	3 509	17,2			Jihomoravský	822	13,4
		Karlovarský	2 596	12,7			Praha	772	12,9

Zdroj: IS CIS

V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

V.4.1 Zaměstnávání cizinců v České republice

S ohledem na změny informačních systémů v průběhu posledních tří let má Ministerstvo práce a sociálních věcí k dispozici pouze kvalifikované odhady počtu zahraničních pracovníků vykonávajících na území České republiky práci v postavení zaměstnanců.

Ke dni 31.12.2015 bylo krajskými pobočkami ÚP ČR evidováno v postavení zaměstnanců celkem 323 244 cizinců. Přes tři čtvrtiny (76 %, 245 333) zahraničních pracovníků tvořili občané členských států EU/EHP a Švýcarska, včetně jejich rodinných příslušníků, s volným přístupem na trh práce a některé vybrané kategorie dalších cizinců. Nejčastěji občané Slovenska (150 317 informačních karet), dále Polska (24 982 informačních karet), Rumunska (22 861 informačních karet) a Bulharska (19 782 informačních karet). Téměř čtvrtinu zahraničních pracovníků tvořili občané nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinci ze třetích zemí, nejčastěji občané Ukrajiny (32 205 informačních karet + 9 642 pracovních povolení⁴⁹), Ruska (5 834 informačních karet + 869 pracovních povolení) a Vietnamu (4 680 informačních karet + 418 pracovních povolení).

Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního povolení, bylo k 31. 12. 2015 z jejich celkového počtu 16 851 evidováno 9 138 držitelů zaměstnaneckých karet, 7 380 držitelů povolení k zaměstnání, 224 držitelů modrých karet a 109 držitelů zelených karet.

Z hlediska územního členění je nejvyšší počet cizinců v postavení zaměstnanců dlouhodobě evidován v hlavním městě Praze (112 483), následované Středočeským (52 291), Jihomoravským (37 728) a Plzeňským krajem (29 217).

Zahraniční zaměstnanost v České republice

Stav ke dni 31. 12. 2015		Občané členských států EU/EHP a Švýcarska, včetně jejich rodinných přísl. a některé vybrané kategorie dalších cizinců	Cizinci ze třetích zemí
Vstup na trh práce na základě pracovního povolení	Povolení k zaměstnání	x	7 380
	Zaměstnanecká karta	x	9 138
	Zelená karta	x	109
	Modrá karta	x	224
Volný vstup na trh práce		245 333	61 060
Celkem		245 333	77 911
		323 244	

Zdroj: MPSV

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným Generálním ředitelstvím úřadu práce, bylo ke dni 31. 12. 2015 evidováno celkem 1 685.

Agentura práce nemůže dočasně přidělit k výkonu práce u uživatele zaměstnance, kterému byla vydána zaměstnanecká karta, modrá karta, nebo kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání.

V roce 2015 bylo evidováno celkem 71 274 cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce, kteří byli dočasně přiděleni k výkonu práce u uživatele. Z tohoto počtu bylo 59 050 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska a 12 224 cizinců ze třetích zemí (s volným přístupem na trh práce).

⁴⁹Zahrnuje povolení k zaměstnání, modré karty, zelené karty a zaměstnanecké karty.

Přehled cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce (kteří byli dočasně přiděleni k výkonu práce u uživatele) ke dni 31. 12. 2015, srovnání s rokem 2014

2014		2015	
Občané členských států EU/EHP a Švýcarska	Cizinci ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce	Občané členských států EU/EHP a Švýcarska	Cizinci ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce
51 037	10 079	59 050	12 224
61 116		71 274	

Zdroj: MPSV

V.4.1.1. Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání

Smyslem a cílem stanoviska MV je vyjádřit názor založený na zhodnocení informací bezpečnostního charakteru ze zdrojů Policie České republiky a zpravodajských služeb; proto MV spolupracuje při jeho vydávání s několika součástmi policie a zaměřuje se především na faktické ověření existence právnických či fyzických osob žádajících o povolení ke zprostředkování zaměstnání.

Ve smyslu ustanovení § 60a zákona o zaměstnanosti MV **vydalo stanovisko** k žádostem o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání **v 970 případech**, přičemž ve 29 případech MV neshledalo zákonný důvod pro jeho vydání. V souvislosti s vydáním stanoviska do řízení o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání bylo **zahájeno celkem 54 šetření k fyzickým osobám a 1 136 šetření bylo provedeno k osobám právnickým**.

V návaznosti na uvedené bylo následně vydáno **610 stanovisek souhlasných**, dále **123 stanovisek podmíněných** (z toho v 71 případech byla vyslovená podmínka splněna) a **237 závazných stanovisek** bylo **nesouhlasných**. Uvedené údaje zahrnují jak případy opakovaných dožádání v průběhu prvoinstančního řízení, tak i případy dožádání pro účely odvolání. Pokud jde o **opakovaná dožádání**, těch MV vyřídilo v roce 2015 **celkem 123, odvolání pak bylo posouzeno celkově 52**.

Ve smyslu ustanovení § 60a zákona o zaměstnanosti v návaznosti na ustanovení § 63 odst. 3 zákona o zaměstnanosti byl v roce 2015 **odvolán souhlas** s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání **v 5 případech**. ÚP ČR, v reakci na odvolání souhlasu MV, dotčeným právnickým osobám předmětné povolení následně odejmul.

Zároveň byly v daném období prověřovány také změněné údaje u agentur práce (změna názvu, sídla, pracoviště, odpovědného zástupce atd.), které je agentura práce dle ust. § 61 odst. 6 zákona o zaměstnanosti povinna oznamovat ÚP ČR. Prověřeno bylo celkem 119 informací o změnách údajů, postoupených Ministerstvu vnitra v souladu s ust. § 8 písm. l zákona o zaměstnanosti.

V.4.1.2 Služba EURES

Evropské služby zaměstnanosti EURES (EUROpean Employment Services) operují na území členských států EU/EHP a Švýcarska. Jedná se o tzv. **informační a poradenský systém, který podporuje přeshraniční pracovní mobilitu na jednotném evropském trhu práce a stimuluje tak právo každého na volný pohyb pracovních sil**. Česká republika se do systému EURES zapojila v roce 2004 současně se vstupem do EU. V České republice je EURES plně integrován do veřejných služeb zaměstnanosti. Poskytování informací a poradenství z oblasti trhu práce v zahraničí představuje základní službu poradců EURES na jednotlivých pobočkách ÚP ČR. V roce 2015 se na poradce obrátilo více než 38 000 osob. Ve většině případů se jednalo o kontakty

s uchazeči o zaměstnání, dále o konzultace s českými a evropskými zaměstnavateli a konzultace s pracovníky veřejných služeb zaměstnanosti. **Oproti roku 2014 došlo k navýšení počtu poskytnutých služeb.** Poradenství bylo realizováno jak přímo na pracovištích ÚP ČR ve všech regionech, tak i v rámci různých akcí sítě EURES, jako jsou např. burzy práce, veletrhy, náborové semináře, přednášky, školení, workshopy, prezentace, poradenské dny, atd. Tyto akce zástupci sítě EURES České republiky buď přímo sami organizovali, nebo se jich účastnili, a to na národní i mezinárodní úrovni.

Mezi nejvýznamnější akce, kterých se zástupci sítě EURES České republiky v roce 2015 zúčastnili, patřily například veletrhy pracovních příležitostí **JobsExpo 2015**, veletrh **Profesia days 2015** v Praze nebo **EDUCA MY JOB 2015** v Liberci. Neopomenutelnou součástí EURES aktivit byly také **další veletrhy pracovních příležitostí** (iKariéra) konané v Praze, ve Zlíně a v Brně, zaměřené na specifické obory. Síť EURES České republiky se zúčastnila jako vystavovatel také řady regionálních burz práce, např. Jobfairu VŠTE v Českých Budějovicích, Veletrhu pracovního uplatnění v medicíně a farmacii při Lékařské fakultě UK v Hradci Králové, Veletrhu Kontakt 2015 v Pardubicích, veletrhu Job Challenge v Brně. Dále se i v roce 2015 pořádaly celorepublikově poradenské dny pro uchazeče o zaměstnání nebo semináře a přednášky zaměřené na téma pracovní mobility na evropském trhu práce, které byly určeny posluchačům z řad studentů středních a vysokých škol, zájemcům o práci v zahraničí, zaměstnavatelům a zástupcům partnerských institucí.

Úspěšnou aktivitou bylo také pořádání tzv. „**EURES World café**“. Jednalo se o odborné, moderované workshopy, zaměřené na sdílení informací a příkladů dobré praxe mezi odborníky při řešení problematiky evropské pracovní mobility. V průběhu roku 2015 se tyto workshopy konaly v Praze, Zlíně, Českých Budějovicích, Jihlavě, Ústí nad Labem a v Olomouci. Výstupem těchto workshopů bylo mj. také zpracování materiálu „Sborník řešených kauz v rámci EURES World café“.

V.4.2 Podnikání cizinců v České republice

Značná část podnikatelské činnosti cizinců spadá pod režim zákona o živnostenském podnikání, podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající o koncesi, má-li trvalý pobyt na území České republiky, stejné postavení jako občan České republiky s trvalým pobytem v České republice a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byl udělen azyl, mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako české osoby. Cizinec, který nemá bydliště na území České republiky, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou.

MPO evidovalo ke konci roku 2015 celkem 1 982 757 (+7 832) podnikatelů, z toho bylo **83 862 (+293) cizinců**. Registrováno bylo 2 819 905 (+46 039) živností, z toho **na cizince připadalo 107 255 živností (+2 010)**. Z uvedeného vyplývá, že **počet evidovaných podnikatelů – cizinců** stejně jako počet **registrovaných živností** se oproti roku 2014 **zvýšil**.

Podnikání cizinců v České republice – vývoj v letech 2005 až 2015

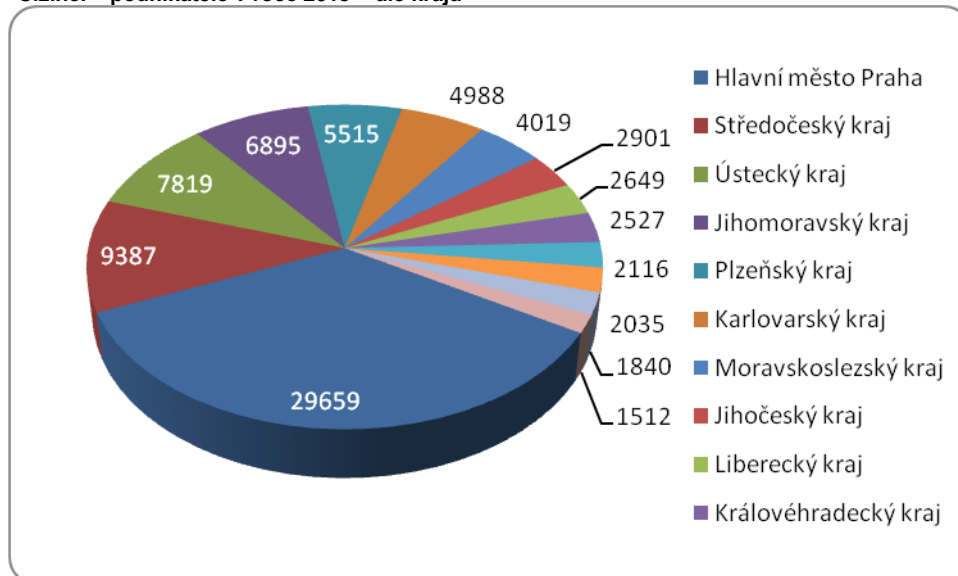
Stav ke dni 31. 12. roku:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podnikatelé cizinci	67 246	65 722	68 785	77 158	87 753	90 983	93 059	91 040	85 887	83 569	83 862
Živnostenská oprávnění pro cizince	83 841	80 724	85 409	84 488	96 402	101 429	105 119	104 377	101 534	105 245	107 255

Zdroj: MPO

Mezi podnikateli - cizinci byly **ženy zastoupeny necelou jednou třetinou** (cca 30,9 %, tj. v absolutních číslech 25 890 žen). U registrovaných živností pak podíl žen dosahoval hodnoty 30,6 % (v absolutních číslech se jedná o 32 849 živností registrovaných na ženy). Z porovnání s rokem předcházejícím vyplývá, že podíl žen mezi podnikateli - cizinci zůstal téměř na stejné hodnotě (v roce 2014 byl podíl 30,7 %).

Dle krajů bylo v hodnoceném roce nejvíce cizinců - podnikatelů na území hlavního města Prahy (29 659, z toho bylo 10 234 žen), ve Středočeském kraji (9 387, z toho bylo 2 795 žen), v Ústeckém kraji (7 819, z toho bylo 2 109 žen), Jihomoravském kraji (6 895, z toho bylo 1 840 žen) a Plzeňském kraji (5 515, z toho bylo 1 808 žen). Počet cizinců – podnikatelů, ve výše uvedených krajích tvořil 70,1 % z celkového počtu.

Cizinci – podnikatelé v roce 2015 – dle krajů

Zdroj: MPO

Ve sledovaném roce zůstalo v TOP10 na prvních devíti místech zastoupení státních příslušníků nezměněno. Mezi podnikateli - cizinci bylo v České republice nejvíce státních příslušníků **Vietnamu** (22 928 osob), i když se jejich počet oproti roku 2014 snížil o 1 036 osob. Druhou nejčetněji zastoupenou skupinou, u které došlo rovněž ke snížení počtu, tvořili státní příslušníci **Ukrajiny** (22 796 osob, tj. -843 osob). Třetí pozici obsadili státní příslušníci **Slovenska** (14 393 osob, tj. +900 osob). Uvedené tři státní příslušnosti představovaly cca 71,7 % mezi podnikateli – cizinci (v roce 2014 byl jejich podíl 73,1 %; v roce 2013 dosáhl podíl hodnoty 75,7 %). S odstupem následovali státní příslušníci **Německa** (2 962 osob, tj. -78 osob) a státní příslušníci **Ruska** (2 367 osob, tj. +217 osob).

Počet podnikatelů - cizinců – porovnání roku 2014/2015

Stav roku	k 31.12. 2014	tj. %	k 31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem podnikatelů cizinců	83 569	100,0	83 862	100,0	0,3	293
z toho TOP 10 (řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2015)						
Vietnam	23 964	28,7	22 928	27,3	-4,5	-1 036
Ukrajina	23 639	28,3	22 796	27,2	-3,7	-843
Slovensko	13 493	16,1	14 393	17,2	6,2	900
Německo	3 040	3,6	2 962	3,5	-2,6	-78
Rusko	2 150	2,6	2 367	9,2	9,2	217
Polsko	2 014	2,4	2 134	5,6	5,6	120
Spojené království	1 334	1,6	1 473	9,4	9,4	139
Bulharsko	1 430	1,7	1 458	1,9	1,9	28
Spojené státy	1 135	1,4	1 232	7,9	7,9	97
Rumunsko	868	1,0	1 053	17,6	17,6	185

Zdroj: MPO

Z celkového počtu 107 255 živností, které byly v roce 2015 registrovány na cizince, připadlo 35 426 (-415) na státní příslušníky **Vietnamu**, 25 569 (-589) na státní příslušníky **Ukrajiny** a 18 442 (+1 322) na státní příslušníky **Slovenska**. Dále následovali s velkým odstupem státní příslušníci **Německa** 3 252 (-59) a s počtem 2 774 (+261) státní příslušníci **Ruska**.

VI. Integrace cizinců

Česká republika prošla postupně v průběhu posledních několika let výrazným vývojem v oblasti migrace. Z proměňujícího se charakteru a složení imigrace vplynuly změny integračních potřeb cizinců a návazně i priorit integrační politiky.

Zároveň s vývojem početnosti a kulturní i sociální diversity cizinců začaly být viditelnější i některé problémy spojené s migrací i integrací cizinců. Potvrdilo se, že migrace může být efektivní a prospěšná cizincům i majoritní společnosti, pouze pokud je přímo provázána s integračními opatřeními.

Je tedy i nadále nezbytné prohlubovat aktivní integrační politiku, tak aby nedocházelo k sociálnímu napětí, bylo eliminováno riziko sociální izolace či exkluze cizinců, a aby sami cizinci byli schopni reagovat adekvátně na změny ve společnosti. Integrační aktivity umožňují včas předcházet případným negativním tendencím ve vztahu mezi majoritou a cizinci.

Ve struktuře všech cizinců na území České republiky **zůstává podíl cizinců z třetích zemí stále ještě většinový**, nicméně postupně se každoročně snižuje oproti zastoupení počtu občanů ze zemí EU. Cílová skupina politiky integrace cizinců, tedy příslušníků třetích zemí, čítala na konci roku 2015 celkem 271 184 legálně pobývajících osob (tj. 58 % z celkového počtu 467 562 cizinců s povoleným pobytem na území České republiky). Pokud jde o účely pobytu spojené s výkonem ekonomických aktivit, nejčastějším účelem pobytu je podnikání. Nadále roste podíl občanů třetích zemí, kteří v České republice pobývají za účelem sloučení rodiny. Početně výrazněji zastoupení jsou rovněž cizinci, jejichž pobyt v České republice je spojen se studiem a vzděláváním.

Nárůst počtu cizinců s trvalým pobytem lze považovat za stabilní trend, který dokládá zájem cizinců o trvalé usídlení v České republice. Pokles počtu cizinců s přechodným pobytem zaznamenaný v několika předcházejících letech byl dočasného charakteru a meziročně (2014/2015) je možné pozorovat opět nárůst počtu cizinců s přechodným pobytem na území České republiky. Tento nárůst je možno mimo jiné spojovat i s odezníváním ekonomické krize, rekordně nízkou nezaměstnaností v České republice a tedy s tím spojeného oživení trhu práce.

Politika integrace cizinců bezprostředně reagovala na změny v oblasti imigrace. Posílena byla opatření ke zvýšení informovanosti cizinců a podpoře jejich samostatnosti, a to ve všech etapách integračního procesu. V souvislosti s vývojem v oblasti migrace, s kterým souvisel výrazný vzestup zájmu veřejnosti o soužití s cizinci, se integrace více než dříve zaměřila na informovanost majoritní společnosti a na komunikaci s veřejností.

Zvýšil se důraz na efektivitu integračních opatření i na posílení spolupráce s regionální a lokální veřejnou správou, zejména v místech významného soustředění cizinců. Integrační politika se zaměřila na systematické monitorování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v České republice jako podkladu pro zkvalitnění obsahu a distribuce integračních opatření. Zvýšila se podpora integračních aktivit organizací migrantů, v rámci integračních opatření byla setrvale podporována integrace žen-migrantek a mládeže-migrantů 2. generace.

VI.1 MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

Vláda České republiky se integrací cizinců průběžně zabývá a každoročně zpřesňuje a upravuje základní osy integrační politiky státu v souvislosti s aktuálním vývojem v České republice i v Evropě.

Základním dokumentem integrační politiky České republiky je *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*. Ministerstvo vnitra každoročně předkládá vládě návrh usnesení k Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců. Vždy počátkem následujícího roku pak MV

předkládá vládě informaci o realizaci Koncepce v rámci [Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky](#) za předchozí rok⁵⁰.

Základním dokumentem integrace v roce 2015 byla *Koncepce integrace cizinců – Společné soužití*⁵¹, Postup pro rok 2015 byl schválen usnesením vlády č. 20 ze dne 14. 1. 2015.

Koncepce integrace cizinců - Společné soužití (dále jen „Koncepce“) definuje postup České republiky v oblasti integrace cizinců a reaguje na vývoj, nové trendy a aktuální potřeby v souvislosti s integrací cizinců i cizineckou problematikou obecně. Koncepce je postavena na základních principech:

- efektivitu integračních opatření i vynaložených finančních prostředků;
- diverzifikace integračních opatření podle doby a účelu pobytu a reflexe konkrétních potřeb cizinců;
- integrace cizinců jako podmínky prospěšnosti a efektivitu migrace.

Veškeré integrační aktivity a opatření jsou zacíleny na dosažení oboustranně přínosného harmonického soužití, vzájemného poznání a porozumění mezi cizinci a majoritní společností. Záměrem je zejména umožnit cizincům, aby dokázali adekvátně reagovat na změny ve společnosti a byli schopni důstojného a samostatného života během svého pobytu v České republice. Integrační politika proto musí posilovat vědomí vzájemné propojenosti migrace a integrace se sociálními, kulturními, ekonomickými a politickými aspekty života společnosti.

Cílem integrace je zároveň prevence vzniku sociálního napětí a případných negativních tendencí ve vztazích mezi majoritní společností a cizinci, zachování sociální soudržnosti, předcházení vzniku uzavřených komunit imigrantů, společenské izolace a sociálního vyloučení cizinců.

Kromě i nadále platných priorit integrace⁵² klade aktualizovaná Koncepce důraz na:

- posílení informovanosti cizinců, zejména o podmínkách legálního pobytu;
- nabídku integračních opatření odstupňovanou podle doby a účelu pobytu, a to v předmigračním období v zemi původu, úvodní adaptačně integrační kurzy pro nově příchozí a integrační kurzy socio-kulturní orientace pro dlouhodobě pobývajících v České republice;
- implementaci integrační politiky na úroveň krajů a obcí;
- podporu terénní sociální práce v prostředí cizinců (streetwork);
- vzdělávání pracovníků v přímém kontaktu s cizinci (zvyšování interkulturních kompetencí).

VI.1.2. Výchozí podmínky aktualizace úkolů Postupu

Koncepce, stejně jako Postup realizace Koncepce vždy na další kalendářní rok, je zpracovávána na základě širokého spektra informací a podkladů. Ministerstvo vnitra průběžně a systematicky monitoruje a vyhodnocuje situaci a postavení cizinců v České republice i vzájemné vztahy mezi cizinci a majoritou na lokální, regionální i celostátní úrovni.⁵³ Přínosem jsou

⁵⁰Koncepce, Postup i Zprávy jsou k dispozici na stránkách <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>.

⁵¹Usnesení vlády č. 99 ze dne 9. 2. 2011 k aktualizované Koncepci integrace cizinců na území České republiky – Společné soužití. Koncepce je dle potřeby aktualizována v cyklu cca pěti let.

⁵²Prioritami integrace je znalost českého jazyka, socio-kulturní orientace ve společnosti, ekonomická a sociální soběstačnost cizinců, vztahy mezi komunitami.

⁵³Vychází z podkladů příslušných ministerstev, výzkumných zpráv, závěrečných zpráv projektů nestátních neziskových organizací, obcí i škol, analýz situace v lokalitách zpracovaných v rámci projektů obcí, čtvrtletních vyhodnocení situace v regionech ze strany Center na podporu integrace cizinců i ze zpráv z jednání regionálních platform.

i poznatky z diskusních setkání pracovníků Ministerstva vnitra se zástupci nestátních neziskových organizací i z grémia resortů, účasti na integračních akcích v terénu, dále podněty z jednání Výboru pro práva cizinců atd. Významnou roli při zpracování Koncepce resp. Postupu má i sdílení informací a příkladů dobré praxe se zahraničními partnery, zejména z dalších členských zemí EU.

VI.1.3. Aktualizace Koncepce integrace cizinců

Změny integračních potřeb cizinců plynoucí zejména z měnícího se charakteru a složení imigrace vyvolaly potřebu nově nastavit integrační politiku. Ministerstvu vnitra ve spolupráci s dalšími resorty byl vládou uložen úkol aktualizovat Koncepti integrace cizinců a předložit ji vládě do konce roku 2015⁵⁴.

Aktualizovaná Koncepce byla zpracována na základě podkladových materiálů příslušných ministerstev a dalších institucí a organizací, které participují na realizaci Koncepce integrace cizinců⁵⁵. O návrhy a podněty k tvorbě nové Koncepce byly prostřednictvím Výboru pro práva cizinců požádány také nestátní neziskové organizace; většina získaných podnětů byla do Koncepce zapracována.

MV zpracovalo materiál „*Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu*“ a návrh *Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016* v souladu s uvedenými usneseními vlády. Vzhledem k obsahové provázanosti i návaznosti úkolů byla Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců i Postup předloženy vládě v rámci jednoho materiálu. Materiál byl následně přijat usnesením vlády č. 26 ze dne 18. 1. 2016.

Aktualizovaná Koncepce přímo navazuje na klíčové materiály přijaté vládou v roce 2015 – Strategie migrační politiky České republiky⁵⁶ a Státní integrační program⁵⁷.

VI.1.4. Koordinace

Ministerstvo vnitra bylo usnesením vlády⁵⁸ pověřeno koordinací integrační politiky na základě vládou schválené *Koncepce integrace cizinců v České republice*. Do realizace Koncepce integrace cizinců je zapojena řada resortů (financí, kultury, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, pro místní rozvoj, průmyslu a obchodu, zahraničních věcí, zdravotnictví). Každé z ministerstev je odpovědné za realizaci politiky integrace v rozsahu své gesce, úkolem jednotlivých resortů je předkládat návrhy svých záměrů a úkolů k realizaci integrační politiky do Koncepce integrace cizinců i Postupu a tyto úkoly realizovat. MV je proto v kontaktu s resortními koordinátory integrace, pravidelně organizuje bilaterální jednání i jednání grémia se zástupci resortů. Zároveň organizuje setkávání se zástupci nestátních neziskových organizací a se zástupci vysokých škol.

⁵⁴Ministru vnitra bylo uloženo zpracovat ve spolupráci s ministryněmi práce a sociálních věcí, pro místní rozvoj, školství, mládeže a tělovýchovy, s ministry průmyslu a obchodu, zahraničních věcí, kultury a zdravotnictví a usnesením vlády č. 574 ze dne 13. 7. 2015 o opatřeních v souvislosti s migrační situací v Evropské unii a v České republice v návaznosti na závěry Evropské rady ze dne 25. a 26. 6. 2015 v bodě IV./5. uloženo vládě do 31. 12. 2015 předložit novou Koncepti integrace cizinců. Usnesením vlády č. 20 ze dne 14. 1. 2015 k postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2015 bylo v bodě II./1.f) pak bylo ministru vnitra uloženo zpracovat a vládě předložit do 15.12.2015 návrh Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2016.

⁵⁵Koncepce dále vychází např. z výzkumných zpráv, závěrečných zpráv projektů nestátních neziskových organizací, obcí i škol, analýz situace v lokalitách zpracovaných v rámci projektů obcí, čtvrtletních vyhodnocení situace v regionech ze strany Center na podporu integrace cizinců i ze zpráv z jednání regionálních platform.

⁵⁶usnesení vlády č. 621 ze dne 29. 7. 2015

⁵⁷usnesení vlády č. 954 ze dne 20. 11. 2015

⁵⁸usnesení vlády č. 979 ze dne 23. 7. 2008, o převodu některých činností vykonávaných Ministerstvem práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

V roce 2015 proběhly dvě společné **meziresortní porady v rámci grémia zástupců resortů**. Jednalo se o plnění úkolů plynoucích z Koncepce, o záměrech resortů v oblasti integrace i připravovaných legislativních změnách. Klíčovým tématem byla aktualizace Koncepce integrace cizinců. MV poukázalo na potřebu vnitroresortní koordinace a komunikace a apelovalo na aktivní **spolupráci koordinátorů integrace** na ministerstvech. Dalšími body byla nezbytnost koordinace dotačních řízení a efektivního hospodaření s finančními prostředky na podporu integrace cizinců jak v rámci dotací resortů ze státního rozpočtu, tak i ze zdrojů EU. Členové grémia jsou pravidelně adresáty informací a pozvání na aktivity NNO, obcí i krajů.

Nestátní neziskové organizace (NNO) jsou klíčovým partnerem MV i dalších resortů při realizaci integrační politiky státu vzhledem ke zkušenostem z působení v přímém kontaktu s cizinci, a to jak v rámci svých samostatných projektů, tak díky svému zapojení či přímému partnerství v projektu Center na podporu integrace cizinců či v projektech obcí. V roce 2015 se uskutečnila řada jednání a diskusí pracovníků MV se zástupci nestátních neziskových organizací. Předmětem společných setkání byla např. diskuse o efektivitě projektů (financovaných Ministerstvem vnitra) na asistenci cizincům přímo v prostorách pobytových pracovišť OAMP, informace k podpoře projektů nestátních neziskových organizací z dotací MV, dále pak informace o nadcházejících změnách v rámci ukončení Fondu Solidarity (v r. 2015 již OAMP nebyl administrátorem fondu) s ohledem na koordinaci zaměření budoucích projektů a optimální využití finančních zdrojů jak ze státního rozpočtu, tak z finančních zdrojů EU. Pracovníci MV i dalších resortů se zúčastnili seminářů a prezentací výstupů projektů a výzkumů realizovaných nestátními neziskovými organizacemi.

Jedním z cílů integrační politiky je přenesení integrace na regionální a lokální úroveň. Aktivní působení územní samosprávy je zásadním předpokladem pro začlenění cizinců i bezkonfliktní soužití ve společnosti. MV odborně i finančně **podporuje rozvoj lokálních strategií integrace cizinců** (viz dále „Projekty obcí“). Rok 2015 se vyznačoval zvýšeným úsilím MV v navazování kontaktů a četnosti jednání se zástupci měst a městských s cílem motivovat i další samosprávy k vytvoření vlastní integrační strategie a zapojení do projektů obcí. MV usiluje o podporu rozvoje občanské společnosti na regionální a lokální úrovni, včetně aktivit organizací migrantů, a to zejména prostřednictvím projektů, konzultací a osobní účasti na integračních aktivitách. Zástupci odboru azylové a migrační politiky se v rámci možností zúčastňovali i jednání poradních orgánů (tzv. platform) pro integraci na úrovni měst a krajů, včetně regionální platformy hl. m. Prahy a poradního výboru Středočeského kraje. Za **významný nástroj integrační politiky v krajích** jsou i nadále považována zejména Centra na podporu integrace cizinců (viz dále).

Jednání se zástupci akademické sféry a výzkumných institucí se zaměřila na specifikaci potřeb **výzkumu a odborných šetření** i na diskuse v rámci prezentace výsledků výzkumů. Setkání se zástupci **vysokých škol** se zaměřila zejména na otázky informovanosti a integrace nově příchozích studentů a pobytových oprávnění.

VI.1.5. Mezinárodní spolupráce

Zástupce ministerstva vnitra je delegátem České republiky v pracovní skupině v rámci DG HOME k problematice integrace cizinců (**National Contact Points on Integration - NCPI**) v Bruselu. Skupina se však v roce 2015 poprvé zaměřila v rámci dvou zasedání poměrně výhradně pouze na problematiku uprchlíků a azylantů.

Pracovníci MV se zúčastnili i dalších mezinárodních jednání k integraci. Účast České republiky na mezinárodních jednáních umožňuje nejen získávat nové poznatky, ale také předávat zkušenosti o integrační politice České republiky, o kterou zahraniční partneři projevují setrvalý a značný zájem.

Byl ukončen projekt EU – Russian Integration Standards (ERIS), který vzešel z Pražského procesu a byl koordinován organizací ICMPD. Proběhla studijní cesta do Portugalska 10. – 13. 3. 2016 a závěrečné setkání v Praze 25. – 26. 6. 2015. Jako jeden z výstupů spolupráce vypracovalo ICMPD materiál „ERIS Joint Manual on Principles, Procedures and Standards on Integration Policies“, který v řadě bodů odkazuje na zkušenosti České republiky.

Na základě zkušeností, které Česká republika prezentovala v rámci mezinárodní spolupráce, si pořadatelé z Polska vyžádali přednášku o integraci v České republice a činnosti Integračního centra Praha na mezinárodním integračním kongresu: „Ways and sideways of immigrant's integration“, který se konal 18. – 19. 6. 2015 v Dublinu.

Zástupce MV též participoval na závěrečné konferenci projektu „HEADSTART: Fostering Integration Before Departure“ pořádané IOM 21. 5. 2015 ve Vídni v rámci projektu HEADSTART. Konference se též účastnila zástupkyně neziskové organizace Slovo 21.

MV též participovalo na závěrečné konferenci projektu MIMEN: „Migrant Men's Well-Being in Diversity“ pořádané organizátory v Manchesteru 15. 7. 2015. Za Českou republiku se projektu účastnil Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, který přizval na závěrečnou konferenci ředitele Institutu pro kriminologii a sociální prevenci a zástupce MV.

VI.1.6. Statistika

V průběhu roku 2015 se uskutečnilo několik expertních jednání zástupců hlavních poskytovatelů statistických dat v oblasti migrace (ČSÚ, MV – OAMP, PČR – ŘSCP), jejímž hlavním cílem bylo zajištění poskytování kvalitních statistických údajů pro potřeby státní správy, údajů poskytovaných mezinárodními institucím (např. Eurostat, UNHCR), ale také široké veřejnosti.

V rámci realizace Koncepce integrace cizinců byla v roce 2015, jako každoročně, vydána publikace „*Cizinci v České republice*“, která soustřeďuje údaje o cizincích žijících na území České republiky v roce 2014.

VI.1.7. Indikátory integrace cizinců

V rámci České republiky probíhá od roku 2010 projekt zaměřený na kontinuální sledování a tvorbu indikátorů integrace. Tento projekt je převážně financován z EIF. Realizátorem projektu je Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, který se zaměřuje především na zkoumání existujících dat o cizincích a jejich shrnutí v rámci uceleného přehledu. Systém je využitelný mimo jiné jako jeden ze zdrojů pro sledování vývoje situace a včasné varování. Velmi důležité jsou i kulaté stoly pořádané s odborníky z výzkumu i praxe, zaměřené na vybrané výstupy z projektu. MV úzce spolupracuje se zpracovateli tohoto projektu⁵⁹.

VI.1.8. Financování integrace cizinců v České republice

V roce 2015 byla na integraci cizinců určena vládou České republiky částka 25 000 tis. Kč (což představuje stejnou částku jako v roce 2014) v členění:

- a) Ministerstvo vnitra 20 555 tis. Kč
- b) Ministerstvo kultury 230 tis. Kč
- c) Ministerstvo práce a sociálních věcí 300 tis. Kč
- e) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 3 665 tis. Kč

⁵⁹Projekt byl z EIF financován až do poloviny roku 2015. V druhé polovině roku 2015 však projekt nebyl pro ukončení EIF finančně podpořen a aktualizace k 31. 12. 2015 nebyla proto zpracována. Projekt nenalezl v roce 2015 další kontinuální zdroj financování a kontinuita výzkumu byla proto přerušena.

f) Český statistický úřad 250 tis. Kč.

Ostatní rezorty zapojené do integrace cizinců v České republice (MMR, MPO, MZ a MZV) nenárokovaly na integraci finanční prostředky ze státního rozpočtu; aktivity v oblasti integrace cizinců zajišťovaly z vlastních zdrojů.

Kromě výše uvedených finančních zdrojů došlo v roce 2015 k vyčlenění například těchto větších částek na podporu integrace cizinců z prostředků resortů ze státního rozpočtu:

- Odbor sociálních služeb a sociální práce MPSV poskytl v roce 2015 ze státního rozpočtu na dotace na sociální služby s místní/regionální i celostátní působností, jejichž cílovou skupinou byli mimo jiné i cizinci z třetích zemí, **19 131 453 Kč**.
- V rozvojovém programu MŠMT „Bezplatná výuka jazyka zaměřená na potřeby dětí-cizinců ze třetích zemí“ bylo vyčleněno **7 999 480 Kč**.
- V rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK) - v roce 2015 MŠMT nebyly podpořeny žádné projekty, protože operační program OPVK v tomto roce končil. V roce 2015 byla vyhlášena výzva z operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, která se zaměřuje na inkluzivní vzdělávání a v rámci této priority bude možné podpořit i začleňování dětí cizinců.

VI.1.9. EU zdroje

Dalším významným zdrojem financování integrace cizinců byl v první polovině roku 2015 **Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí 2007 - 2013** (EIF), jehož administrátorem bylo MV.

Z EIF byla průběžně podporována opatření zaměřená na:

- rozvoj a provoz Center na podporu integrace cizinců ze třetích zemí;
- zlepšení podmínek nezletilých cizinců bez doprovodu;
- zapojení hostitelské společnosti do procesu integrace;
- vypracování ukazatelů a metodik hodnocení;
- posilování mezikulturních kompetencí zaměstnanců veřejné správy;
- poskytování cílených služeb cizincům ze třetích zemí;
- realizace výzkumů zaměřených na integraci cizinců ze třetích zemí.

V roce 2015 bylo v rámci EIF realizováno **23 projektů** z ročního programu 2013 EIF, z nichž realizace 18 projektů byla zahájena během roku 2014. **Finanční podpora z fondu** vyčleněná na realizaci těchto projektů činila cca **71,313 mil. Kč**. (Tato částka je uvedena bez spolufinancování zajištěného žadatelem v minimální výši 25% - podrobněji viz příloha „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2014“).

Pro programové období 2014-2020 byl zřízen nový EU finanční nástroj, který nahradil EIF v rámci programového období 2007-2013. Jedná se o **Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)**. Národní program Azylového, migračního a integračního fondu byl schválen EK dne 24. 3. 2015. V rámci tohoto nového fondu však byly EK pro Českou republiku alokovány znatelně nižší finanční zdroje než v předchozím programovém období.

V rámci AMIF bude nadále rozvíjen a zlepšován koncept Center na podporu integrace cizinců, bude probíhat školení pracovníků zabývajících se integrací státních příslušníků třetích zemí, bude podporováno zapojení hostitelské společnosti do procesu integrace a budou rozvíjena opatření na zvyšování povědomí státních příslušníků třetích zemí o jejich právech a povinnostech a o nabízených integračních službách.

V druhé polovině roku 2015 byla zahájena realizace pěti projektů. Schválená finanční podpora z AMIF na realizaci těchto projektů činila cca 48,6 mil. Kč.

Prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost **Evropského sociálního fondu** (ESF) podpořilo MPSV projekty probíhající v roce 2015 ve výši **48 713 418 Kč**. (Je nutné upřesnit, že projekty v rámci ESF jsou víceleté a uvedená částka je celkovou částkou přidělenou jednotlivým projektům probíhajícím také v roce 2015, a nelze tudíž přesně určit objem financí přidělených pouze v roce 2015).

Dalšími zdroji financování projektů byl např. Fond pro nestátní neziskové organizace 2009-2014 (projekty byly realizovány i v roce 2015), který je financován z Finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru a Norska, a dále granty řady tuzemských i zahraničních nadací a společností, dotace poskytované ambasádami jednotlivých zemí, krajů či obcemi atd. Vyčíslení dotací z těchto zdrojů zde není uváděno pro jejich obtížnou monitorovatelnost. Rovněž zde nejsou vyčísleny dotace na mezinárodní projekty například v rámci výzev Akce v zájmu Společenství vyhlašovaných Evropskou komisí v rámci EIF (realizovaných také v roce 2015).

VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ

VI.2.1. Ministerstvo vnitra

MV se v souladu s úkoly stanovenými aktualizovanou *Koncepcí integrace cizinců na území České republiky - Společné soužití i Postupem* zaměřilo v roce 2015 na podporu informovanosti cizinců i majority, nabídku integračních opatření odstupňovanou podle doby a účelu pobytu cizinců v České republice, spolupráci s regionální a lokální veřejnou správou, podporu mezikulturního dialogu, realizaci nových nástrojů integrace, které usnadnily přístup cizinců k integračním opatřením a také na zvyšování interkulturních kompetencí jak pracovníků MV - OAMP a veřejné správy, tak i pracovníků nestátních neziskových organizací a Center na podporu integrace cizinců ve spolupráci s Institutem veřejné správy.

Cílovou skupinou integrace byli i nadále cizinci ze třetích zemí⁶⁰ dlouhodobě legálně pobývajících na území České republiky. Ve výjimečných krizových případech bylo možno do cílové skupiny zahrnout i občany zemí EU. Specifická opatření se zaměřovala na informovanost cizinců ve všech fázích pobytu, a také v předmigračním období v zemi původu. Vzhledem k tomu, že integrace je oboustranným procesem, cílovou skupinou je i nadále majoritní společnost.

V rámci integračních opatření byla věnována zvýšená pozornost cizincům ve zranitelném postavení: jedná se zejména o ženy-cizinky, kdy součástí projektů byla opatření umožňující jim účast na integračních aktivitách. Zvláštní péče byla věnována integraci dětí a mládeže z řad cizinců, včetně druhé generace cizinců. Integrační opatření byla zacílena také na rodiny cizinců.

VI.2.1.1. Podpora projektů na regionální úrovni

Podmínkou úspěšné integrace jako komplexního dlouhodobého procesu je aktivní zapojení regionální a lokální úrovně. Integrace reálně probíhá zejména na místní a krajské úrovni, v místě bydliště, pracovních aktivit a trávení volného času cizince a na základě kontaktů s většinovou společností.

Efektivním nástrojem realizace integrace cizinců na úrovni krajů jsou zejména **Centra na podporu integrace cizinců ze třetích zemí** (dále jen „Centra“). Centra působí ve třinácti krajích České republiky – **Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Královéhradeckém,**

⁶⁰Občané zemí mimo členské státy Evropské unie, EHP a Švýcarska

Kraji Vysočina, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém, Zlínském a v hlavním městě Praze.

Vzhledem k tomu, že Centra existují na základě každoročně vyhlašovaného výběrového dotačního řízení⁶¹, dochází k variabilitě realizátorů: tři Centra provozují nestátní neziskové organizace (Charita Hradec Králové, Poradna pro integraci v Ústí nad Labem, Integroční centrum Praha o.p.s.), jedno Centrum provozuje kraj (Jihomoravský) a dalších osm Center provozuje Správa uprchlických zařízení MV.

Síť Center zajišťuje **rovný přístup cizinců ke službám** a kvalifikované integrační podpoře na srovnatelné úrovni na území téměř celého státu, zároveň však reflektuje regionální specifika a podmínky integrace cizinců v kraji.

Cílem Center je v návaznosti na vládní materiál „Koncepce integrace cizinců“ vytvořit prostor pro dlouhodobou a koncepční podporu integrace cizinců na území celé České republiky. Centra jsou střediskem integračních aktivit v jednotlivých regionech a zajišťují poskytování informací a služeb jak cizincům, tak majoritě včetně orgánů veřejné správy. Centra napomáhají naplnit úkol podpory rozvoje občanské společnosti - intenzivně spolupracují se státními institucemi, nestátním neziskovým sektorem, motivují zapojení nových sdružení do integračního procesu a podporují i vlastní aktivity imigrantů. Cizincům ze třetích zemí poskytují poradenství ambulantní i terénní formou, dále kurzy češtiny a sociokulturní orientace, adaptačně-integrační kurzy, integrační aktivity zaměřené na aktivizaci cizinců a na komunikaci a setkávání cizinců s majoritou atd. V posledních letech je rozvinula a osvědčila přímá práce s cizinci v terénu – streetwork. Spolupráce s kraji probíhá prostřednictvím aktivního působení zástupců Center v rámci komunitního plánování sociálních služeb, vytváření nových či účasti na již existujících platformách v regionu, které se týkají oblasti integrace cizinců a sdružují všechny subjekty, které mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace v kraji apod.

Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců

Na fungování a financování chodu Jihomoravského regionálního centra na podporu integrace cizinců se spolupodílí z vlastního rozpočtu Jihomoravský kraj. Centrum funguje na bázi partnerské spolupráce a síťování regionálních aktérů integrace, kteří participují na poskytování služeb Centra. Takto nastavený formát umožňuje pružně reagovat na aktuální poptávku ze strany cizinců. V roce 2015 participovali na poskytování služeb Centra tito partneři: Statutární město Brno, Armáda spásy, Diecézní charita Brno, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Sdružení občanů zabývajících se emigranty (do 30. 6. 2015), Základní škola a mateřská škola, Brno, Staňkova 14 a Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání (od 1. 10. 2015).

Význam finanční odpovědnosti Jihomoravského kraje (spolufinancování projektů) za integraci cizinců na regionální úrovni se projevil a nabyl v roce 2015 na důležitosti v souvislosti s ukončením programového období Fondu Solidarita vč. Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí. V období od 1. 7. – 30. 9. 2015 došlo v důsledku zpoždění poskytování dotačních prostředků z nového Azylového, migračního a integračního fondu k významnému omezení činnosti Centra. Jihomoravský kraj z vlastních zdrojů zajistil alespoň částečnou kompenzaci propadu financování ze strany EU, tak aby mohl být zajištěn základní rozsah služeb Centra (sociální a právní poradenství) na území kraje. Nejistota související se zajištěním finančních prostředků měla dopad na složení pracovního týmu, kdy v důsledku nejisté situace financování odešla vedoucí Centra. V plném rozsahu znovu zahájilo Centrum svou činnost ve spolupráci s partnery od 1. 11. 2015.

⁶¹Centra byla v 1. pololetí roku 2015 financována převážně z prostředků Evropského fondu pro integraci cizinců z 3. zemí – EIF, od poloviny roku 2015 byl zdrojem financování nově zřízený Azylový, migrační a integrační fond – AMIF. Prostředky z tohoto fondu však Centra obdržela až koncem roku 2015; v důsledku toho došlo k prodloužení v poukázání finančních prostředků a činnost Center byla proto po několika měsících omezena.

Cizinci mohli začít plně využívat zcela nový formát poskytování služeb v oblasti zajištění *výuky českého jazyka*. Za tímto účelem vznikl samostatný metodický materiál - Metodika výuky češtiny jako cizího jazyka, který reflektuje lokální podmínky a konkrétní potřeby osob ze třetích zemí žijících v území. Inovativním prvkem oproti předchozímu období je velmi konkrétní stanovení obsahu a cílů jednotlivých kurzů, dále on-line rozřazovací test, který je důležitým nástrojem pro správné rozřazení klientů do jednotlivých kurzů. Velmi pozitivní ohlasy zaznamenalo Centrum na nabídku distančního *e-learningového kurzu* pro rozvoj psaní. Zcela nově se v nabídce objevily dva kurzy: modelová zkouška na občanství a na trvalý pobyt. Další inovací v roce 2015 bylo nastavení poskytování služeb tzv. „pod jednou střechou“, kdy klienti mají možnost přímo v sídle Centra využít *služeb právníka i sociálního pracovníka*. Důležitým pilířem aktivit byly kurzy *sociokulturní orientace*, jejichž obsah vycházel z poptávky klientů. Ti měli možnost zasílat své náměty zaměstnankyni Centra, která podněty vyhodnocovala a následně ve spolupráci se zástupci regionální platformy zajišťovala realizaci kurzů. Na území Jihomoravského kraje probíhala podpora integrace cizinců dále prostřednictvím *terénní práce*, kdy velkým přínosem bylo zapojení pracovníků z řad početných komunit žijících v regionu (terénní pracovníci se zaměřením na mongolskou, vietnamskou a ukrajinskou komunitu).

Vzájemné vztahy cílových skupin a majoritní společnosti podpořilo Centrum prostřednictvím širokého spektra *multikulturních a integračních aktivit*. Nedílnou součástí nabídky služeb Centra byly i v uplynulém roce aktivity zaměřené na zvyšování odborných znalostí a dovedností osob v přímém kontaktu s cílovými skupinami („Zvyšování kvalifikace lektorů českého jazyka“, „Interkulturní komunikace“, „Zvyšování jazykové vybavenosti“). Centrum koordinovalo zapojování a síťování klíčových aktérů integrace. Pravidelně probíhalo zjišťování potřeb a oblastí možné spolupráce se zaměstnavateli, výzkumně-vzdělávacími institucemi, centry na podporu inovativního vzdělávání. Zástupce Centra se účastnil pracovních setkání etablovaných krajských *platform*, kterými jsou Rada pro rozvoj Jihomoravského kraje a Rada pro národnostní menšiny. Projektový záměr předložený v rámci 1. výzvy AMIF byl představen na zasedání Komise regionálního rozvoje a Výboru pro regionální rozvoj Jihomoravského kraje.

V roce 2015 využilo služeb Centra celkem 1 022 unikátních klientů ze 71 zemí světa, kterým bylo poskytnuto celkem 7 129 úkonů. Mezi nejvyužívanější služby patřilo poradenství a výuka češtiny. Základního poradenství využilo 318 klientů, odborného sociálního a právního poradenství pak 426 klientů. V daném období bylo realizováno celkem 43 kurzů češtiny různých úrovní pro děti i dospělé, které navštěvovalo celkem 741 účastníků.

Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji

Centrum provozované neziskovou organizací Poradnou pro integraci z.ú. poskytovalo v roce 2015 své služby v Ústí nad Labem a na detašovaných pracovištích v Teplicích, Litoměřicích a Chomutově. Pro nedostatek finančních prostředků v roce 2015 bylo nutné k 31. 8. 2015 uzavřít Vietnamské centrum Chomutov. Stěžejními službami jsou sociálně-právní poradenství (v terénní a ambulantní formě), vzdělávací aktivity, integrační aktivity pro děti i jejich rodiče a informační centrum.

Hlavní význam *informačního centra* pro cizince spočívá v bezplatném přístupu k informacím a možnost zprostředkování kontaktu se zemí původu a rodným jazykem (internet, televize se satelitem, vícejazyčná knihovna). Prostředky Centra mohou využívat komunity cizinců také ke svým vlastním aktivitám a mohou organizovat např. kurzy vietnamštiny pro děti, oslavy svátků nebo schůzky vlastního sdružení či klubu.

Dalšími klíčovými aktivitami centra bylo *odborné sociální a právní poradenství*, které bylo poskytováno ambulantní i terénní formou (po celém Ústeckém kraji) vždy na základě dohody a potřeby klienta. Konkrétně se jednalo o terénní práci především v lokalitách Petrovice, Žatec, Louny, Roudnice nad Labem, Teplice, Šluknov, Děčín, Vejprty, Most, Jirkov a Hora

Sv. Šebestiána. Při poradenství bylo v případě nutnosti využíváno služeb tlumočníka nebo překladatele. Nedílnou součástí těchto služeb byla také interkulturní asistence, zajišťovaná vietnamskými pracovníky.

Pracovníci *v terénu* zjišťovali potřeby migrantů, na základě kterých byly pro migranty připraveny přednášky na různá témata, např. aktuální pobytové otázky, novelizace zákonů apod.

V průběhu roku 2015 se uskutečnilo celkem 32 *kurzů českého jazyka*, kterých se zúčastnilo 289 cizinců, a 13 kurzů sociokulturní orientace, kterých se zúčastnilo 113 osob. Kurzy českého jazyka probíhaly na různých úrovních, nejčastěji se však otevíraly kurzy pro začátečníky. O letních prázdninách byly otevřeny kurzy českého jazyka pro děti, v průběhu školního roku děti využívaly služeb odpoledního doučování. Cizinci mají také zájem připravovat se na zkoušky za účelem získání trvalého pobytu nebo českého občanství. Za tímto účelem Centrum průběžně vyhlašuje tzv. zkoušky na nečisto.

Integrační aktivity pro děti a dospělé měly různorodý charakter a respektovaly potřeby dospělých, dětí, druhé generace cizinců i přijímací společnosti. Cílem těchto aktivit bylo umožnit klientům snazší začlenění do české společnosti. V roce 2015 bylo zrealizováno 51 integračních aktivit (dámské kluby, výtvarné dílny, sportovní akce, exkurze atp.) pro 541 cizinců.

Pro širokou veřejnost byly zrealizovány *workshopy*, *etnické večery* a *vzdělávací akce* za účelem prezentace původní kultury cizinců žijících v regionu a také cizinecké problematiky v České republice. Na jejich přípravě se aktivně podíleli jak pracovníci Centra, tak samotní cizinci. V průběhu sledovaného období se uskutečnily 4 etnické večery, 2 workshopy a 3 platformy, kterých se zúčastnilo na 900 účastníků z řad majority i samotných cizinců.

S odbornou veřejností Centrum spolupracuje v rámci *poradní platformy* sdružující klíčové aktéry v kraji a zároveň se pracovníci Centra účastní 2 koordinačních skupin komunitního plánování města Ústí nad Labem (pro sociálně vyloučené a děti, mládež a rodinu).

Pro odbornou veřejnost Centrum připravuje *školení v oblasti rozvoje interkulturních dovedností* a znalosti cizinecké problematiky vztažené k danému profesnímu oboru. Nejčastěji se školí úředníci sociálních odborů a policie. Pedagogové ZŠ a SŠ jsou pracovníky Centra připravováni na práci s nově přichozími cizinci a zároveň jim je poskytováno poradenství a spolupráce při začleňování těchto dětí. V roce 2015 spolupracovalo Centrum s 30 školami. Školy využívaly nabídky multikulturních programů, podařilo se jich uskutečnit 18 pro celkem 1 015 žáků. Nejčastěji školy využívaly program „Ochutnejte Vietnam“, který přispívá k lepší integraci vietnamských žáků, kteří tvoří nejpočetnější skupinu cizinců. V minulém roce se v souvislosti s migrační situací zvýšil i zájem o programy k tématu uprchlíků.

Jedním z cílů aktivit Centra je i *podpora a zaštitění aktivit dalších subjektů* nebo samotných komunit i jednotlivců, zaměřených na integraci cizinců. V kraji Centrum intenzivně spolupracovalo se všemi svazy Vietnamců.

Integrační centrum pro cizince Hradec Králové

Realizátorem Integračního centra pro cizince Hradec Králové je Diecézní katolická charita Hradec Králové. Stěžejními aktivitami Centra jsou odborné poradenské služby, kurzy, pořádání integračních multikulturních aktivit s různým zaměřením pro různé cílové skupiny, podpora zájmových a svépomocných skupin cizinců a v neposlední řadě realizace platformy.

Odborné sociální a právní poradenství bylo poskytováno jak ambulantní, tak terénní formou. V rámci poradenských služeb bylo poskytnuto 1568 kontaktů a intervencí celkem 798 osobám - cizincům ze třetích zemí a osobám s udělenou mezinárodní ochranou. Ve spojitosti s poradenstvím byly poskytovány také tlumočnické a překladatelské služby. Pracovníky Centra byly poskytovány asistence cizincům ze třetích zemí při vyřizování jejich pobytových žádostí

na OAMP Hradec Králové. Probíhala úzká spolupráce s komunitními tlumočníky a interkulturními pracovníky.

Kurzy pro cizince byly realizovány v Hradci Králové, Jičíně, Dvoře Králové nad Labem, Trutnově, Hořicích. Bylo zorganizováno celkem 20 kurzů češtiny při účasti 234 osob a celkem 15 kurzů sociokulturních dovedností pro 141 účastníků. Adaptačně-integrační kurzy se konaly dva s účastí 21 osob.

Dobrovolnické aktivity byly zaměřeny na individuální pomoc dobrovolníka klientovi v rámci akreditovaného dobrovolnického programu „Rafael“. Převážně se jednalo o pomoc s doučováním a domácí přípravou do školy pro děti cizinců. Celkem bylo dobrovolníky poskytnuto 520 h dobrovolnické činnosti, zapojilo se 20 dobrovolníků, 20 cizinců.

Pokud se jedná o *multikulturní aktivity na podporu soužití* (multikulturní aktivity, aktivity pro rodiče, děti a mládež, besedy a přednášky), nejvýznamnější aktivitou byl tradičně festival Setkání národů, který se konal 11. 11. 2015 v Hradci Králové a kde bylo prezentováno 30 národností žijících v královéhradeckém regionu. Dalšími realizovanými aktivitami byly např. Slovanská zima, přednáška pro pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) Hradec Králové, Kurz lyžování a snowboardingu, Cherchez la femme, Velikonoční workshop, hudební festival Open Worldwide Stage v Hradci Králové, Mezinárodní turnaj ve stolním tenise, Mezinárodní turnaj v nohejbale, Vernisáž výstavy ukrajinských výtvarných umělců, multikulturní ukrajinský večer Píseň mého srdce, Vánoční turnaj ve stolním tenise, Rozloučení se školním rokem, výtvarný kroužek, literárně dramatický kroužek, taneční kroužek, vystoupení amatérského divadelního souboru Světáci, vernisáž výstavy Bota Hradečáčka, besedy o migraci a integraci. Celkem se jednalo o 44 akcí a setkání, kterých se účastnilo cca 700 cizinců a 2 000 příslušníků majoritní společnosti. Besedy a přednášky se uskutečnily na školách královéhradeckého regionu – celkem se konalo 20 besed, kterých se zúčastnilo 300 žáků ZŠ a SŠ. Cyklus besed byl rozdělen do tří navazujících modulů - Právo na odlišnost, Cizincem v jiné zemi a Odbourávat stereotypy.

V rámci *aktivit na podporu zájmových a svépomocných skupin cizinců* probíhala aktivní spolupráce s Mezinárodním kulturním institutem Klíč, Regionálním ukrajinským spolkem, zahraničními studenty Univerzity Hradec Králové, dobrovolnickou organizací KURO, Dámským klubem Integračního centra.

Regionální platforma za účasti zástupců regionálních aktérů integrace byla v roce 2015 realizována dvakrát.

V průběhu roku vykonávali v Centru studentskou praxi studenti Univerzity Hradec Králové a Univerzity Pardubice. Prezentace Centra probíhala prostřednictvím vlastního webu a profilu na sociální síti Facebook.

Integrační centrum Praha o.p.s.

Působení Integračního centra Praha (dále jen ICP) bylo v roce 2015 poznamenáno řadou změn, z nichž nejdůležitější byla změna financování jeho aktivit - přechod od dosavadního fondu EIF na AMIF.

Stejně jako v minulých letech nabízelo ICP i v roce 2015 služby ve spolupráci se čtyřmi místními nestátními neziskovými organizacemi (PPI, InBáze, SIMI, OPU) na 6 kontaktních místech v Praze (Komunitní a informační centrum ICP na Praze 1, pobočky v městských částech (MČ) Praha 4, 12, 13 a 14 a kancelář ve vietnamské tržnici SAPA). Práce v terénu probíhala na celém území hl. m. Prahy.

Stěžejní služby ICP – *odborné sociální a právní poradenství a kurzy českého jazyka* pro dospělé cizince i pro děti cizinců - byly jediné služby, které byly nabízeny během celého roku. Ostatní aktivity byly z důvodu nedostatku financí realizovány v omezené míře, jednalo se o kurzy

sociokulturní orientace (odborné přednášky i exkurze), práci s celými rodinami migrantů, doprovody a asistenci na úřadech, tlumočení, bezplatný přístup k multikulturní knihovně a internetu. Služby ICP využilo během roku 2015 celkem 3 059 migrantů ze třetích zemí.

V průběhu roku byly úspěšně realizovány již tradiční *odborné semináře pro odborníky* (pedagogy, sociální pracovníky, policisty, úředníky, pracovníky MČ apod.) a workshopy na MŠ a byla zavedena nová aktivita - workshopy na SŠ. Byla pořádána řada *kulturních, společenských, sportovních a sousedských akcí* za účasti cizinců i majority. Veškeré tyto aktivity jsou důležitým prvkem integrace a jejich úspěšná realizace přispívá ke klidnému soužití cizinců z třetích zemí a české majority.

Mezi nejdůležitější aktivity ICP patří *práce v terénu*. Kromě aktivního vyhledávání migrantů a zvyšování jejich informovanosti (o jejich právech a povinnostech, ale i o aktivitách ICP a dalších NNO) poskytla tato aktivita možnost náhledu do situace migrantů na území hlavního města Prahy a monitoringu. Celkem za rok 2015 navštívili pracovníci ICP 2 151 míst a oslovili 7 850 migrantů.

Byly podniknuty další kroky v důležité koncepční práci v oblasti integrace cizinců na lokální úrovni. V přímé návaznosti na „Koncepci hlavního města Prahy pro oblast integrace cizinců“ byl během roku 2015 připraven „Akční plán koncepce na rok 2016“ ve spolupráci s členy Regionální poradní platformy a Platformy migrantů, které se během roku pravidelně scházely.

ICP nadále aktivně pracovalo na prohloubení spolupráce s aktéry integrace působící na území hl. m. Prahy (organizacemi, státními institucemi, pedagogickými zařízeními, univerzitami, spolky migrantů apod.). Největší pokrok byl zaznamenán v kooperaci s úřady pražských městských částí na žádostech o projekty v rámci dotačního programu MV ČR „Projekty obcí na podporu integrace cizinců“. ICP se aktivně podílelo na projektech obcí celkem čtyři MČ, z toho dvě MČ (Praha 4 a Praha 7) se do těchto projektů zapojilo nově. Na rok 2016 má ICP přislíbenou spolupráci na projektech ještě další čtyři MČ.

Aktivity ICP byly prezentovány v různých médiích; pracovníci ICP byly aktivními členy různých pracovních platform na MČ (komunitní plánování, setkání regionů).

Navzdory personálním změnám, které v roce 2015 proběhly, je tým ICP i nadále tvořen profesionály s velkou paletou znalostí a dovedností, což zůstává nejdůležitějším prvkem úspěšné nabídky služeb.

Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení MV

V rámci projektů financovaných z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí (první polovina roku) a z AMIF (druhá polovina roku) pokračovala i v roce 2015 činnost Center na podporu integrace cizinců v Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském, Zlínském, Karlovarském, Libereckém, Jihočeském a Olomouckém kraji i v Kraji Vysočina. Služby Center jsou dostupné nejen v krajských městech, ale i v dalších místech každého kraje⁶²

⁶²Služby Center byly poskytovány v rámci uvedených krajů na následujících místech:

- v Moravskoslezském kraji: Ostrava, Opava, Frýdek-Místek, Nový Jičín, Bruntál, Krnov, Třinec, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Kopřivnice, Hlučín, Karviná, Kravaře, Hradec nad Moravicí, Metýlovice, Havířov, Příbor, Vítkov, Bílovec, Rýmařov, Štramberk, Frýdlant nad Ostravicí, Dvorce, Horní Benešov, Budišov nad Budišovkou, Fulnek, Odry, Studénka, Hrabová, Orlová, Bohumín, Vratimov, Petřvald, Šenov, Jablunkov, Vrbno pod Pradědem, Ludgeřovice, Horní Suchá, Bolatice, Klimkovice, Těrlicko, Dolní Benešov, Petřkovice, Šilheřovice, Markvartovice, Hať, Darkovičky, Pišť, Vřesina, Háj ve Slezsku, Velká Polom, Polanka, Paskov, Dobrá, Město Albrechtice, Karlova Studánka, Malá Morávka, Michálkovice, Radvanice, Bartovice, Poruba, Vítkovice, Zábřeh, Fifejdy, Moravská Ostrava, Přívoz, Mariánské Hory, Ostrava-Jih.

- v Plzeňském kraji: Plzeň, Klatovy, Tachov, Domažlice, Přeštice, Kdyně, Přimda, Švihov, Rokycany, Železná Ruda, Folmava, Běšiny, Bezděkov, Blovice, Bor, Břasy, Černice, Dražnov, Dýšina, Hartmanice, Hlavňovice, Holýšov, Horažďovice, Horní Bříza, Horšovský Týn, Hostouň, Chotěšov, Chrást, Janovice nad Úhlavou, Kaznějov, Kladruhy, Klenčí pod Čerchovem, Kout na Šumavě, Kožlany, Kralovice, Křimice, Lině, Lisková, Meclov, Město Touškov, Mýto, Nalžovské Hory, Nepomuk, Nezvěstice, Nýrsko, Nýřany, Petrovice u Sušice, Planá, Plánice, Plasy, Poběžovice, Postřekov, Radnice, Spálené Poříčí, Staňkov, Stod, Stráž, Stříbro, Sušice, Svatá Kateřina, Tlučná, Trhanov, Vejprnice, Velhartice, Vrhavěč, Zbiroh, Zbůch, Srby, Krsy, Úterý, Bezdružice,

v návaznosti na zájem cizinců z cílové skupiny. Jednalo se zejména o poskytování sociálního poradenství, kurzy českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace

Centra iniciují, propojují i realizují aktivity podporující sociální, právní a jazykovou emancipaci cizinců v daných regionech. Svým klientům napomáhají zvýšit dovednosti a znalosti, které přispívají k jejich samostatnosti a soběstačnosti a usnadňují jim tak orientaci v české společnosti.

Ve všech krajích Centra zajišťují činnost regionálních poradních platforem, které slouží k řešení aktuálních problémů cizinců a k výměně informací mezi zainteresovanými institucemi, zejména mezi krajskými a obecními úřady, krajskými pobytovými pracovišti OAMP MV, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty. Zástupci Center se také podílejí na komunitním plánování sociálních služeb a střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v některých krajích.

Dalším úkolem Center je zajistit v rámci jednotlivých krajů služby pro cizince, zejména se jedná o kurzy českého jazyka, sociální a právní poradenství, sociokulturní kurzy a také o tlumočení.

Konstantinovy Lázně, Merklín, Koloveč, Dobřany, Blížešov, Milavče, Chrastavice, Chudenice, Rábí.

- v Jihočeském kraji: České Budějovice, Písek, Tábor, Strážný, Velešín, Nové Roudné, Rožmberk nad Vltavou, Týn nad Vltavou, Blatná, Milevsko, České Velenice, Bechyně, Nová Bystřice, Dačice, Slavonice, Jindřichův Hradec, Třeboň, Lišov, Vyšší Brod, Studánky, Vodňany, Protivín, Kaplice, Dolní Dvořiště, Prachovice, Husinec, Vimperk, Volary, Horní Planá, Český Krumlov, Chotovice, Strakonice, Střelské Hoštice, Hluboká nad Vltavou, Mladá Vožice, Chýnov, Sezimovo Ústí, Volyně, Olešník, Zliv, Borovany, Trhové Sviny, Borek, Halámky, Suchdol nad Lužnicí, Netolice, Bavorov, Loučovice, Lipno nad Vltavou, Frymburk, Záhoří, Kunžak, Strmilov, Mlák, Lomnice nad Lužnicí, Ledenice, Majdaléna, Chlum u Třeboně, Hamr.

- v Olomouckém kraji: Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk, Jeseník, Šternberk, Moravský Beroun, Litovel, Uničov, Lipník nad Bečvou, Osek nad Bečvou, Hranice na Moravě, Zábřeh na Moravě, Mohelnice, Loštice, Hanušovice, Bludov, Postřelmov, Lutín, Libina, Potštát, Ústí, Těšetice, Slatina, Náměšť na Hané, Senice na Hané, Chudobín, Mladeč, Chomutov, Horka nad Moravou, Skrbeň, Náklo, Unčovice, Příkazy, Troubky, Tovačov, Rokytnice u Přerova, Horní Moštěnice, Beňov, Troubelice, Medlov, Komárov, Bystrovany, Velká Bystřice, Velký Týnec, Hlubočky, Přáslavice, Velký Újezd, Dub nad Moravou, Kojetín, Hněvotín, Brodek u Prostějova, Němčice na Hané, Kokory, Zlaté Hory, Vidnava, Konice, Přemyslovice, Kostelec Na Hané, Čelechovice Na Hané, Hrabší, Doloplazy, Tršice, Javorník.

- v Pardubickém kraji: Pardubice, Svitavy, Lanškroun, Chrudim, Litomyšl, Moravská Třebová, Holic, Přelouč, Heřmanův Městec, Choceň, Vysoké Mýto, Ústí nad Orlicí, Domoradice, Chrast, Polička, Skuteč, Zaječice, Česká Třebová, Hlinsko v Čechách, Hrochův Týnec, Luže, Žamberk, Opatovice nad Labem, Králupy, Sezemice, Slatiňany, Chvaletice, Lázně Bohdaneč, Choltice, Býšť, Přelovice, Letohrad, Nekoř, Hejnice, Týniště nad Orlicí, Prachovice, Seč, Ronov nad Doubravou

- ve Zlínském kraji: Zlín, Kroměříž, Vsetín, Valašské Meziříčí, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Otrokovice, Napajedla, Nivnice, Hluk, Vlčnov, Valašské Klobouky, Slavičín, Luhačovice, Rožnov pod Radhoštěm, Staré Město, Boršice, Osvětimany, Kunovice, Holešov, Malenovice, Ratibor, Hošťálková, Prácheň, Jablunka, Bystřice, Bystřice pod Hostýnem, Hulín, Slušovice, Velké Karlovice, Karolinka, Halenkov

- v Karlovarském kraji: Karlovy Vary, Sokolov, Potůčky, Chodov, Ostrov, Nejdek, Pernink, Boží Dar, Cheb, Kynšperk, Mariánské Lázně, Kraslice, Františkovy Lázně, Aš, Vojtanov, Hazlov, Žlutice, Loket, Toužim, Bečov, Jáchymov, Bochov, Horní Slavkov, Nové Sedlo, Vinitov, Potůčky, Jindřichovice, Lázně Kynžvart, Bečov nad Teplou, Hroznětín, Merklín, Královské Poříčí

- v Libereckém kraji: Liberec, Chrastava, Jablonec nad Nisou, Stráž pod Ralskem, Mimoň, Jablonec v Podještědí, Harrachov, Turnov, Tanvald, Česká Lípa, Semily, Železný Brod, Frýdlant v Čechách, Raspenava, Hejnice, Nové Město pod Smrkem, Hrádek nad Nisou, Desná, Smržovka, Nový Bor, Kamenický Šenov, Cvikov, Hodkovice nad Mohelkou, Rokytnice nad Jizerou, Jablonec nad Jizerou, Vysoké nad Jizerou, Český Dub, Lomnice nad Popelkou, Frýdlant v Čechách, Bílý Potok pod Smrkem, Semily, Lázně Libverda, Mníšek, Český Dub, Višňová, Arnoltice, Bulovka, Dětrichov, Jindřichovice pod Smrkem, Andělka, Habartice, Pertoltice, Heřmanice, Kunratic, Černousy, Osečná, Doksy, Stráž nad Nisou, Machnín, Karlov pod Ještědem, Mšeno, Loučná, Janov nad Nisou, Bedřichov, Zahrádka, Holany, Litice, Blíževedly, Kravaře, Stvolínky, Jestřebí, Provodín, Zákupy, Kryštofovo údolí, Křižany, Žibřidice, Janovice v Podještědí, Rynoltice, Bílý Kostel, Zdislava, Turnov, Petrovice, Heřmanice, Krompach, Mařenice, Velký Valtinov, Brniště, Lindava, Sloup v Čechách, Skalce u České Lípy, Příšovice, Přepere

- v Kraji Vysočina: Jihlava, Golčův Jeníkov, Ledec nad Sázavou, Světlá nad Sázavou, Chotěboř, Havlíčkův Brod, Havlíčkova Borová, Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Bystřice nad Pernštejnem, Přibyslav, Radostín nad Oslavou, Křižanov, Měřín, Velké Meziříčí, Polná, Velký Beranov, Luka nad Jihlavou, Náměšť nad Oslavou, Třebíč, Jaroměřice nad Rokytou, Moravské Budějovice, Jemnice, Brtnice, Třešť, Nový Rychnov, Počátky, Žirovnice, Kamenice nad Lipou, Pelhřimov, Pacov, Vilémov, Habry, Maleč, Nová Ves u Chotěboře, Krušovice, Vojnův Městec, Svratka, Sněžná, Jimramov, Nové Veselí, Velká Bíteš, Mohelno, Rouchovany, Hrotovice, Okříšky, Želetava, Nová Říše, Telč, Stonařov, Kostelec u Jihlavy, Dolní Cerekev, Horní Cerekev, Batelov, Černovice, Obrataň, Červená Řečice, Košetice, Lukavec, Humpolec, Okrouhlička, Úsobí, Herálec, Štoky, Dobronín, Bobrová, Strážek, Dolní Loučky, Nedvědice, Stařeč, Vladislav, Kamenice u Jihlavy, Salačova Lhota, Senožaty, Hrotovice, Černovice, Krátká Ves, Budišov.

Kurzy českého jazyka jsou rozděleny na základní kurzy, které lze navštěvovat i jednorázově a bez předchozího přihlášení, a intenzivní kurzy, které jsou určeny pro dlouhodobější přípravu. Pro děti i ostatní zranitelné skupiny jsou v odůvodněných případech organizovány individuální kurzy. *Právní poradenství* je realizováno prostřednictvím smluvně zajištěných partnerů, kdy v době poskytování právního poradenství je v každém Centru přítomen právník, se kterým mohou klienti konzultovat například pobytovou, pracovně právní nebo rodinnou problematiku, nebo problematiku dluhů a exekucí. *Sociální poradenství* probíhá ambulantní a terénní formou prostřednictvím sociálních pracovníků Center. Nejčastější dotazy klientů z této problematiky směřují zejména k pobytové problematice, zdravotnímu pojištění, bydlení, pracovnímu trhu nebo sociálním dávkám. I v roce 2015 probíhalo sociální poradenství v souladu se zákonem o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.), v jehož rámci jsou registrovány dvě sociální služby: odborné sociální poradenství a terénní programy. Během celého roku byly dále realizovány *sociokulturní kurzy*, které byly realizovány zejména ve formě tematicky zaměřených seminářů, přednášek a diskuzí cizinců s odborníkem na danou problematiku, témata těchto kurzů reagovala na poptávku ze strany cizinců z cílové skupiny. Nově vytvořeným typem sociokulturních kurzů byl ucelený cyklus 4 kurzů zaměřených na realie České republiky – tyto kurzy přinášejí informace, které jsou pro klienty užitečné při přípravě na zkoušku z českých reálií, která je nově součástí procesu vedoucího k získání státního občanství České republiky. Pro tyto kurzy byla zpracována metodika lektorování včetně prezentace. V rámci výše uvedených aktivit a poskytovaných služeb bylo rovněž zajištěno *tlumočení či překladatelské služby* dle potřeb klientů nebo pracovníků Center. Nejčastěji se tlumočilo do vietnamského, ruského, ukrajinského a mongolského jazyka.

Pro usnadnění komunikace a spolupráce s cizinci jsou rovněž využívány služby tzv. *komunitních pracovníků*, tedy zástupců cizineckých komunit, kteří zejména pomáhají zprostředkovávat informace ostatním cizincům nebo se podílejí na organizaci kulturních, společenských i vzdělávacích akcí. Díky této spolupráci se Centrum mnohem lépe daří oslovit některé specifické cílové skupiny, především pak mladé cizince.

Nejvíce využívanými službami v součtu všech projektů, realizovaných v roce 2015, bylo sociálně-právní poradenství, kterého celkem využilo 4 207 cizinců, následované kurzy českého jazyka (2 158 cizinců). V rámci terénní práce bylo celkem osloveno 10 560 cizinců.

Organizovány byly také *kulturní a společenské akce*, které cizincům umožňují setkávat se s majoritní společností a přispívají tak k větší otevřenosti jejich komunit. Příklady nejúspěšnějších akcí tohoto typu, kterých se účastní stovky zájemců, je například již šestý ročník festivalu Multikulturní týden, který proběhl v Pardubicích. Centrum realizovalo dvě největší akce z týdenního programu: Mezinárodní sportovní den, tj. soutěže ve fotbale a volejbale, kterých se zúčastnilo celkem 15 týmů (vietnamské, mongolské a české týmy) a závěrečný Multikulturní jarmark v historické části města, kde se představila řada prodejních stánků i hudební, taneční a pěvecká seskupení, provozovaná přímo cizinci. V rámci Ostravské muzejní noci představilo místní Centrum svou činnost a téma integrace cizinců návštěvníkům Knihovny města Ostrava. Akce byla doprovázena kulturními vystoupeními umělců z řad cizinců. Obdobně Centrum v Jihočeském kraji spolupracovalo s velmi oblíbeným Budějovickým majálem a vytvořilo multikulturní program, v jehož rámci měli zástupci majority možnost poznat zvyklosti a zajímavosti ze třetích zemí. V Plzeňském kraji pořádalo Centrum Večer latinsko-americké kultury, kde byly prezentovány tamní kultury a tradice, obdobně jako ve Zlínském kraji v rámci akce Mongolsko – svět bez hranic. Některé z těchto akcí mají společné téma ve více krajích najednou, například Centra v Kraji Vysočina, v Olomouckém, Karlovarském i Pardubickém kraji se podílela na organizaci kulturních akcí, doprovázejících oslav lunárního Nového roku vietnamskou komunitou. Obdobně se Centra v Moravskoslezském, Pardubickém i v Jihočeském kraji podílela na doprovodném programu k promítání filmů v rámci festivalu Jeden svět.

VI.2.1.2. Podpora projektů na lokální úrovni

Proces integrace probíhá především v místech pobytu, zaměstnání a vzdělávání, kde cizinec přichází nejvíce do kontaktu s většinovou společností. Klíčovým nástrojem integrace cizinců na místní úrovni proto byly i v roce 2015 **projekty obcí** (dříve tzv. emergentní projekty), které mají charakter komplexní a intenzivní podpory integrace na lokální úrovni a prevence vzniku či mírnění napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli obcí. Realizaci projektů obcí lze považovat za **velmi efektivní** - aktivity v rámci projektů přispěly ke zklidnění vztahů s cizinci v řadě obcí (Havlíčkův Brod, Plzeň, Pardubice, Teplice, Praha-Libuš).

Místní samospráva prostřednictvím těchto projektů přebírá **odpovědnost za integraci na lokální úrovni**. Klíčovým motivem je tedy poskytovat samosprávám obcí, měst a městských částí impulsy a podporu k vytváření místní integrační strategie na základě vlastních zkušeností a znalostí místních poměrů.

Předností projektů je **přímá spolupráce všech zaangażovaných aktérů** integrace v daném místě. Koordinátorem a garantem projektů je místní správa, do realizace se nicméně zapojuje řada dalších aktérů, především nestátní neziskové organizace, mateřské, základní, střední, jazykové, umělecké školy, mateřská a rodičovská centra, sportovní a kulturní kluby, atd.

Významnou každoroční událostí jsou konference statutárních měst, které umožňují sdílení zkušeností dobré praxe představením současných trendů v oblasti integrace cizinců z pohledu místních samospráv. Dne 22. 10. 2015 organizovala konferenci pod názvem „Dobrá praxe integrace cizinců na lokální úrovni“ městská část Praha 13.

Spektrum obcí realizujících tyto projekty se v roce 2015 rozšířilo - projekty byly v roce 2015 realizovány v Havlíčkově Brodě a v městských částech hlavního města Prahy - v MČ Praha 3, 12, 13, 14 a v MČ Praha-Libuš, nově pak v Teplicích a v MČ Praha 4, 7 a 9.

Ačkoli se zástupci některých obcí obávali, že obyvatelé obce nebudou ochotni realizaci integračního projektu podpořit, tyto obavy se ukázaly jako neopodstatněné. Aktivity i nově realizovaných projektů byly vesměs přijaty příznivě a zapojuje se do nich stále širší komunita místních obyvatel včetně cizinců.

Projekty obcí byly podpořeny MV ze státního rozpočtu na základě dotačního řízení obcím na podporu integrace cizinců na lokální úrovni. Obce se na financování projektu podílely nejméně 10 % nákladů. MV podpořilo v roce 2015 projekty obcí celkovou částkou 7 204 701 Kč (viz příloha „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2015“).

V průběhu roku 2015 pokračovala jednání s řadou samospráv o možnosti řešit integraci v místě prostřednictvím tohoto typu projektů. Díky tomu, a také díky spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi a Centry na podporu integrace cizinců, se podařilo získat k realizaci projektů na rok 2016 řadu dalších obcí.

Cílovou skupinou projektů byli cizinci především ze třetích zemí a většinová společnost v daném městě či městské části. Projekty se realizují na základě monitoringu a analýzy situace cizinců v daném místě. Mezi cíle projektů patřila např. podpora a propagace vzájemného soužití a porozumění, posílení pocitu bezpečí obyvatel obce, zvýšení informovanosti většinové společnosti, rozšíření znalostí cizinců pocházejících z odlišného socio-kulturního prostředí, zapojování cizinců do aktivit majority, navázání vzájemných vztahů mezi cizinci a majoritou včetně neformálních kontaktů a další aktivity k prevenci xenofobie, netolerance a rasismu ve společnosti. Podporována byla činnost interkulturních pracovníků, komunitních tlumočnicků i asistentů pedagoga z řad zejména druhé generace cizinců.

Tento typ projektů umožnil obcím rozvinout vlastní aktivity a podpořit opatření, která flexibilně reagují na zjištěné problémy a odpovídají konkrétním potřebám obyvatel obce. **Uvedené projekty obcí jsou opakovatelné a inspirativní, je možno je aplikovat i v dalších obcích.**

Přehled projektů obcí v roce 2015:

Havlíčkův Brod: Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod VII.

V rámci projektu byly realizovány kurzy českého jazyka pro děti-cizince na místních základních školách, pro studenty středních škol i pro dospělé (Mongolsko, Kazachstán, Ukrajina, Bělorusko), zaměřené na praktická témata ke zvládnutí komunikace v situacích každodenního života, včetně přípravy na zkoušku z českého jazyka na úrovni A1. Byl zajištěn výukový a studijní materiál pro žáky, studenty a pedagogy. Byl uspořádán motivační výlet pro účastníky jazykových kurzů na zámek Červená Lhota a do Pelhřimova. Projekt byl představen na internetových stránkách města Havlíčkův Brod. Jednotlivé aktivity projektu byly prezentovány v rámci pracovních skupin procesu plánování sociálních služeb ve městě, o aktivitách byli informováni členové výboru pro sociální a zdravotní tematiku, výboru pro vzdělávání, kulturu a sport.

MČ Praha 3: Praha 3 – Společné soužití 2015

Byly realizovány nízkoprahové i uzavřené kurzy českého jazyka a českých reálií pro cizince. V září proběhla každoroční kulturní společenská akce „Poznejme se sousedé“ v parku Parukářka. Na ZŠ Lupáčova byl formou zážitkové pedagogiky realizován projekt „So far – so near“. Ve spolupráci s vybranými základními školami probíhalo několik kurzů doučování češtiny pro cizince. Ve spolupráci s Centrem předškolních dětí DDM Praha 3 – Ulita byl realizován projekt na podporu začleňování dětí-cizinců. Tři pedagogové byli proškoleni v kurzu „Práce s dětmi-cizinci v mateřských školách“. Proběhla „Lokální informativní kampaň“ s pěti přednáškami na téma migrace. Ve spolupráci s organizací Sdružení pro integraci a migraci zajišťovala MČ Praha 3 interkulturní pracovníky/komunitní tlumočníky pro cizince. Informování o projektech proběhlo formou článků v Radničních novinách Prahy 3 a na webových stránkách, distribucí letáků do schránek obyvatel, výlepem plakátů na vývěsních plochách MČ, reklamní kampaní v OC Atrium Flora.

MČ Praha 4: Žijeme na čtyřce společně

V rámci projektu proběhly tři kurzy českého jazyka pro začátečníky (pro cizince hovořící slovanskými jazyky, pro cizince hovořící vietnamsky a pro ostatní cizince; kurzy absolvovaly 2/3 ze všech zúčastněných). Byla vypracována analýza „Cizinci na území MČ Praha 4“, která se stala základním podkladem pro budoucí kroky MČ Praha 4 a obsahuje mj. i doporučení konkrétních opatření v podpoře integrace cizinců. Propagace projektu probíhala v časopise MČ Praha 4 Tučňák, na webu a facebookovém profilu MČ Praha 4 a Integračního centra Praha. Partneři projektu byly Integrační centrum Praha, Přírodovědecká fakulta UK ve spolupráci s Multikulturním centrem Praha.

MČ Praha 7: Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 7 v roce 2015

Ve spolupráci s Integračním centrem Praha byly realizovány dva semináře sociokulturní orientace napomáhající cizincům orientovat se v historických, občanských a kulturních znalostech týkajících se České republiky. První seminář se zabýval tématem nabývání občanství České republiky. Druhý kurz byl na téma českých reálií, které přispívají k informovanosti cizinců a jejich orientaci ve společenském, sociálním, právně institucionálním a politickém prostředí České republiky. V kavárně Cafe Jedna byla uspořádána kulturní akce „Žijeme tu spolu“ pro široké publikum. Na ZŠ Tusarova proběhl letní intenzivní týdenní kurz češtiny pro děti-cizince před nástupem do školy. Jednotlivé části projektu byly medializovány na facebookových a webových stránkách Úřadu městské části Praha 7 a v tištěném měsíčníku ÚMČ Hobuleť.

Ve školách, v budově městského úřadu, v informačních centrech ÚMČ a na pobočkách Integrovaného centra Praha byly průběžně vyvěšovány plakátky k jednotlivým akcím.

MČ Praha 9: Barevná devítka 2015

V rámci projektů obcí na podporu integrace cizinců byl Ministerstvem vnitra podpořen 11. ročník multikulturního festivalu „Barevná devítka“, jehož pořadatelem je MČ Praha 9. Odhadovaná návštěvnost byla 6 000 osob, zúčastnili se zástupci 46 zemí, 16 místních a mezinárodních institucí, 15 účinkujících souborů, 5 workshopových stanovišť, 7 spolupracujících ambasad. Medializace akce proběhla prostřednictvím reklamy v dopravních prostředcích Dopravního podniku hlavního města Prahy, rozhlasových spotů v ČRo Regina a ČRo Region, inzerce v deníku Metro, reklamy na serverech The Prague Post, expats.cz, Czech Tourism, Prague City Tourism, Kam s dětmi apod.

MČ Praha 12: Integrace cizinců ze zemí mimo EU se specifickým zaměřením na integraci dětí a mládeže v MČ Praha 12 v roce 2015

Byl uspořádán festival ZE MĚ MY „Umění spojuje“, do kterého se zapojily všechny modřanské základní školy. V Předškolním centru v ZŠ a MŠ Smolkova ve spolupráci s organizací META probíhalo poradenství, informační schůzky pro rodiče žáků-cizinců, schůzky se zástupci vedení škol a učitelů všech ZŠ v městské části, tlumočené schůzky učitelů s rodiči žáků spolu s koordinátorkou a vietnamskou asistentkou pedagoga. V ZŠ Zárubova, v ZŠ prof. Švejcara a v ZŠ a MŠ ANGEL probíhaly individuální konzultace k výuce a doučování češtiny v malých skupinách. Bylo nacvičeno a představeno Divadlo utlačovaných. Projekt byl prezentován v aktualitách na webových stránkách MČ Praha 12, v novinách MČ Praha 12, v bulletinech Varianty a Slovo. Z festivalu ZE MĚ MY natočila přímý vstup ČT1.

MČ Praha 13: Společná adresa – Praha 13

V rámci projektové priority vzdělávání probíhalo doučování v 6 MŠ a ve 4 ZŠ; byly zorganizovány tři prázdninové kurzy českého jazyka pro děti různých věkových kategorií; proběhl výchovně edukativní program pro ZŠ v podobě divadelního představení; kurzy ČJ pro dospělé (nízkoprahové i bezplatné); vzdělávání pedagogů MŠ a ZŠ v oblasti jazykové podpory pro děti s odlišným mateřským jazykem a dvousemestrální zdokonalovací kurz ÚJOP UK. V rámci priority volný čas byl organizován kulturní program pro MŠ; klub Rozmanitý svět; volnočasové aktivity v Domě dětí a mládeže Stodůlky a kulturní akce „Nejsme si cizí“. Priorita regionální spolupráce byla podpořena zasedáním pracovní skupiny Integrace cizinců v MČ Praha 13 (zástupci ZŠ, MŠ, NNO, DDM) a pořádáním 7. celostátní konference statutárních měst. Propagace projektu probíhala prostřednictvím distribuce informačních materiálů v terénu, webových stránek MČ Praha 13 a ostatních partnerů, časopisu STOP a TV 13, na Konferenci a závěrečném setkání k projektu.

MČ Praha 14: Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 14 v roce 2015

MČ Praha 14 realizovala ve spolupráci se ZŠ, MŠ a NNO - Integrované centrum Praha, OPU o.s., Katolická oáza Černý most, Farní charita celkem 10 dílčích projektů. Proběhlo 5 vzdělávacích kurzů na zvyšování kompetencí pedagogů MŠ; intenzivní letní kurz pro děti-předškoláky, 3 kurzy sociokulturní orientace pro dospělé a multikulturní akce „Barevný svět pohádek“. Dále probíhala terénní práce s odborným poradenstvím, dva intenzivní kurzy ČJ pro dospělé a volnočasové aktivity pro děti cizinců i příslušníků majority; výuka ČJ (4 kurzy) a 10 volnočasových multikulturních aktivit. 3 ZŠ a 1 MŠ realizovaly doučování pro děti cizince (formou kroužků i individuálně); práce psychoterapeuta-preventisty a asistenta pedagoga, kteří se věnovali individuální práci s dětmi s odlišným mateřským jazykem, kreativní program a práce na PC pro děti-cizince („Klub cizinců I“ a „Klub cizinců II“). Propagace projektu probíhala prostřednictvím webových stránek jednotlivých realizátorů, MČ Praha 14 a přímým oslovením cílových skupin.

MČ Praha-Libuš: Podpora integrace na území MČ Praha-Libuš v roce 2015

Vzdělávání dětí-cizinců a dětí s odlišným mateřským jazykem bylo podpořeno asistenty pedagoga, tlumočníky na dobu aklimatizace na začátku školního roku, kurzem pro děti-cizince a děti s odlišným mateřským jazykem těsně před zahájením školního roku, vzděláváním dětí-cizinců před nástupem do mateřské školky i jejich rodičů. Byly předávány informace do vietnamské komunity a probíhala výuka češtiny pro dospělé cizince vietnamské národnosti. Byla uspořádána řada multikulturních streetových akcí (Festival asijského nového roku a staročeského masopustu, Oslavy Jara v Písnici, Jablkobraní, Svatomikulášské oslavy). Byly podpořeny společné sportovní a kulturní zážitky (pravidelná veřejná společná tančírna), komunitní setkávání u kulatých stolů za poznáváním sociokulturního zázemí a zvyků, vzdělávací semináře pro veřejnost, komunitní spolková setkávání (Gurmánský večer). Aktivitu projektu byly propagovány na webu a facebooku MČ Praha-Libuš a v časopise U Nás. Letáky byly roznášeny do schránek po městské části a v rámci areálu Sapa přímo do stánků.

Teplice: Integrace cizinců na území Statutárního města Teplice II.

Byla zřízena pozice interkulturního pracovníka pro arabskou komunitu. Byla vytvořena, přeložena do arabštiny a distribuována brožura s praktickými informacemi o České republice a zásadami chování ve městě (5 080 výtisků). Uskutečnila se etnická kulturní akce s názvem „Ochutnej Vietnam“ za účasti více než tisíce návštěvníků. Pro úředníky samosprávy a městské policie bylo uspořádáno školení o charakteristice a specifikách nejpočetněji zastoupených cizinců v regionu. Informace o realizaci projektu byly aktualizovány na webových stránkách města Teplice, v Teplickém deníku i regionální televizi. Realizace projektu vyvolala velký ohlas také v celostátních médiích.

VI.2.1.3. Návrh na změnu zákonů týkající se občanů EU⁶³:

K úkolu novelizovat zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích tak, aby členem politické strany mohli být i občané EU, kteří mají na území České republiky povolen trvalý pobyt:

V této souvislosti bylo následně poukázáno na skutečnost, že k zákonu č. 424/1991 Sb. se dosud vztahuje řízení pro porušení unijního práva č. 2012/2115 týkající se práva občanů Evropské unie stát se členy politické strany nebo ji založit v kontextu s právem volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu. EK vytýká České republice, že tím, že občanům EU, kteří nemají státní občanství České republiky, ale mají v České republice bydliště, odepírá právo založit politickou stranu nebo politické hnutí a stát se jejich členy, Česká republika tak porušuje povinnosti vyplývající ze Smlouvy o fungování Evropské unie. Předmětné řízení je od dubna 2014 ve fázi odůvodněného stanoviska a EK od června 2014, kdy obdržela vyjádření České republiky, zatím nepřikročila k další fázi řízení ani řízení nezastavila.

V rámci projednávání aktuálního návrhu novely zákona č. 424/1991 Sb. zaměřené na financování politických stran a politických hnutí, na vládní úrovni přijala pracovní komise legislativní rady pro veřejné právo IV (komise pro evropské právo) dne 19. 5. 2015 závěr, že náprava výtek uplatněných Evropskou komisí by tak neměla být předmětem předložené novely zákona č. 424/1991 Sb. (nyní Sněmovní tisk 569 - Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., a sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, schválený usnesením vlády ze dne 29. 7. 2015, č. 593). Na základě výše uvedeného nebyl předmětný legislativní úkol resortu v roce 2015 realizován a není navrhován ani na zařazení do Plánu legislativních prací vlády na rok 2016.

⁶³Nutno poznamenat, že *občané EU* nejsou cílovou skupinou Koncepce integrace cizinců (mohou být doplňkovou cílovou skupinou pouze v případě osobní kritické situace, např. v případě přímého ohrožení sociálním vyloučením).

K úkolu novelizovat zákony o územních samosprávných celcích⁶⁴ s cílem vypustit podmínku existence mezinárodní smlouvy pro výkon práv občanů obce, kraje či hl. m. Prahy, ze strany občanů EU přihlášených k trvalému pobytu na jejich území: úkol nebyl realizován vzhledem k tomu, že plněním tohoto úkolu by nedošlo k žádné změně právního postavení občanů Evropské unie; jedná se o právní úpravu nadbytečnou, neboť příslušná práva, založená v zákonech o územních samosprávných celcích, mají již dnes tito občané zaručena.

VI.2.1.4. Podpora projektů nestátních neziskových organizací⁶⁵

Ministerstvo vnitra vyhlásilo na rok 2015 pro nestátní neziskové organizace výběrové dotační řízení ze státního rozpočtu „Integrace cizinců 2015“ k podpoře těchto oblastí:

1. přímá asistence cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytu cizinců OAMP,
2. streetwork v prostředí cizinců nebo/a vzdělávání streetworkerů,
3. realizace projektů zaměřených na přípravu předodjezdových informací, adaptačně-integračních kurzů a informací pro lepší orientaci cizinců na pracovištích OAMP,
4. vzdělávání pracovníků oddělení pobytu cizinců OAMP,
5. podporu integračních aktivit založených na vlastní aktivitě cizinců,
6. výzkum postavení žen-migrantek ve společnosti nebo/a výzkum v oblasti integrace cizinců.

Projekty nestátních neziskových organizací podpořilo Ministerstvo vnitra částkou **12 492 443 Kč**.

Poznámka: Čerpání finančních prostředků je podrobněji popsáno v příloze - „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2015“.

VI.2.1.5. Posílení informovanosti

Poskytování základních informací pro orientaci cizinců ve společnosti a pro povědomí o vlastních právech a povinnostech je zásadní součástí podpory integrace cizinců a jednou z priorit integrační politiky. Cílem je vytvoření **uceleného systému informování** cizinců, ale i většinové společnosti, a jeho průběžná aktualizace.

- **Byl vytvořen třístupňový informační systém pro cizince** na podporu legální migrace a integrace v České republice s cílem posílit orientaci v podmínkách vstupu a pobytu v České republice, o právech a povinnostech a orientaci v České republice⁶⁶. Materiál byl aktualizován mj. vzhledem k přijatým legislativním změnám:
- ✓ Adaptačně integrační kurzy pro nově příchozí cizince s cílem pomoci cizincům orientovat se v novém prostředí, seznámit je s jejich možnostmi, právy i povinnostmi v rámci jejich setrvání v České republice a také s riziky neplnění těchto povinností, s místními poměry a zvyklostmi a se základními hodnotami České republiky i EU. V roce 2015 bylo v rámci projektu realizováno 13 adaptačně integračních kurzů, kterých se zúčastnilo 195 cizinců. Dále bylo proškoleny 12 lektorů, 3 tlumočníci vietnamštiny a 2 tlumočnice mongolštiny. Proběhla aktualizace materiálů ke kurzu „Vítejte v České republice“ v češtině a mongolštině. Dále byla vyrobena mongolská verze filmu „Vítejte v České republice“. Průběžně byl aktualizován informační web

⁶⁴Úkol vládě do 31. 12. 2015 předložit změnu zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze s cílem vypustit podmínku existence mezinárodní smlouvy pro výkon práv občanů obce, kraje či hl. m. Prahy, ze strany občanů Evropské unie přihlášených k trvalému pobytu na jejich území.

⁶⁵S propadem financování ze strany EU fondů, ale i se zpožděním poskytování dotačních prostředků jak z tohoto fondu, tak zdrojů Evropského sociálního fondu, se v r. 2015 potýkaly také nestátní neziskové organizace NNO.

⁶⁶Tento třístupňový soubor informací byl zpracován v rámci projektu o.s. Slovo 21 Na zpracování informačních materiálů a jejich aktualizaci spolupracovaly v rámci pracovní skupiny i další nestátní neziskové organizace, IOM a Centra na podporu integrace cizinců.

www.vitejtevcr.cz, kde je k dispozici seznam aktuálně vypsaných adaptačně integračních kurzů, na které se mohou cizinci přihlašovat online. Rozšířena byla databáze lektorů a tlumočnicků.

Zvažováno je zavedení povinnosti absolvovat úvodní adaptačně-integrační kurz, a to pro nově příchozí cizince.⁶⁷

- ✓ Předodjezdové informace „*Příští zastávka – České republiky*“. V rámci předodjezdového informačního minima pro potenciální migranty byly distribuovány dotisky materiálů (informační brožura, DVD, check-list) prostřednictvím konzulární služby MZV a nabízeny cizincům na zastupitelských úřadech v zemi původu. Dále jsou vyvěšeny na webu MZV a MV.
- ✓ Instruktažní film a leták „*Jak na to*“ slouží k usnadnění orientace cizinců při vyřizování pobytových záležitostí na pracovištích OAMP. Podporuje soběstačnost cizinců a ochranu před rizikem zneužívání. V roce 2015 byly aktualizovány verze instruktažního filmu a letáku „*Jak na to?*“ v sedmi jazycích (angličtina, ruština, ukrajinština, vietnamština, francouzština, mongolština a čeština).
- **Asistence cizincům na pracovištích pobytu OAMP:** MV podporuje informovanost a soběstačnost cizinců prostřednictvím realizace projektu asistenčních služeb (ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi s využitím služeb interkulturních mediátorů a komunitních tlumočnicků) přímo na pracovištích OAMP MV v Praze, ve Středočeském kraji, dále v Ústí nad Labem, Chomutově, Pardubicích, Hradci Králové, Mladé Boleslavi, Brně a v dalších městech.
- **Kurzy socio-kulturní orientace** ve společnosti pro dlouhodobě pobývajících cizince, zpravidla propojené s výukou češtiny případně s tematickými semináři, byly poskytovány prostřednictvím nestátních neziskových organizací a Center na podporu integrace cizinců. MV zveřejňuje nabídku materiálů podporujících socio-kulturní orientaci cizinců např. na <http://www.mvcr.cz/clanek/informacni-publikace-pro-cizince.aspx>.
- **Informační webové stránky:**
 - ✓ Aktualizovány jsou informace na www.mvcr.cz v sekci Azyl, migrace a integrace.
 - ✓ Stránky www.cizinci.cz provozované MPSV ve spolupráci s MV byly v r. 2015 kompletně restrukturalizovány a aktualizovány. Stránky jsou komplexním zdrojem informací o integraci cizinců v České republice i v zahraničních souvislostech. Jsou určeny pracovníkům státní správy a samosprávy, nestátním neziskovým organizacím pracujícím s cizinci, veřejnosti či cizincům samotným.
 - ✓ Pro informovanost cizinců v záležitostech pobytu na území České republiky je průběžně aktualizován web www.imigracniportal.cz (v anglické verzi www.immigrationportal.cz) s informacemi pro cizince o pobytové agendě, a to v češtině i v angličtině, základní informace také v ruštině. Dále přináší informace o migraci a integraci cizinců v České republice, informuje o aktivitách a materiálech na podporu integrace cizinců a realizovaných výzkumech. Informace jsou cizincům předávány i prostřednictvím tištěných letáků a brožur (vždy nejméně v šesti jazykových verzích).
- Nadále jsou poskytovány služby **informační linky pro cizince** (mailové i telefonické). Telefonická linka odbavila 31 960 hovorů za rok 2015. Tým infolinky v roce 2015 zodpověděl 12 302 emailových dotazů.

⁶⁷Viz např. usnesení vlády č. 621 ze dne 29. 7. 2015 *Strategie migrační politiky České republiky*

- **Příprava na zkoušku k občanství** je realizována prostřednictvím nestátních neziskových organizací a Center na podporu integrace cizinců (např. kurzy češtiny, zkoušky nanečisto).⁶⁸

VI.2.1.6. Prohlubování odborných kompetencí

MV realizovalo vzdělávací semináře pro pracovníky v oblasti integrace cizinců formou dvou čtyřdenních certifikovaných seminářů, a to prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu. Seminář absolvovali především pracovníci Integrovaných center, nestátních neziskových organizací a v roce 2015 poprvé také zájemci z měst a městských částí, které realizují integrační projekty.

Projekt zaměřený na **posílení mezikulturních kompetencí pracovníků MV** – zejména OAMP pokračoval v roce 2015 další etapou. Sestával ze tří specifických aktivit, a to školení nových pracovníků pobytových pracovišť odboru azylové a migrační politiky ze všech 14 krajů České republiky, interaktivní práce s instruktážně dokumentárním filmem obsahujícím modelové situace a dvoustupňového anonymního dotazníkového šetření k ověření efektivity daného modelu školení. Celkem se čtyř úvodních a dvou navazujících školení zúčastnilo 65 zaměstnanců OAMP MV.

VI.2.1.7. Účast cizinců na veřejném a politickém životě

V České republice nejsou zřizovány poradní orgány cizinců jako součást samosprávy. Cizinci jsou však v řadě míst členy poradních orgánů (platform), výborů a komisí krajů i municipalit, kde se m. j. podílejí na vytváření komunitních plánů a integračních strategií. Touto formou se cizinci přímo účastní rozhodování o věcech veřejných na krajské a místní úrovni a zapojují se do tvorby veřejné politiky.

Cizinci se zapojují do činnosti občanského sektoru, pracují ve většině regionálních Center na podporu integrace cizinců (včetně krajských platform Center) a platform (mj. Fórum migrantů v IC Praha), účastní se činnosti nestátních neziskových organizací (pracovníci nestátních neziskových organizací resp. Integrovaných center, asistenti, tlumočníci), některé z NNO jsou přímo organizacemi cizinců žijících v České republice. Významný je aktivní podíl cizinců na realizaci (emergentních) projektů obcí.

MV podporuje vlastní aktivity cizinců v rámci dotačního programu pro nestátní neziskové organizace na podporu integrace. Zástupci cizinců zejména 2. generace participují na diskusních setkáních s MV nebo na setkáních s představiteli samosprávy o situaci, problémech a vztazích na místní úrovni.

Pokud jde o politickou participaci cizinců, jmenovitě možnost přiznání volebního práva na místní úrovni cizincům ze třetích zemí s povolením k trvalému pobytu v České republice, i v roce 2015 pokračovala k tomuto tématu veřejná diskuse. Vláda o této problematice jednala opakovaně v průběhu roku 2014⁶⁹, avšak návrh na přiznání volebního práva cizincům ze třetích zemí neakceptovala. V roce 2015 vláda vyslovila souhlas s ratifikací Úmluvy o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni Rady Evropy v rozsahu její kapitoly A (svoboda projevu, shromažďování a sdružování), avšak s výhradou kapitol B a C Úmluvy⁷⁰. Požadavek na přiznání volebního práva cizincům ze třetích zemí tedy vláda na svých jednáních nepodpořila.

⁶⁸Podrobné informace ke zkoušce pro občanství jsou k dispozici např. <http://ujop.cuni.cz/zkouska/informace/obcanstvi>, nebo na <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/>.

⁶⁹Dne 3. 9. 2014 (usnesení vlády č. 726) a dále dne 1. 12. 2014, kdy vláda přijala usnesení č. 999 z 1. 12. 2014 k předložení Úmluvy o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s její ratifikací.

⁷⁰Sbírka mezinárodních smluv České republiky č. 51/2015, částka 32. Pro Českou republiku vstupuje Úmluva v platnost 1. 11. 2015.

VI.2.1.8. Přístup cizinců ke zdravotní péči

V roce 2015 pokračovala příprava nové právní úpravy zdravotního pojištění cizinců při jejich pobytu na území České republiky. Navržená novelizace cizineckého práva a zákonů v oblasti zdravotního pojištění vychází zejm. z usnesení vlády č. 992/2014. Původně měl být novelizační předpis předložen vládě do konce září 2015. Tento termín byl ovšem následně změněn na konec ledna 2016. Účinnost zákona se předpokládá od 1. 1. 2017, byť přesné datum nelze s ohledem na možný průběh legislativního procesu předjímat. (Poznámka: podrobnosti viz dále kap. Ministerstvo zdravotnictví).

VI.2.1.9. Zkouška z českého jazyka

Meziresortním garantem zajištění realizace systému **výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu** je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Ministerstvo vnitra participuje na jeho realizaci i vyhodnocování a hradí zejména náklady škol oprávněných zkoušet cizince z českého jazyka pro potřeby udělení povolení k trvalému pobytu. Potřebné informace k organizaci a průběhu zkoušek z českého jazyka mohou cizinci získat na průběžně aktualizovaném webovém portálu Národního ústavu pro vzdělávání www.cestina-pro-cizince.cz, který je zaveden i v angličtině, ukrajinštině, ruštině, francouzštině, mongolštině, vietnamštině, arabštině a čínštině (Poznámka: podrobnosti viz dále Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy).

Zvažovány byly návrhy na zvýšení požadované znalosti českého jazyka pro povolení trvalého pobytu z úrovně A1 (která jako příliš nízká, nesplňuje požadavek, aby cizinci byli schopni samostatně komunikovat v češtině) na úroveň A2 dle SERRJ. Odborné diskuse na toto téma budou pokračovat v roce 2016.

Zákon o státním občanství České republiky⁷¹ předpokládá zkoušku žadatele z češtiny a z českých reálií. Informace ke zkoušce pro účely udělování státního občanství České republiky zřídilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem vnitra na stránkách <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz>. Informace se zde člení do tří sekcí: Obecné informace, Zkouška z českých reálií a Zkouška z českého jazyka.

VI.2.2. Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) v průběhu roku 2015 plnilo v oblasti integrace cizinců úkoly jemu zadané *Postupem při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2015* a schválené usnesením vlády č. 20 ze dne 14. 1. 2015.

Prioritou MPSV v oblasti integrace cizinců je zajištění a posílení ekonomické a sociální soběstačnosti cizinců na území České republiky, a proto MPSV zohledňuje aspekty integrace cizinců při vytváření a úpravě politik ve své gesci.

VI.2.2.1. Zvyšování informovanosti

Webové stránky www.cizinci.cz slouží jako komplexní zdroj informací o integraci cizinců v České republice a o zahraničních souvislostech především pro odborníky ze státní správy, samosprávy, nestátních neziskových organizací, osoby pracující s cizinci, ale i pro veřejnost a cizince samotné. Stránky, jejichž provoz je zajišťován MPSV, společně spravují MPSV a MV. V roce 2015 byla zahájena veřejná zakázka na aktualizaci a modernizaci webových stránek, jejímž cílem byl především převod dat do nového redakčního systému, responsivní design zaručující plnohodnotné využití jak na klasickém počítači, tak i na tabletech, mobilních telefonech a ostatních zařízeních, a zásadní úprava stávající struktury dat. Do konce roku 2015 byla

⁷¹Zákon o státním občanství České republiky č. 186/2013 Sb., nabyt účinnosti od 1. 1. 2014.

provedena první fáze veřejné zakázky. Zahájení ostrého provozu stránek v nové podobě bylo stanoveno na leden 2016.

V roce 2015 byly průběžně aktualizovány **elektronické informace pro cizince, odbornou i laickou veřejnost a zejména zaměstnavatele** v záložkách *Integrace cizinců* (<http://www.mpsv.cz/cs/1278>), *Zahraniční zaměstnanost* (http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam, dostupné také v angličtině a ruštině) a *Sociální zabezpečení cizinců v České republice* (<http://www.mpsv.cz/cs/603>).

Nové webové stránky responzivního charakteru na adrese <http://prace-v-cr.cz/> vytvořené jako jeden z výstupů projektu Fondu dalšího vzdělávání (dále jen „FDV“) „Rozvoj poradenství poskytovaného Úřadem práce pro cizince“ slouží cizincům jako **interaktivní mapa životních situací**, jejímž cílem je srozumitelným způsobem informovat cizince o českém trhu práce v širších souvislostech. Aktuálně je obsah k dispozici v české a anglické verzi (v přípravě je verze v ruštině, bulharštině, čínštině, rumunštině a vietnamštině) a poskytuje kromě základních informací o fungování českého trhu práce, pracovněprávních vztazích, rizicích na trhu práce a možnostech tlumočnických a poradenských služeb především kompletní poradenství v oblasti právního základu pobytu, službách ÚP ČR a českém sociálním systému, a to pro tři základní situace: cizince pracující v České republice a hledající jiné zaměstnání; cizince v České republice žijící, ale nepracující a hledající zaměstnání; cizince, kteří se do České republiky za účelem zaměstnání teprve chystají. Potenciál tohoto informačního webu je především v přispění k samostatnosti při orientaci na českém trhu práce a eliminaci negativních jevů plynoucích z pracovního vykořisťování a nelegálního zaměstnávání.

MPSV a jemu podřízené orgány se podílely na vzniku či aktualizaci a distribuci několika **informačních materiálů**, např. letáku Státního úřadu inspekce práce (dále jen „SÚIP“) *Základní informace pro cizince o pracovněprávních předpisech v České republice* (dostupné také v angličtině, němčině, ruštině, ukrajinštině, polštině, vietnamštině, rumunštině a bulharštině) distribuovaného inspektory práce nebo letáku *Informovaná migrace = bezpečná migrace; Nebuďme lhostejní k pracovnímu vykořisťování*, vytvořeného pro účely prevence pracovního vykořisťování v rámci široké informační kampaně spolu s komiksem, plakáty, spoty atd. projektu ESF „Inovacemi k prevenci pracovního vykořisťování občanů EU“.

Cílem nového informačního letáku ÚP ČR *Zahraniční zaměstnanost*, vytvořeného v rámci projektu ESF „Metodika individuální a komplexní práce s klienty ÚP ČR“, je usnadnit orientaci v právech a povinnostech jak zaměstnavatelů, tak cizinců, kteří chtějí v České republice pracovat. Leták je distribuován na jednotlivých pracovištích ÚP ČR, jakož i při příležitostech nejrůznějších informačních akcí pro veřejnost.

MPSV realizovalo v roce 2015 rovněž projekt ESF „Sociální začleňování na místní a regionální úrovni“, jehož cílem bylo poskytnout metodickou podporu obcím a krajům a dalším aktérům (například nevládním neziskovým organizacím) v jejich snahách o realizaci politik sociálního začleňování na místní úrovni. Jedním z výstupů projektu bylo vytvoření informačního letáku shrnujícího základní informace o osobách a institucích, které mohou pomoci lidem ohroženým ztrátou bydlení (dle typologie ETHOS). Jejich hlavní výhodou je kromě shrnutí základních informací přístupnou formou také možnost každé obce doplnit kontakty na lokální služby, které by klientům v nouzi mohly pomoci. Doplnění bude možno přímo do elektronické šablony a jejím následným tiskem nebo vtištěním na samolepicí štítky, které budou do letáku vlepeny po tisku. Na podporu využití tohoto letáku budou jeho předtištěné verze určené k polepu distribuovány do obcí. Zároveň s nimi obce obdrží jednoduchý návod a tipy jak leták vyplňovat. Leták bude kromě češtiny k dispozici také v angličtině, němčině, ruštině, arabštině a darijštině.

VI.2.2.2. Průběžný monitoring

MPSV vypracovalo dodatek ke smlouvě s Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí, v.v.i. (VÚPSV) o realizaci studie „**Spolupráce Úřadu práce České republiky se zaměstnavateli při umisťování cizinců z třetích zemí na trh práce České republiky s možností dalšího využití pro průběžný monitoring**“. Cílem projektu bude kvalitativně zmapovat aktuální situaci spolupráce ÚP ČR se zaměstnavateli při umisťování cizinců z třetích zemí na trh práce České republiky. Získané poznatky přispějí k včasné identifikaci a následné eliminaci případných rizik ohrožujících nejen průběh procesu integrace cizinců, ale také vývoj (lokálního) trhu práce, dále přispějí ke snížení rizika možného pracovního vykořisťování migrantů ze strany zaměstnavatelů a k vytváření důstojných pracovních podmínek. Výstupy zadání budou uplatněny také při rozvíjení a zefektivňování spolupráce ÚP ČR se zaměstnavateli. Průběžný monitoring situace dlouhodobě přispěje k vyšší efektivitě řešení aktuálních problémů spojených s integrací cizinců na trh práce.

VI.2.2.3. Změny v přístupu cizinců k systému sociálního zabezpečení

Mezinárodní smluvní dokumenty o sociálním zabezpečení jsou tradičním běžně používaným prostředkem koordinace v oblasti sociálního zabezpečení. Jejich základním smyslem je zajistit práva osob, které migrují mezi dvěma smluvními státy. Smlouvy o sociálním zabezpečení mohou výrazně ovlivňovat život cizinců v České republice, např. v oblasti **přiznávání starobních důchodů** a sociálních dávek.

V roce 2015 nevstoupila v platnost žádná nová smlouva o sociálním zabezpečení ani správní ujednání, nicméně probíhala intenzivní spolupráce jak na dokončení sjednávání smluv s Mongolskem, Tuniskem, Ázerbájdžánem, Gruzií, Běloruskem, Bosnou a Hercegovinou, Albánií, Čínou, Japonskem a Arménií, tak na úpravě znění smlouvy se Spojenými státy.

VI.2.2.4. Změny ve financování sociálních agend

MPSV dlouhodobě usiluje o dostupnost sociální práce na obcích, neboť ta má zásadní význam pro celý systém sociální ochrany.

Novelou zákona č. 254/2014 Sb., o sociálních službách, bylo s účinností od 1. 1. 2015 umožněno formou účelové dotace financování části sociální práce a koordinace poskytování sociálních služeb, které vykonávají krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou nebo přenesenou působností.

Cílem příspěvku na výkon sociální práce v přenesené působnosti je finanční pomoc při zajištění optimálních podmínek pro činnost sociálních pracovníků, a to jak po stránce personální na zajištění dostatečného počtu sociálních pracovníků, tak i po stránce provozní a hmotné. Jeho účelem je navýšení prostředků redistribuovaných z rozpočtu obce na výkon přenesené působnosti. Zájmem MPSV je zejména směřování vynaložených prostředků především na osobní náklady a vzdělávání optimálního počtu sociálních pracovníků na území České republiky.

VI.2.2.5. Podpora komunitního/sociálního tlumočení a interkulturní práce

MPSV podporuje činnost komunitních/sociálních tlumočnicků a interkulturních pracovníků jako kvalitních prostředníků pro komunikaci cizinců s úřady a dalšími aktéry.

V rámci projektu FDV „Rozvoj poradenství poskytovaného Úřadem práce pro cizince“ proběhlo **pilotní odzkoušení poskytování služeb sociálního tlumočení při poradenství ÚP ČR**. Následná evaluace provedená mezi zúčastněnými pracovníky ÚP ČR doporučuje využití sociálního tlumočení jako nástroje k zefektivnění poradenství a v mnoha případech zejména k uskutečnění poradenství jako takového.

Ze zkušeností MPSV dále vyplývá, že mezi nejrizikovější faktory v oblasti zaměstnání cizinců patří působení nedůvěryhodných prostředníků a tlumočnicků. MPSV proto podporuje vznik nové profesní kvalifikace **Interkulturní pracovník**, na jejíž přípravě do zařazení do Národní soustavy kvalifikací se v roce 2015 podílelo.

Inspirací pro zavádění komunitního/sociálního tlumočení a interkulturní práce v České republice byl projekt MPSV „Sociální tlumočení ve styku s cizinci“ realizovaný v letech 2011 a 2012, jehož kompletní výstupy byly zveřejněny na webových stránkách MPSV (<http://www.mpsv.cz/cs/22014>).

VI.2.2.6. Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci

Pracovníci ÚP ČR, SÚIP a OSPOD se průběžně účastní školení ke zdokonalení svých odborných znalostí a dovedností. V roce 2015 proběhlo několik vícekapacitních školení.

Školení v rámci projektu FDV „Rozvoj poradenství poskytovaného ÚP pro cizince“ poskytlo 115 zaměstnancům ÚP ČR zabývajících se zahraniční zaměstnaností a zprostředkováním zaměstnání praktické informace týkající se legislativy vztahující se k zahraniční zaměstnanosti a pobytu cizích státních příslušníků, služeb ÚP ČR a integrace cizích státních příslušníků na trh práce a komunikačních dovedností pro jednání s klienty s cizí státní příslušností. Výstupem z projektu jsou rovněž metodické příručky pro pracovníky agentury zprostředkování a poradenství ÚP ČR, pro pracovníky zahraniční zaměstnanosti ÚP ČR a pro oblast spolupráce ÚP ČR se zaměstnavateli cizích státních příslušníků.

Sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách se mohou profesně vzdělávat prostřednictvím akreditovaných kurzů podle zákona č. 254/2014 Sb., o sociálních službách. V roce 2015 byla akreditace s cizineckou tematikou udělena dvěma kurzům: *Rozvíjení kompetencí pro sociální práci se specifickou cílovou skupinou migrantů a uprchlíků* (CARITAS - Vyšší odborná škola sociální Olomouc, rozsah 32 hodin) a *Setkání s islámem a cizinci - základní religionistické a právní souvislosti pro sociální pracovníky* (Jabok - Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická, rozsah 8 hodin). Výše uvedeným pracovníkům se v oblasti práce s cizinci pro rok 2015 nabízelo celkem 10 akreditovaných kurzů dalšího vzdělávání (sedm 8hodinových, po jednom 16 a 32hodinovém a jeden 144hodinový) a 1 kvalifikační kurz pro pracovníky v sociálních službách v rozsahu 208 hodin.

V oblasti nezletilých cizinců bez doprovodu proběhly v roce 2015 ve spolupráci s MV ČR a Organizací pro pomoc uprchlíkům rozsáhlé vzdělávací semináře, které proškolily cca 470 pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“). K této problematice byly rovněž vytvořeny metodické materiály pro OSPOD, a to Metodická příručka pro specifika práce s dětmi-migranty, nezletilými cizinci bez doprovodu a dětmi v kontaktu s policií a Metodické doporučení MPSV k postupu obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při poskytování sociálně-právní ochrany nezletilým cizincům bez doprovodu, přičemž předpokládán vydání obou těchto dokumentů je první čtvrtletí roku 2016.

Inspektoři SÚIP specializující se na problematiku cizinců se v roce 2015 zúčastnili školení, kulatých stolů a seminářů organizovaných buď přímo SÚIP ve spolupráci s dalšími zainteresovanými orgány nebo specializovanými neziskovými organizacemi se zaměřením na problematiku nelegálního zaměstnávání a obchodu s lidmi obecně i přímo v souvislosti s problematikou cizinců. Tyto vzdělávací akce kladou důraz na význam prevence pracovního vykořisťování cizinců.

VI.2.2.7. Projekty na podporu integrace cizinců

MPSV poskytuje dotace na podporu integrace cizinců, resp. na podporu cílových skupin, mezi nimiž jsou také imigranti a azylanti. **Dotace mohou být čerpány buď ze státního rozpočtu na sociální služby či z Evropského sociálního fondu (ESF),** jež MPSV spravuje.

V roce 2015 poskytlo MPSV ze státního rozpočtu na sociální služby s místní, regionální i celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, 19 131 453 Kč. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství cílové skupině imigrantů a azylantů. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují mezi své uživatele také jiné cílové skupiny, než imigranty a azylanty, a tudíž nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě pouze této cílové skupině.

Celková částka dotací přidělených MPSV prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost Evropského sociálního fondu (ESF) na projekty probíhající v roce 2015 dosáhla výše 48 713 418 Kč. Je nutné upřesnit, že projekty v rámci ESF jsou víceleté a uvedená částka je celkovou částkou přidělenou jednotlivým projektům probíhajícím také v roce 2015, a nelze tudíž přesně určit objem financí přidělených pouze v roce 2015.

Poznámka: Čerpání finančních prostředků je podrobněji popsáno v příloze

VI.2.3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) je v oblasti integrace cizinců na území České republiky věcně příslušné k integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Prioritou ve vzdělávání cizinců je získávání znalosti českého jazyka a především schopnosti komunikace v češtině. Znalost češtiny je hlavním předpokladem úspěšné integrace cizinců na území České republiky. V roce 2015 MŠMT plnilo úkoly v oblasti integrace cizinců podle usnesení vlády č. 20 ze dne 14. 1. 2015 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití v roce 2015.

MŠMT se problematikou vzdělávání dětí/žáků-cizinců zabývá průběžně v souladu se školským zákonem. Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona o vysokých školách se cizincům umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům České republiky.

Dospělým cizincům - osobám s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany - je výuka poskytována bezplatně v rámci Státního integračního programu (SIP).

VI.2.3.1. Vzdělávání cizinců

Vzdělávání dětí-cizinců v mateřských školách v České republice

Mateřské školy navštěvuje ve školním roce 2015/2016 celkem **8 302 dětí-cizinců** (ve školním roce 2014/2015 to bylo o 1 088 dětí méně, tj. 7 214). Z tohoto počtu má celkem 59 dětí udělený azyl. Nejvíce zastoupení jsou státní příslušníci Vietnamu (2 172), Ukrajiny (1 972), Slovenska (1 612), Ruska (526) a Mongolska (216). V českých mateřských školách je celkem 92 různých státních příslušností.

Výuka v mateřských školách, ve kterých jsou zařazeni děti-cizinci, je přizpůsobována jejich mentalitě dle národností a zvýšená pozornost je věnována výuce českého jazyka a správné výslovnosti. Učitelky mateřských škol jsou v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vzdělávány pro získání kompetencí pro práci s dětmi-cizinci.

Při porovnání dětí-cizinců v mateřských školách v posledních dvou školních letech, můžeme konstatovat, že počty dětí-cizinců stoupají každým rokem, ale pořadí dle nejpočetnějšího zastoupení dle zemí původu se téměř nemění (Vietnam, Ukrajina, Slovensko, Rusko, Mongolsko).

Děti-cizinci v mateřských školách

Školní rok	Počet dětí	Nejčtenější státní příslušnost
2012/2013	5 434	Vietnam, Ukrajina, Rusko, Mongolsko
2013/ 2014	6 307	Vietnam, Ukrajina, Rusko, Mongolsko
2014/2015	7 214	Vietnam, Ukrajina, Slovensko, Rusko
2015/2016	8 302	Vietnam, Ukrajina, Slovensko, Rusko

Zdroj: MŠMT

Vzdělávání dětí/žáků-cizinců v přípravných třídách základních škol, v přípravném stupni základních škol speciálních

Nově se od roku 2014 začala sbírat data o dětech/žácích cizincích, kteří navštěvují přípravné ročníky v základních školách před zahájením povinné školní docházky. Ve školním roce 2015/2016 bylo v přípravných třídách základních škol a v přípravném ročníku základních škol speciálních celkem 234 žáků-cizinců. Nejvíce dětí v přípravných třídách je z Ukrajiny (60), Vietnamu (46), Slovenska (41), Ruska (16) a Číny (15). Přípravné třídy základních škol pomohou lepší adaptaci dětí na prostředí školy a pomohou dětem pochopit základní pojmy nutné pro život ve škole. Přehled o počtech a státním občanství dětí-cizinců v přípravných třídách je uveden v příloze Statistické údaje.

Vzdělávání cizinců v základních školách v České republice ve školním roce 2015/2016

Do základních škol jsou žáci-cizinci zařazováni v souladu se školským zákonem, rozdíl v poskytování vzdělávání se nečiní mezi dětmi ze zemí Evropské unie, z třetích zemí nebo podle formy pobytu. Všichni žáci-cizinci mají stejná práva na vzdělávání a využívání doplňkových služeb (jídlna, družina) za stejných podmínek jako děti, jejichž mateřským jazykem je čeština. Začleňování do tříd jednotlivých škol na území České republiky probíhá podle metodiky, kterou vypracovalo MŠMT.

Žáci-cizinci v základních školách v roce 2015

Školní rok	Počet žáků	Nejčtenější státní příslušnost
2012/2013	14 551	Ukrajina, Vietnam, Rusko, Mongolsko
2013/2014	15 109	Ukrajina, Vietnam, Rusko, Mongolsko
2014/2015	16 477	Ukrajina, Vietnam, Slovensko, Rusko
2015/2016	18 281	Ukrajina, Slovensko, Vietnam, Rusko

Zdroj: MŠMT

V České republice je celkem ve školním roce 2015/2016 18 281 žáků-cizinců na základních školách, z toho 245 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státního občanství je nejvíce žáků-cizinců z **Ukrajiny** (4 716), **Slovenska** (4 112), **Vietnamu** (3 626), **Ruska** (1 377) a **Bulharska** (441).

Obdobně jako v mateřských školách se v základních školách příliš nemění pořadí četnosti žáků podle státní příslušnosti, celkové počty žáků-cizinců v základních školách však narůstají.

Vzdělávání žáků-cizinců na středních školách ve školním roce 2015/2016

V České republice je celkem 8 763 žáků-cizinců na středních školách, z toho 75 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státního občanství je nejvíce žáků-cizinců z Ukrajiny (2 301), Vietnamu (1 799), Slovenska (1 702), Ruska (1 016) a Kazachstánu (182). Přehled o počtech a státním občanství žáků-cizinců na středních školách je uveden v příloze Statistické údaje.

Žáci-cizinci v středních školách v roce 2015

Školní rok	Počet žáků	Nejčetnější státní příslušnost
2012/2013	9 024	Vietnam, Ukrajina, Rusko, Mongolsko
2013/2014	9 147	Vietnam, Ukrajina, Rusko, Mongolsko
2014/2015	8 837	Ukrajina, Vietnam, Slovensko, Rusko
2015/2016	8 763	Ukrajina, Vietnam, Slovensko, Rusko

Zdroj: MŠMT

Stejně jako v předchozích typech škol počty žáků-cizinců studujících na konzervatořích se každý rok zvyšují, ve školním roce 2014/2015 jich bylo celkem 217. Ve školním roce 2015/2016 se však celkový počet žáků-cizinců snížil na 212. Nejpočetnější skupina žáků-cizinců je ze Slovenska (63), Ruska (43), Ukrajiny (37) a Běloruska (5). Z celkového počtu žáků-cizinců v konzervatořích má 1 žák udělený azyl. Přehled o počtech a státním občanství žáků-cizinců v konzervatořích je uveden v příloze Statistické údaje.

Vzdělávání cizinců ve vyšších odborných školách ve školním roce 2015/2016

Na vyšších odborných školách studovalo ve školním roce 2014/15 celkem 552 cizinců. Ve školním roce 2015/2016 studovalo ve vyšších odborných školách celkem 587 studentů-cizinců, nejvíce bylo studentů-cizinců ze Slovenska (264), Ukrajiny (106), Ruska (95), Kazachstánu (30) a Vietnamu (29). Z celkového počtu 552 cizinců má jeden student udělený azyl. Přehled o počtech a státním občanství studentů-cizinců ve vyšších odborných školách je uveden v příloze Statistické údaje.

Asistenti pedagoga pro žáky-cizince a individuální vzdělávací plán

V květnu 2011 vstoupila v platnost vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Tato vyhláška umožňuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami využívat vyrovnávací a podpůrná opatření, kterými se rozumí využívání pedagogických metod, které odpovídají vzdělávacím potřebám žáků, poskytování individuální podpory v rámci výuky a přípravu na výuku, využívání poradenských služeb školy, individuálního vzdělávacího plánu a služeb asistenta pedagoga. Škola tato opatření poskytuje na základě pedagogického posouzení vzdělávacích potřeb žáka, průběhu a výsledků jeho vzdělávání.

Vyhláška také umožňuje poskytovat vyrovnávací opatření žákům z prostředí, kde se mu nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání a žák je znevýhodněn nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.

Na základě této vyhlášky základní školy mohou žádat finanční prostředky na platy asistentů pedagoga pro žáky-cizince z rozvojového programu MŠMT „Podpora asistentů pedagoga“, který je každoročně vyhlašován, vyhlášen byl i v roce 2015.

Vzdělávání cizinců studujících na českých vysokých školách

Počet cizinců studujících na českých vysokých školách se každoročně zvyšuje. V roce 2014 studovalo na českých vysokých školách **41 179 cizinců**, v roce **2015 je to 42 200 cizinců**, což představuje oproti předchozímu roku **nárůst o 1 021 studentů - cizinců**.

Na českých vysokých školách ke dni 31. 12. 2015 studovali studenti ze 150 zemí, přičemž téměř 65 % studentů – cizinců tvořili studenti ze zemí Evropské unie.

Nejčetnější zastoupení ze zemí Evropské unie měli na českých vysokých školách již tradičně studenti ze **Slovenska** (22 251 osob), jejichž podíl na celkovém počtu zahraničních studentů představoval 55 % studentů. Nejvyšší zastoupení studentů – cizinců ze třetích zemí má v České republice **Rusko** (5 672 osob), **Ukrajina** (2 570 osob) a **Kazachstán** (1 485 osob), **Vietnam** (829 osob) a **Bělorusko** (692 osob).

Většina zahraničních studentů v České republice upřednostňovala studium na veřejných vysokých školách oproti studiu na soukromých vysokých školách.

Počty studentů – cizinců na českých vysokých školách v letech 2006 – 2015

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet studentů - cizinců	23 878	27 079	30 136	34 462	37 568	38 919	39 701	40 842	41 179	42 200
Nárůst oproti předchozímu roku v %	14,4 %	13,4 %	11,3 %	14,4 %	9,0 %	3,6 %	2,0 %	2,9 %	0,8 %	2,5 %

Zdroj: MŠMT

Cizinci studující na vysokých školách podle studijního programu ke dni 31. 12. 2015

Celkem počet studentů-cizinců	z toho ve studijním programu:			
	bakalářském	magisterském dlouhém	magisterském navazujícím	doktorandském
42 200	22 189	7 214	9 198	3 812

Zdroj: MŠMT

Vysvětlivka: Jeden student (fyzická osoba) může vykonávat více vysokoškolských studií

Programy vyhlášené na podporu integrace cizinců v roce 2015

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhlásilo na konci roku 2014 na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území České republiky pro rok 2015 tři rozvojové programy, jeden dotační program a je poskytovatelem kurzů českého jazyka pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany v rámci státní integrační politiky (SIP).

VI.2.3.2. Rozvojové programy

Na rok 2015 MŠMT vyhlásilo a administrovalo následující rozvojové programy:

- Rozvojový program „**Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie**“.

Program je určen na zvýšení finančních prostředků školám, které vzdělávají žáky-cizince pocházející ze zemí EU. V tomto programu bylo podpořeno **v roce 2015 33 základních škol** a rozděleny byly finanční prostředky ve výši **909 945 Kč**.

- Rozvojový program „**Zajištění podmínek základního vzdělávání nezletilých azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky a dětí cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců**“.
- Program je zaměřen na finanční zvýšení finančních prostředků školám, které vzdělávají

žáky-cizince, kteří získali na území České republiky azyl nebo doplňkovou ochranu, V tomto programu bylo podpořeno **5 základních škol**, rozděleny byly finanční prostředky ve výši **1 844 466 Kč**.

- c) Rozvojový program „**Bezplatná výuka českého jazyka přizpůsobená potřebám žáků - cizinců ze třetích zemí**“. V tomto programu žádaly školy, které vzdělávají děti ze třetích zemí, o dotaci na podporu kurzů českého jazyka nebo na zajištění jejich zvýšených potřeb pro zvýšení efektivity výuky těchto dětí v hlavním vzdělávacím proudu. Se zvýšenou podporou při zvládání učiva v českém jazyce mohou být tito žáci rychleji zařazeni do příslušného ročníku dle jejich věku. V tomto programu bylo rozděleno celkem **7 999 480 Kč** a podpořeno bylo celkem **2 533 žáků-cizinců** ze základních škol.

VI.2.3.3. Dotační program

Dotační program „**Podpora aktivit v oblasti integrace cizinců na území České republiky v roce 2015**“ (dále jen „Program“) byl MŠMT vyhlášen v souladu s usnesením vlády č. 20/2015 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců Společné soužití 2015. Program byl vyhlášen v říjnu 2014, hodnocení projektů a jednání výběrové a hodnotící komise se, stejně jako v předchozích letech, zúčastnili vybraní zástupci MŠMT, dále zástupci MV, MPSV a České školní inspekce (ČŠI).

Program byl určen na vzdělávací aktivity pro žáky-cizince z tzv. třetích zemí, zejména na podporu jazykové výuky při jejich vzdělávání, dále při mimoškolních aktivitách těchto dětí, např. doučování českého jazyka mimo školní vyučování i při jejich volnočasových aktivitách, např. konání festivalů, sportovních her, poznávacích výletů apod. Důraz v Programu byl kladen nejen na integraci dětí-cizinců do českého kulturního a sociálního prostředí, ale i na výchovu dětí z majoritní společnosti k přijímání dětí-cizinců jako rovnocenných partnerů a zároveň na podporu interkulturní výchovy. Program nebyl zaměřen na podporu vzdělávání dětí ze zemí EU a dětí azylantů, jejichž vzdělávání MŠMT podporuje prostřednictvím rozvojových programů (viz výše).

Pro dotační řízení v tomto Programu v roce 2015 byla z rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra do rozpočtové kapitoly MŠMT převedena na podporu integrace cizinců částka **3 000 000 Kč**, která byla navržena k rozdělení v Programu. Celkový požadavek žadatelů o podporu předložených projektů finančními prostředky však byl **11 557 122 Kč**.

V Programu bylo evidováno celkem 31 doručených žádostí. Po formální kontrole bylo **12 žadatelů vyřazeno z formálních důvodů** (pozdní termín doručení, neúplné nebo nedodané ve vyhlášení programu požadované doklady, numericky nesprávné výpočty v žádosti o dotaci apod.). Hodnotící komise posuzovala celkem 19 projektů a v závěru jednání rozhodla podpořit **14 projektů** ve výši **2 912 812 Kč**.

Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících s žáky-cizinci na základních školách

MŠMT ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání (NIDV) v roce 2015 pokračovalo v implementaci kroků na podporu systému odborné podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti/žáky-cizince. Tato spolupráce naplňuje cíl propojit koordinaci aktivit sloužících k vhodnému začleňování a kvalitní výuce žáků-cizinců, zavádět do praxe součinnost jednotlivých aktérů, zpřístupňovat informace k tématu vzdělávání cizinců a systematickou, cílenou metodickou a vzdělávací podporu školám, školským zařízením, pedagogickým pracovníkům i samotným rodinám dětí/žáků-cizinců.

Cílovými skupinami tohoto projektu jsou učitelé mateřských, základních a středních škol, vedoucí pedagogičtí pracovníci mateřských, základních a středních škol a další účastníci integrace cizinců (např. rodiny dětí/žáků-cizinců).

V roce 2015 se činnost MŠMT ve spolupráci s NIDV zaměřila v oblasti podpory pedagogických pracovníků především na tyto aktivity:

- pokračování činnosti 13 krajských kontaktních center podpory (informační, metodická a vzdělávací pomoc učitelům a školám), ověřit správné nastavení náplně práce krajských koordinátorů,
- organizování podpůrných aktivit pro kvalitní vzdělávání žáků-cizinců, zejména v českém jazyce,
- výběr odborných pracovníků v krajských lokalitách, kteří se již v praxi setkali s problematikou vzdělávání cizinců a úspěšně řešili jejich integrační proces prostřednictvím vzdělávání,
- školení a doškolování krajských koordinátorů a odborných pracovníků,
- přípravu nabídky vzdělávacích programů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
- naplňování webového portálu www.cizinci.nidv.cz.

Zkouška z češtiny pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu v roce 2015

Úkolem MŠMT ve spolupráci s MV je podle usnesení vlády č. 1052/2014 zajistit realizaci Systému zkoušek z češtiny pro cizince a průběžnou informovanost cizinců. MŠMT část zajištění úkolu předalo své přímo řízené organizaci Národnímu ústavu pro vzdělávání (NÚV), který spravuje webové stránky www.cestina-pro-cizince.cz (dále jen webové stránky češtiny pro cizince), koordinuje vývoj a přípravu dalších verzí zkoušky, zajišťuje jejich výrobu a distribuci, zabezpečuje semináře a školení a navrhuje a připravuje PR strategii úkolu a základní vzdělávací a výukové materiály.

Webové stránky češtiny pro cizince jsou rozděleny na část pro cizince a část pro zkoušející. Část pro cizince je přeložena do ukrajinštiny, ruštiny, francouzštiny, mongolštiny, vietnamštiny, arabštiny a čínštiny. Webové stránky jsou pravidelně aktualizovány, uchazeči o zkoušku v nich najdou zejména odkaz na termíny zkoušek, seznam škol dle regionu, modelovou verzi zkoušky a průpravná cvičení. Na tyto webové stránky je rovněž odkaz na webových stránkách MŠMT jak v české, tak anglické verzi. Od roku 2013 zahrnuje portál webové stránky pro zkoušky z českého jazyka a reálií, které jsou požadovány při předložení žádosti o občanství České republiky. I tato část je též realizována v několika jazykových mutacích.

Připravu na zkoušku si hradí každý cizinec sám a dle vyhlášky č. 348/2008 Sb. ji mohou zajišťovat jak právnické tak fyzické osoby. Za účelem jednotnosti přípravy na zkoušku byla vyvinuta externím týmem NÚV metodika přípravy ke zkoušce dostupná na webových stránkách češtiny pro cizince. Bezplatné kurzy organizují Centra na podporu integrace cizinců, která jsou téměř v každém kraji (<http://www.integracnicentra.cz/>), či některé neziskové organizace. Pro cizince, příp. učitele je k dispozici zdarma příručka ke zkoušce z českého jazyka pro trvalý pobyt v České republice „Připravte se s námi na zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt v České republice“, <http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/?p=nova-prirucka>. Tištěnou verzi zkoušky nanečisto dostávají spolu s poukazem k vykonání zkoušky z českého jazyka. Od listopadu 2011 mají cizinci k dispozici v tištěné i elektronické podobě příručku se sadou průpravných cvičení ke zkoušce „Připravte se s námi na zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt v České republice“. Jedná se o praktický učební materiál s konkrétními úkoly, který cizincům usnadní přípravu na zkoušku.

Od července 2015 byl v reakci na nižší počet cizinců snížen počet termínů, zkoušky se konají každou druhou středu a druhou sobotu v měsíci ve 38 školách v celé České republice. Na každý termín zkoušky je připravována jedinečná verze. Zkoušky jsou školám generovány těsně před zkouškou.

Na základě úkolu z usnesení vlády č. 1052/2014 bylo nutno posílit protikorupční opatření, která byla promítnuta zejména v novele zákona o pobytu cizinců a v nové právní úpravě zkoušek z českého jazyka pro trvalý pobyt; nicméně významným protikorupčním opatřením je příprava jedinečných verzí zkoušky, viz výše. Dne 18. 12. 2015 nabyla účinnosti novela zákona o pobytu cizinců, která stanoví, že zkoušku z českého jazyka je oprávněna uskutečňovat na základě ohlášení MŠMT právnická osoba zřízená krajem, která vykonává činnost jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky zapsané ve školském rejstříku podle školského zákona a Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy (ÚJOP UK). Od roku 2016 tedy nebudou zkoušet soukromé jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a pracoviště vysokých škol kromě ÚJOP UK.

Novela zákona o pobytu cizinců zakotvuje kontrolní pravomoc ČŠI nad organizací a průběhem zkoušek z českého jazyka pro trvalý pobyt v jazykových školách s právem státní jazykové zkoušky. Uvedený orgán bude uskutečňovat kontrolu v rámci působnosti zákona č. 255/2012 Sb. o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších právních předpisů. Kontrolován bude zejména soulad organizace zkoušek se zkušební řádem uvedeným v právním předpisu. Jsou stanoveny sankce pro zkušební instituce v případě neplnění ustanovení nařízení vlády.

Novela zákona o pobytu cizinců obsahuje nové zmocňovací ustanovení pro právní úpravu zkoušek, na základě kterého nabylo účinnosti dne 29. 1. 2016 nařízení vlády č. 31/2016 Sb. o prokazování znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu. Právní předpis podrobně stanoví průběh zkoušek, kvalifikační požadavky na zkoušející, způsob opravy testů a průběh ústní zkoušky. Určuje se počet uchazečů ve třídě i počet uchazečů na jednu zkušební komisi. Zkušební řád popisuje přesný průběh zkoušky: přihlášení, délku zkoušky, rámcový obsah, úspěšnost. Zvláštní ustanovení obsahuje výčet rovnocenných zkoušek. Uchazeč po celou dobu zkoušky vystupuje pod kódem, který je nově generován systémem a veden pro případ kontroly v databázi.

Přehled vývoje počtu cizinců úspěšných u zkoušek pro udělení trvalého pobytu od roku 2011 do roku 2015

Státní příslušnost	k 30. 4. 2011	k 31. 10. 2011	k 30. 4. 2012	k 31. 10. 2012	k 30. 4. 2013	k 31. 10. 2013	k 30. 4. 2014	k 31. 10. 2014	k 30. 4. 2015	k 31. 10. 2015
Bělorusko	160	188	250	330	396	450	503	535	569	589
Čína	67	103	183	242	296	360	403	429	452	462
Moldavsko	415	548	765	1 002	1 170	1 303	1 387	1 429	1 457	1 472
Mongolsko	654	821	1 103	1 493	1 879	2 129	2 238	2 263	2 288	2 299
Rusko	739	999	1 443	2 091	2 868	3 419	3 979	4 361	4 817	5 200
Vietnam	565	807	1 849	2 749	4 216	6 211	7 230	7 785	8 425	9 223
Ukrajina	6 395	8 590	14 479	21 624	25 938	28 923	31 330	32 570	33 708	34 734
Ostatní	701	855	1 111	1 520	1 991	2 454	2 850	3 180	3 491	3 761
Celkem	9 696	12 911	21 183	31 051	38 754	45 249	49 920	52 552	55 207	57 740

Zdroj: MŠMT

V roce 2015 byla úspěšnost u zkoušky cca 70 %, počet cizinců se ve srovnání s minulým sledovaným obdobím výrazně nezvýšil – v období od 1. 5. do 31. 10. 2015 bylo vyzkoušeno 2 533 úspěšných uchazečů o zkoušku. Celkově bylo od začátku realizace Systému tj. od 1. 10. 2008 do 31. 10. 2015 vyzkoušeno 57 740 úspěšných uchazečů o zkoušku.

Vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s žáky-cizinci

Národní institut dalšího vzdělávání (NIDV) je jednou z institucí, které zajišťují akreditované semináře a programy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Na problematiku vzdělávání dětí-cizinců jsou zaměřeny následující programy:

1. Čeština z druhé strany, jak ji učít děti-cizince I
2. Čeština z druhé strany, jak ji učít děti-cizince II
3. Čeština z druhé strany, jak ji učít děti-cizince III
4. Dvojazyčná (bilingvní) výchova
5. Národnostní menšiny, historie, současnost, multikulturní výchova a lidská práva
6. Vzdělávání žáků-cizinců v praxi škol
7. Specifika předškolní výuky u dětí-cizinců a uprchlíků
8. Odborná podpora pedagogických pracovníků při vzdělávání dvojazyčných dětí-žáků
9. Integrace dětí/žáků ze zahraničí do českých škol
10. Hry ve výuce češtiny jako cizího nebo druhého jazyka
11. Jak hodnotit a klasifikovat žáky-cizince v předmětu český jazyk na základních školách
12. Sociokulturní aspekt ve výuce žáků-cizinců na základních a středních školách
13. Plnění povinné školní docházky v zahraničí

VI.2.4. Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj plnilo průběžně dle potřeby povinnosti zaměřené na předávání statistických údajů a zvyšování informovanosti. Žádnými dalšími opatřeními na podporu integrace cizinců se MMR do realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2015 nezapojovalo.

Nad rámec plnění koncepce integrace cizinců obdrželo MMR, plnící roli národního koordinačního orgánu v oblasti Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF), v listopadu 2015 dopis od EK, který vyzývá členské státy k využívání prostředků z ESIF v oblasti integrace migrantů a uprchlíků v souladu s potřebami vyplývajícími ze současné migrační a uprchlické krize. EK očekává předložení návrhů v této oblasti a v případě nutnosti i návrhy na revizi operačních programů. Vzhledem k tomu, že Česká republika není současnou migrační krizí zasažena přímo, MMR po konzultaci s MV a rezorty plnícími role řídicích orgánů příslušných operačních programů (MPSV, MŠMT) zastává názor, že je rozsah relevantních témat pro podporu integrace migrantů v programech dostatečný. V aktuálně potřebných tématech, která jsou v souladu s Koncepcí integrace cizinců, se s vyhlášováním výzev počítá. V případě potřeby je v budoucnu možné podpořit migranty i v rámci dalších oblastí bez nutnosti úprav programů. EK bude o postupu ČR informována.

VI.2.5. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy pro problematiku živnostenského podnikání a pro podnikání v některých činnostech provozovaných na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů.

Značná část podnikatelské činnosti spadá pod režim zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající o koncesi, má-li trvalý pobyt na území České republiky, stejné postavení jako občan České republiky s trvalým pobytem v České republice a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byl udělen azyl, mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako české osoby. Cizinec, který nemá bydliště na území České republiky, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou.

V rámci realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2015 Ministerstvem průmyslu a obchodu byly plněny níže uvedené úkoly vyplývající z Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Společné soužití:

VI.2.5.1. Informovanost

Na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu jsou k dispozici informace obsahových sekcí: Podpora podnikání, Zahraniční obchod, Ochrana spotřebitele, EU a Vnitřní trh, Energetika a suroviny, Průmyslu a stavebnictví, e-Komunikace a pošta. V rámci sekce Podpora podnikání pak cizinec m. j. nalezne informace k živnostenskému podnikání, malému a střednímu podnikání atd. Informace z různých oblastí působnosti resortu jsou určeny všem, kdo působí nebo hodlají působit v oblasti průmyslu a obchodu, tedy i cizincům.

Na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu je v rámci již zmíněné sekce „Podpora podnikání“ v záložce „Živnostenské podnikání“ pod položkou „Integrace cizinců“ cizinci k dispozici materiál s názvem „Informační materiál pro zahraniční fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona na území České republiky“.

Ve stejné záložce - Živnostenské podnikání - jsou „životní situace“ zaměřené na to, jak ohlásit jednotlivé živnosti (volnou, řemeslnou nebo vázanou) nebo jak podat žádost o koncesi, a to v členění pro občany členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska a pro občany z tzv. třetích zemí.

Dále je pod záložkou „Centrální registrační místa“ k dispozici, resp. ke stažení Jednotný registrační formulář, na kterém se povinně ohlašuje živnost nebo žádá o koncesi, a to včetně informací o tomto formuláři a jeho použití.

VI.2.5.2. Ekonomická soběstačnost

Obecným cílem ministerstva na úseku živnostenského podnikání je zlepšování podmínek pro podnikání, tzn. pro všechny podnikatele bez rozdílu původu, což může mít zprostředkovaně pozitivní vliv i na ekonomickou soběstačnost cizinců, kteří legálně podnikají na území České republiky.

Ministerstvo průmyslu a obchodu průběžně věnuje pozornost optimalizaci podmínek podnikání fyzických osob a právnických osob, včetně podnikání zahraničních fyzických osob.

VI.2.5.3. Vzdělávání

Pracovníci živnostenských úřadů jsou informováni o způsobu řešení záležitostí všech subjektů hodlajících provozovat živnost, tedy i cizinců. Ministerstvo průmyslu a obchodu prostřednictvím živnostenských úřadů získává informace z aplikační praxe. Ministerstvo průmyslu a obchodu prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu a lektorů z ministerstva ověřuje zvláštní odbornou způsobilost pro výkon správních činností při správě živnostenského podnikání. Dále provádí pravidelné celorepublikové porady a školení pro pracovníky živnostenských úřadů. Ve vztahu k cizincům jsou pracovníci živnostenských úřadů vedeni k důslednému dodržování živnostenského zákona, správního řádu i dalších předpisů. Vzdělání pracovníků živnostenských úřadů považuje ministerstvo za důležité pro efektivní a správnou komunikaci se všemi podnikateli, tedy i cizinci.

VI.2.5.4. Statistika

Ministerstvo průmyslu a obchodu předává pravidelně (čtvrtletně) relevantní statistické údaje týkající se cizinců - podnikajících zahraničních fyzických osob na území České republiky Českému statistickému úřadu, MV, MPSV a MF k dalšímu využití. MPO poskytuje statistické informace z oblastí podnikání cizinců pro zpracování publikace vydávané Českým statistickým úřadem „Cizinci v České republice“.

VI.2.5.5. Financování

Pro rok 2015 nebyly Ministerstvu průmyslu a obchodu (odboru živností) poskytnuty ani jím nárokovány žádné finanční prostředky na realizaci Koncepce integrace cizinců alokované v rozpočtu MV. MPO v rámci své působnosti v oblasti integrace cizinců realizuje potřebné kroky, jejichž cílem je co nejefektivnější vynakládání finančních prostředků (např. informace uveřejňované na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu).

VI.2.6. Ministerstvo zdravotnictví

VI.2.6.1. Zvyšování informovanosti cizinců:

Ministerstvo zdravotnictví průběžně aktualizuje informační materiály na webových stránkách. V současné době je zde uveřejňován Rádce pacienta, který je přeložen do anglického jazyka. Informace pro cizince byly průběžně zveřejňovány na webových stránkách MZ.

VI.2.6.2. Interkulturní vztahy:

K úkolu Zařazení základů interkulturních vztahů – se zřetelem na sociokulturní specifika cizinců jako přípravy na působení v přímém kontaktu s cizinci – do odborné přípravy zdravotnického personálu dle zákona: Povinnou součástí specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů je mimo jiné i teoretický kurz „Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace“, v jehož rámci jsou vyučovány předměty Lékařská etika (zabývá se etickými kodexy, etickým chováním zdravotnických pracovníků, základními principy a etickými zásadami a etickými problémy současné medicíny) a dále komunikace ve zdravotnictví (zabývá se jejími základními principy a specifiky, komunikací mezi zdravotnickými pracovníky, pacientem a osobami jemu blízkými a krizovou komunikací). V tomto rámci jsou tedy tito zdravotničtí pracovníci vzděláváni pro komunikaci se všemi pacienty, tudíž i cizinci.

VI.2.6.3. Zdravotní pojištění cizinců:

V roce 2015 pokračovala příprava nové právní úpravy zdravotního pojištění cizinců při jejich pobytu na území České republiky. Navržená novelizace cizineckého práva a zákonů v oblasti zdravotního pojištění vychází zejm. z usnesení vlády č. 992/2014. Původně měl být novelizační předpis předložen vládě do konce září 2015. Tento termín byl ovšem následně změněn na konec ledna 2016. Momentálně je již materiál dokončen, proběhlo meziresortní připomínkové řízení, připomínky byly vypořádány všude tam, kde tomu nebránily protichůdné zájmy připomínkových míst a předkladatelů. Předložení materiálu vládě České republiky je předpokládáno na přelomu února a března 2016, přičemž následně bude navržený novelizační předpis postoupen k projednání Parlamentu České republiky. Účinnost zákona se předpokládá od 1. 1. 2017, byť přesné datum nelze s ohledem na možný průběh legislativního procesu předjímat.

VI.2.6.4. Podpora komunikace s cizinci:

Byly vytvořeny vícejazyčné komunikační karty pro komunikaci zdravotnického personálu s pacienty-cizinci. Karty byly přeloženy do devíti jazyků a jejich umístění na web je stanoveno poradou vedení Ministerstva zdravotnictví do 31. 3. 2016. Následně bude vytvořena Komunikační karta pro zdravotnickou záchrannou službu.

VI.2.6.5. Statistika:

Součástí Statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví v rámci Programu statistických zjišťování v České republice je výkaz V (MZ) 1-01 „Roční výkaz o čerpání zdravotních služeb cizinci“. Tento výkaz slouží k získání dat v souvislosti s členstvím České republiky v EU,

při přípravě mezinárodních smluv upravujících způsob poskytování a úhrady zdravotní péče v akutních případech a pro kvantifikaci ekonomických dopadů na Českou republiku (stát, poskytovatelé zdravotních služeb, zdravotní pojišťovny apod.). Výkaz vyplňuje každá nemocnice bez ohledu na zřizovatele a neuvádí se cizinci, kteří mají zdravotní služby hrazené ze zákonného zdravotního pojištění zdravotními pojišťovnami v České republice. Sledují se cizinci podle země původu, věkových skupin a způsobu úhrady spojené s poskytnutím zdravotních služeb v členění podle počtu osob a výše celkových nákladů na léčbu. Agregované údaje jsou předávány na ČSÚ, který pravidelně zveřejňuje publikaci Cizinci v České republice <https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-cr-2015> a další informace o cizincích. Dále byly na webových stránkách ÚZIS České republiky zveřejňovány aktuální informace. Čerpání zdravotní péče cizinci <https://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/ekonomika-finanční-analyzy/cerpani-zdravotni-pece-cizinci>.

VI.2.7. Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury v rámci *Koncepce integrace cizinců* v roce 2015 podpořilo (podobně jako v předchozích letech) webový portál www.mezikulturnidialog.cz, jehož realizátorem je příspěvková organizace Ministerstva kultury, Institut umění - Divadelní ústav. Hlavním cílem portálu je provozování otevřené platformy především pro subjekty neziskového sektoru a jejich aktivity v oblasti kultury a vzdělávání zaměřené na téma mezikulturního dialogu, které přispívají k řešení cílů migrační a integrační politiky v České republice. Ke zvyšování návštěvnosti portálu pomáhá též pravidelné rozesílání newsletteru. V roce 2015 bylo rozesláno celkem 38 newsletterů (je tedy rozeslán přibližně každých devět dní). **Úkolem portálu je přispět k podpoře integrace cizinců, národnostních, kulturních a jiných menšin do české společnosti a zároveň přispět ke zlepšení schopnosti všech vyrovnat se s multikulturním prostředím.** Portál slouží jak neziskovým organizacím a subjektům, které se věnují mezikulturnímu dialogu profesionálně, tak široké veřejnosti či samotným migrantům a příslušníkům národnostních menšin. Na portálu je velký prostor věnován **kulturním a uměleckým akcím**, jako jsou například koncerty, výstavy, festivaly apod., které jsou pořádány nejruznějšími neziskovými organizacemi či sdruženími národnostních a kulturních menšin. **Největší pozornost byla na portálu v roce 2015 zaměřena na témata související s migrační vlnou do Evropy.** Na stránkách www.mezikulturnidialog.cz byly zveřejňovány jak informace vyjadřující oficiální stanoviska České republiky (např. informace vydané vládou České republiky či jejími jednotlivými ministerstvy), tak informace vydané nejruznějšími neziskovými organizacemi a subjekty, které se zabývají migrací a integrací cizinců.

Značný prostor byl na stránkách věnován informacím pro migranty o různých aktivitách **souvisejících s migrací či integrací cizinců** do české společnosti, **s právním poradenstvím, kurzy češtiny nebo kurzy na osvojení znalostí k získání českého státního občanství.** Kromě toho portál přinášel například pozvánky na workshopy, kurzy a semináře pro cizince nebo pro učitele češtiny jako cizího jazyka a učitele, kteří se věnují vzdělávání žáků-cizinců.

Portál mapoval také granty vyhlašované vládou (granty podporující vzdělávání cizinců, kulturní aktivity menšin, boj s diskriminací apod.), dále informace o volných pracovních pozicích, a to zejména v neziskových organizacích, které se věnují integraci cizinců, podpoře národnostních menšin, inkluzivnímu vzdělávání apod.

Velký důraz klade redakce na co nejaktuálnější informace pokrývající témata související s mezikulturním dialogem. **Meziroční nárůst počtu článků zveřejněných na portálu za roky 2014 a 2015 byl přibližně 37 %.** Pokud jde o události, které jsou zobrazovány v Kalendáři, pak byl tento meziroční nárůst přibližně 5 %.

Od roku 2014 jsou na portálu www.mezikulturnidialog.cz vedle článků v češtině zveřejňovány také články v angličtině. Věnují se mezikulturnímu dialogu v různých zemích Evropy, přinášejí informace o publikacích, které se zabývají migrací, multikulturalitou a rasismem

nebo informace o nejrůznějších akcích, jako jsou zahraniční konference a workshopy. Články v angličtině tvořily v roce 2015 přibližně 12 % všech článků uveřejněných na portálu. V roce 2015 dosáhla **návštěvnost portálu cca 53 000 návštěv**, což je přibližně o 11 000 návštěv více než v roce 2014.

Ministerstvo kultury nevyhlašuje samostatné dotační programy na integraci cizinců, přesto v rámci vyhlášených dotačních výběrových řízení finančně podpořilo také projekty, z nichž některé postihovaly tematiku integrace cizinců. Například v programech odboru literatury a knihoven nebo odboru médií a audiovizu podporuje MK projekty, které přispívají k tomu, aby většinová společnost poznávala odlišnou kulturu a tradice cizinců a aby se cizinci aktivně zapojili do života společnosti. V rámci mezináboženského dialogu odbor církví v roce 2015 finančně podpořil některé kulturní aktivity týkající se židovské komunity a seznamující českou společnost s židovskou kulturou - zde však ve smyslu náboženské, nikoli národnostní skupiny.

Poznámka: Podrobněji je popsáno v příloze - „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2015“.

VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU

Státní integrační program (dále jen „SIP“) pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany byl v roce 2014 realizován podle *usnesení vlády ze dne 30. 10. 2013 č. 818 o změně usnesení vlády ze dne 14. 5. 2008 č. 543, o zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v roce 2008 a v letech následujících ve znění usnesení vlády ze dne 3. 5. 2010 č. 321* (dále jen „usnesení vlády“).

Dne 20. 11. 2015 přijala vláda usnesení č. 954 o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících, které upravuje program na další období.

Obdobně jako v minulých letech byl program zaměřen na tři základní integrační oblasti (priority):

- výuka českého jazyka;
- zajištění nabídek bydlení;
- pomoc při vstupu na trh práce.

VI.3.1. Oblast výuky českého jazyka

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je na základě usnesení vlády č. 954 ze dne 20. 11. 2015 o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících garantem v oblasti vzdělávání těchto osob, zejména v oblasti výuky českého jazyka. Vzhledem k tomu, že MŠMT nemůže být zajišťovatelem výuky češtiny přímo, vypisuje na zajišťovatele výuky češtiny pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany veřejnou zakázku. Od roku 2011 (do 31. 12. 2015) byla dvakrát vybrána Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČCJ). Jedná se o odbornou zájmovou organizaci učitelů češtiny jako cizího jazyka všech stupňů a typů škol a školských zařízení.

VI.3.1.1. Výuka v integračních azylových střediscích (dále jen „IAS“) – zajišťovala Správa uprchlických zařízení MV ČR

V roce 2015 byla výuka českého jazyka pro cizince hrazená z prostředků z usnesení vlády č. 321/2010. Na konci roku 2014 proběhlo **výběrové řízení, které vyhrála Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČCJ)**. Na počátku nového roku probíhala jednání ohledně nastavení smlouvy, která byla nakonec podepsána v únoru 2015, a to na dva roky (výuka na roky 2015 a 2016). V prvních dvou měsících probíhala výuka v IAS na náklady Správy uprchlických zařízení MV (SUZ).

AUČCJ bylo smlouvou stanoveno provádění hospitační činnosti, vzdělávání lektorů a podávání zpráv objednateli o pokrocích studentů. Také byl online k dispozici dokument, ve kterém si každý ze studentů mohl ověřit, kolik hodin již odchodil a kolik mu jich do vyčerpání limitu 400 hodin zbývá. Sociální pracovníci jednotlivých IAS každý měsíc objednávali výuku v kurzech podle složení klientů. Výuka byla pro klienty povinná a tato povinnost byla stanovena i ve smlouvě o ubytování. Omluvou bylo jen zaměstnání, návštěva lékaře či nemoc nebo složení zkoušky z jazyka na úrovni B1, což se některým studentům v průběhu roku i podařilo.

Za rok 2015 bylo odučeno 2 995 hodin českého jazyka včetně 371 hodin proběhlých na náklady SUZ a také hodin, kdy bylo prováděno testování studentů. Z toho ve středisku v Brně 536 hodin, Jaroměři 624 hodin, v Předlicích 740 hodin, v Havířově 791 hodin a v Kostelci 304 hodin. Z rozpočtu na výuku bylo vyčerpáno **760 960 Kč**. Výuka probíhala ve všech IAS a od dubna do prosince také v pobytovém středisku v Kostelci nad Orlicí, kde byly v tuto dobu na výjimku ubytovány osoby s udělenou mezinárodní ochranou, a to kvůli nedostačující kapacitě IAS.

Kromě výuky českého jazyka bylo v IAS poskytováno i sociální poradenství a podpora. Sociální pracovník pomáhá klientovi s integrací a je mu nápomocen při řešení běžných denních záležitostí. Ke každému člověku přistupuje individuálně s přihlédnutím k jeho jazykové vybavenosti, k jeho minulosti, sociálnímu zázemí, národnosti a podobně. Asistence spočívala v registraci na příslušné úřady (ÚP ČR, MV, zdravotní pojišťovna), k lékařům či dětí do škol. Sociální pracovník dále i ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi pomáhal klientům při hledání trvalého zaměstnání a bydlení.

VI.3.1.2. Kurzy českého jazyka v rámci SIP realizované AUČCJ mimo IAS

Realizace kurzů českého jazyka v rámci Státního integračního programu v období 1. 1. – 30. 6. 2015 probíhala podle ustanovení **Rámcové smlouvy o zajišťování kurzů českého jazyka pro azylanty a osoby používající doplňkové ochrany**, kterou organizátor kurzů uzavřel s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy dne 8. 4. 2013. Po dočerpání financí dodavatel vysoutěžil také veřejnou zakázku na „**Zajištění kurzů češtiny pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou na II. pololetí r. 2015**“, díky které byla hrazena výuka v období září – prosinec 2015.

Koordinátor pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou průběžně oslovoval oprávněné osoby s nabídkou kurzů podle údajů poskytnutých MV. Ty byly kontaktovány 2x – 4x. Propracovaný systém oslovení zapříčinil vysoký počet zájemců o kurzy.

Pro výuku byl stanoven časový harmonogram zakázky, který především sledoval cíl poskytnout výuku v rámci SIP 2014 a 2015, aby zůstala zachována kontinuita s výukou v předchozích letech. Hodinová dotace 400 hodin výuky pro každého oprávněného frekventanta formou skupinových a individuálních kurzů na celém území České republiky zůstala zachována.

Průběžně bylo prováděno testování nově přihlášených účastníků, při kterém metodik konzultuje s lektory kurzů zařazení účastníků do kurzů. V roce 2015 byly využívány diagnostické testy a administrativní podklady připravené pro zakázku SIP v dubnu 2013 (vzor prezenční listiny, vzor osobního listu, formuláře pro smluvní zajištění spolupráce s lektory, vzor hospitačního protokolu, atd.). V období realizace kurzů (roku 2015) bylo **36x provedeno testování** nově přihlášených účastníků, při kterém bylo **otestováno 107 účastníků**.

Účastníci, kteří ve výuce již pokračují, jsou zařazeni do téhož kurzu, pokud byl pro rok 2015 otevřen. Při rozřazování účastníků do kurzů byly zohledňovány jejich individuální vzdělávací potřeby, mj. pokročilost, mateřský jazyk účastníka, ale také např. individuální přání účastníků ve vztahu k organizaci a obsahu výuky.

Podle úrovně znalostí se v kurzech vyučuje z učebnic Čeština expres 1 (A1/1), Čeština expres 2 (A1/2), NEW Czech Step by Step/Tschechisch Schritt für Schritt (A1-A2), Český krok za krokem 2 (B1). K těmto učebním materiálům byly vypracovány také výukové plány.

V roce 2015 bylo v období leden-prosinec odučeno celkem **7921 hodin** z toho ve skupinových kurzech 6 137 hodin a 1 784 hodin v individuálních kurzech. Kurzy byly organizovány pro děti (21 kurzů) a pro dospělé (92 kurzů), celkem se výuky zúčastnilo 395 osob (172 mužů, 178 žen, 43 dětí). **Počet účastníků kurzů tak oproti roku 2014 narostl o 44 %.**

V souladu se Smlouvou o zajištění kurzů českého jazyka pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany v roce 2015 hradilo MŠMT náklady na výuku zpětně na základě jednotkové ceny za odučenou hodinu a na základě evidence odučených hodin. Jednotková cena zahrnovala všechny personální, materiální i režijní náklady a náklady na realizaci metodických školení pro lektory. Vyčerpáno bylo celkem **2 023 626 Kč** z celkové alokované částky na výuku osob s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu a doplňkové ochrany.

AUČCJ spolupracovala s ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a ministerstvem vnitra při řešení jednotlivých problémů a zajistila všechny aktivity v souladu se Smlouvou o zajištění kurzů českého jazyka pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu a doplňkové ochrany v roce 2015. Hlavní důraz byl kladen na kvalitu poskytované výuky i na lidský rozměr situace azylantů v České republice.

Počty účastníků kurzů pro azylanty v roce 2015

Účastníci kurzů	Počet osob
Muži	172
Ženy	178
Děti (do 18 let)	43
Celkem	395

Státní příslušnosti – TOP 5

Státní příslušnost	Počet účastníků
Ukrajina	93
Sýrie	87
Kazachstán	38
Kuba	30
Bělorusko	23

Období čerpání v roce 2014	Čerpaná částka MŠMT dle rámcové smlouvy
leden	89 320,- Kč *)
únor	103 040,- Kč *)
březen	141 680,- Kč *)
duben	145 600,- Kč *)
květen	199 360,- Kč
červen	198 800,- Kč
červenec	0,- Kč
srpen	0,- Kč
září	343 116,- Kč
říjen	322 704,- Kč
listopad	293 706,- Kč
prosinec	186 300,- Kč
Celkem čerpáno z prostředků MŠMT	2 023 626,- Kč

Zdroj: MŠMT

Poznámka: *) část nákladů na kurzy hrazena z programu EUF 2013-08

VI.3.1.3. Oblast zajištění bydlení

Podle usnesení vlády **souhlasila vláda s uvolněním rozpočtových prostředků ve výši 20 000 tis. Kč** z rozpočtové kapitoly 314 - Ministerstvo vnitra ve prospěch obcí prostřednictvím krajských úřadů **na zajištění bydlení pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2015.**

Na získání zajištění integračních bytů pro azylanty byly v roce 2015 obcím uvolněny rozpočtové prostředky v celkové výši **12 837 219,-Kč**. S využitím těchto finančních prostředků bylo zajištěno **bydlení pro 401 oprávněnou osobu ve 157 integračních bytech** (varianta č. I + varianta č. II).

Podíl jednotlivých variant zajištění bydlení a celkový počet uvolněných státních prostředků v období 2004 – 2015

Rok	Integrační byt	Var. I	Var. II	Var. III	Osoby	Prostředky v Kč
2004	38	36	2	0	113	14 816 250,-
2005	40	33	7	0	102	13 482 407,-
2006	55	36	16	4	131	15 699 781,-
2007	50	22	21	6	147	11 922 244,-
2008	47	14	33	zrušena	119	8 836 342,-
2009	76	24	52	zrušena	177	15 646 967,-
2010	85	14	71	zrušena	194	12 120 220,-
2011	102	13	89	zrušena	257	15 063 485,-
2012	128	15	113	zrušena	293	15 976 636,-
2013	130	14	116	zrušena	299	16 821 492,-
2014	139	4	135	zrušena	320	9 563 761,-
2015	157	8	149	zrušena	401	12 837 219,-

Zdroj: MV ČR

V roce 2015 nadále pokračoval nárůst podílu **varianty č. II. Od 1. 1. 2014 mají ze zákona o azylu k SIP v oblasti bydlení rovný přístup všechny osoby s udělenou mezinárodní ochranou**. Z tohoto důvodu došlo k rozšíření skupiny oprávněných osob, ke zkrácení doby čerpání dotace ve variantě II A na 36 měsíců, snížení příslušných dotací a stanovení data 1. 1. 2009 jako nejzazšího termínu udělení mezinárodní ochrany ke vstupu do SIP.

VI.3.1.4. Pomoc při vstupu na trh práce

Usnesením vlády je ministru práce a sociálních věcí uloženo:

- provádět analýzu poskytování rekvalifikačních programů nezaměstnaným osobám, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany po 1. 1. 2009 za období červenec 2007 - červen 2008 a v letech následujících a výsledky této analýzy zasílat do 31. 8. příslušného kalendářního roku ministru vnitra,
- průběžně nabízet uzavření individuálního akčního plánu uchazečům o zaměstnání – osobám, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany po 1. 1. 2009 bez ohledu na jejich věk. Zprávu o plnění tohoto úkolu za období červenec 2007 – červen 2008 a v letech následujících zasílat do 31. 8. příslušného kalendářního roku ministru vnitra.

VI.3.1.5. Rozvojový program na podporu osob s udělenou mezinárodní ochranou

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy každoročně vyhlašuje rozvojové programy na podporu vzdělávání dětí azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou a dětí cizinců.

VII. Státní občanství

Dne 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), který upravuje nabývání, pozbývání, prokazování a zjišťování státního občanství České republiky, vydávání osvědčení o státním občanství České republiky, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství České republiky, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství.

Zákon o státním občanství České republiky již oproti předchozí právní úpravě nepožaduje, aby se žadatelé o udělení státního občanství České republiky vzdali svého dosavadního státního občanství, na druhé straně došlo k rozšíření podmínek pro udělení státního občanství, kdy nově je vyžadováno např. prokázání znalosti českých reálií.

Dále zákon zjednodušuje způsoby nabytí státního občanství pro osoby, které se zdržují na území České republiky od deseti let svého věku, tzv. druhou generaci cizinců. V daném případě lze činit mezi 18. až 21. rokem věku prohlášení o nabytí státního občanství České republiky. **Celkem státní občanství České republiky nabylo udělením či prohlášením 4 917 osob.**

Počet cizinců, kterým bylo **uděleno** státní občanství České republiky v letech 2005 – 2015

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1 177	1 355	1 027	1 087	1 017	947	1 414	1 565	2 110	4 915	2 620

Zdroj: MV ČR

Poznámka: V údajích u let 2005 až 2013 nejsou zahrnuti občané Slovenské republiky

V roce 2015 bylo **uděleno** státní občanství České republiky **2 620 cizincům**, z toho se jednalo v 28 případech o osoby, kterým byla v České republice udělena ochrana formou azylu. Z tohoto počtu bylo vyhověno 25 žádostem o udělení státního občanství České republiky podle § 28 zákona o státním občanství České republiky, kdy bylo české státní občanství uděleno nezletilým dětem, kdy otec je státní občan České republiky, matka je cizinka bez trvalého pobytu na území a není občankou členského státu EU a otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

V roce 2015 bylo uděleno státní občanství České republiky nejvíce státním občanům Ukrajiny 1 052 (v roce 2014 – 2 077). Dále bylo státní občanství udělováno nejvíce státním občanům Ruska 317 (v roce 2014 – 481), Vietnamu 270 (v roce 2014 – 298), Rumunska 111 (v roce 2014 – 311) a Slovenska 110 (v roce 2014 – 396).

V roce 2015 vydalo MV 361 zamítavých rozhodnutí (v roce 2014 bylo zamítavých rozhodnutí 238). Proti zamítavému rozhodnutí podalo opravný prostředek (rozklad) 208 žadatelů, z toho ministr vnitra vyhověl 38 žadatelům.

Zároveň **2 297 cizinců** nabylo státní občanství České republiky na základě některého z **prohlášení**, jež jsou zakotvena v zákoně o státním občanství České republiky.

Počty osob, které nabyly státní občanství prohlášením v roce 2015

Ustanovení zákona o státním občanství České republiky	§ 31	§ 32	§ 33	§ 34	§ 35	§ 36
Počet osob, které nabyly státní občanství ČR prohlášením	718	101	273	17	1149	39

Zdroj: MV ČR

VIII. Nelegální migrace v České republice

VIII.1 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

VIII.1.1 Nelegální migrace v České republice – celková situace

Od roku 2008 jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

1. **Nelegální překročení vnější schengenské hranice České republiky** – v této kategorii jsou sledovány osoby (cizinci a občané České republiky), které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (ML) České republiky.
2. **Nelegální pobyt** - v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištění na území České republiky, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince. Pod pojmem osoby rozumíme v této kategorii cizince.

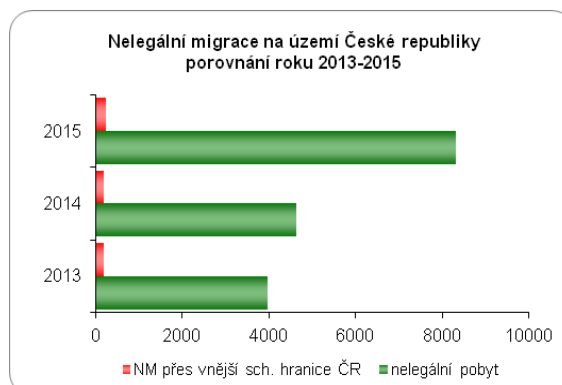
Ačkoli vývoj v posledních letech ukazuje, že pro mnohé cizince se Česká republika stává zemí cílovou, je nadále využívána cizinci k nelegální migraci do dalších evropských zemí. Jelikož vnější schengenskou hranici tvoří pouze vzdušná hranice, jsou osoby při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici vykazovány jen u ŘSCP, kam bylo v roce 2008 organizačně začleněno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích. V rámci hodnocení dlouhodobého vývoje nelegální migrace po vstupu České republiky do schengenského prostoru byl v roce 2015 vykázán dosud nejvyšší roční počet neregulérních migrantů.

Zdroj: PČR

Poznámka: 21. 12. 2007 - vstup České republiky do Schengenu

V období od 1. 1. do 31. 12. 2015 bylo při nelegální migraci na území České republiky zjištěno **celkem 8 563 osob**. Ve srovnání s rokem 2014 **došlo k vysokému nárůstu** o 3 741 osob (tj. +77,6 %). Z uvedeného celkového počtu bylo při **nelegálním pobytu** odhaleno **8 323 osob** (tj. 97,2 %) a **240 osob** zjištěno při nelegální migraci **přes vnější schengenskou hranici** České republiky.

Zdroj: PČR

Nelegální migrace v České republice – rok 2015 – TOP 10 dle kategorií

Nelegální migrace v České republice 1. 1. - 31. 12. 2015					
Nelegální pobyt	zjištěno osob	tj. %	Nelegální migrace přes VSH České republiky	zjištěno osob	tj. %
Celkem	8 323	100,0	Celkem	240	100,0
z toho občané EU	160	1,9	z toho občané EU	4	1,7
občané 3. státu	8 163	98,1	občané 3. státu	236	98,3
z toho 10 nejčetnějších státních příslušností			z toho 10 nejčetnějších státních příslušností		
Sýrie	2 016	24,2	Rusko	47	19,6
Ukrajina	1 224	14,7	uprchlík 1951	38	15,8
Kuvajt	588	7,1	Ukrajina	32	13,3
Afghánistán	583	7,0	Albánie	21	8,8
Irák	403	4,8	Turecko	11	4,6
Rusko	358	4,3	Čína	9	3,8
Pákistán	276	3,3	Pákistán	6	2,5
Kosovo	264	3,2	Saúdská Arábie	4	1,7
Saúdská Arábie	258	3,1	Kazachstán	4	1,7
Vietnam	229	2,8	Spojené státy	4	1,7

Zdroj: ŘSCP

Z hlediska státních příslušností byli od roku 2008 tradičně nejpočetnější skupinou odhalených osob při nelegální migraci občané Ukrajiny, v roce 2015 došlo ke změně. Občané **Ukrajiny** (1 256, tj. 14,7 %) byli odsunuti z prvního místa občany **Sýrie** (2 016 osob, tj. 23,5 %). Občané Sýrie přes naše území nelegálně tranzitovali, tedy území České republiky pro ně nebylo cílovou destinací, naopak pro většinu občanů Ukrajiny je Česká republika cílovou zemí. Na dalších místech ve statistice se umístili občané **Kuvajtu** (591 osob, tj. 6,9 %), **Afghánistánu** (585, tj. 6,8 %), **Ruska** (405, tj. 4,7 %), **Iráku** (404, tj. 4,7 %), **Pákistánu** (282 tj. 3,3 %), **Kosova** (264, tj. 3,1 %), **Saúdské Arábie** (262, tj. 3,1 %) a **Vietnamu** (232, tj. 2,7 %). Těchto 10 státních příslušností se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci podílejí více než 70 %. V rámci dlouhodobějšího vývoje došlo v TOP 10 státních příslušností k výrazným změnám.

Nelegální migrace v České republice - TOP 10 - porovnání roku 2014/2015

Období rok	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%] absolutní číslo	
Celkem	4 822	100,0	8 563	100,0	77,6	3 741
z toho TOP 10: v roce 2015						
Sýrie	146	3,0	2 016	23,5	1 280,8	1 870
Ukrajina	1 035	21,5	1 256	14,7	21,4	221
Kuvajt	451	9,4	591	6,9	31,0	140
Afghánistán	73	1,5	585	6,8	701,4	512
Rusko	435	9,0	405	4,7	-6,9	-30
Irák	17	0,4	404	4,7	2 276,5	387
Pákistán	23	0,5	282	3,3	1 126,1	259
Kosovo	183	3,8	264	3,1	44,3	81
Saúdská Arábie	231	4,8	262	3,1	13,4	31
Vietnam	304	6,3	231	2,7	-24,0	-73

Zdroj: ŘSCP

Výše uvedených 10 státních příslušností se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci podílejí více než 80 %. V rámci dlouhodobějšího vývoje došlo v TOP 10 státních příslušností ke změnám. Státní příslušníci Afghánistánu, Sýrie a Kosova se v TOP 10 objevili již v roce 2014, ale zejména u státních příslušníků Sýrie došlo ke zvýšení počtu (v roce 2014 se umístili na 8. místě se 146 státními příslušníky, v roce 2015 se jedná již o 1. místo ve statistice s 2 016 státními příslušníky). Nově se v TOP 10 objevili státní příslušníci Pákistánu a Iráku.

Pokud neregulární migranty rozčleníme na dvě kategorie, a to děti (do 18 let) a dospělé (nad 18 let), tak v meziročním srovnání došlo ke zvýšení podílu u dětí. Zatímco v roce 2014 podíl u dětí na celkovém počtu činil 10,8 %, v roce 2015 se jednalo o 17,4 %. Tento vyšší podíl odpovídá situaci, kdy při tranzitní nelegální migraci byly odhalovány také celé rodiny (rodiče i s více dětmi).

V roce 2015 také byly některé děti, zejména ve věku od 16 do 18 let, zjištěny bez doprovodu příbuzné dospělé osoby. V roce 2015 byla skutečnost, že dítě nelegálně cestuje bez doprovodu dospělé osoby, zjištěna u 151 dětí, zatímco v roce 2014 se jednalo pouze o 23 dětí. Při nelegální migraci v České republice bylo v roce 2015 evidováno **582 osob opakovaně**⁷² (tj. 6,8 % z celkového počtu 8 563 osob odhalených při nelegální migraci). V porovnání s rokem 2014 došlo k mírnému poklesu, a to o 51 osob (tj. -8,1 %). Na prvním místě ve statistice jsou státní příslušníci **Ukrajiny** (152 osob, tj. 26,1 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci opakovaně). Další místa obsadili státní příslušníci **Kuvajtu** (107 osob), **Saúdské Arábie** (55 osob), **Vietnamu** (54 osob), a **Libye** (42 osob).

VIII.1.1.1 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici České republiky

V kategorii „nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici“ jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) České republiky (cizinci, i občané České republiky).

V období od 1. 1. do 31. 12. 2015 bylo při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici České republiky odhaleno 240 osob. V meziročním porovnání došlo ke zvýšení o 59 osob (tj. o 33 %). Kromě tří osob byly všechny odhaleny na mezinárodním letišti v Praze. Z hlediska směru migrace se jednalo zejména o **směr do České republiky** (194 osob, tj. 81 %).

Bylo zjištěno 47 státních příslušností, **nejvíce občanů Ruska (47 osob, tj. 20 %), uprchlíků dle Konvence 1951 (38 osob), Ukrajiny (32 osob) a Albánie (21 osob).** Většina občanů Ukrajiny a Albánie předkládala při hraniční kontrole neregulérní cestovní doklady, občané Ruska byli zjišťováni hlavně na vstupu do České republiky, kdy nedisponovali platnými vízy. V případě uprchlíků dle Konvence 1951 se jednalo o osoby cestující z Velké Británie bez platných víz.

Celkem 70 osob při hraniční kontrole předložilo neregulérní cestovní doklad, což značí v meziročním porovnání nárůst, a to o 23 osob (tj. o 49 %). Tento nárůst je evidován na odletu z České republiky, kdy v hodnoceném období bylo odhaleno 46 osob, zatímco za rok 2014 se jednalo o 13 osob. Ve směru na přiletu je v meziročním srovnání vykázán pokles (rok 2015: 24 osob, rok 2014: 34 osob). Z hlediska státních příslušností se jednalo zejména o občany Ukrajiny (21 osob) a Albánie (16), kteří byli odhalováni zejména ve směru z České republiky, kdy cílovou destinací byla Velká Británie. Celkem bylo zjištěno 82 neregulérních cestovních dokladů⁷³, z toho se jednalo o 46 cestovních pasů a 36 průkazů totožnosti. Nejčastěji byly předkládány rumunské (28), polské (8), řecké (6) a italské (6) neregulérní cestovní doklady.

Většina osob byla odhalena ve směru **do České republiky (194 osob, tj. 80,8 %)**, kdy u zhruba 90 % osob byla zaznamenána v hlášení i destinace přiletu. Z této skupiny osob bylo nejvíce nelegálních migrantů zjištěno na přiletu z Londýna (39 osob), Istanbulu (32), Moskvy (26) a Dubaje (22). Destinace odletu byla hlášena u všech 46 případů, kdy byl nejvíc preferován Londýn (25 osob) a Dublin (10).

⁷²Osoby jsou v databázi „Nelegální vstup a pobyt osob“ lustrvány v roce aktuálním a v roce předchozím.

⁷³Pod pojem cestovní doklad se zahrnuje cestovní pas a průkaz totožnosti, který je určen k překračování státních hranic; jedna osoba může disponovat více cestovními doklady.

Nelegální migrace na vnější schengenské hranici – směr, porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	181	100,0	240	100,0	32,6	59
z toho						
ve směru z ČR	14	7,7	46	19,2	228,6	32
do ČR	167	92,3	194	80,8	16,2	27

Zdroj: ŘSCP

Výčet státních příslušností zjištěných osob je rozmanitý, celkem bylo zjištěno 47 státních příslušností. Nejvíce se jednalo o občany **Ruska** (47 osob, tj. 19,6 %). Občané Ruska jsou zjišťováni zejména na vstupu do České republiky, kdy nedisponují platnými vízy. V meziročním srovnání došlo k mírnému snížení počtu o 7 osob (tj. -13,0 %). Na druhém místě ve statistice se umístili **uprchlíci dle Konvence 1951** (38, tj. 15,8 %), u kterých došlo k meziročnímu nárůstu, a to o 18 osob (tj. +90,0 %). Tyto osoby byly odhaleny na přiletu z Velké Británie bez platných víz. Třetí místo patří občanům **Ukrajiny** (32, tj. 13,3 %), u kterých je vykázán meziroční nárůst o 17 osob (tj. +113,3 %). Čtvrté místo obsadili občané **Albánie** (21, tj. 8,8 %), u nichž je evidováno také meziroční zvýšení počtu (+18, tj. +600,0 %). Občané Ukrajiny a Albánie patří mezi státní příslušnosti, které nejvíce zneužívaly cestovních dokladů. Páté místo náleží občanům **Turecka** (11, tj. 4,6 %).

VIII.1.1.2 Nelegální migrace na území České republiky – nelegální pobyt

Nárůst případů nelegálního pobytu v České republice v roce 2015 byl způsoben převážně tím, že se Česká republika ocitla na okraji tzv. balkánské trasy nelegální migrace (viz kapitola XIV této zprávy).

V roce 2015 bylo při nelegálním pobytu zjištěno **8 323 cizinců**, což v meziročním srovnání znamená **nárůst o 3 682 osob (tj. 79,3 %)**. Posuzujeme-li měsíční vývoj roku 2015, pak vyšší počet osob byl zjištěn od července do září (v srpnu bylo vykázáno měsíční maximum, tj. 1 767 osob). Ve zbytku roku se průměrný počet zjištěných osob pohyboval v rozmezí 400 - 500 osob.

Nelegálně pobývající cizinci byli v naprosté většině zjištěni orgány České republiky (8 203 osob, tj. 98,6 %), určitá část byla také odhalena orgány sousedních států a vrácena dle readmise zpět do České republiky (120 osob, tj. 1,4 %). České orgány nelegálně pobývající osoby zjišťují buď ve vnitrozemí České republiky anebo na vzdušných hranicích.

Nelegálně pobývající cizinci jsou zjišťováni zejména ve **vnitrozemí** (7 368 osob, tj. 89,8 % z celkového počtu 8 203 zadržených nelegálně pobývajících cizinců) při běžné kontrolní činnosti, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích, ale také se mnohdy cizinci na útvary dostávají sami. Některé kontrolní akce jsou prováděny v součinnosti s dalšími orgány státní správy (např. celní správa, úřady práce atd.). Při kontrolní činnosti bylo zjištěno 5 394 osob (tj. 73,2 %) a 1 974 osob se dobrovolně přihlásilo (tj. 26,8 %). V meziročním srovnání je vykázána zásadní změna u kontrolní činnosti, kdy došlo k markantnímu nárůstu o 3 479 osob (tj. +181,7 %).

Nelegálně pobývající cizinci jsou také odhalováni na **vzdušných hranicích** (835 osob, tj. 10,2 % z celkového počtu odhalených osob), a to na výstupu z České republiky na vnější schengenské hranici (většinou při návratu domů)⁷⁴, tak i na vnitřní schengenské hranici. V meziročním porovnání došlo k navýšení o 8,3 % (64 osob). Na vzdušné hranici byl nelegální pobyt zjištěn zejména u občanů **Ruska** (210 osob, tj. 25,2 %), s odstupem je následovali občané **Ukrajiny** (105 osob), **Indie** (49), **Kuvajtu** (44) a **Číny** (37).

Nelegální pobyt na území České republiky byl zjištěn rovněž u cizinců žádajících o mezinárodní ochranu. **Celkem byl v roce 2015 nelegální pobyt zjištěn u 237 cizinců, kteří**

⁷⁴Tzv. „over-stayers“

požádali o mezinárodní ochranu. V meziročním srovnání došlo k nárůstu u tohoto typu nelegální migrace o 72 osob (tj. +43,6 %). Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky **Kuby** (88 osob) a **Ukrajiny** (72). U 75 osob zadržených pro nelegální pobyt bylo zjištěno, že již v minulosti neúspěšně žádaly o poskytnutí mezinárodní ochrany na území České republiky.

Mezi cizinci zadrženými pro nelegální pobyt byly také osoby, které opustily azylová zařízení v jiném členském státě a bez dokladů cestovaly do dalších států Evropské unie. Skutečnost, že nelegálně pobývajícím cizincům jsou žadatelé o mezinárodní ochranu v některém členském státě, byla odhalena u 1 447 osob. V porovnání s rokem 2014 došlo k markantnímu nárůstu těchto osob, a to o 1 194 osob (tj. +471,9 %). Nejvíce se jednalo o osoby, které žádaly o mezinárodní ochranu v Maďarsku (1 161 osob) a Rakousku (155 osob).

Z hlediska jednotlivých **teritorií**⁷⁵, kde jsou neregulérní migranti nejvíce zjišťováni, je na prvním místě **KŘP Jihomoravského kraje**, kde bylo celkem zjištěno 2 060 osob při nelegálním pobytu (tj. 24,8 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob). Druhé místo ve statistice obsadilo **KŘP Praha** (2 054 osob, tj. 24,7 %), které dříve dlouhodobě bylo na prvním místě. Mezi počtem na prvním a druhém místě je minimální rozdíl (6 osob). Na třetím místě je evidováno **KŘP Ústeckého kraje** (1 418 osob, tj. 17,0 %). Dále následují útvary **Ředitelství SCP** (ICP na mezinárodních letištích a přijímací středisko Zastávka u Brna) s 1 057 osobami (tj. 12,7 %). Páté místo náleží **KŘP Středočeského kraje** (435 osob, tj. 5,2 %). Těchto 5 útvarů se na celkovém počtu zjištěných nelegálně pobývajících osob podílelo zhruba z 85 %.

Nelegální pobyt na území České republiky dle teritorií – porovnání roku 2014/ 2015

Období Roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
Celkem	4 641	100,0	8 323	100,0	79,3	3 682
z toho KŘP:						
Praha	1 327	28,6	2 054	24,7	54,8	727
Jihomoravský	372	8,0	2 060	24,8	453,8	1 688
Jihočeský	47	1,0	139	1,7	195,7	92
Pardubický	37	0,8	263	3,2	610,8	226
Královéhradecký	71	1,5	120	1,4	69,0	49
Vysočina	26	0,6	103	1,2	296,2	77
Karlovarský	36	0,8	68	0,8	88,9	32
Liberecký	43	0,9	51	0,6	18,6	8
Olomoucký	22	0,5	22	0,3	0,0	0
Plzeňský	97	2,1	281	3,4	189,7	184
Středočeský	177	3,8	435	5,2	145,8	258
Moravskoslezský	299	6,4	233	2,8	-22,1	-66
Ústecký	1 133	24,4	1 418	17,0	25,2	285
Zlínský	18	0,4	19	0,2	5,6	1
z toho Ředitelství SCP:						
ICP na mezinárodních letištích	772	16,6	835	10,0	8,2	63
PS Zastávka u Brna	164	3,5	222	2,7	35,4	58

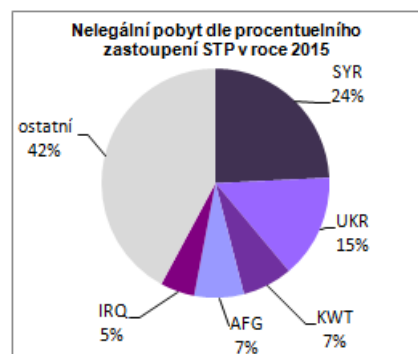
Zdroj: ŘSCP

Největší meziroční nárůsty jsou evidovány u KŘP Jihomoravského kraje (+1 688 osob, tj. +453,8 %), KŘP Prahy (+727 osob, tj. +54,8 %), KŘP Ústeckého kraje (+285 osob, tj. +25,2 %), KŘP Středočeského kraje (+258 osob, tj. +145,8 %), KŘP Pardubického kraje (263 osob, +226 osob, tj. +610,8 %) a KŘP Plzeňského kraje (281 osob, +184 osob, tj. +189,7 %). U všech těchto krajských ředitelství je nárůst způsoben vyšším počtem zjištěných osob při tranzitní nelegální migraci, kdy byly tyto osoby nejvíce odhalovány v teritoriu KŘP Jihomoravského kraje u rakouských a slovenských hranic a dále v teritoriích krajů, které jsou na trase postupu migrantů

⁷⁵ 14 krajských ředitelství PČR a 1 Ředitelství služby cizinecké policie

do Německa (KŘP Pardubického kraje, KŘP Středočeského kraje, KŘP Praha, KŘP kraje Vysočina) a dále při německých hranicích v teritoriu KŘP Ústeckého a Plzeňského kraje.

Z hlediska státní příslušnosti neregulérních migrantů, převládají občané ze třetích zemí (8 163 osob, tj. 98,1 %) nad občany EU. První místo ve statistice v důsledku zvýšeného tlaku tranzitní nelegální migrace obsadili občané **Sýrie** (2 016 osob, tj. 24,7 % z celkového počtu občanů 3. zemí). Na druhé místo byli odsunuti občané **Ukrajiny** (1 224 osob, tj. 14,9 %), kteří většinou na naše území vstupují legálně a překračují poté povolenou dobu pobytu. Na třetí místo ve statistice se zařadili občané **Kuvajtu** (588 osob, tj. 7,2 %), kdy se jedná zejména o lázeňské hosty, kteří nevycestují v době platnosti pobytu. Na čtvrtém místě jsou občané **Afghánistánu** (583 osob, tj. 7,1 %) a na pátém místě se umístili občané **Iráku** (403 osob, tj. 4,9 %), kdy tito státní příslušníci nelegálně tranzitovali přes naše území.

Zdroj: PČR

V meziročním srovnání jsou evidovány nejvyšší nárůsty u občanů **Sýrie** (+1 874 osob, tj. +1 319,7 %), k dalšímu značnému nárůstu došlo u občanů **Afghánistánu** (+520 osob, tj. +825,4 %), **Iráku** (+387 osob, tj. +2 418,8 %) a **Pákistánu** (276 osob, +256, tj. +1 280,0 %).

Vlna nelegální tranzitní migrace na území České republiky gradovala v období července až září, kdy od druhé poloviny měsíce září došlo k markantnímu snížení. Vliv na tento pokles měla přijatá opatření států EU/Schengenu proti tlaku nelegální migrace, např. stále nebo zvýšené hraniční kontroly, výstavba hraničních plotů, zřízení tranzitních zón aj.

Meziroční nárůst je vykázan také u občanů **Ukrajiny** (+204 osob, tj. +20,0 %), ale i tak se jejich podíl na celkovém počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu od roku 2008 postupně snižuje. V roce 2008 jejich podíl představoval kolem 42 % a v roce 2015 pouze 15 %.

Další výrazné meziroční zvýšení je evidováno u občanů **Kuvajtu** (+138 osob, tj. +30,7 %), kdy se jedná o případy **lázeňských pacientů**, kteří překračují povolenou dobu pobytu víza. Cizinci, zejména z Blízkého východu, navštěvují česká lázeňská města za účelem léčení. K uvedenému účelu často nedisponují pobytovým oprávněním, které by jim pokrylo celou délku léčení, a po uplynutí lhůty jejich pobytového oprávnění se dostávají do nelegálního postavení. O dlouhodobá víza si tyto osoby na zastupitelských úřadech nežádají z důvodu složitosti vyřizování potřebných dokladů a časové náročnosti celého schvalovacího procesu. V roce 2015 byli jako lázeňští pacienti řešeni také občané **Saudské Arábie** (258 osob) a **Libye** (135 osob, u kterých došlo k největšímu meziročnímu poklesu: -271 osob, tj. -66,7 %).

Mezi **občany EU** dlouhodobě dominují občané **Slovenska**, ve sledovaném období se jednalo o 99 osob, což je 61,9 % z celkového počtu 160 občanů EU. Na dalších místech statistiky jsou občané Rumunska (21 osob) a Bulharska (18). V naprosté většině případů se u občanů EU jedná o osoby, kterým již bylo jednou vydáno správní vyhoštění (resp. trest vyhoštění) a osoby nevycestovaly nebo opětovně vstoupily v době platnosti zákazu pobytu na území České republiky (149 osob).

Nelegální pobyt na území České republiky – TOP 10, porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	4 641	100,0	8 323	100,0	79,3	3 682
z toho TOP 10: *						
Sýrie	142	3,1	2 016	24,2	1 319,7	1 874
Ukrajina	1 020	22,0	1 224	14,7	20,0	204
Kuvajt	450	9,7	588	7,1	30,7	138
Afghánistán	63	1,4	583	7,0	825,4	520
Irák	16	0,3	403	4,8	2 418,8	387
Rusko	381	8,2	358	4,3	-6,0	-23
Pákistán	20	0,4	276	3,3	1 280,0	256
Kosovo	183	3,9	264	3,2	44,3	81
Saúdská Arábie	231	5,0	258	3,1	11,7	27
Vietnam	301	6,5	229	2,8	-23,9	-72

Zdroj: ŘSCP**Vysvětlivka:** *řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2015

Celkem u 7 % osob (565 osob) bylo zjištěno, že jim bylo již jednou vydáno správní vyhoštění (resp. trest vyhoštění) a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území České republiky nebo vycestovaly a opětovně vstoupily na území České republiky. Nejčastěji se jednalo o občany **Ukrajiny** (204 osob, tj. 35,8 %), **Slovenska** (94), **Vietnamu** (52), **Libye** (35) a **Rumunska** (20).⁷⁶

Pokud budeme analyzovat způsob vstupu osob na území České republiky před zjištěním jejich nelegálního pobytu, pakliže je u osoby zjištěn způsob vstupu na území České republiky (zhruba 88 % osob z celkového počtu zjištěných osob), pak u většiny osob převažoval v roce 2015 nelegální způsob vstupu (cca 60 % z počtu osob, u kterých byl zjištěn způsob vstupu), což souvisí s vlnou nelegální tranzitní migrace přes území České republiky.

VIII.1.2 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v České republice

V roce 2015 došlo v České republice k nárůstu počtu odhalených padělaných či pozměněných dokumentů.

VIII.1.2.1. Neregulérní cestovní doklady použité na vnější schengenské hranici

Při nelegálním překročení vnější schengenské hranice v roce 2015 neregulérní cestovní doklad⁷⁷ použilo celkem **70 osob**. Ve srovnání s minulým rokem došlo ke zvýšení o 23 osob (tj. +48,9 %). Nejčastěji se neregulérním cestovním dokladem prokázali občané **Ukrajiny** (21) a **Albánie** (16).

⁷⁶Od roku 2008 se postupně snižuje počet osob zjištěných při nelegální migraci, kterým bylo vydáno správní vyhoštění, a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území České republiky nebo vycestovaly a opětovně vstoupily na území České republiky. Tento pokles lze dát do souvislosti s rokem 2011 a přijetím tzv. „návrátové směrnice“, díky níž se upřednostňuje navracení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu. Také je vydáváno správní rozhodnutí na kratší dobu, před rokem 2011 převládala doba „zákazu pobytu“ na 3 roky nebo 1 rok, kdežto nyní je doba „zákazu pobytu“ v rozmezí několika měsíců (nejčastěji 3 a 6 měsíců) až jeden rok.

⁷⁷Pod pojem cestovní doklad se zahrnuje cestovní pas a průkaz totožnosti, který je určen k překračování státních hranic.

Nelegální migrace na VSH s neregulérním cestovním dokladem – TOP 3 osob – porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
zjištěné osoby s nereg. cest. dokladem při NM přes VSH	47	100,0	70	100,0	48,9	23
z toho nejvíce st. příslušnost osob						
Ukrajina	7	14,9	21	30,0	200,0	14
Albánie	3	6,4	16	22,9	433,3	13
Turecko	3	6,4	5	7,1	66,7	2

Zdroj: ŘSCP

Celkem bylo zjištěno **82 cestovních dokladů**, z toho se jednalo o 46 cestovních pasů a 36 průkazů totožnosti. Vlastních cestovních dokladů (osoba je platným držitelem dokladu), ve kterých byla provedena neoprávněně změna, bylo odhaleno 15. Nejčastěji bylo v těchto dokladech zjištěno neregulérní schengenské vízum, zásah v přechodovém razítku (padělek, vymazání) nebo bianco pobytové oprávnění. Další skupinu dokladů představují falešné nebo pozměněné doklady, kdy předkladatel není vlastníkem dokladu (67 dokladů). Nejčastěji se jednalo o doklady, ve kterých byla vyměněna nebo pozměněna ID stránka nebo zcela padělané doklady. Z hlediska státní příslušnosti dokladů převládaly rumunské (28), polské (8), řecké (6) a italské (6) neregulérní cestovní doklady. V meziročním porovnání došlo k výraznému nárůstu u rumunských cestovních dokladů (+26 dokladů, tj. +1 300 %).

VIII.1.2.2. Neregulérní cestovní doklady použité při nelegálním pobytu

Při nelegálním pobytu se neregulérním cestovním dokladem v roce 2015 prokázalo **234 osob**. V meziročním porovnání byl vykázán výraznější nárůst, a to o 120 osob (tj. +105,3 %).

Nelegální pobyt s neregulérním cestovním dokladem – TOP 3 osob – porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
zjištěné osoby s nereg. cest. dokladem při nelegálním pobytu	114	100,0	234	100,0	105,3	120
z toho nejvíce st. příslušnost osob						
Ukrajina	56	49,1	85	36,3	51,8	29
Somálsko	1	0,9	41	17,5	4 000,0	40
Sýrie	12	10,5	40	17,1	233,3	28

Zdroj: ŘSCP

Celkem bylo odhaleno **247 neregulérních cestovních dokladů** (jedna osoba může disponovat více cestovními doklady), z toho se jednalo o 157 průkazů totožnosti a 90 cestovních pasů. V naprosté většině případů byly zneužity doklady států patřící mezi země EU (228 dokladů, tj. 92,3 %), z toho nejvíce Rumunska (73 dokladů), Itálie (57), Litvy (18) a Bulharska (14). V meziročním srovnání díky občanům Somálska byl nejvyšší nárůst vykázán u italských cestovních dokladů (+50 dokladů, tj. +714,3 %). Druhý významný nárůst je evidován u rumunských cestovních dokladů (+37 dokladů, tj. +102,8 %). Co se týká způsobu napadení cestovních dokladů, nejčastěji byly užity celkové padělky dokladů a poté doklady, kdy došlo k zásahu do ID stránky dokladu (výměna celé stránky, výměna fotografie, přepis údajů atd.). Kromě neregulérních cestovních dokladů cizinci předkládají také padělky **jiných dokladů**, jako například řidičské průkazy, průkazy žadatele o udělení mezinárodní ochrany, potvrzení o ubytování, potvrzení o oprávněnosti pobytu cizince za účelem sňatku, pozměněné průkazy k pobytu na území České republiky, padělky dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství, neplatné zdravotní pojištění, rozhodnutí ÚP ČR, potvrzení o zůstatku účtu aj. Problematika neregulérních dokladů se přesunula ze samotných cestovních dokladů do oblasti veřejných listin, cenin, potvrzení atd., kterými osoby prokazují zákonem dané náležitosti pro získání požadovaných statutů, jako jsou například dlouhodobé pobyty. Odhalení takových padělků předpokládá znalost daných dokladů ze strany zaměstnanců PČR a také pracovníků státní správy.

VIII 1.2.3 Napomáhání k nelegální migraci

Po vstupu České republiky do schengenského prostoru (prosinec 2007) se okruh napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice (převaděčství) přesunul spíše k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území České republiky (formou účelového sňatku, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu atd.). V roce 2015 v souvislosti s tranzitní nelegální migrací došlo ke změně trendu a převládlo napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice, tedy pomoc při překročení hranic do České republiky a následném pohybu přes naše území do západních zemí Evropy a Skandinávie.

Oddělení dokumentace OCP KŘP⁷⁸ za rok 2015 vykázala **168 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s minulým rokem došlo k nárůstu o 37 osob (tj. +28,2 %).

Z hlediska státní příslušnosti vedou statistiku nadále **občané České republiky** (40 osob, tj. 23,8 %). U občanů České republiky došlo k největšímu meziročnímu poklesu (o 40 osob, tj. o 50,0 %). Na další místa se s odstupem zařadili státní příslušníci **Sýrie** (23 osob) kdy se často jedná o osoby s pobytem ve státech EU/Schengenu (např. Švédsko, Německo, Belgie, Dánsko aj.). Na třetím místě jsou občané **Maďarska** (15 osob), dále následují občané **Švédska** (12 osob) a **Iráku** (10 osob). Tyto 4 státní příslušnosti byly odhaleny vždy při napomáhání k překročení státní hranice České republiky v rámci tranzitní nelegální migrace. Většinou se jednalo o řidiče vozidel.

Nejvíce osob napomáhajících k nelegálnímu pobytu bylo vykázáno u KŘP Jihomoravského (60 osob, tj. 35,7 %), Ústeckého (33 osob, tj. 19,6 %), Jihočeského (16 osob) a Plzeňského kraje (14 osob). Největší meziroční nárůst je evidován u KŘP Jihomoravského kraje (+57 osob, tj. +1 900,0 %). Z hlediska způsobu napomáhání k nelegální migraci došlo v meziročním srovnání k poklesu počtu v oblasti napomáhání k nelegálnímu pobytu (obstarání falešných potvrzení nutných k pobytu, účelově podaná pozvání a uzavíraná manželství aj. – celkem 50 osob, tj. 29,8 %, pokles o 67, tj. o 57,3 %) a vysokému nárůstu v oblasti napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice (118 osob, tj. 70,2 %, nárůst o 104 osob, tj. o 742,9 %).

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic - porovnání roku 2014/2015

Období Roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní
Celkem osob*	131	100,0	168	100,0	28,2	37
z toho způsob napomáhání k NM						
účelový sňatek a jeho organizování	28	21,4	15	8,9	-46,4	-13
účelové otcovství a jeho organizování	15	11,5	9	5,4	-40,0	-6
účelově podané pozvání a jeho organizování	24	18,3	4	2,4	-83,3	-20
umožnění nelegálního překročení SH	14	10,7	118	70,2	742,9	104
jiné umožnění nelegálního pobytu**	50	38,2	22	13,1	-56,0	-28

Zdroj: ŘSCP

Vysvětlivka: * osoby evidované KŘP; zahrnuty jak osoby, které byly trestně stíhány, ale i osoby, které podaly jen k dané věci vysvětlení, a případ byl odložen

** např. obstarávání víz; falešných dokumentů

V souvislosti s **nelegální migrací spojenou s převaděčstvím** (tj. umožněním nelegálního překročení hranice) se jedná především o tranzitní nelegální migraci. Tedy osoby, které nelegálně vstoupí na naše území, mají v úmyslu dále pokračovat do jiných schengenských zemí. Neregulérní migranti jsou převáženi v osobních, dodávkových vozidlech nebo vozidlech taxislužby za pomoci osob stejné národnosti, kteří mají již v zemích západní Evropy legální pobytový status.

Někteří cizinci se snaží účelově si zajistit legalizaci svého pobytu na území České republiky **obcházením imigrační legislativy**.

⁷⁸Osoby, které napomáhají k nelegálnímu pobytu a je v jejich činnosti prvek organizovanosti, řeší Útvar pro odhalování organizovaného zločinu.

V roce 2015 se opět potvrdily informace, že na **území České republiky působí cizojazyčné zločinecké skupiny, jež se podílejí na výrobě a distribuci padělaných nebo pozměněných osobních dokladů určených k legalizaci pobytu migrantů**, kteří se již nacházejí na území České republiky a dalších evropských států. Předmětné doklady jsou kurýry či zasilatelskými společnostmi zasílány do třetích zemí, odkud se s nimi nelegální migranti snaží dostat do Evropy. V některých případech jsou právě české doklady zasílány do zahraničí a teprve tam jsou zločineckými skupinami pozměňovány a dále distribuovány, a to zejména v souvislosti se současnou migrační vlnou. Uvedená činnost je doménou zejména arabské, bulharské a arménské komunity. V těchto případech se jedná o rozvinutou mezinárodní síť na profesionální úrovni, do které je vždy zapojeno mnoho osob jak v domovské zemi migranta, v zemích na trase migrace, tak i v cílových zemích (např. skupiny kapesních zlodějů, obstaravatelé dokladů, padělatelé, kurýři). Postihovat organizátory této trestné činnosti na úrovni jednoho státu je téměř nemožné a širší mezinárodní policejní spolupráce je v současnosti nezbytná.

VIII.2 KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

VIII.2.1 Kontrolní činnost Policie České republiky

VIII.2.1.1. Služba cizinecké policie

Hlavním a efektivním nástrojem v boji proti nelegální migraci a s tím spojených rizik byla v roce 2015, stejně tak jako v předchozím období, kontrolní činnost policistů odborů cizinecké policie jednotlivých krajských ředitelství PČR.

Pobytové kontroly byly prováděny samostatně nebo v součinnosti s jednotlivými organizačními články KŘP, s jinými útvary PČR, s orgány státní správy, popř. s územní samosprávou v rámci teritoriální působnosti krajských ředitelství PČR. V hodnoceném období policisté odboru cizinecké policie spolupracovali zejména s orgány Celní správy České republiky, oblastními inspektoráty práce a inspektoráty bezpečnosti práce a dalšími úřady

V roce 2015 bylo dle údajů z KŘP realizováno OCP zhruba **253 000 pobytových kontrol**, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. V meziročním srovnání došlo k mírnému snížení počtu, a to o 15 462 pobytových kontrol (tj. -5,8 %). I přes pokles pobytových kontrol je vykázan vysoký počet kontrolovaných cizinců (1 475 299 cizinců), dokonce i vysoké zvýšení počtu v meziročním srovnání (+687 678 cizinců, tj. +87,3 %). Tento poměr mezi počtem kontrol a počtem kontrolovaných cizinců lze dovodit v souvislosti s vývojem situace při nelegální migraci, zejména tranzitní. Jelikož tranzitní nelegální migrace v roce 2015 probíhala zejména za využití železničních vlakových spojů, byl v rámci jedné pobytové kontroly vlaku zkontrolován vždy velký počet cizinců.

Kontrolní činnost Služby cizinecké policie – porovnání roku 2014/2015

Období Roku	1.1.-31.12. 2014	1.1.-31.12. 2015	Změna oproti předchozímu období	
			v %	absolutní číslo
počet provedených pobytových kontrol celkem	268 901	253 439	-5,8	-15 462
z toho provedeno pobytových kontrol s jinými útvary (PČR, CS,...)	11 207	17 317	54,5	6 110
počet kontrol ubytovacích zařízení (objektů)	36 001	28 072	-22,0	-7 929
počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	55 976	35 965	-35,7	-20 011
počet kontrol jiných objektů	152 991	171 168	11,9	18 177
počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	787 621	1 475 299	87,3	687 678

Zdroj: ŘSCP

Dle jednotlivých odborů cizinecké policie KŘP bylo v roce 2015 nejvíce pobytových kontrol provedeno u KŘP Prahy (17,6 %), KŘP Jihomoravského kraje (16,8 %), KŘP Kraje Vysočina (12,0 %) a KŘP Ústeckého kraje (9,4 %).

Při realizaci pobytových kontrol se policisté zaměřovali na **kontrolu ubytovacích zařízení**, kde byly zjišťovány nedostatky v plnění povinností ze strany ubytovatelů, zejména pak při vedení

údajů o ubytovaných osobách v domovních knihách a dále pak nedostatky v plnění hlášené povinnosti dle zákona o pobytu cizinců. Zjištěná porušení povinností ubytovatelů vyplývajících ze zákona o pobytu cizinců, byla řešena jako správní delikty fyzických nebo právnických osob zpravidla v blokovém řízení. **V roce 2015 bylo zjištěno 1 537 správních deliktů právnických osob – ubytovatelů** (tj. -428 deliktů, tj. -21,8%). V oblasti ubytovávání cizinců pokračuje stav, že v oficiálních ubytovacích zařízeních (ubytovny, penziony, hotely) se vyskytují osoby bez povoleného pobytu na území jen minimálně. Lze předpokládat, že se takoví cizinci přesouvají do ubytování v soukromí, kde je kontrola ze strany cizinecké policie velmi ztížena. Tento přesun je reakcí cizinců na aktivní kontrolní činnost v ubytovacích zařízeních a je jednoznačně dlouhodobým trendem.

Při kontrolách je také prověřována **oprávněnost zaměstnávání cizinců**, tedy oblast místa výkonu zaměstnání (např. firmy celoročně zaměstnávající cizince, sezónní zaměstnavatelé, pohostinská zařízení, tržnice, lesní školky, práce v lese, kasina, herny).

Tyto kontroly probíhají převážně ve spolupráci s oblastními inspektoráty práce, celní službou, Českou obchodní inspekcí a Českou inspekcí životního prostředí, kdy účinnost těchto společných kontrol spočívá zejména v možnostech a kombinaci nasazení sil a prostředků jak policejních, tak i ostatních složek státní správy. Společný výkon kontrol je efektivnější i z pohledu využití různých zákonných zmocnění a oprávnění, kterými jednotlivé složky disponují. Ze strany celního úřadu bylo zaznamenáno poměrně často porušení ustanovení § 87 a § 89 zákona o zaměstnanosti, které následně řešil v rámci své kompetence. Nejčastějšími přestupky cizinců, které řešili policisté OCP při těchto kontrolách, bylo neprokázání totožnosti a chybějící doklad o zdravotním pojištění. V rámci pobytových kontrol policisté v několika případech zjistili výkon zaměstnání, který byl prováděn v rozporu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Jednalo se o cizince, kteří měli udělena polská turistická víza nebo polská povolení k pobytu za účelem zaměstnání a na území České republiky pracovali bez povolení k zaměstnání. Kromě zneužívání schengenských víz do 90 dnů a dlouhodobých víz pro pobyt na území České republiky (především za účelem zaměstnání) bylo při pobytových kontrolách zjištěno zneužívání dokladů pro malý pohraniční styk. Jedná se o případy zneužívání karty „local border traffic permit“ vydané orgány Maďarska, která opravňuje osobu pouze pro vstup a pobyt v Maďarsku v pásmu 30 km od ukrajinsko-maďarské hranice.

Pobytové kontroly jsou také cíleny na **tržnice v příhraničí**, a to především u česko-německých hranic. Dlouhodobě je v Ústeckém kraji zaznamenáván **nárůst výroby, obchodování a distribuce omamných a psychotropních látek** ve vietnamské komunitě. Zvýšil se počet odhalených pěstíren produkujících omamnou a psychotropní látku cannabis.

Při realizaci pobytových kontrol má svou roli i **součinnost s OAMP MV**. Jedná se o prověrky nepřetržitého pobytu cizinců na území České republiky při podávání žádostí o povolení k trvalému pobytu či žádostí o prodloužení pobytu na území České republiky, kontrolu ubytování, fyzické zdržování se ve společné domácnosti, dále je prováděno šetření k právnickým a fyzickým osobám žádajícím o povolení ke zprostředkování zaměstnání a byly předávány informace pro potřeby plnění úkolu podle § 60a zákona o zaměstnanosti atd. V průběhu roku 2015 probíhala spolupráce OCP s OAMP MV v oblasti odhalování neregulérních dokladů⁷⁹.

Pobytové kontroly jsou realizovány také v souvislosti s konáním **jazykových zkoušek**. Dohled provádí policisté oddělení dokladů a specializovaných činností OCP KŘP. Tito policisté kontrolují doklady předkládané cizinci při registraci ke zkoušce, pobytové oprávnění cizince i jeho

⁷⁹Např. policista oddělení dokladů a speciálních činností OCP KŘP Královéhradeckého kraje je přítomen při úředním dnu přijímání žádostí cizinců a provádí kontrolu cestovních dokladů cizinců a dokladů předkládaných k jednotlivým žádostem z hlediska jejich pravosti.

totožnost. Od 1. 1. 2016 dochází ke změně v oblasti vykonávání jazykových zkoušek cizinců žádajících o trvalý pobyt, neboť zkoušky se budou vykonávat pouze na státních školách.

Také v roce 2015 probíhala u všech KŘP kontrola pobytu cizinců, zejména u cizinců ze třetích zemí, za účelem **studia** s cílem zjistit případné zneužívání pobytu k obcházení zákona č. 326/1999 Sb.⁸⁰ V případech zjištění neplnění účelu pobytu ze strany cizinců byly informace předány na odbor azylové a migrační politiky MV k přijetí odpovídajících opatření. Na základě pobytových kontrol je zřejmé, že některé subjekty jsou zřizovány účelově k získávání dalších studentů, kteří zde fakticky podnikají. Z několika případů vyplývá, že někteří studenti přecházejí z jedné školy na druhou, jen aby legalizovali svůj pobyt na území. Zároveň mnozí studenti přecházejí z vysokých škol na soukromé střední instituty, neboť zde je pouze vyžadováno absolvování zkoušek, ale nedostatečná docházka je tolerována. Např. dle šetření OCP KŘP Praha⁸¹, kde je hlášeno nejvíce studentů v České republice, je vstup do České republiky na základě studentského víza jednou z nejjednodušších forem legální migrace, která je stále zneužívána (především cizinci z Ruska, Kazachstánu, Ukrajiny, Kyrgyzstánu, Sýrie). Na základě informací získaných z prováděných kontrol se potvrzuje, že některé soukromé školy nebo instituce jsou zřízeny čistě účelově za účelem zisku. Studenti získávají za stanovenou finanční částku od těchto firem doklady, které je nutno přiložit k žádosti o povolení k pobytu na území České republiky. Ve skutečnosti pak povolený pobyt za účelem studia využívají k tomu, aby se za minimum finančních prostředků dostali do EU. V nejkratší možné době si žádají o změnu účelu, např. na podnikání. Velká většina studentů ze třetích zemí hodlá po ukončení studia v České republice nebo dalších státech Evropské unie zůstat – pracovat zde nebo podnikat.

V roce 2015 byly k nelegální migraci přes území České republiky využívány ve velké míře **mezinárodní vlakové spoje**. Adekvátně k této situaci došlo k cílenému zaměření kontrol na vytipované rizikové vlakové spoje. Nejvíce byli nelegální migranti odhalováni ve vlakových spojích, které směřovaly buď z Budapešti přes Bratislavu a Břeclav nebo z Vídně přes Břeclav a pokračovaly směrem do Německa. Jednalo se konkrétně o spojení EN 476 „Metropol“⁸², R406 „Chopin“⁸³ a EC 174 „Jan Jesenius“⁸⁴.

Schengenské vnitrostátní pátrání bylo realizováno také v rámci kontrol **mezinárodních a dálkových autobusových linek**. Nezbytnost zmapování uvedených dopravních prostředků a zjištění informací o jejich průjezdu vyvstala v souvislosti s poznatky o tom, že přes teritoria krajů projíždějí autobusové nebo autokarové spoje, ve kterých se nacházejí cizinci, kteří nedisponují oprávněními pro vstup a pobyt na území České republiky. V roce 2015 byli nejčastěji nelegální migranti odhaleni v autobusových linkách Meinferbus, Flixbus, Blaguss, Orangeways, Student Agency aj.

VIII.2.1.2. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

V roce 2015 byl v rámci problematiky na úseku nelegální migrace, stejně jako v roce 2014,

⁸⁰ studie na téma „Využívání studijních a vzdělávacích aktivit cizinců pro migraci do České republiky“, která byla vypracována ANACENem a na základě které jsou každoročně dvakrát do roka prováděny cílené kontroly na oblast pobytu za účelem studia

⁸¹ V 1. pololetí 2015 bylo zkontrolováno OCP KŘP Praha 6 845 cizinců pobývajících za účelem studia. Z tohoto počtu byly zjištěny případy, kdy cizinci měli problém při plnění účelu pobytu za účelem studia - zejména státní příslušníci RUS, KAZ a UKR. Na OAMP bylo podáno za 1. pololetí 2015 celkem 51 podnětů na konkrétní studenty, u kterých vzniklo podezření, že neplní účel pobytu studium. Nejčastější příčiny podnětů na OAMP byly z důvodu: cizinec nenastoupil do školy, cizinec nedoplatil škole zůstatek dohodnuté zálohy a přestal navštěvovat školu a cizinec nedoložil škole potřebné doklady ke studiu (např. diplom) a přestal navštěvovat školu.

⁸² trasa: Budapešť – Štúrovo – Bratislava – Kúty – Břeclav – Brno – Praha – Děčín – Drážďany - Berlín; HUN-SVK-CZE-DEU

⁸³ trasa: Vídeň – Břeclav – Přerov – Bohumín – Katowice - Varšava, několik vozů se připojuje v ČD Břeclav na EN 476 „Metropol“ a pokračuje přes Brno, Prahu do Berlína; AUT-CZE-POL, část AUT-CZE-DEU

⁸⁴ trasa: Budapešť – Bratislava – Břeclav – Brno – Pardubice – Praha -Ústí nad Labem – Drážďany – Berlín - Hamburg; HUN-SVK-CZE-DEU

kladen hlavní důraz na operativně pátrací činnost s cílem zmapování zájmových prostředí, kde dochází k páchání organizované trestné činnosti na úseku nelegální migrace. Jedná se především o zločinecké organizované skupiny z řad asijských komunit a příslušníků ruskojazyčných a arabských komunit. V rámci uvedeného byla rozvíjena spolupráce se zahraničními policejními složkami, především s policejními orgány okolních států, společně se vyhodnocují bezpečnostní rizika spojená s pácháním trestné činnosti na úseku nelegální migrace a dochází k časté výměně zejména operativních informací i spolupráci v rámci vyšetřování jednotlivých případů (nadstandardní spolupráce se Spolkovou republikou Německo, Rakouskem a Slovenskem). Při trestné činnosti na úseku padělaných dokladů v souvislosti s nelegální migrací byla navázána spolupráce s řeckými policejními orgány. Na velmi dobré úrovni je spolupráce, která probíhá přes Společná centra mezinárodní policejní spolupráce, EUROPOL a EUROJUST (společné vyšetřovací týmy).

Na základě rozhodnutí národního koordinátora projektu EMPACT se Česká republika připojila v září 2015 do **projektu EMPACT pro prioritu nelegální migrace** a již v říjnu 2015 se účastnila na tvorbě Operačního akčního plánu pro rok 2016 (OAP 2016), kdy se do některých naplánovaných aktivit spojených s převaděčstvím a padělanými doklady přímo zapojila. Proběhla jednání na úrovni členských států V4 k problematice nelegální migrace, jakož i jednání v rámci členských států Salcburského fóra. Na těchto jednáních proběhla zejména výměna aktuálních informací v oblasti boje proti nelegální migraci, aktuální trendy a způsoby páchání organizované trestné činnosti v rámci uvedené problematiky, jakož i nastavena další spolupráce zejména při sdílení operativních informací.

V roce 2015 probíhala intenzivní spolupráce s orgány státní správy a samosprávy zabývající se migrační politikou státu. Na základě uvedeného opatření byla v rámci Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci (ANACEN) – fóra Operativa a Bezpečnost a fóra Strategie vedena intenzivní pravidelná jednání, kde byly diskutovány a sdíleny domácí i zahraniční aktuální informace týkající se nelegální migrace a byla přijímána konkrétní opatření. Dnem 1. 1. 2016 vzniklo pod gescí ŘSCP **Národní centrum pro kontrolu dokladů** (NCKD), jehož vznik byl dlouhodobě podporován zejména ve vztahu k trestné činnosti jak na úseku padělaní dokladů, tak zejména ve vztahu k nelegální migraci s cílem výměny informací o totožnosti migrujících osob, které využívají pro účely pobytu na teritoriu Evropské unie padělané doklady.

Nadále probíhá intenzivní spolupráce a sdílení operativních informací zejména s ŘSCP v souvislosti s jednotlivými záchyty neregulérních migrantů, a ve sdílení analytických informací cestou Skupiny analýzy rizik. Stejně jako v roce 2014 nadále probíhá intenzivní spolupráce s Národní protidrogovou centrálou, zejména v souvislosti s trestnou činností státních příslušníků Vietnamu, kteří se v rámci páchání trestné činnosti na úseku nelegální migrace souběžně zabývají také výrobou a distribucí drog v mezinárodním měřítku.

V souvislosti se zapojením do projektu **EMPACT THB proběhl v listopadu 2015 další „Action day“ pod krycím názvem „Blue Amber“ jako celoevropská kontrolní akce**. V rámci České republiky byla provedena na území hl. m. Prahy, v Jihočeském kraji, v Plzeňském kraji, Ústeckém kraji, Královéhradeckém kraji, Jihomoravském kraji a Moravskoslezském kraji. Do akce bylo zapojeno **194 policistů**. V jejím průběhu bylo **zkontrolováno v 46 nočních podnicích celkem 450 osob**, z tohoto počtu se jednalo o **148 cizinců**. Je nadále prováděna výměna informací k osobám, u nichž bylo zjištěno spojení s kriminálním prostředím. Akce proběhly pod záštitou EUROPOLU, v němž bylo ustanoveno operační centrum tvořené styčnými důstojníky členských států, do něž se zasílala zjištěná data. Byla zajištěna technická podpora pro rychlou výměnu informací po zabezpečených komunikačních kanálech, pro přímý vstup do mezinárodních a národních databází, styční důstojníci zde mohli komunikovat s členskými státy. **Předmětem zájmu byly kriminálně relevantní informace, údaje k identifikačním dokladům, typy a čísla víz, telefonní čísla, fotografie, motorová vozidla.**

Vybrané případy trestné činnosti:

V listopadu 2015 došlo v rámci společného vyšetřovacího týmu (JIT - PČR ÚOOZ SKPV Odborem obchodu s lidmi a nelegální migrace, Imigračním úřadem Home Office ze Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, Federální soudní policií Belgického království, Federální policií Spolkové republiky Německo a příslušnými justičními orgány, a dále ve spolupráci s EUROPOlem a pod záštitou EUROJUSTu) ke společné realizaci operací s krycími názvy „TANTALUF“ a „GLAURE“ (v Belgickém království). Při akci došlo k zadržení 7 hlavních pachatelů mezinárodní organizované skupiny osob (5 českých občanů a 2 občané Albánie) na základě evropského zatýkacího rozkazu, která byla v České republice podezřelá ze zločinu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle ust. § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku. Tato skupina bude belgickými justičními orgány trestně stíhána z nelegálního převaděčství osob s přitěžujícími okolnostmi, činnosti kriminální organizace a legalizace výnosů z trestné činnosti tím, že v blíže nezjištěné době, nejméně od 26.09.2013 do současnosti a ve spolupráci s mezinárodní organizovanou skupinou osob, složenou zejména z osob české a albánské státní příslušnosti, která působila ve více státech, sdružovala více osob s rozdělenými dílčími úkoly a za úplatu ve výši od 500 do 5.000 liber organizovala prostřednictvím osobních či nákladních dodávkových automobilů s účelově upraveným nákladovým prostorem, zapůjčených v autopůjčovnách v Praze a prostřednictvím řidičů české nebo slovenské státní příslušnosti z řad sociálně slabších občanů, převozy nelegálních migrantů. Tito migranti pocházeli především z Albánie a dále též ze Sýrie, FYROM a Kosova a nesplňovali podmínky ke vstupu a pobytu na území České republiky. Převoz se uskutečňoval na trase z uvedených zemí původu přes Turecko, Řecko, Bulharsko nebo Srbsko, dále přes území České republiky a Německa do měst Lokeren nebo Gent v Belgii, kde došlo k jejich krátkodobému úkrytu. Následovalo vyzvednutí a posláze k převozu přes území Francie a vlakem Eurotunelem nebo trajektem přes kanál La Manche do Spojeného Velké Británie. Do současné doby bylo zadokumentováno celkem 19 převozů nelegálních migrantů, bylo identifikováno 18 řidičů české nebo slovenské státní příslušnosti, fakticky bylo převezeno více než 100 nelegálních migrantů a výnos z trestné činnosti za uskutečněné převozy je odhadován na cca 500.000,- EUR.

Expozitura ÚOOZ České Budějovice zahájila v srpnu 2015 trestní stíhání v trestním spise pod krycím názvem „JARO“, ve kterém došlo k trestnímu stíhání 6 osob pro kuplířství a obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Od přesně nezjištěné doby roku 2012 členové organizované skupiny ve vzájemné součinnosti a zastupitelnosti, jakožto společenství osob s vnitřní organizační strukturou s rozdělením funkcí a dělbou činností, s jednoznačným cílem získání stálého finančního příjmu z poskytování sexuálních služeb, lákali, najímali a zjednávali dívky především z Ukrajiny, Rumunska a České republiky k vykonání prostituce. Takto zjednané dívky dopravovali a zajišťovali jim ubytování v nočních klubech v teritoriu Jihočeského kraje v příhraniční oblasti Strážný a v teritoriu Plzeňského kraje, v blízkosti Železné Rudy, a z jejich prostituce kořistili. Zejména dívky z Ukrajiny lákali pod příslibem zajištění zaměstnání v České republice a ve chvíli dopravení do nočních klubů, byly dívky přinuceny provozovat prostituci pod pohrůzkami vrácení peněz spojených s vyřizováním povolením k pobytu na území Evropské unie, dopravy do České republiky a vyjádřením jejich způsobu obživy v České republice rodinným příslušníkům. Pachatelé využívali jejich tíživé situace, kdy dívky neměly žádné finanční prostředky a nacházely se v neznámém prostředí.

VIII.2.2 Kontrolní činnost MPSV

VIII.2.2.1 Kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce

V roce 2015 vykonával Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“), resp. jeho oblastní inspektoráty, **kontroly v oblasti dodržování ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti**, včetně těch, která upravují podmínky výkonu práce zahraničními občany na území České republiky, dodržování ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, a dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky a kontroly v oblasti dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

SÚIP v roce 2015 provedl celkem 9 743 kontrol v oblasti dodržování ustanovení zákona o zaměstnanosti zaměřených na nelegální zaměstnávání. Při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce bylo zjištěno nelegální zaměstnávání u 1 655 kontrol.

Z celkového počtu 3 093 zjištěných nelegálně zaměstnaných osob se v 1 759 případech jednalo o občany České republiky. V 1 037 případech se jednalo o cizince ze třetích zemí, z tohoto počtu 818 cizinců vykonávalo práci mimo pracovněprávní vztah, 284 bez či v rozporu s povolením k zaměstnání/zaměstnaneckou/modrou kartou, 26 bez povolení k pobytu (někteří i v kombinaci více těchto nedostatků). Ve 297 případech se jednalo o občany členských států EU/EHP. V porovnání s rokem 2014 byl zaznamenán nárůst počtu nelegálně zaměstnaných cizinců ze třetích zemí a občanů členských států EU/EHP a Švýcarska.

V roce 2015 uložil SÚIP celkem **84 pokut za umožnění výkonu nelegální práce** v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním **cizinců ze třetích zemí** v celkové výši **10 061 000 Kč**. Z tohoto počtu jsou pokuty ve výši 4 954 000 Kč pravomocné. Dalších 108 pokut za nelegální práci cizinců bylo na konci roku 2015 navrženo k uložení, nebo jsou v řízení. Za přestupek **výkon nelegální práce** bylo uloženo **cizincům ze třetích zemí 6 pokut** v celkové výši **93 000 Kč**, všechny nabyly právní moci.

Počet cizinců ze třetích zemí zjištěných při výkonu nelegální práce kontrolami v roce 2015 oproti roku 2014 vzrostl. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny** (184 osob), **Vietnamu** (65 osob), **Moldavska** (8 osob), **Koreje** (7 osob), **Ruska a Turecka** (po 4 osobách), **Číny** (3 osoby). Vyskytly se také případy zjištění nelegálně pracujících občanů **Běloruska, Ghany, Indonésie, Kosova, Uzbekistánu** (po 2 osobách) i dalších zemí.

Cizinci v roce 2015 nejčastěji nelegálně pracovali v **sekcích stavebnictví** (290 zjištěných osob), **zpracovatelského průmyslu** (102 osob), **velkoobchodu a maloobchodu** (84 osob), **zemědělství a lesnictví** (82 osob), **ubytování, stravování a pohostinství** (81 osob).

SÚIP v rámci svých agend spolupracuje s dalšími subjekty státní správy, v loňském roce pokračovalo úsilí zkvalitnit vnitroresortní i meziresortní spolupráci. Nastaven byl lépe například přístup SÚIP do databáze České správy sociálního zabezpečení, zahájeny byly úpravy systému předávání informací o pokutách udělených SÚIP jiným institucím v rámci resortu MPSV.

SÚIP se i v roce 2015 zaměřil v rámci svého plánu kontrolní činnosti na **kontroly agentur práce a uživatelů**. Inspekce práce důsledně prověřuje při svých kontrolách i to, zda nedochází k obcházení právních předpisů jak ze strany agentur práce, tak subjektů, které příslušné povolení nemají, ale chovají se v rámci obchodních vztahů jako zastřená agentura práce (dopouštějí se **skrytého agenturního zaměstnávání** či jiných forem zprostředkování zaměstnání).

Kontrol zaměřených na **agentury práce** provedl v roce 2015 SÚIP **457**. Za zjištěné nedostatky bylo uloženo **136 pokut** ve výši **2 542 000 Kč** (z toho bylo bez kontroly uloženo **92 pokut** v celkové výši **813 000 Kč** – přímo zahajována správní řízení za porušení povinností uvedených v § 59 odst. 2 a § 61 odst. 6 zákona o zaměstnanosti). Inspekce práce rovněž v roce 2015 provedla **71 kontrol** zaměřených na **subjekty působící bez patřičného povolení jako agentury práce** a navrhla **pokuty** ve výši **1 626 000 Kč**.

Mezi **nejčastější nedostatky** patřilo v roce 2015, stejně jako v roce 2014, porušování na úseku agenturního zaměstnávání, to znamená nezajištění rovných pracovních a mzdových podmínek agenturních a kmenových zaměstnanců, nesjednání těchto podmínek v dohodě agentury práce s uživatelem o dočasném přidělení zaměstnance, nesjednání dohody písemně nebo nesjednání všech předepsaných náležitostí v dohodě, zprostředkování zaměstnání bez povolení k zaměstnání atd. Následovalo neplnění informačních povinností vůči ÚP ČR, třetí největší oblastí s nedostatky byl vznik, změna a skončení pracovního poměru, což se týkalo také dohod mimo pracovní poměr. Jednalo se zejména o formální nedostatky v dokumentech, jejich neúplnost, protizákonnost, pozdní vystavení apod.

Počet provedených kontrol dodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2015

Kontrolní činnost v oblasti zákona o zaměstnanosti	1. pololetí 2015	2. pololetí 2016	Celkem
Počet kontrol dle zákona o zaměstnanosti	6 112	6 230	12 342
Počet kontrol - zjištěn nedostatek z oblasti zákona o zaměstnanosti	805	1 125	1 930
Počet nelegálně zaměstnaných občanů EU	108	189	297
Počet nelegálně zaměstnaných cizinců ze zemí mimo EU	461	576	1 037
Počet nelegálně zaměstnaných občanů ČR	865	894	1 759
Nesplnění informační povinnosti zaměstnavatele vůči krajské pobočce ÚP ČR § 87 zákona o zaměstnanosti	681	892	1 537
Nesplnění informační povinnosti zaměstnavatele vůči krajské pobočce ÚP ČR § 88 zákona o zaměstnanosti	6	0	6

Zdroj: MPSV

VIII.2.3 Kontrolní činnost MPO, resp. živnostenských úřadů

Ministerstvo průmyslu a obchodu se, s ohledem na své kompetence, zaměřuje na vstup do podnikání v činnostech, které jsou živnostmi a na podmínky provozování živnosti; v této oblasti koordinuje i provádění příslušné kontrolní činnosti podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku zajišťuje Ministerstvo průmyslu a obchodu průběžně provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady, a to jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie. Dále plní i signalizační povinnost v dané oblasti vůči krajským soudům a dalším úřadům.

V roce 2015 (za období leden - prosinec 2015) provedly obecní živnostenské úřady 1 420 kontrol zahraničních fyzických osob a dále 900 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob; **celkem bylo tedy provedeno 2 320 kontrol těchto zahraničních subjektů**. Nejvíce kontrol bylo provedeno v hlavním městě Praze - celkem 642 subjektů, dále pak v kraji Středočeském - 346 subjektů a v kraji Plzeňském - 289 subjektů.

Při 1 420 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo za rok 2015 zjištěno **900 porušení živnostenského zákona** a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly **uloženy pokuty ve výši 915 900 Kč**, dále bylo **v 674 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění** a v 11 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v Plzeňském kraji - 254 zahraničních fyzických osob, dále pak v Středočeském kraji - 190 zahraničních fyzických osob a v kraji Karlovarském - 179 zahraničních fyzických osob.

Pokud jde o kontrolu 900 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2015, při těchto kontrolách bylo zjištěno **602 porušení živnostenského zákona**, za což byly uloženy pokuty ve výši **1 403 650 Kč**, dále bylo **v 540 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění** a v 47 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo provedeno v hl. m. Praze, celkem 484 právnických osob, dále pak v Středočeském kraji - 156 právnických osob a v kraji Karlovarském - 65 právnických osob.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

VIII.2.4 Kontrolní činnost Celní správy České republiky

VIII.2.4.1 Kontroly zaměstnávání cizinců

V roce 2015 provedly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy **celkem 931 kontrol** dodržování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), v jejichž rámci bylo zkontrolováno **1 810 cizinců ze třetích zemí** a **2 574 občanů ze států Evropské unie**. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 232 osob ze třetích zemí důvodné podezření z výkonu nelegální práce podle § 5 zákona o zaměstnanosti a u 1 408 cizinců (z Evropské unie i třetích zemí) nesplnili zaměstnavatelé oznamovací povinnosti dle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Nejpočetnějšími skupinami cizinců podezřelých z výkonu nelegální práce byli v roce 2015 státní příslušníci **Ukrajiny** (144 osob, což je oproti roku 2014 pokles o 37 %), **Vietnamu** (55, tj. pokles o 16 %) a **Moldavska** (17). Z výše uvedeného celkového počtu kontrol provedených celními úřady (931) bylo v 549 případech (59 %) konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti.

V případě 47 kontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2015 se v 202 případech (22 %) na kontrolní činnosti celních úřadů podílely také jiné složky státní správy České republiky. Jednalo se zejména o kontroly uskutečněné ve spolupráci se Službou cizinecké policie (177 kontrol) a oblastními inspektoráty Státního úřadu inspekce práce (77 kontrol).

Nejvíce kontrol zaměřených na zaměstnávání cizinců bylo celními úřady provedeno v oblastech (skupinách vykonávaných činností): stavebnictví (292 kontrol), služby stravovací a ubytovací (108) a obchod, včetně tržnic (104). Dále byly uskutečněny kontroly například v oblastech: ostatní služby (66), zpracovatelský průmysl ostatní (49) a zemědělství (48).

Největší počet cizinců byl zkontrolován v oblastech stavebnictví (383), služeb stravovacích a ubytovacích (285), zemědělství (172), zpracovatelského průmyslu ostatní (151), obchod, včetně tržnic (145) a ostatních služeb (128).

Vedle běžných kontrol dodržování povinností podle zákona o zaměstnanosti byly celními úřady za koordinace Generálního ředitelství cel v roce 2015 provedeny **dvě celostátní kontrolní akce**. **První**, uskutečněná koncem dubna s názvem JABLA, byla zaměřena na oblasti lesnictví, zemědělství a úklidových služeb v rozsáhlých komplexech. Pracovníci celních úřadů během čtyřdenní akce provedli celkem 128 kontrol, z nichž v 77 případech (60 %) vzniklo důvodné podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. V rámci této akce zkontrolovali celníci 233 cizinců ze třetích zemí a 459 občanů EU pracujících v prostorách kontrolovaných osob. U 35 cizinců (15 %) bylo konstatováno podezření z výkonu nelegální práce.

Druhá celostátní akce s názvem KAXO, konaná koncem listopadu, směřovala do oblastí obchodních domů nabízejících prodej nábytku, vybavení domácností a stavebního materiálu či jiných obchodních center. Během třídní akce bylo provedeno celkem 88 kontrol, z nichž v 51 případech (58 %) vzniklo důvodné podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. Prověřeno

bylo 109 cizinců ze třetích zemí a 131 občanů EU vykonávajících práci u kontrolovaných subjektů. V případě 35 cizinců (32 %) bylo konstatováno podezření z výkonu nelegální práce.

VIII.2.4.2. Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin

Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla v souladu s prioritami činnosti oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů pro rok 2015 zaměřena u cizinců v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin. Od 1. 3. 2015 byla věnována zvláštní pozornost kontrole cigaret, a to v souvislosti se změnou sazby spotřební daně na základě zákona č. 201/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, kdy bylo zakázáno prodávat a jinak nakládat s cigaretami značenými tabákovou nálepkou s písmenem „O“.

U **tabákových výrobků** bylo při kontrolách provedených pracovníky oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů zjištěno celkem **1 260 případů** podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů **podíleli cizinci v 590 případech** (47,8 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (512 případů), **Ukrajiny** (28 případů) a **Slovenska** (16 případů). Bližší informace, včetně způsobeného daňového úniku, jsou uvedeny v následující tabulce.

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti tabákových výrobků za rok 2015

Státní příslušnost	Počet zjištění	Tabákové listy v kg	Tabák v kg	Cigarety v ks	Únik v Kč
Ázerbájdžán	1		40		75 480
Francie	4		68	60 400	285 134
Německo	2			14 376	34 295
FYROM	1			1 200	2 925
Moldavsko	1			2 000	4 500
Mongolsko	3			1400	3 150
Polsko	13	1 200	118	344 534	3 312 296
Rumunsko	5		308	30 320	648 898
Rusko	1			400	900
Slovensko	16		1	232 220	542 838
Srbsko	2		2	2 940	10 779
Turecko	1			480	1 137
Ukrajina	28			292 000	689 763
Vietnam	512		1 017	1 037 369	3 189 427
Celkem cizinci	590	1 200	1 246	1 383 105	8 258 684
Celkem (včetně občanů ČR)	1 260		2 970	15 508 771	1 254 750 700

Zdroj: GŘC

V **oblasti lihu a lihovin** bylo při kontrolách provedených pracovníky oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů zjištěno celkem **822 případů** podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů **podíleli cizinci v 599 případech** (72 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (550 případů). Bližší informace, včetně způsobeného daňového úniku, jsou uvedeny v následující tabulce.

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti lihu a lihovin za rok 2015

Státní příslušnost	Počet zjištění	Lih v I	Lihoviny v I	Únik SPD v Kč
Slovensko	3		82	9 120
Polsko	9	332	199	89 865
Moldavsko	2		28	3 135
Ukrajina	8		80	7 294
Rumunsko	2		188	21 432
Vietnam	550		69 697	7 409 293
Celkem cizinci	599	332	70 274	7 540 139
Celkem (včetně občanů ČR)	822		78 442	16 484 624

Zdroj: GRČ

VIII. 2.4.3 Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele

Na vnitřním trhu zajistily celní orgány v roce 2015 v rámci kontrol zaměřených na vymáhání práv duševního vlastnictví na vnitřním trhu celkem **506 285 ks zboží** podezřelého z porušování práv k duševnímu vlastnictví, jehož prodejem by vznikla škoda držitelům práv duševního vlastnictví ve výši 565 617 892 Kč. V porovnání s rokem 2014 tak došlo k poklesu množství zadrženého zboží o 190 000 ks zboží.

Z pohledu komoditního rozsahu bylo v roce 2015 nejčastěji zajišťovaným zbožím v rámci ochrany spotřebitele tradičně textil, obuv a CD, DVD. Vedle toho pokračoval stoupající trend v počtu zajištěného drogistického zboží (šampony, prací prostředky, aviváže), nově byl zaznamenán výrazný počet zajištěných europalet.

V roce 2015 zajišťovaly celní orgány **dvě vnitrostátní (MIX II a BUM) a jednu celoplošnou kontrolní akci v rámci EU (OPSON V)** zaměřené na vymáhání práv duševního vlastnictví. V rámci dozoru na vnitřním trhu zaměřeném na vymáhání práv duševního vlastnictví vzniklo u 1 180 cizinců podezření z porušení příslušných právních předpisů (mj. zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví), přičemž 846 ze zmíněných cizinců mělo vietnamskou státní příslušnost. Podrobnější přehled obsahuje níže uvedená tabulka.

Přehled cizinců, u nichž bylo v rámci dozoru na vnitřním trhu v roce 2015 zajištěno zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví

Státní příslušnost	Počet případů
Vietnam	846
Ukrajina	4
Polsko	4
Slovensko	13
neznámá	313
Celkový součet	1 180

Zdroj: GRČ

Orgány Celní správy České republiky se v roce 2015 zapojily do mimořádných opatření souvisejících s tzv. migrační krizí, která spočívala v kontrole vozidel a osob v příhraničních oblastech ve spolupráci s PČR. Celkově v roce 2015 na celém území České republiky odhalili celníci při výkonu svých kompetencí **241 nelegálních migrantů**.

Dle ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, mají pověřené celní orgány ve vymezených případech postavení policejních orgánů. V souladu s výše uvedeným ustanovením **prováděly celní orgány prověřování trestných činů** – viz kapitola XI. Trestná činnost cizinců -XI.1 Trestně stíhaní cizinci.

VIII.2.5 Správní delikty

Zákon o pobytu cizinců v hlavě XIV. v ustanovení § 156 definuje přestupky. Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob jsou uvedeny v ustanovení § 157.

V roce 2015 bylo celkem zaevidováno do IS CIS a ETR **33 679 přestupků dle zákona o pobytu cizinců**. Ve srovnání s rokem 2014 je vykázán **pokles počtu o 1 911 přestupků**, což je - 5,4 %. Z hlediska útvarů bylo 83 % přestupků evidováno útvary PČR a 17 % útvary odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Celkem byly dle zákona o pobytu cizinců uloženy **pokuty ve výši cca 21,6 mil. Kč**, kdy bylo **uloženo cca 32 000 pokut**. Ve srovnání s rokem 2014 je **částka uložených pokut nižší o 0,2 mil. Kč**. Nejčastěji byla uložena pokuta ve výši 500 Kč (tj. 30 %), 200 Kč (tj. 25 %) a 1 000 Kč (tj. 18 %).

Z hlediska státních příslušností bylo nejvíce přestupků evidováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (6 720 přestupků, tj. 20 %), u kterých je vykázán nejvyšší meziroční pokles (-775 přestupků, tj. -10,3%). S odstupem se na dalších místech ve statistice umístili státní příslušníci **Slovenska** (12,9 %), **Rakouska** (8,5 %), **Polska** (7,0 %), **Ruska** (5,0 %) a **Srbska** (5,0 %). Občané sousedních zemí se podílí na celkovém počtu přestupků cca 33 %.

Největší meziroční zvýšení je evidováno u státních příslušníků Sýrie (889 přestupků, +726 přestupků, tj. +445,4 %), kteří obsadili ve statistice 9. místo (v roce 2014 se jednalo o 25. místo). Důvodem tohoto zvýšení je vlna nelegální tranzitní migrace, proto byly přestupky těchto občanů evidovány zejména v teritoriích krajů, které touto migrací byly nejvíce zatíženy (KŘP Jihomoravského kraje, Pardubického kraje, Praha aj.). K dalšímu výraznému zvýšení došlo u občanů Srbska (1 669, +344, tj. +26,0 %), kdy nejvyšší počty byly hlášeny z teritoria KŘP Jihomoravského kraje a KŘP Vysočina (cizinci nebyli schopni předložit při pobytové kontrole především doklad o cestovním zdravotním pojištění).

Zaevidované přestupky dle zákona o pobytu cizinců do IS CIS a ETR - TOP 10 - porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.- 31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem přestupků dle zákona o pobytu cizinců	35 590	100,0	33 679	100,0	-5,4	-1 911
z toho TOP 10: řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2015						
Ukrajina	7 495	21,1	6 720	20,0	-10,3	-775
Slovensko	4 761	13,4	4 357	12,9	-8,5	-404
Rakousko	3 267	9,2	2 849	8,5	-12,8	-418
Polsko	2 852	8,0	2 363	7,0	-17,1	-489
Rusko	2 258	6,3	1 678	5,0	-25,7	-580
Srbsko	1 325	3,7	1 669	5,0	26,0	344
Vietnam	2036	5,7	1523	4,5	-25,2	-513
Německo	1484	4,2	1453	4,3	-2,1	-31
Sýrie	163	0,5	889	2,6	445,4	726
Rumunsko	966	2,7	888	2,6	-8,1	-78

Zdroj: ŘSCP

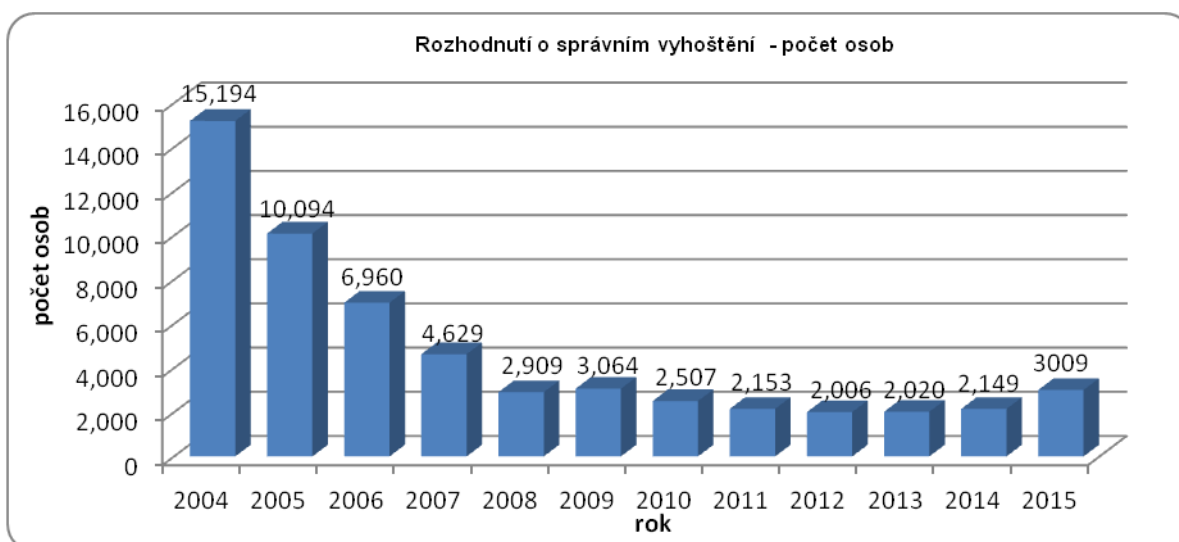
V roce 2015 bylo celkem vykázáno v měsíčních výkazech vybraných činností jednotlivými krajskými ředitelstvími PČR **1 537 správních deliktů právnických osob - ubytovatelů dle zákona č. 326/1999 Sb.**⁸⁵, což je v meziročním porovnání pokles o 428 deliktů (tj. -21,8 %). Nejvíce těchto deliktů bylo evidováno u KŘP Praha (319 deliktů, tj. 20,7 %), Libereckého kraje (297, tj. 19,3 %) a Královéhradeckého kraje (217, tj. 14,1 %).

⁸⁵§ 157 zákona č. 326/1999 Sb. Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob

VIII.2.6 Rozhodnutí o správním vyhoštění

Správní vyhoštění cizinců upravuje hlava X. zákona o pobytu cizinců. Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států EU. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států EU, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. Správním vyhoštěním občana EU nebo jeho rodinného příslušníka se rozumí ukončení pobytu občana EU nebo jeho rodinného příslušníka na území České republiky, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území České republiky a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území České republiky. Zákon o pobytu cizinců přesně definuje případy, kdy je rozhodnutí o správním vyhoštění nevykonatelné.

Vývoj situace v oblasti nelegální migrace byl v minulosti provázán s vývojem počtu cizinců, kterým bylo orgány cizinecké policie vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, jelikož pokud byli cizinci zjištěni při nelegální migraci, byli zpravidla sankcionováni rozhodnutím o správním vyhoštění. V prosinci 2010 vstoupila v platnost legislativní úprava, tzv. návratová směrnice⁸⁶, která upravuje postup členských států EU v oblasti návratové politiky a která upřednostňuje navrácení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu. Z tohoto důvodu došlo ve dvou následujících letech k poklesům osob s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění a následně i realizací správních vyhoštění. Od roku 2013 počet rozhodnutí opět mírně narůstá.

Zdroj: PČR

V roce 2015 bylo evidováno celkem **3 009 cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje nárůst o 860 osob, tj. +40,0 %). Toto zvýšení počtu je hlavně z důvodu vyššího počtu vydaných rozhodnutí u občanů Ukrajiny a u státních příslušníků, které byly zjištěny při tranzitní nelegální migraci.

Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, kteří byli v rámci sledovaného období zaevidováni do IS CIS, tvořili stejně jako v minulém roce státní příslušníci **Ukrajiny** (1 243 osob; tj. 41,3 %). U občanů Ukrajiny došlo k nejvyššímu meziročnímu zvýšení počtu, a to o 428 osob (tj. +52,5 %). S velkým odstupem se na druhém místě umístili státní příslušníci **Sýrie** (237 osob, tj. 7,9 %), u kterých byl evidován druhý nejvyšší nárůst počtu (+212 osob; tj. +848,0 %). Na dalších místech v této kategorii byli státní

⁸⁶Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí

příslušníci **Vietnamu** (135 osob; tj. 4,5 %, -17 osob, tj. -11,2 %), **Kuvajtu** (115 osob; tj. 3,8 %, -28 osob, tj. -19,6 %) a **Ruska** (114 osob; tj. 3,8 %, -8 osob, tj. -6,6 %). Celkově těchto TOP 5 státních příslušností tvořilo zhruba 60 % z celkového počtu osob s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění v roce 2015.

Kromě vysokých meziročních nárůstů u občanů Ukrajiny a Sýrie byla významná zvýšení počtu evidována také u občanů **Iráku** (84 osob, +81 osob, tj. +2 700,0 %), **Afghánistánu** (83 osob, +76 osob, tj. +1 085,7 %), **Kosova** (87 osob, +57 osob, tj. +190,0 %) a **Moldavska** (85 osob, +52 osob, tj. +157,6 %). Občané Sýrie, Iráku, Afghánistánu a Kosova patřili mezi státní příslušnosti, které byly zadrženy z důvodu tranzitní nelegální migrace. Nejvyšší pokles v porovnání s rokem 2014 je u občanů Libye (98 osob, -130 osob, tj. -57,0 %). U občanů Libye a Kuvajtu se jedná hlavně o případy lázeňských hostů, kteří překročili dobu pobytu stanovenou vízem.

V roce 2015 bylo zaznamenáno **3 063 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění** (jedné osobě může být v daném časovém období vydáno více rozhodnutí). Převážná většina z nich byla vydána na KŘP hl. m. Prahy (1 116 rozhodnutí, tj. 36,4 % z celkového počtu vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění). Na dalších místech se poté umístil Ústecký kraj (456 rozhodnutí, tj. 14,9 %) KŘP Středočeského kraje (340, tj. 11,1 %) a útvary Ředitelství služby cizinecké policie⁸⁷ (326, tj. 10,6 %). Na základě pravomocného a vykonatelného **rozhodnutí o správním vyhoštění** byla jeho **realizace** v roce 2015 provedena u **172 cizinců**, což ve srovnání se shodným obdobím předchozího roku představuje drobný pokles (-3 osob %). Nejvíce bylo správní vyhoštění realizováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (34 osob, -19 osob, tj. -35,8 %), kteří představovali 20 % z celkového počtu cizinců, u kterých bylo správní vyhoštění realizováno. Ve statistice realizovaných správních vyhoštění dále dominovali státní příslušníci **Iráku** (24 osob), **Vietnamu** (22) a **Mongolska** (10).

Stejně jako v předešlém roce i v roce 2015 představovaly **převažující důvody pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění**⁸⁸ zejména porušování pobytového režimu (2 961 důvodů, tj. 70,9 % z celkového počtu důvodů), kdy došlo meziročně ke zvýšení o 925 důvodů (tj. +45,4 %). S velkým odstupem následovaly důvody porušení zákona o zaměstnanosti (684 důvodů, tj. 16,4 %), u kterých je vykázáno v porovnání s rokem 2014 zvýšení počtu důvodů o 297 (tj. +76,7 %). Dále následovaly důvody neuposlechnutí rozhodnutí o správním vyhoštění (227 důvodů, tj. 5,4 %) a důvody související s nedovoleným překročením státních hranic (115 důvodů, tj. 2,8 %).

V případě nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění může být toto jednání cizince kvalifikováno jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí⁸⁹.

V průběhu roku 2015 bylo ŘSCP v souvislosti s řízením ve věci správního vyhoštění řešeno **696 odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění**, což je o 19 odvolání méně než v roce 2014 (tj. o 2,7 %). Z celkového počtu odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění bylo v 454 případech odvolání zamítnuto (tj. 78,3 %). V 128 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání (tj. 18,4 %), v 58 případech bylo rozhodnutí zrušeno, ve 43 případech byl pozměněn výrok rozhodnutí a ve 2 případech bylo řízení přerušeno.

VIII.2.6.1 Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění

V roce 2015 dosáhla v celé EU, včetně České republiky, migrační vlna nebývalých rozměrů. V souvislosti s ní pak cizinecká policie řešila nelegálně pobývajících cizince ze států, které nebyly v předchozích letech dominantní skupinou cizinců, u kterých by ze strany ŘSCP byla ověřována totožnost. Jednalo se o zcela nové skupiny státních příslušností, kdy v této souvislosti probíhala

⁸⁷ICP na mezinárodních letištích a PŘS Zastávka u Brna

⁸⁸Jedno rozhodnutí o správním vyhoštění může obsahovat více zákonných odůvodnění.

⁸⁹Podrobněji je uvedeno v kapitole XI.1. TRESTNÉ STÍHANÍ CIZINCŮ.

jednání se zastupitelskými úřady za účelem navázání nebo zlepšení, spolupráce, při ověřování totožnosti a vystavování náhradních cestovních dokladů jejich občanům.

V průběhu roku 2015 proběhlo na MV ČR za účasti zástupců ŘSCP jednání se zástupci Zastupitelských úřadů Irácké republiky, Afghánské islámské republiky a Pákistánské islámské republiky. Účelem jednání bylo nastavení spolupráce v oblasti ověřování totožnosti a vystavování náhradních cestovních dokladů jejich státním příslušníkům. V případě Irácké republiky se v období od 1. 9. 2015 do 31. 12. 2015 podařilo ověřit celkem 24 státních příslušníků Irácké republiky (22 dobrovolných návratů s IOM a 2 realizace správního vyhoštění s eskortou).

Za účelem ověření totožnosti probíhají pohovory s těmito cizinci v rámci konzulárních návštěv. V některých případech se jedná o velice zdoluhavý proces, v rámci kterého velice často dochází k tomu, že cizinecká policie musí cizince propustit ze zařízení pro zajištění cizinců na svobodu, a to z důvodu rozhodnutí soudu v rámci řízení o žalobě proti rozhodnutí o zajištění cizince. V této souvislosti se vyskytly i případy, kdy nevládní organizace podaly za cizince všechny možné opravné prostředky. Dodatečně pak bylo cizineckou policií zjištěno, že cizinec ani nevěděl, že byl nějaký úkon proveden nebo že byl v uvedených řízeních někým zastupován.

V roce 2015 bylo zaevidováno v IS CIS **209 žádostí** o ověření totožnosti cizince. Ve srovnání s minulým rokem je vykázán nárůst žádostí o 89 žádostí (tj. +74,2 %), kdy důvodem byla migrační vlna nelegálně tranzitujících cizinců. Nejvíce žádostí o ověření totožnosti bylo vyžádáno u občanů Iráku (61 žádostí, tj. 29,2 %), Afghánistánu (46, tj. 22,0 %) a Ukrajiny (36, tj. 17,2 %).

VIII.2.7 Rozhodnutí o povinnosti opustit území

V návaznosti na tzv. návratovou směrnicí byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky (§50a zákona o pobytu cizinců). V roce 2015 bylo vydáno **2 630 rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území**⁹⁰. V meziročním srovnání došlo k markantnímu nárůstu o 2 301 rozhodnutí, což je +699,4 %. Toto zvýšení počtu je především v souvislosti s tranzitní nelegální migrací.

Jelikož největší záchyty nelegálně vstupujících cizinců byly v teritoriu KŘP Jihomoravského kraje, patří tomuto útvaru první místo ve statistice vydaných rozhodnutí o povinnosti opustit území (1 034 rozhodnutí, tj. 39,3 %) a zároveň je zde vykázáno nejvyšší meziroční zvýšení počtu (+825 rozhodnutí, tj. +394,7 %). Na dalších místech se umístilo KŘP Praha (450 rozhodnutí, tj. 17,1 %, +442, tj. +5 525,0 %), KŘP Středočeského kraje (253, tj. 9,6 %, +238, tj. +1 586,7 %) a KŘP Pardubického kraje (207, tj. 7,9 %, +203, tj. +5 075,0 %), tedy krajská ředitelství PČR, přes které cizinci dále tranzitovali (zejména za využití železniční přepravy) ve směru do Německa.

V roce 2015 bylo v 6 případech rozhodováno ve věci **odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území**, kdy ve 4 případech bylo odvolání zamítnuto a ve 2 případech bylo podanému odvolání vyhověno.

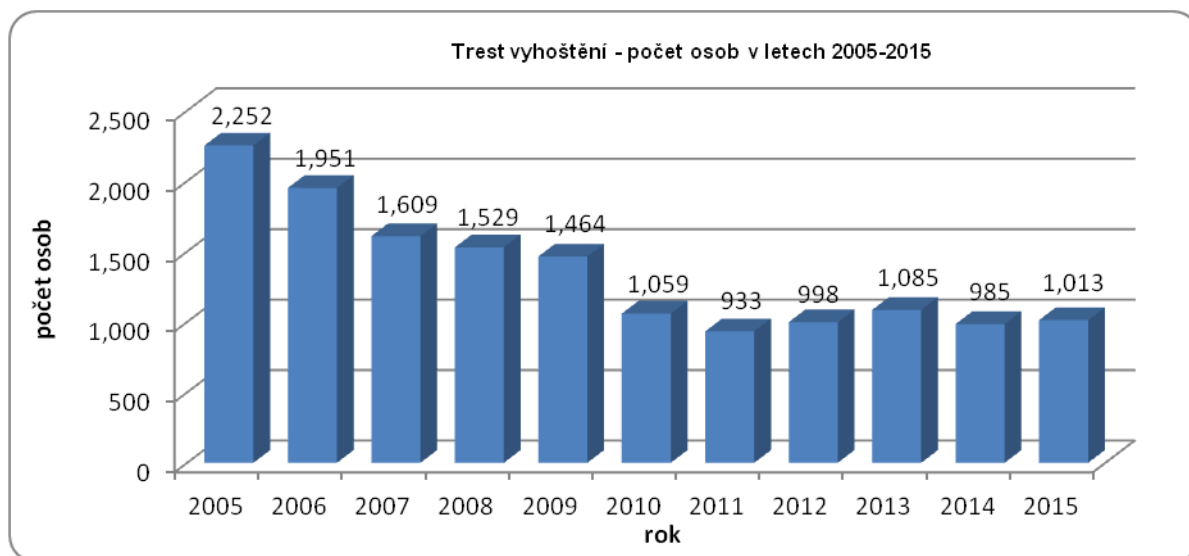
VIII.2.8 Trest vyhoštění uložený soudy

Trest vyhoštění z území České republiky⁹¹ je ukládán soudy pachatelům, kteří nejsou občany České republiky, a to jako trest samostatný, nebo vedle jiného trestu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem; jako samostatný trest může být trest vyhoštění uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není

⁹⁰dle měsíčních výkazů vybraných činností KŘP

⁹¹Údaje k trestu vyhoštění jsou v materiálu uváděny jako doplňující informace k údajům o cizincích vyhoštěných na základě správního rozhodnutí.

třeba. Soud může uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou.

Zdroj: MS

V roce 2015 bylo evidováno celkem **1 013 osob, kterým byl soudy v trestním řízení uložen trest vyhoštění**, což je obdobná situace jako v předcházejícím roce (+28 osob, tj. +2,8 %). V této kategorii dominovali 4 státní příslušnosti, a to občané **Ukrajiny** (177 osob, tj. 17,5 %), **Slovenska** (169 osob, tj. 16,7 %), **Rumunska** (120 osob, tj. 11,8 %) a **Vietnamu** (117 osob, tj. 11,5 %). Tyto 4 příslušnosti se na celkovém počtu osob s vydaným trestem vyhoštění podílely zhruba z 60 %. Největší meziroční nárůst počtu byl zaznamenán u občanů Rumunska (+36 osob, tj. +42,9 %) a pokles u občanů Bulharska (-35 osob, tj. -36,5 %).

Realizace soudního vyhoštění byla v hodnoceném období provedena u **255 cizinců**, což v porovnání s předcházejícím rokem značí mírný pokles o 7,6 % (tj. -21 osob). Z hlediska státních příslušností osob se jednalo opět o občany **Slovenska** (73 osob, tj. 28,6 %), **Vietnamu** (55 osob, tj. 21,6 %) a **Ukrajiny** (45 osob, tj. 17,6 %). U žádné státní příslušnosti nedošlo k výrazné meziroční změně.

VIII.2.9 Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky

Ke dni 31. 12. 2015 provozovala Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (SUZ) **tři zařízení pro zajištění cizinců**, ve kterých je cizinec povinen se zdržovat na základě rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění, a to v **Bělé pod Bezdězem** (Středočeský kraj), **Vyšních Lhotách** (Moravskoslezský kraj) a **Drahonicích** (Ústecký kraj).

Ubytovací kapacita uvedených zařízení pro zajištění cizinců se v průběhu roku v důsledku migrační vlny postupně navyšovala a k 31. prosinci 2015 činila 850 lůžek v základní kapacitě a 1 580 lůžek včetně mimořádné provizorní kapacity. Zařízení v Bělé pod Bezdězem bylo přizpůsobeno pobytu rodin s dětmi.

Spolu se zajištěním ubytovacích a stravovacích služeb zde fungují sociální pracovníci a poskytuje své služby psycholog (často jde o krizovou intervenci). Klientům slouží rozmanitá nabídka volnočasových aktivit – typicky sledování TV, návštěvy posilovny a venkovního hřiště nebo hraní společenských her a četba cizojazyčné literatury i periodik. Zařízení pravidelně navštěvovaly nestátní neziskové organizace, které nabídku dále rozšiřovaly, zejména o provoz humanitárního skladu šatstva a právní poradenství.

V roce 2015 bylo umístěno do zařízení celkem 3 121 cizinců, oproti minulému roku je evidováno zvýšení počtu, a to o 2 683 osob (tj. +612,6 %). Z hlediska státních příslušností prošlo ve sledovaném roce uvedeným zařízením pro zajištění cizinců nejvíce státních příslušníků **Sýrie** (1 237 osob, tj. 39,6 %), u kterých je vykázán meziroční nárůst (+1 205 osob, tj. +3 765,6 %). Se značným odstupem následovali občané **Afghánistánu** (444 osob, tj. 14,2 %; +410 osob, tj. +1 205,9 %), **Iráku** (327 osob, tj. 10,5 %; +324 osob, tj. +10 800 %), **Pákistánu** (234 osob, tj. 7,5 %; +227 osob, tj. +3 242,9 %) a **Kosova** (222 osob, tj. 7,1 %; +111 osob, tj. +100 %). Těchto pět státních příslušností se podílelo z 90,5 % na celkovém počtu umístěných cizinců.

Počet cizinců umístěných do zařízení pro zajištění cizinců, porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	438	100,00%	3 121	100,00%	612,6%	2 683
z toho TOP 10 : řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2015						
Sýrie	32	7,3%	1 237	39,6%	3765,6%	1 205
Afghánistán	34	7,8%	444	14,2%	1205,9%	410
Irák	3	0,7%	327	10,5%	10800,0%	324
Pákistán	7	1,6%	234	7,5%	3242,9%	227
Kosovo	111	25,3%	222	7,1%	100,0%	111
Bangladéš	0	0,0%	119	3,8%	-	119
Ukrajina	86	19,6%	92	2,9%	7,0%	6
Írán	3	0,7%	71	2,3%	2266,7%	68
Somálsko	2	0,5%	40	1,3%	1900,0%	38
Palestina	2	0,5%	38	1,2%	1800,0%	36

Zdroj: SUZ

V roce 2015 bylo ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěno 3 124 osob, kdy nejčastějším důvodem propuštění cizinců byla readmise (42,8 %), zánik důvodu pro zajištění (42,1 %) předání cizince dle Dublinského nařízení (4,5 %) a realizace vyhoštění (3,9 %).

IX. Readmisní smlouvy a dobrovolné návraty

IX.1 SMLUVNÍ VZTAHY

V souvislosti se zvyšujícími se migračními tlaky stojí sjednávání readmisních dohod v popředí zájmů v oblasti migrační politiky. Stanovení přesných pravidel a podmínek představuje jeden z nástrojů úspěšného boje s nelegální migrací a efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu.

MV se věnuje jak sjednávání bilaterálních readmisních smluv, tak se spolupodílí na práci EK při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy, a to zejména při formulaci jejich textů.

IX.1.1. Bilaterální readmisní dohody

Co se týká bilaterálních readmisních dohod, k 31. 12. 2015 měla Česká republika sjednány dohody s 15 státy - **Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko, Moldavsko, Vietnam, Kanada, Arménie, Švýcarsko, Kosovo**. V průběhu roku 2015 nedošlo k uzavření žádné nové readmisní dohody.

Aktuálně má Česká republika rozpracované readmisní dohody s **Mongolskem, Uzbekistánem a Kazachstánem**.

Po druhém kole jednání s mongolskou stranou v říjnu 2014 v Ulánbátaru, na kterém byl projednán text dohody, mongolská strana zaslala v průběhu roku 2015 připomínky k návrhu textu readmisní dohody, které Česká republika akceptovala.

Co se týká **Uzbekistánu**, v průběhu roku 2015 nedošlo k žádnému posunu ve vyjednávání (vláda České republiky vyslovila souhlas se sjednáním smlouvy 10. 2. 2014, k podpisu dokumentu zatím nedošlo).

S **Kazachstánem** byla smlouva podepsána již 23. 2. 2011 v Praze a na české straně byla smlouva již ratifikována. Na kazašské straně byla dohoda ratifikována parlamentem Kazachstánu dne 20. 1. 2016 a připravena k podpisu prezidenta Kazachstánu.

IX.1.2. Aktivita v souvislosti se sjednáváním prováděcích protokolů k readmisním dohodám v roce 2015

V roce 2015 (1. 1. 2015) vstoupil v platnost Prováděcí protokol mezi vládou České republiky a kabinetem ministrů Ukrajiny k Dohodě mezi Evropským společenstvím a Ukrajinou o zpětném přebírání osob, který byl podepsán již v roce 2013.

V roce 2015 nezačala Česká republika jednání o prováděcím protokolu s žádným státem, se kterým je sjednána unijní readmisní dohoda. Důvodem byla poměrně dobrá spolupráce při navracení osob do třetích zemí a dále svou roli sehrály i relativně nízké počty osob v nelegálním postavení. Prováděcí protokoly s většinou zájmových států má Česká republika již sjednány. Pro rok 2016 se plánuje zahájit jednání o prováděcích protokolech k unijním readmisním dohodám s FYROM, Tureckem a Pákistánem.

Unijní readmisní dohody

- V roce 2015 neuzavřela EU žádnou novou readmisní dohodu. K 31. 12. 2015 bylo stále platných 17 unijních readmisních dohod, a sice s **Ruskem, Ukrajinou, Albánií, Srbskem, Černou Horou, FYROM, Bosnou a Hercegovinou, Moldavskem, Šrí Lankou, Hongkongem, Macaem, Pákistánem, Gruzii, Arménií, Ázerbájdžánem, Tureckem a Kapverdami**.

- V roce 2015 byl projednáván text readmisní dohody s **Běloruskem a Tuniskem** (EK obdržela mandát pro jednání s Tuniskem v prosinci 2014). Česká republika se zapojila do diskusí o podobě textů na jednáních expertů pro readmise.
- S dalšími státy, pro jednání s nimiž má EK mandát (**Čína, Maroko, Alžírsko**), jednání ani v roce 2015 výrazně nepokročila.
- Co se týká nových mandátů pro jednání o readmisní dohodě se třetími státy, v roce 2015 byla zahájena příprava mandátu EK pro jednání o readmisní dohodě s **Jordánskem**.
- V rámci EU se Česká republika z titulu své účasti v expertní skupině pro readmise aktivně účastní přípravy jednání společných readmisních výborů se státy, s nimiž je již sjednána unijní readmisní dohoda; popř. se těchto jednání účastní (v roce 2015 se uskutečnily schůze společných readmisních výborů s **Ruskem, Tureckem, Šrí Lankou, Gruzii, Kapverdami, Srbskem, Albánií, Arménií, Ukrajinou, Ázerbájdžánem a Pákistánem**). Česká republika se v roce 2015 nezúčastnila žádného jednání společného readmisního výboru, neboť spolupráce probíhala na dobré úrovni a nevyskytla se tedy žádná témata k řešení.
- MV se dále vyjadřovalo k návrhům dohod, v nichž jsou zakotveny tzv. migrační, vízové či readmisní klauzule. Ve sledovaném období byla projednávána **Dohoda mezi EU a Afghánistánem o spolupráci, partnerství a rozvoji; Dohoda o strategickém partnerství mezi Evropskou unií a Japonskem; Stabilizační a asociační dohoda mezi EU a Kosovem; Rámcová dohoda o partnerství a spolupráci mezi EU a Malajsií**. Zvláštní kapitolu tvoří **dohody o pracovní dovolené** (ve sledovaném období byly projednávány takové dohody s **Hongkongem, Austrálií, Izraelem a Tchaj-wanem** – v případě Tchaj-wanu se jednalo o Memorandum o porozumění, které bylo podepsáno koncem prosince 2015) a dále **dohody o letecké dopravě**. V roce 2015 byly projednávány takové dohody s **Jemenem, Čínou, Kapverdami, Pákistánem, Sierra Leone a Tádžikistánem**. Letecká dohoda s **Íránem** vstoupila v platnost v červenci 2015.

IX.2 PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLUV

IX.2.1 Provádění readmisních smluv s nesousedními státy

Dle statistik z IS CIS byly v roce 2015 využity v rámci nesousedních států readmisní dohody s Vietnamem, Ruskem, Arménií, Kosovem a Bulharskem. Z území České republiky bylo letecky readmitováno do Vietnamu 27 občanů Vietnamu, kdy ve srovnání s rokem 2014 došlo k poklesu o 8 osob. Ve všech případech se jednalo o realizaci trestu vyhoštění uloženého soudem. Náklady na letenky činily zhruba 375 000 Kč. Do Ruska byl letecky readmitován jeden občan Ruska, do Arménie jeden občan Arménie, do Kosova jeden občan Kosova a do Bulharska dva občané Bulharska, kdy se u všech jednalo o realizaci správního vyhoštění.

IX.2.2 Provádění readmisních smluv se sousedními státy

V roce 2015 **převzala česká strana** podle readmisních dohod **260 osob**, v meziročním porovnání došlo k poklesu, a to o 224 osob (tj. -46,3 %). **Sousední státy převzaly** od českých orgánů **1 396 osob**, což značí meziroční výrazný nárůst o 1 252 osob (tj. +869,4 %).

V meziročním porovnání je evidován pokles v případech, kdy česká strana odmítla osobu převzít dle readmise. V roce 2015 **česká strana odmítla převzetí u 162 osob**, což představuje snížení počtu o 238 osob (tj. 59,8 %). V drtivé většině nebyly osoby převzaty od orgánů Německa (147 osob), z hlediska krajského ředitelství se jednalo především o KŘP Ústeckého kraje (138 osob). Jednalo se hlavně o občany Srbska, FYROM a Albánie.

Readmisní řízení se sousedními státy - porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předch. období v %	absolutní číslo
Převzato osob podle readmisních dohod	628	100,0	1 656	100,0	163,7	1 028
z toho sousedními státy	144	22,9	1 396	84,3	869,4	1 252
stranou ČR	484	77,1	260	15,7	-46,3	-224
Převzetí odmítnuto	420	100,0	186	100,0	-55,7	-234
z toho sousedními státy	20	4,8	24	12,9	20,0	4
stranou ČR	400	95,2	162	87,1	-59,5	-238

Zdroj: ŘSCP

Provádění readmisních dohod na hranicích České republiky se sousedními státy se týkalo v naprosté převaze cizinců ze států, které s Českou republikou nesousedí (tj. občanů tzv. třetích států).

IX.2.2.1. Převzaté osoby stranou České republiky

V roce 2015 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **převzato stranou České republiky celkem 260 osob**, kdy v meziročním srovnání došlo k poklesu o 224 osob (o 46,3 %). Ačkoli tento pokles je evidován zejména u orgánů Německa, stále patří tento úsek hranic k nejvíce zatíženým z hlediska přebíraných osob stranou České republiky (198 osob, tj. 76,2 %, pokles o 230 osob, tj. o 53,7 %). Převzaté osoby od orgánů Polska (52 osob, tj. 20,0 %) v meziročním srovnání mírně stouply (o 7 osob, tj. o 15,6 %). U orgánů Slovenska (8 osob) a Rakouska (2) se jedná o jednotkové počty převzatých osob.

Co se týká jednotlivých krajských ředitelství PČR, osoby byly nejčastěji přebírány u KŘP Ústeckého kraje (149 osob, tj. 57,3 %), KŘP Plzeňského kraje (39 osob, tj. 15,0 %) a KŘP Královéhradeckého kraje (32, tj. 12,3 %). V meziročním porovnání je u KŘP Ústeckého kraje zaznamenán největší pokles převzatých osob, a to o 217 osob (tj. o 59,3 %), což souvisí s poklesem předávaných osob orgány Německa.

Provádění readmisních smluv se sousedními státy – osoby převzaté orgány České republiky ze sousedních států – porovnání roku 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj.%	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předch.období v %	absolutní číslo
Převzato osob orgány ČR ze sousedních států	484	100,0	260	100,0	-46,3	-224
z toho						
z Rakouska	6	1,2	2	0,8	-66,7	-4
z Polska	45	9,3	52	20,0	15,6	7
z Německa	428	88,4	198	76,2	-53,7	-230
ze Slovenska	5	1,0	8	3,1	60,0	3

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu osob bylo od orgánů sousedních států v rámci readmisního řízení převzato nejvíce občanů **Ukrajiny**, a to 46 osob (tj. 17,7 %). Občané Ukrajiny byli přebíráni hlavně z Polska (35 osob), kdy byli zajištěni polskými orgány při vycestování do domovského státu. Na druhém místě se ve statistice umístili občané **České republiky** (44 osob, tj. 16,9 %). U občanů České republiky je hlavním důvodem převzetí vyhoštění po výkonu trestu nebo zákaz pobytu na území Německa. Třetí místo náleží občanům **Srbska** (38 osob, tj. 14,6 %). Všichni občané Srbska byli předáni německými orgány. Občané Srbska se umísťovali na prvním místě ve statistice převzatých osob stranou České republiky od roku 2011 do roku 2014, kdy jejich počty se postupně začaly zvyšovat od prosince 2009 v souvislosti se zavedením bezvízového styku pro držitele biometrických dokladů. V roce 2015 došlo poprvé k poklesu počtu o 182 osob

(tj. o 82,7 %). Celkem se tyto tři státní příslušnosti podílejí na celkovém počtu převzatých osob stranou České republiky zhruba z 50 %.

IX.2.2.2. Předané osoby stranou České republiky

V roce 2015 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **předáno stranou České republiky celkem 1 396 osob** do sousedních států, což oproti minulému roku představuje výrazný nárůst o 1 252 osob (tj. o 869,4 %). Důvodem tohoto nárůstu je zvýšený počet nelegálně tranzitujících migrantů, kteří vstoupili na naše území z Rakouska a Slovenska.

Provádění readmisních smluv se sousedními státy – osoby předané orgány ČR do sousedních států – porovnání 2014/2015

Období roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předch.období v %	absolutní číslo
Předáno osob orgány ČR do sousedních států	144	100,0	1 396	100,0	869,4	1 252
z toho						
do Rakouska	73	50,7	1 078	77,2	1 376,7	1 005
do Polska	3	2,1	8	0,6	166,7	5
do Německa	30	20,8	52	3,7	73,3	22
na Slovensko	38	26,4	258	18,5	578,9	220

Zdroj: ŘSCP

Nejvíce osob bylo předáno orgánům **Rakouska**, a to 1 078 osob (tj. 77,2 %). Od vstupu České republiky do Schengenu je to nejvyšší hodnota předaných osob dle readmise do Rakouska. V meziročním srovnání došlo k nárůstu počtu o 1 005 osob, což představuje zvýšení o 1 376,7 %. Orgánům **Slovenska** bylo předáno 258 osob (tj. 18,5 %), **Německa** 52 osob (tj. 3,7 %, nárůst o 22 osob, tj. o 73,3 %) a do **Polska** se jednalo pouze o 8 osob (tj. 0,6 %, nárůst o 5 osob, tj. o 166,7 %).

Tranzitní nelegální migrace ovlivnila také složení předávaných státních příslušností do sousedních států v rámci readmise. Na prvních devíti místech ve statistice se umístili příslušníci států, kteří byli zjištěni právě při tranzitní nelegální migraci. Na prvním místě jsou občané **Sýrie** (830 osob, tj. 59,5 %), u nichž je evidován nejvyšší meziroční nárůst, a to o 795 osob (tj. o 2 271,4 %). S odstupem následovali občané **Iráku** (185 osob, tj. 13,3 %), u kterých je vykázáno druhé nejvyšší meziroční zvýšení počtu (o 181 osob, tj. o 4 525,0 %). Na třetím místě se umístili občané **Afghánistánu** (119 osob, tj. 8,5 %, nárůst o 105, tj. o 750,0 %). Dále ve statistice následovali občané **Pákistánu** (46 osob, tj. 3,3 %) a **Kosova** (34, tj. 2,4 %). Těchto pět státních příslušností se na celkovém počtu předaných osob podílelo více jak z 85 %.

IX.2.3 Provádění průvozů dle readmisních dohod

Česká strana v roce 2015 předala v rámci policejních průvozů pozemní cestou dle readmise⁹² celkem 50 osob, v meziročním porovnání je evidován pokles o 18 osob (o 26,5 %). Ve všech případech se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny. Využita byla readmisní dohoda se Slovenskem, kdy cílovou zemí byla Ukrajina. Dle readmisních dohod na základě **žádostí ostatních států**⁹³ byl v roce 2015 realizován průvoz pouze u 14 osob, což představuje meziročně pokles o 46 osob (tj. o 76,7 %).

IX.3 DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Nedílnou součástí migrační politiky je také **návratová politika**, kdy Česká republika, stejně jako ostatní země EU, vždy preferuje možnost dobrovolného návratu před návratem nuceným, tedy

⁹²Zdroj IS CIS

⁹³Zdroj ŘSCP

vyhoštěním. V rámci členění ústředních orgánů státní správy je problematika migrace, a tedy i dobrovolných návratů svěřena do gesce MV.

Problematika dobrovolných návratů je v současné době na národní úrovni **upravena zákonem o pobytu cizinců**, který v ustanovení §123a a následujících upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) požádat o dobrovolný návrat. Ve smyslu tohoto ustanovení je to právě Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor azylové a migrační politiky, který je kompetentní o žádosti podané cizincem rozhodnout a jeho žádost případně schválit.

Dobrovolná repatriace je dále upravena **zákonem o azylu**, kdy na základě ustanovení § 54a Ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů a návratů obecně **je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa Evropské unie**. Konkrétně se pak jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. 12. 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

V oblasti dobrovolných návratů realizují své programy asistovaných dobrovolných návratů Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) a SUZ. IOM se ve svém programu soustředí především na cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. SUZ prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním do země původu bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu.

V rámci těchto programů dobrovolných návratů zajišťují IOM a SUZ nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované služby patří jak poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v přijímacích a pobytových střediscích pro žadatele o mezinárodní ochranu, dále v zařízeních pro zajištění cizinců, tak především návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území České republiky, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pro cizince, kteří se rozhodli využít možnosti dobrovolného návratu, je v případě potřeby ze strany IOM zajišťována tranzitní asistence a asistence po příletu do země původu.

Kromě možnosti využít některého z fungujících programů asistovaných dobrovolných návratů, mohou bývalí žadatelé o mezinárodní ochranu nebo cizinci se správním vyhoštěním vycestovat spontánně na vlastní náklady. V této kategorii jsou statisticky sledovány pouze případy těch cizinců, kteří požádali Policii České republiky o pomoc s vyřízením povolení tranzitovat v rámci svého návratu přes území jiných schengenských států – především pak Polska.

V průběhu roku 2015 bylo registrováno celkem **377 dobrovolných návratů** cizinců ze třetích zemí, kterým byla uložena povinnost opustit území České republiky. V rámci této kategorie cizinců se uskutečnilo celkem **147 asistovaných dobrovolných návratů cizinců se správním vyhoštěním**, **110 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu** a **120 cizinců** s uloženou povinností opustit území České republiky **požádalo o pomoc při svém spontánním vycestování**.

Nejčteněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni občané **Ukrajiny** (153), **Kosova** (73), **Vietnamu** (24) a **Iráku** (23).

Občané třetích zemí s vydaným výjezdním příkazem, kteří se dobrovolně navrátili do zemí původu v roce 2015 – TOP 10

	Celkový počet registrovaných občanů třetích zemí, kteří vycestovali spontánně, v souladu s vydaným výjezdním příkazem	Celkový počet občanů třetích zemí s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, navracených do zemí původu v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů	Celkový počet občanů třetích zemí – žadatelů o mezinárodní ochranu, navracených do zemí původu v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů
Ukrajina	110	24	19
Kosovo		23	50
Vietnam		21	3
Irák		22	1
Ruská Federace	7	3	5
Mongolsko		10	2
Uzbekistán		9	
Moldavsko	2	6	
Gruzie		2	5
Srbsko		4	3

Zdroj: MV ČR

IX.3.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra

Každý cizinec splňující stanovenou lhůtu uvedenou v ustanovení §54a zákona o azylu je oprávněn požádat o repatriaci - dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země, hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky. Každá žádost je posuzována individuálně. SUZ nese náklady na repatriaci s přihlédnutím k tomu, zda cizinec splňuje podmínky dle § 54a zákona o azylu, s ohledem na stanovisko OAMP, finanční situaci žadatele a míru spolupráce ze strany cizince, přičemž zohledňuje při realizaci zdravotní a psychický stav, rodinnou a sociální situaci a další faktory.

Při realizaci dobrovolného návratu SUZ poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa.

Dále může SUZ poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, například se jedná o asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, zajištění odvozu na místo odjezdu z České republiky, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby SUZ spolupracuje při realizaci repatriací s IOM. Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu SUZ přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu nevstupuje. S IOM spolupracuje SUZ zejména v těchto případech:

- je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,
- narodí-li se žadatel o mezinárodní ochranu na území České republiky dítě a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a PČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),
- je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru,
- jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

V období 1. 7. 2014 – 30. 6. 2015 byla realizace dobrovolných návratů spolufinancována Evropskou Unií z fondu ENF 2013–09.

IX.3.2 Dobrovolné návraty zajišťované Mezinárodní organizací pro migraci

V oblasti dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra dlouhodobě spolupracuje s IOM, která na základě smluvního ujednání zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi služby zajišťované IOM patří jak poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců, tak především návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území České republiky, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pro cizince, kteří se rozhodli využít možnosti dobrovolného návratu je ze strany IOM zajišťována realizace návratu. Navraceným cizincům je v případě potřeby také poskytnuta tranzitní a po přiletová asistence.

X. Mezinárodní ochrana

X.1 ŽADATELÉ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU V ČESKÉ REPUBLICE

Podmínky vstupu a pobytu cizince, který projeví úmysl požádat Českou republiku o mezinárodní ochranu (formou azylu nebo doplňkové ochrany) na území České republiky a pobyt azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany na území, upravuje zákon o azylu.

Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se rozumí cizinec, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě Evropské unie, je-li Česká republika příslušná k jejímu posuzování. Postavení žadatele má po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle výše uvedeného zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Osobou požívající doplňkové ochrany se rozumí cizinec, který nesplňuje důvody pro udělení azylu podle výše uvedeného zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.

X.1.1 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu

Od roku 2003, kdy bylo registrováno 11 400 žadatelů o mezinárodní ochranu, jejich počet vytrvale klesal. V roce 2013 v České republice požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 707 osob, což byl historicky nejnižší počet.⁹⁴ Situace se začala měnit na začátku roku 2014 v souvislosti s ukrajinskou krizí; na konci roku 2014 již bylo evidováno 1 156 žadatelů o mezinárodní ochranu (meziroční nárůst o 63,5 %). V roce **2014** tak byla v České republice zaznamenána změna trendu klesajícího počtu žádostí registrovaného v poslední dekádě a došlo k **výraznějšímu nárůstu** počtu žádostí o mezinárodní ochranu oproti roku 2013. **V roce 2015 počet žádostí o mezinárodní ochranu opět vzrostl** o 31,9 % ve srovnání s rokem 2014. **Navzdory relativně vysokému meziročnímu nárůstu v letech 2014 a 2015 lze v dlouhodobějším výhledu vývoj v oblasti mezinárodní ochrany považovat za stabilní.**

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice v období 2005 – 2015

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet žadatelů	4 021	3 016	1 878	1 656	1 258	833	756	753	707	1 156	1 525
Meziroční změna v %	- 26,3	-25,0	-37,7	-11,8	-24,0	-33,8	-9,2	-0,4	-6,1	63,5	31,9

Zdroj: MV ČR

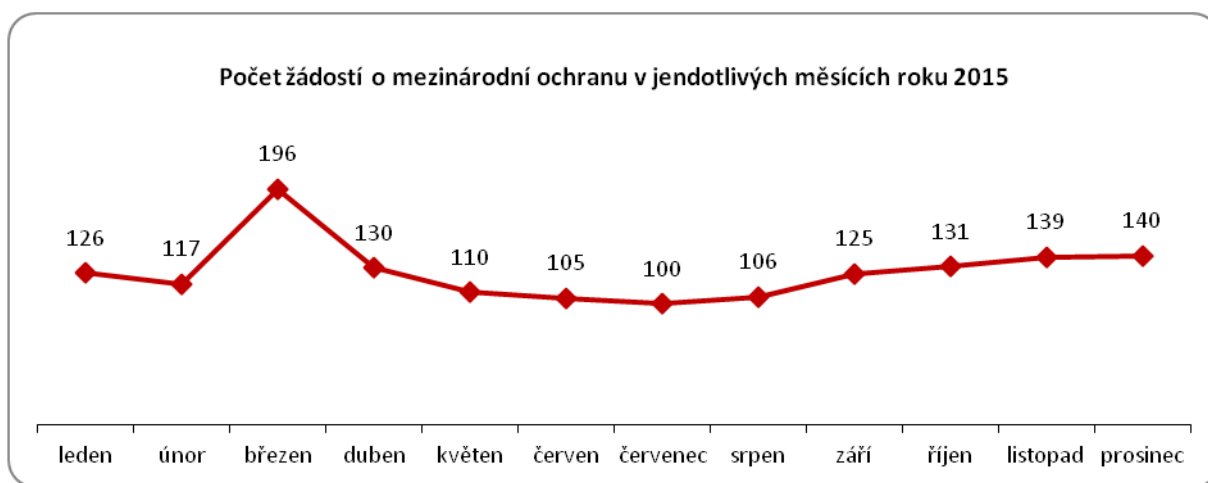
Ve srovnání s dalšími členskými zeměmi EU jsou počty uchazečů o mezinárodní ochranu v České republice stále podprůměrné. Česká republika registruje výrazně méně žadatelů o mezinárodní ochranu než sousední Německo, Rakousko i Polsko. V roce 2015 byl v České republice oproti roku 2014 zaznamenán celkový výrazný nárůst migrace syrských uprchlíků a nelegálních migrantů. Ve srovnání např. s Německem či Rakouskem však byla Česká republika dotčena touto migrací pouze okrajově, neboť se jednalo v drtivé většině o tranzitní migraci přes území České republiky do Německa (a případně dále), která se na počtu žádostí syrských státních příslušníků o mezinárodní ochranu projevila pouze v menší míře. Z hlediska mezinárodní

⁹⁴Snížování počtu žadatelů o mezinárodní ochranu započalo vstupem České republiky do EU v roce 2004 a souviselo zejména s aplikací tzv. dublinského nařízení, které stanovuje kritéria pro určení členského státu příslušného (odpovědného) k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu.

ochrany není ve srovnání s dalšími členskými státy Evropské unie Česká republika zemí, kterou by žadatelé o mezinárodní ochranu primárně preferovali.

Z celkového počtu 1 525 žádostí o mezinárodní ochranu podaných v roce 2015 jich bylo **1 239** (tj. 81,3 %) **podáno poprvé** a **285** (tj. 18,8 %) **opakovaně**⁹⁵. Pro srovnání, v roce 2014 dosahoval podíl opakovaných žádostí téměř 21 %.

Měsíční vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu byl s výjimkou měsíce března, kdy bylo podáno 196 žádostí, vcelku rovnoměrný a pohyboval se nad průměrem posledních dvou let (přes 140 žádostí podaných v jednom měsíci bylo zaznamenáno v roce 2008 a poté v září 2014). Měsíčně bylo v roce 2015 v průměru podáno 127 žádostí (nejméně 100 žádostí v červenci, nejvíce 196 žádostí v březnu).

Zdroj: OAMP

Celkem v České republice v roce 2015 žádali o mezinárodní ochranu státní příslušníci z 54 zemí. Z hlediska jednotlivých kontinentů **nejvíce žadatelů** o mezinárodní ochranu, stejně jako v roce 2014, **pocházelo z Evropy (812 žádostí, 53,3 %)**. **Druhým nejčastějším zdrojovým kontinentem byla Asie (482 žádostí, 31,6 %)**. Z důvodu zvýšeného počtu žadatelů z Kuby se na třetí pozici umístila Amerika⁹⁶ (130 žádostí, 8,5 %), která oproti roku 2014 odsunula na čtvrtou pozici Afriku (80 žádostí, 5,25 %). Meziročně mírně ubylo žadatelů z evropského kontinentu. Výrazněji (o 113 %) narostl počet žadatelů z amerického kontinentu a zaregistrováno bylo rovněž nepatrné navýšení počtu žadatelů z asijského kontinentu a zároveň určitý pokles žadatelů z Afriky.

Hlavní zdrojové země žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2015 v porovnání s rokem 2014 zůstaly téměř stejné, avšak mezi 10 nejčastějšími došlo ke změnám v pořadí a Nigérii nahradila v roce 2015 v první desítce Čína. Největší skupinou žadatelů byli i v roce 2015 státní příslušníci **Ukrajiny, kteří podali téměř polovinu všech žádostí (45,5 %)**. Žadatelé ze **Sýrie** byli s poměrně výrazným odstupem druhou nejpočetnější skupinou a na celkovém počtu podaných žádostí se podíleli 8,8 %. Třetí nejčastější státní příslušností se stali žadatelé z **Kuby** (8,4 %), kteří odsunuli žadatele z Vietnamu na čtvrtou pozici. Tyto tři státní příslušnosti podaly v minulém roce dohromady více než polovinu (62,7 %) všech žádostí o mezinárodní ochranu.

⁹⁵Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. 12. 2007). Jedná se o *Směrnici Rady 2005/85/ES ze dne 1. 12. 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka*, na jejímž základě není již uplatňována dříve povinná lhůta dvou let pro opakované podání žádosti o mezinárodní ochranu. Cizinci tak mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

⁹⁶Zahrnuje celý americký kontinent, tj. Severní i Jižní Ameriku.

Státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice – TOP 10 – srovnání roku 2014/2015

Státní příslušnost	2014			2015			Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj. %	Pořadí	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Absolutní číslo	tj. %
Celkem	1 156	100,0	-	1 525	100,0	-	369	31,9
z toho TOP 10 *								
Ukrajina	515	44,6	1.	694	45,5	1.	179	34,8
Sýrie	108	9,3	2.	134	8,8	2.	26	24,1
Kuba	42	3,6	5.	128	8,4	3.	86	204,8
Vietnam	64	5,5	3.	81	5,3	4.	17	26,6
Arménie	28	2,4	8.	44	2,9	5.	16	57,1
Rusko	43	3,7	4.	43	2,8	6.	0	0,0
Čína	9	0,8	19.	40	2,6	7.	31	344,4
Irák	22	1,9	10.	38	2,5	8.	16	72,7
bez státní příslušnosti	37	3,2	6.	27	1,8	9.	-10	-27,0
Nigérie	26	2,2	9.	27	1,8	10.	1	3,8

Zdroj: MV ČR

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2015

Již od roku 2004 jsou státní příslušníci **Ukrajiny nejpočetnější skupinou žadatelů o mezinárodní ochranu**. Po rapidním poklesu žádostí v letech 2004 – 2007 a následném poměrně stabilním vývoji počtu těchto žádostí v letech 2010 – 2013 je v posledních dvou letech od roku 2014 registrován opět jejich nárůst. **V roce 2015 však státní příslušníci Ukrajiny podali celkem 693 žádostí, což je v meziročním srovnání o 34,8 % více.** Zatímco v roce 2014 podalo 19 % ukrajinských žadatelů svou žádost o mezinárodní ochranu opakovaně, v roce 2015 podíl opakovaných žádostí nepatrně poklesl na 18,1 %. Jako důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu státní příslušníci Ukrajiny uváděli zejména obavy z nestabilní bezpečnostně-politické situace a z povolání k výkonu vojenské služby. V této souvislosti lze doplnit, že téměř 65 % žadatelů této státní příslušnosti tvořili muži. Ve vztahu k nestabilitě v zemi původu byly také často zmiňovány ekonomické faktory, kdy Českou republiku žadatelé vnímají jako perspektivnější místo k životu. Část žadatelů na území žije již delší dobu (často i více než 10 let), proto byla také v roce 2015 v žádostech mezi důvody uváděna skutečnost, že se žadatel nemá na Ukrajině kam vrátit – získání azylu tak někteří vnímali jako možnost k legalizaci svého pobytu. V některých případech byla žádost podána čistě z důvodu legalizace pobytu v České republice.

Vzhledem k početné a relativně dobře etablované ukrajinské komunitě v České republice má značná část žadatelů ukrajinské státní příslušnosti na území blízkého příbuzného či známého – tento stav činí Českou republiku cílovou zemí některých žadatelů z Ukrajiny.

Druhou nejpočetnější skupinou žadatelů byli v roce 2015, stejně jako v letech 2014 a 2013, státní příslušníci **Sýrie**, kteří **podali celkem 134 žádostí**, což znamená meziroční nárůst o 24,1 % (26 žádostí). Většina žádostí syrských státních příslušníků byla podána poprvé. Opakovaně bylo podáno pouze pět žádostí. Důvodem pro žádost o mezinárodní ochranu byla téměř u všech těchto žadatelů probíhající občanská válka a s ní související špatná bezpečnostní, politická a ekonomická situace v jejich zemi původu. V roce 2015 nebyl do České republiky v rámci tzv. dublinského řízení předán žádný žadatel syrské státní příslušnosti. Česká republika je cílovou zemí těch uprchlíků, jejichž blízcí příbuzní přišli do České republiky v minulých letech či cizinců, kteří mají k České republice již vazby z minulosti. Je třeba zdůraznit, že v celoevropském kontextu se jedná o velmi nízké počty žadatelů z této země a Česká republika z tohoto pohledu není preferovanou cílovou zemí.

Státní příslušníci **Kuby** během roku 2015 podali třetí nejvyšší počet **žádostí**, celkem **128** (o 86 žádostí více, tj. o 204,8 %). Ve většině případů se jednalo o první žádost. Podíl opakovaně podávaných žádostí u této skupiny cizinců dosahoval 8,5 %, což je výrazně podprůměrná

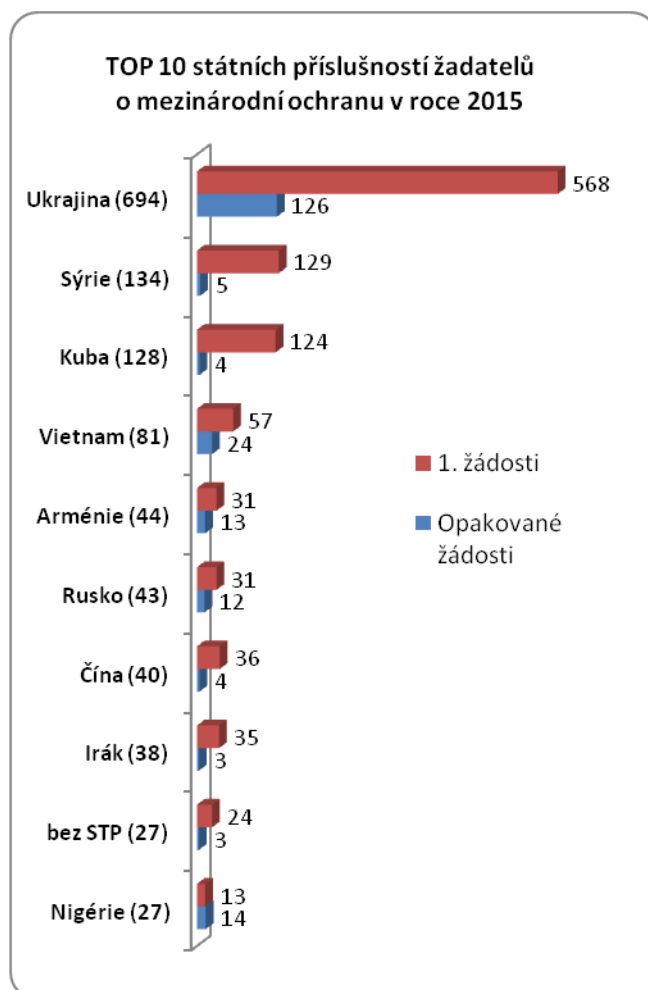
hodnota (18,7). Mezi nejčastější důvody podání žádosti byly stejně jako v minulých letech zejména nesouhlas s politickým systémem na Kubě a tamní špatná ekonomická situace. Menší skupina žadatelů rovněž jako důvod uváděla problémy z důvodu odlišné sexuální orientace či transsexualismu.

Státní příslušníci **Vietnamu** se během roku 2015 svým počtem žádostí umístili na čtvrté pozici a podali celkem **81 žádostí**, (o 17 žádostí více než v loňském roce, tj. o 26,6 %). Ačkoliv podali meziročně o více než čtvrtinu žádostí více, jejich podíl na celkovém počtu žádostí se v roce 2015 z důvodu jeho nárůstu v roce 2015 nepatrně zmenšil na 5,3 %. Podíl opakovaně podávaných žádostí u této skupiny cizinců dosahoval 29,6 %, což je nadprůměrná hodnota. V roce 2015 státní příslušníci Vietnamu nejčastěji zdůvodňovali podání svých žádostí ztrátou povolení k pobytu a udělení azylu vnímali jako prostředek legalizace svého pobytu v České republice. Druhými nejčastějšími důvody byly ekonomické a rodinné faktory – v České republice velmi často pobývali již delší dobu, a proto zde mají rodinné vazby a příznivější pracovní možnosti. Někteří zdůvodňovali podání své žádosti obecně formulovanou nespokojeností s politickou situací v zemi původu.

Páté místo patřilo žadatelům **arménské státní příslušnosti**, kteří během roku 2015 podali **44 žádostí**, o 16 více než v roce předcházejícím. Počet opakovaných žádostí se mírně zvýšil na 29,5 %. Arménští státní příslušníci v České republice žádají zejména z politických a zdravotních důvodů, dále také kvůli rodinným vazbám na území. U několika žádostí byly jako důvod uvedeny problémy z důvodu odlišné sexuální orientace.

Státní příslušníci **Ruska**, kteří se umístili na šesté pozici, podali **celkem 43 žádostí** (stejný počet jako v roce 2014). Z celkového počtu jimi podaných žádostí jich bylo 29,26 % podáno opakovaně (pokles o 20,4 %). Převážná část těchto žadatelů je dle své výpovědi ruské národnosti. Mezi důvody pro podání žádosti nejčastěji uváděli náboženskou orientaci, dále také rodinné či zdravotní důvody, méně často politické a národnostní důvody. Několik žádostí bylo podáno osobami pocházejícími ze severokavkazských republik, které také odkazovaly na pronásledování z náboženských důvodů či na rodinné problémy. Mezi žadateli bylo také několik dětí narozených na území České republiky.

Na sedmou pozici z hlediska počtu žádostí o mezinárodní ochranu se dostala **Čína**, jejíž počet žádostí oproti roku 2014 narostl o 344,4 % a která tak zaznamenala **nejvyšší procentuální meziroční nárůst ze všech státních příslušností** žadatelů. V roce 2015 podali občané Číny **40 žádostí**, z čehož pouze čtyři byly opakované. Přes 80 % žádostí bylo podáno v období od září do prosince a drtivá většina z nich byla zdůvodňována problémy kvůli vyznání. V několika případech, u osob, které v České republice již pobývaly déle, byla jako důvod žádosti uvedena

snaha o legalizaci pobytu či vazba na osobu blízkou nebo rodinného příslušníka žijícího v České republice.

Na osmém místě byli s počtem **38 žádostí** státní příslušníci **Iráku**, kteří postoupili z desáté pozice zaujímané v roce 2014. Meziročně vrostl počet žadatelů této státní příslušnosti o 71,1 %. Podíl opakovaných žádostí zůstal na nízké úrovni, pouze tři žadatelé podali opakovanou žádost. Bezpečnostní situace v Iráku je dlouhodobě nestabilní, což bylo hlavním důvodem pro podání žádostí osob této státní příslušnosti. V souvislosti se zhoršenou bezpečnostní situací byly často uváděny i náboženské a rodinné důvody.

Na devátém místě žebříčku nejčastějších zdrojových zemí žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice se umístily **osoby bez státní příslušnosti s 27 žádostmi** (meziroční pokles o 10 žádostí, tj. o 27 %). Absolutní počet i procentuální podíl opakovaně podaných žádostí v roce 2015 vzrostl z jedné žádosti na tři (z 2,7 % na 11,1 %). Skladba žadatelů bez státní příslušnosti se od předešlého roku výrazně lišila. Největší podíl (přes 37 %) žádostí bylo podáno za děti kazašské národnosti narozené v České republice, jejichž rodiče byli účastníky řízení o mezinárodní ochraně nebo držiteli mezinárodní ochrany. Druhou nejpočetnější skupinu (18,5 %) tvořili Palestinci ze Sýrie. Po dvou byly podány žádosti Palestinci pocházejícími z Palestiny a nezletilými osobami pocházejícími ze Sýrie.

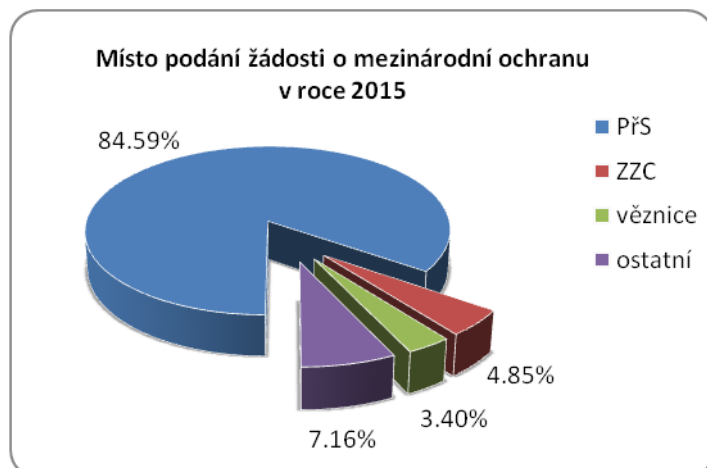
Desáté místo obsadili s počtem **27 žádostí** státní příslušníci **Nigérie**, kteří podali o 1 žádost více než v roce předešlém. Téměř 52 % těchto žádostí byla podána opakovaně. Nejčastějšími důvody pro podání žádosti o mezinárodní ochranu v České republice byla snaha o legalizaci pobytu případně v kombinaci s rodinnými důvody včetně partnerství či manželství se státním příslušníkem České republiky či jinou osobou žijící v České republice. Dále byla jako důvod uváděna nestabilní politicko-bezpečnostní situace, zejména obavy z násilí ze strany islámských extremistů, především organizace Boko Haram. V několika případech byla jako důvod rovněž uváděna obecně formulovaná obava z pronásledování ze strany vlády kvůli členství/vazbám na hnutí MASSOB či původ z oblasti Biafry. V jednom případě byla důvodem odlišná sexuální orientace.

Z hlediska celkového počtu žádostí podaných v roce 2015 všemi státními příslušnostmi a osobami bez státní příslušnosti i v tomto roce zůstala nadále zachována poměrně **výrazná převaha mužů mezi žadateli o mezinárodní ochranu**. Podíl mužů na celkovém počtu žadatelů dosáhl 67,5 % (1 030 osob), ženy byly zastoupeny 32,5 % (495 osob), což představuje oproti předchozímu roku mírný nárůst podílu mužů.

V roce 2015 bylo mezi žadateli o mezinárodní ochranu registrováno celkem **269 nezletilých osob** (tj. 17,6 % z celkového počtu žadatelů), což je o 40 žádostí méně než v předešlém roce, avšak meziročně se z hlediska procenta z celkového počtu žádostí jedná o mírný nárůst. Z hlediska absolutních čísel vykázala nejvyšší počet nezletilých žadatelů Ukrajina (123) a Sýrie (46). Z pohledu podílu nezletilých na celkovém počtu žádostí z dané země kromě Ugandy, kde tento podíl činil 100 % (1 žádost nezletilého z celkového počtu 1 žádosti z Ugandy), byl vysoký počet nezletilých mezi žádostmi osob bez státní příslušnosti, kde tento podíl činil 66,7 % (18 nezletilých z 27 žádostí). Následoval Myanmar s 50 % žádostí nezletilých (1 žádost z 2) a dále Bělorusko s 47,4 % (9 žádostí z 19). Dospělých žadatelů bylo ve sledovaném období zaznamenáno celkem 1 256. Oproti předchozímu roku byl v roce 2015 zaregistrován určitý rozdíl v procentuálním zastoupení mužů a žen mezi dospělými a nezletilými žadateli o mezinárodní ochranu. U žádostí podaných dospělými osobami tvořili muži přes 69,5 %, zatímco u nezletilých tvořil tento počet 58,4 %.

Během roku 2015 bylo zaregistrováno **14 žádostí podaných nezletilými osobami bez doprovodu zákonných zástupců** (nezletilých bez doprovodu), což představovalo nepatrný nárůst podílu těchto žádostí o 0,4 %. Nejvíce těchto žádostí bylo z Afghánistánu (5) a ze Sýrie a Ukrajiny (po 3). Tři žadatelé byli v době podání žádosti mladší 15 let.

Stejně jako v roce 2014 i v roce 2015 nejvíce osob požádalo o mezinárodní ochranu v přijímacích střediscích Zastávka u Brna (82,9 %) a Praha – Ruzyně (1,8 %). Oproti předchozímu

Zdroj: OAMP

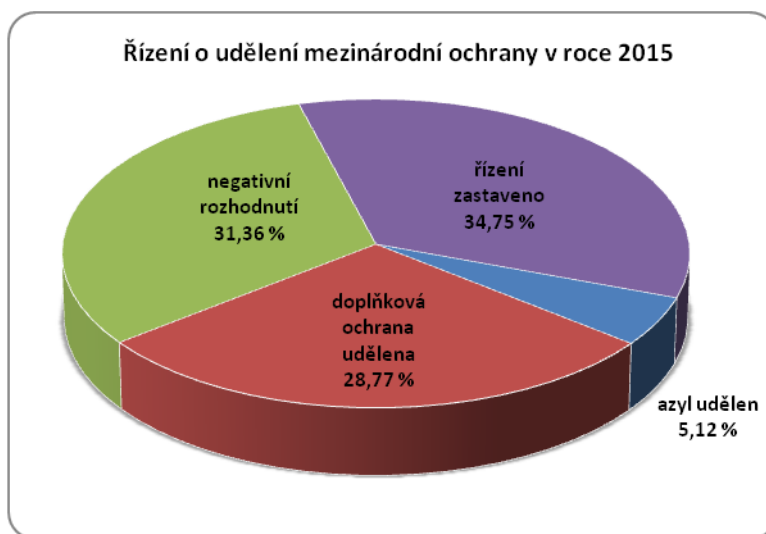
roku došlo k mírnějšímu nárůstu počtu žádostí podaných v PřS Zastávka u Brna a výraznému poklesu (téměř 77 %) žádostí podaných v PřS Praha – Ruzyně. **Celkem bylo podáno v přijímacích střediscích 84,6 % žádostí**, meziročně došlo ke zvýšení tohoto poměru (ze 79,0 % v roce 2014). V zařízení pro zajištění cizinců během roku 2015 podalo svou žádost 4,9 % žadatelů (pokles z 9,8 % v roce 2014), ve věznici 3,4 % a z privátního ubytování požádalo 4,3 % žadatelů.

X.1.2 Řízení o udělení mezinárodní ochrany

V roce 2015 Ministerstvo vnitra vydalo **celkem 1 386 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany a 333 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany**. Ke dni 31. 12. 2015 bylo evidováno 660 osob v řízení (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto).

V roce 2015 byl zaznamenán výrazný meziroční nárůst vydaných rozhodnutí – přes 32 %. I přes nárůst rozhodovací aktivity v roce 2015 bylo na konci roku 2015 registrováno o 183 osob v řízení více, než na konci roku 2014. Tato skutečnost byla způsobena zejména meziročním nárůstem celkového počtu žádostí o téměř 32 % (369 v absolutních číslech).

Mezinárodní ochranu ve formě azylu či doplňkové ochrany Ministerstvo vnitra ve výše uvedeném roce udělilo 470 cizincům. Ve stejném období byla dalším 329 osobám doplňková ochrana prodloužena.

Zdroj: OAMP

Azyl dle státní příslušnosti – 2015

Státní příslušnost	Azyl udělen	tj. %
Celkem	71	100,0
z toho TOP 10:		
Sýrie	29	40,9
Ukrajina	7	9,9
Moldavsko	6	8,5
Arménie	4	5,6
Bělorusko	4	5,6
Irák	4	5,6
Ázerbájdžán	3	4,2
bez státní příslušnosti	3	4,2
Nigérie	3	4,2
Myanmar	2	2,8

Zdroj: MV ČR

Mezinárodní ochrana formou azylu byla v roce 2015 udělena 71 žadateli, meziročně jde o pokles o 13,4 %. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Sýrie ve 29 případech. Dále získalo azyl 7 státních příslušníků Ukrajiny, 6 státních příslušníků Moldavska, po čtyřech státním příslušníkům Arménie, Běloruska a Iráku. Dále byla mezinárodní ochrana formou azylu udělena 3 státním příslušníkům Ázerbájdžánu, 3 osobám bez státní příslušnosti a 3 státním příslušníkům Nigérie.

Formou doplňkové ochrany byla v roce 2015 mezinárodní ochrana udělena ve 399 případech. Počet udělených doplňkových ochran meziročně narostl o 35,7 %. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům Ukrajiny (174 osob), Sýrie (101 osob) a Kuby (53 osob).

Doplňková ochrana dle státní příslušnosti - 2015

Státní příslušnost	Doplňková ochrana udělena	tj. %
Celkem	399	100,0
z toho TOP 10:		
Ukrajina	174	43,6
Sýrie	101	25,3
Kuba	53	13,3
bez státní příslušnosti	27	6,8
Bělorusko	12	3,0
Irák	12	3,0
Afghánistán	7	1,8
Rusko	4	1,0
Uzbekistán	3	0,8
Vietnam	2	0,5

Zdroj: MV ČR

Doplňková ochrana byla prodloužena nejčastěji státním příslušníkům Sýrie (68 osob), Běloruska (63 osob), Iráku (36 osob) a Kuby (31 osob).

V průběhu roku 2015 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany **vydáno celkem 435 negativních rozhodnutí** (tj. 31,4 %), kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany nebo zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. Řízení bylo zastaveno v 481 případech (tj. 34,8 %).

X.1.2.1. Žaloby a kasační stížnosti podané soudům

I pro rok 2015 lze oblast soudního přezkumu správních rozhodnutí vydaných podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, hodnotit obdobně jako v letech uplynulých; tj. pro rok 2015 platí de facto stejné závěry: Ve vztahu k roku 2014 nedošlo ke snížení tempa nebo jiným problémům při projednávání kauz před správními soudy, naopak počet mimořádných opravných prostředků a rozhodnutí o nich se v roce 2015 zvýšil.

Žaloby a kasační stížnosti v roce 2015⁹⁷

Žaloby	Počet	Kasační stížnosti	Počet
Žaloby: s odkladným účinkem	412	Kasační stížnosti: s odkladným účinkem	211
bez odkladného účinku	196	bez odkladného účinku	
žaloby celkem	608	kasační stížnosti celkem	226
rozhodnutí – celkem	471	rozhodnutí - celkem	232
z toho zamítnutí či odmítnutí žaloby	241+78	z toho zamítnutí či odmítnutí kas. stížnosti	185
z toho zastavení řízení	44+64	z toho zastavení řízení	9
z toho zrušení a vrácení věci zpět	36+8	z toho zrušení a vrácení věci zpět	38

Zdroj: MV ČR

Poznámka: Čísla vyznačená v tabulce červeně se vztahují k rozhodnutím o žalobách bez odkladného účinku.

X.1.3 Azylová zařízení na území České republiky

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou v celkem **sedmi azylových zařízeních** třech typů. **Přijímací středisko** (PřS) slouží k ubytování cizince do doby provedení úkonů uvedených v ustanovení § 46⁹⁸ a § 73 zákona o azylu. **Pobytové středisko** (PoS) slouží k ubytování žadatele o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení jeho řízení o udělení mezinárodní ochrany. **Integrační azylové středisko** (IAS) slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob s udělenou mezinárodní ochranou.

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra provozuje **dvě přijímací střediska**, a to přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla Praha.

Dále provozuje **dvě pobytové střediska**, a to pobytové středisko Havířov a pobytové středisko Kostelec nad Orlicí.

V obou typech byla, vedle zajištění ubytovacích služeb, řešena strava (zřizovatel buď to vaří nebo vydává finanční příspěvek, sloužící i na samostatné vaření). Nezastupitelná je role sociálních pracovníků, k dispozici je nabídka volnočasových aktivit. Pracovníci v přímém kontaktu s cílovou skupinou pracují pod odbornou supervizí. Klienti mají k dispozici služby sociálního šatníku, pro potřeby zejména zranitelných osob do zařízení dochází psycholog.

Ke dni 31. 12 2015 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 607 lůžek**.

⁹⁷Uváděné počty dokládají počet případů, u nichž soud požádal odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá Ministerstvo vnitra k dispozici.

⁹⁸1) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko do:

- provedení identifikačních úkonů podle § 47 zákona o azylu,
- provedení lékařského vyšetření zaměřeného na zjištění, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany netrpí chorobou ohrožující jeho život či zdraví nebo život či zdraví jiných osob,
- doby vydání průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (§ 57 zákona o azylu),
- ukončení karantény nebo jiného opatření v souvislosti s ochranou veřejného zdraví, lze-li je uskutečnit v přijímacím středisku.

2) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko na mezinárodním letišti ani po ukončení úkonů uvedených v odstavci 1.

3) Cizinec, jemuž bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany zastaveno z důvodu nepřipustnosti jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 10a písm. b) zákona o azylu, nesmí opustit přijímací nebo pobytové středisko až do doby, než bude dopraven do členského státu Evropské unie příslušného k posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany, s výjimkou opuštění za účelem vycestování z území.

Kapacita přijímacích a pobytových středisek

Typ azylového zařízení	Kapacita
Přijímací střediska	
Zastávka	202
Praha-Ruzyně	45
Celkem přijímací střediska	247
Pobytová střediska	
Havířov	85
Kostelec nad Orlicí	275
Celkem pobytová střediska	360

Zdroj: SUZ

Integrační azylová střediska slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl nebo udělena doplňková ochrana v první etapě jejich integrace; maximální doba pobytu je stanovena zákonem o azylu na 18 měsíců. Všem ubytovaným azylantům i osobám s udělenou doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka, poradenství zaměřené k získání bydlení, zaměstnání a dalších integračních aktivit a kurzy českého jazyka.

Právě kurzy českého jazyka jsou pro osoby ubytované v IAS povinné. Omluvou z výuky je jedině zaměstnání, nepříznivý zdravotní stav nebo dosažení jazykové znalosti na úrovni B1. Jednalo se o kurzy zpravidla skupinové - každá výuková hodina byla navštěvována jedním až šesti účastníky. Návštěvnost ilustruje následující tabulka:

Měsíční návštěvnost kurzů českého jazyka

Celkem za rok 2015	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
2981	168	203	195	196	251	335	318	309	301	202	248	255

Zdroj: SUZ

Ke dni 31. 12. 2015 byla SUZ provozována **celkem čtyři integrační azylová střediska**, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 43 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 152 lůžek.

Kapacita integračních azylových středisek

Integrační azylové středisko	Počet ubytovacích jednotek	Počet lůžek
Jaroměř	10	36
Předlice	11	44
Brno	4	20
Havířov	18	52
Celkem	43	152

Zdroj: SUZ

X.1.3.1. Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2015

V roce 2015 přišlo do azylových zařízení celkem 1 440 nově příchozích cizinců - žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení). Nejčastěji přicházeli do azylových zařízení státní příslušníci **Ukrajiny** (678 osob, tj. 47,1 %), **Kuby** (122 osob, tj. 8,5 %) a **Sýrie** (115 osob, tj. 8,0 %).

Kapacita přijímacích středisek byla v průměru vytížena na 31 %. Kapacita pobytových středisek byla vytížena v průměru na 56 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních, jsou-li započteny osoby pobývající v pobytových střediscích fyzicky a cizinci hlášení zde evidenčně (a odcházející pobývat mimo pobytová střediska), byla by pobytová střediska vytížena v průměru na 113 %. Přijímací a pobytová střediska by v součtu byla vytížena fyzicky pobývajícími klienty na 46 % a evidenčně hlášenými osobami na 84 %.

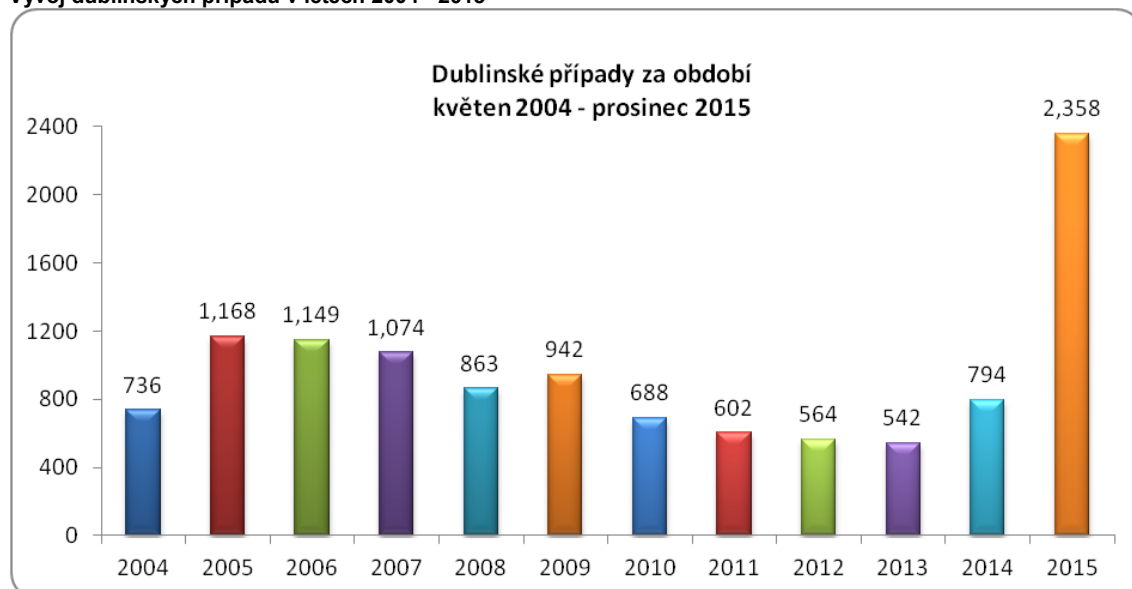
Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytovaní v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2015 tuto možnost využívalo průměrně 49 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

V oblasti integračních azylových středisek SUZ transformovala jejich kapacitu. Proto v průběhu roku docházelo k postupnému přechodu ubytovacích jednotek v integračním azylovém středisku v Havířově zpátky do pobytového střediska, zároveň se vytvořilo nové integrační azylové středisko v Havířově - Šumbarku.

X.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Ke dni vstupu České republiky do Evropské unie vzniklo v rámci odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra oddělení Dublinského střediska. Úkolem tohoto oddělení je zajistit efektivní aplikaci Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (tzv. Nařízení Dublin III) a pro některé případy zahájené před účinností tohoto nařízení stále také Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 (Dublin II), které tomu současnému předcházelo. Součástí řízení je také aplikace Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013.⁹⁹ Mezi neřízením vytyčená kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu či rodinné vazby.

Vývoj dublinských případů v letech 2004 - 2015

Zdroj: OAMP

Poznámka: V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

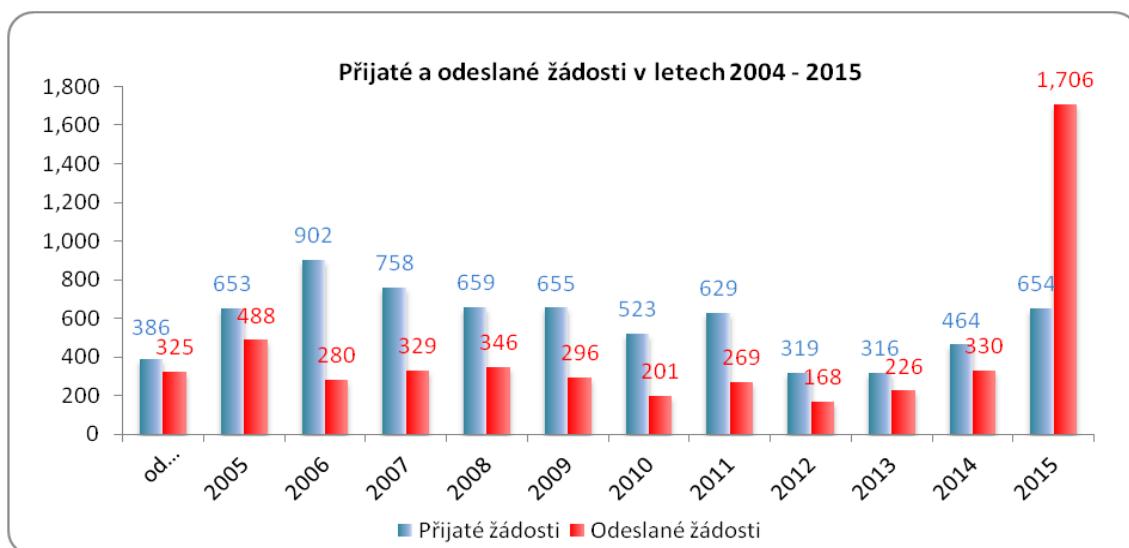
V roce 2015 Česká republika evidovala celkem **2 358 tzv. dublinských případů**, což je **oproti roku 2014 nárůst o 219,6 %**. Nejčastěji zastoupenou státní příslušností se v tomto období stala **Sýrie** (420 osob), následuje **Afghánistán** (246 osob) a **Kosovo** (244 osob).

⁹⁹ze dne 26. 6. 2013, o zřízení systému „EURODAC“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013 kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a EUROPOL o porovnání údajů s údaji systému EURODAC pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepracované znění)

X.2.1. Přijaté a odeslané žádosti

Během roku 2015 **Česká republika přijala** z jiného členského státu **celkem 654 žádostí** (nárůst oproti předchozímu roku o 44 %) o převzetí či přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět na území České republiky. Nejčastěji tyto žádosti přijala Česká republika z **Německa** (214 žádostí), ze **Švédska** (114 žádostí), z **Francie** (105 žádostí) a **Rakouska** (53 žádostí). **Přijaté žádosti** se nejčastěji týkaly občanů **Gruzie** (93), **Iráku** (92) a **Arménie** (92).

Za stejné období **Česká republika zaslala** jinému členskému státu celkem **1 706 žádostí** (nárůst téměř o 417 %) o převzetí či přijetí žadatele či cizince zpět. Nejčastěji byly žádosti odeslány do **Maďarska** (1 262 žádostí), **Polska** (89 žádostí) a **Rakouska** (89 žádostí).

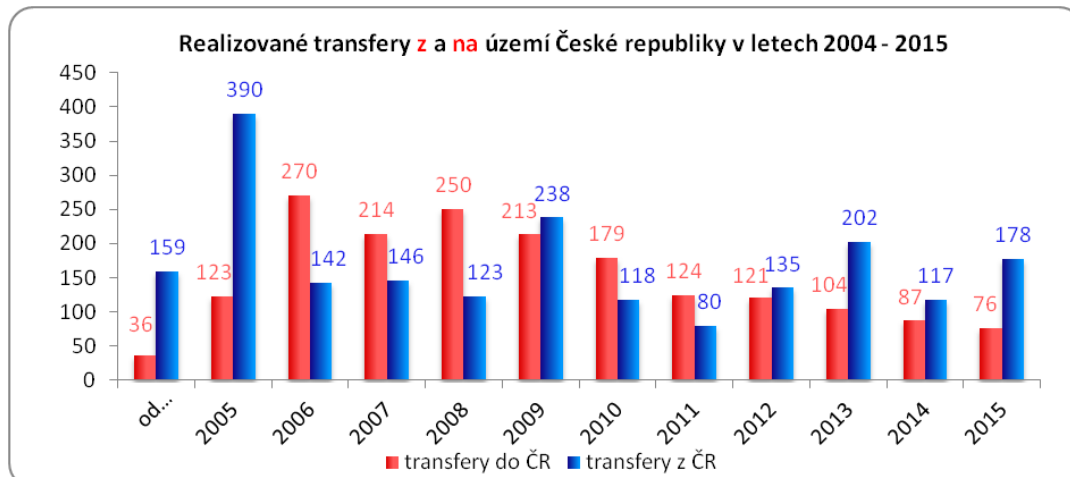
Zdroj: OAMP

Poznámka: V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

X.2.2. Realizované transfery

V roce 2015 bylo **na území České republiky zrealizováno celkem 78 transferů** (pokles o více než 10 %). Nejvíce osob bylo na území České republiky předáno ze **Švédska** (23 osob), **Německa** (17) a **Rakouska** (15).

Za stejné období bylo **z území České republiky do jiného členského státu zrealizováno celkem 178 transferů** (nárůst přes 52 %). Nejvíce osob bylo z území České republiky předáno do **Maďarska** (115), **Rakouska** (22) a **Bulharska** (10).

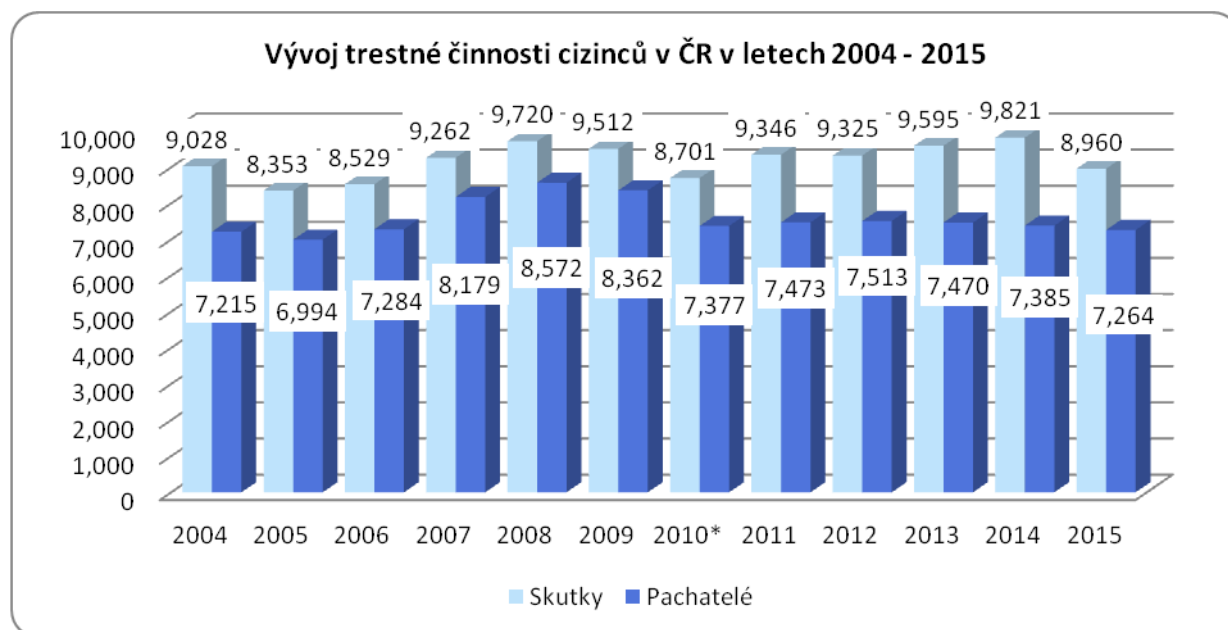
Zdroj: OAMP

Poznámka: V roce 2012 až 2015 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

XI. Trestná činnost cizinců

XI.1 TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI

V České republice bylo v roce 2015 **trestně stíháno** 101 883 osob. Cizinci se na celkovém počtu podíleli 7 264 osobami. Ve srovnání s rokem 2014 bylo stíháno o 121 cizinců méně, což znamenalo pokles o 1,6 %. Cizinci v roce 2015 tvořili 7,1% podíl na celkovém počtu stíhaných osob, přičemž v porovnání s rokem 2014 se tento podíl nepatrně zvýšil, a to o 0,7 %.

Zdroj: PČR

V roce 2015 nedošlo u celkového počtu trestně stíhaných cizinců v České republice k žádné výrazné odchylce. Celkové součty stíhaných cizinců se v posledních šesti letech stabilizovaly a shodně překročily hranici sedmi tisíc osob. Křivka podílu stíhaných cizinců na počtu stíhaných osob vykazuje v období od roku 2010 (6,6% podíl) do roku 2012 (6,6% podíl) téměř stejné hodnoty. V roce 2013 klesl na 6,3% podíl, a od roku 2014 (6,4% podíl) křivka vykazuje vzestupnou tendenci (7,1 % v roce 2015).

Trestně stíhaní nebo vyšetřovaní cizinci a jejich podíl na trestně stíhaných osobách v České republice v letech 2004 - 2015

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011	2012	2013	2014	2015
celkem trestně stíhané osoby na území ČR	121 531	121 511	122 753	127 718	122 053	123 235	112 477	114 975	113 026	117 682	114 611	101 883
z toho												
trestně stíhaní cizinci	7 215	6 994	7 284	8 179	8 572	8 362	7 377	7 473	7 513	7 470	7 385	7 264
podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v %	5,9	5,8	5,9	6,4	7,0	6,8	6,6	6,5	6,6	6,3	6,4	7,1

Zdroj: ÚSKPV PČR

Vysvětlivka: * nabyl účinnosti zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

Trestně stíhaní cizinci se v roce 2015 podíleli celkem na **8 960 objasněných skutcích** (což představuje meziroční pokles o 861 trestných činů). Z celkového počtu objasněných skutků spáchaných všemi stíhanými osobami na území České republiky, tvořili cizinci 7,1% podíl. Podíl skutků, které spáchali cizinci na celkovém počtu skutků spáchaných všemi osobami, vzrostl v roce 2015 o 0,2 % oproti roku předchozímu.

Přehled trestné činnosti - porovnání roku 2014/2015

Rok	2014	tj. %	2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Zjištěno skutků	288 660	100,0	247 628	100,0	-14,2	-41 032
Objasněno skutků	126 239	43,7	112 141	45,3	-11,2	-14 098
Celkem objasněno skutků*	141 336	100,0	126 083	100,0	-10,8	-15 253
z toho spácháno cizinci *	9 821	6,9	8 960	7,1	-8,8	-861
Celkem stíháno osob	114 611	100,0	101 883	100,0	-11,1	-12 728
z toho cizinci	7 385	6,4	7 264	7,1	-1,6	-121
Stíháno cizinců na území ČR	7 385	100,0	7 264	100,0	-1,6	-121
z toho v příhraničí	2 417	32,7	2 384	32,8	-1,4	-33
z toho ve vnitrozemí	4 968	67,3	4 880	67,2	-1,8	-88

Zdroj: ÚSKPV PČR

Vysvětlivky: * včetně dodatečné objasněnosti ze skutků zjištěných v předchozích letech

Z pohledu vyšších územních samosprávných celků, resp. krajských ředitelství policie, bylo v roce 2015 pořadí prvních tří nejzatíženějších krajů s nejvyšším počtem stíhaných cizinců v obou posledních letech totožné, tj. teritorium hlavního města Prahy s počtem 2 189 cizinců, Jihomoravský kraj s počtem 851 cizinců a Středočeský kraj s počtem 796 cizinců.

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2015 byli cizinci **nejvíce stíháni** pro níže uvedenou trestnou činnost:

- Trestná činnost nejvyššího počtu stíhaných cizinců spadala do kategorie **zbývající kriminalita**¹⁰⁰ s **1 893** cizinci (-62, tj. -3,2 %), ve které dominují trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství¹⁰¹ s celkovým počtem 938 cizinců. Nezanedbatelné počty v této kategorii vykazují dále trestný čin zanedbání povinné výživy s 438 cizinci a okruh trestných činů spáchaných v souvislosti se silničními dopravními nehodami z nedbalosti v počtu 409 cizinců.
- **Majetkové trestné činy** s počtem **1 628** cizinců (-36 cizinců oproti roku 2014, tj. -2,2 %), přičemž výrazné zastoupení u tohoto druhu kriminality tvořil trestný čin krádeže, pro který bylo v roce 2014 stíháno 1 304 cizinců.
- Následují trestné činy, které zahrnuje kategorie **ostatní kriminální činy** s počtem **1 529** cizinců (-179 cizinců oproti roku 2014, tj. -10,5 %), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání se 711 cizinci. Do této kategorie jsou též zařazeny trestné činy postihující drogovou kriminalitu, mj. trestné činy nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (302 cizinců v roce 2015), přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (49 cizinců), výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (3 cizinci) a nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (4 cizinci).
- Počet cizinců stíhaných pro **hospodářské trestné činy** s **1 236** osobami (+111, tj. +9,9 %) překročil pomyslnou hranici tisíce stíhaných osob. U tohoto druhu kriminality byly nejčastěji

¹⁰⁰Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svoji povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

¹⁰¹Pro statistické vykazování je vyhodnocován součet těchto trestných činů.

zastoupeny trestné činy podvod (132 osob), padělání a pozměnění veřejné listiny (282 osob), úvěrový podvod (101 osob), krácení daně (140 osob) a zpronevěra (po 113 osobách).

- **Násilné trestné činy** dosáhly v roce 2015 počtu **855** stíhaných cizinců (+11 osob, +1,3 %), přičemž nejvíce zastoupenými trestnými činy byly u tohoto druhu kriminality ublížení na zdraví (úmyslné) s počtem 342 osob, loupež (139) a nebezpečné vyhrožování (112). Do této kategorie je zařazen též trestný čin vraždy, kterého se cizinci dopustili v 17 případech.
- **Nejméně zastoupeným**, ovšem velice závažným druhem kriminality byly v roce 2015 **mravnostní trestné činy** se 122 cizinci (+33, +37,1 %), mezi kterými dominovaly trestné činy znásilnění (63 osob) a pohlavní zneužívání (23 osob).

Počet stíhaných cizinců na území České republiky a počet skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	Stíháno cizinců				Trestná činnost cizinců (skutky)			
	2014	2015	meziroční změna		2014	2015	meziroční změna	
			absolutní hodnota	tj. %			Absolutní hodnota	tj. %
Násilné činy	844	855	11	1,3	914	935	21	2,3
z toho vraždy	18	17	-1	-5,6	18	17	-1	-5,6
z toho loupeže	151	139	-12	-7,9	155	124	-31	-20,0
z toho úmyslné ublížení na zdraví	290	342	52	17,9	269	342	73	27,1
Mravnostní činy	89	122	33	37,1	112	184	72	64,3
Majetkové činy	1 664	1 628	-36	-2,2	2 402	2 247	-155	-6,5
z toho krádeže vloupáním	373	292	-81	-21,7	771	430	-341	-44,2
z toho krádeže prosté	977	1 012	35	3,6	1 222	1 360	138	11,3
z toho krádeže kapesní	130	200	70	53,8	119	166	47	39,5
Ostatní kriminální činy	1 708	1 529	-179	-10,5	1 949	1 819	-130	-6,7
z toho ned. výr. a jin. nakl. s OPL* a s jedy	435	302	-133	-30,6	473	467	-6	-1,3
z toho šíření toxikomanie	2	2	0	0,0	3	1	-2	-66,7
z toho přechovávání OPL* a jedů	63	49	-14	-22,2	75	56	-19	-25,3
z toho výr. a drž. předm. k nedov. výr. OPL* a jedů	4	3	-1	-25,0	7	7	0	0,0
z toho nedov. pěst. rostlin obsahující OPL*	2	4	2	100,0	4	4	0	0,0
z toho maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	821	711	-110	-13,4	957	841	-116	-12,1
Zbývající kriminalita	1 955	1 893	-62	-3,2	2 041	1 966	-75	-3,7
z toho silniční nehody z nedbalosti	468	409	-59	-12,6	473	419	-54	-11,4
z toho ohrožení pod vlivem návykové látky	862	938	76	8,8	892	956	64	7,2
z toho zanedbání povinné výživy	490	438	-52	-10,6	521	469	-52	-10,0
Hospodářské činy	1 125	1 236	111	9,9	2 403	1 808	-595	-24,8
Celková kriminalita	7 385	7 264	-121	-1,6	9 821	8 960	-861	-8,8

Zdroj: ÚSKPV PČR

Vysvětlivky: * OPL - omamné a psychotropní látky

Z celkového počtu 7 264 trestně stíhaných cizinců mělo povolení k trvalému pobytu na území České republiky 2 159 cizinců.

Z pohledu státních příslušností tvořili nejpočetnější skupiny trestně stíhaných cizinců v roce 2015 státní příslušníci **Slovenska** s počtem 2 789 (-96, -3,3 % oproti roku 2014), **Ukrajiny** (1 055, +61, +6,1 %), **Vietnamu** (620, -226, -26,7 %), **Polska** (450, +2, +0,4 %), **Rumunska** (399, +105, +35,7 %) a **Bulharska** (217, -58, -21,1 %). V roce 2015 se umístily všechny tyto uvedené státy na prvních šesti místech jako v předchozím roce.

Trestně stíhaní cizinci v České republice dle státní příslušnosti - TOP 10 - porovnání let 2014/2015

Rok	2014	tj. %	2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem	7 385	100,0	7 264	100,0	-1,6	-121
z toho nejvíce občané států*						
Slovensko	2 885	39,1	2 789	38,4	-3,3	-96
Ukrajina	994	13,5	1 055	14,5	6,1	61
Vietnam	846	11,5	620	8,5	-26,7	-226
Polsko	448	6,1	450	6,2	0,4	2
Rumunsko	294	4,0	399	5,5	35,7	105
Bulharsko	275	3,7	217	3,0	-21,1	-58
Německo	227	3,1	213	2,9	-6,2	-14
Rusko	198	2,7	166	2,3	-16,2	-32
Moldavsko	88	1,2	110	1,5	25,0	22
Rakousko	72	1,0	87	1,2	20,8	15

Zdroj: ÚSKPV PČR

Vysvětlivky: *řazeno sestupně podle nejvyšší hodnoty za rok 2015

V souvislosti s nelegální migrací na území České republiky byli cizinci v roce 2015 trestně stíháni pro trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky.

- Pro trestný čin **organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice** bylo v roce 2015 trestně stíháno 97 cizinců (+88, +977,8 %) a 14 občanů České republiky. Cizinci v tomto roce tvořili 87,4 % podíl ze všech stíhaných osob pro tento trestný čin. V roce 2015 byli pro uvedený trestný čin stíháni nejvíce občané Sýrie (16), Maďarska a Iráku (shodně po 10), Německa a Švédska (shodně po 7). Osoby (tj. celkem cizinci i občané České republiky) byly nejčastěji stíhány v KŘP Jihomoravského kraje (62 osob) a v KŘP Ústeckého kraje (15 osob). Cizinci byli nejčastěji stíháni v KŘP Jihomoravského kraje (52 osob) a v KŘP Ústeckého kraje (13 osob). Celkem 13 cizinců spáchalo tento trestný čin jako členové organizované skupiny.
- Pro trestný čin **napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky** bylo v roce 2015 stíháno 15 cizinců (-8, -34,8 %), kteří tvořili 30% podíl ze všech stíhaných osob pro tento trestný čin. Pro tento čin bylo dále stíháno 35 osob, občanů České republiky. Procentuální vyjádření podílu cizinců na celkovém počtu osob, stíhaných pro daný trestný čin se snížil oproti roku 2014 o 34,8 %. U tohoto trestného činu je nutno zdůraznit, že pachatelé jsou zde především občané České republiky, kteří tímto způsobem napomáhají cizím státním příslušníkům k obcházení zákona o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb., s cílem získat pobytové oprávnění na území České republiky. Dle státní příslušnosti byli nejčastěji stíháni státní příslušníci Vietnamu (8 osob), Ukrajiny (6 osob) a Ruska (1 osoba). Nejvyšší početní zastoupení stíhaných cizinců bylo zaznamenáno v KŘP Jihočeského kraje (4 osoby), v KŘP Jihomoravského kraje (4 osoby), v KŘP Moravskoslezského kraje (2 osoby), v KŘP hl. města Prahy (2 osoby). U českých občanů bylo nejvyšší zastoupení v KŘP hlavního města Prahy (8 osob), v KŘP Karlovarského kraje (6 osob) a v KŘP Ústeckého kraje (6 osob).

XI.1.1. Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky

K nejvýznamnějším organizovaným kriminálním skupinám působícím na území České republiky patří dlouhodobě skupiny ruskojazyčné a asijské, přičemž zde významně působí mj. též

skupiny albánské, nigerijské, rumunské a bulharské. Mnoho známých a dlouhodobě monitorovaných kriminálních skupin vykazujících výrazné etnické znaky je velmi úzce specializováno (kapsářství, obchod s drogami, nelegální migrace, obchodování s lidmi, daňové úniky, padělání bankovních karet apod.). V roce 2015 výrazně vzrostl význam balkánských kriminálních skupin. Většina skupin měla i v roce 2015 silné vazby na zahraničí, přičemž v některých případech tvořily nedílnou součást nadnárodních nebo mezinárodních kriminálních uskupení. Podobně lze charakterizovat i kriminální organizace zformované balkánskými etniky, které působí na území České republiky. V případě sledovaných asijských kriminálních organizací se v roce 2015 prokázala silná schopnost vzájemné spolupráce v celém středoevropském prostoru, kdy při páchání ekonomické trestné činnosti těžily z garantovaného volného pohybu zboží, finančních prostředků a služeb spojených s absencí fyzické kontroly pohybu vyplývající z pravidel schengenského prostoru.

Nedotčena zůstala schopnost asijských kriminálních skupin působících v České republice realizovat i vzdálenou spolupráci s domovskými regiony v Asii. Ani v roce 2015 nebyl zaznamenán odklon monitorovaných kriminálních organizací od hospodářské trestné činnosti (manipulované veřejné zakázky a prodeje veřejného majetku, podvody směřující k neodvedení DPH, leasingové či úvěrové podvody apod.), i když např. asijské i balkánské kriminální struktury dlouhodobě vykazují vysoký podíl trestné činnosti spojené s nelegální výrobou a distribucí omamných a psychotropních látek.

V roce 2015 byly u všech monitorovaných etnicky orientovaných kriminálních struktur (balkánské, ruskojazyčné, asijské) zaznamenány pokračující snahy o korupční průnik do státní správy i veřejné samosprávy a do justičního systému. Kromě standardního korumpování jednotlivých níže postavených úředníků, celníků či policistů se hlavní kriminální organizace v roce 2015 stále více pokoušely o průnik do legislativního procesu nejen na úrovni místních samospráv, ale i na vládní a parlamentní úrovni. Velmi významným prvkem se u monitorovaných kriminálních struktur stala snaha prosadit se korupčním průnikem do významného útvaru PČR s celostátní působností.

Balkánské skupiny

Většina monitorovaných balkánských kriminálních organizací působí nadnárodně či přinejmenším mezinárodně, přičemž Česká republika nemusí být hlavním centrem jejich středoevropských aktivit (často se jedná o Německo). Dalším samozřejmým centrem kriminálních aktivit monitorovaných balkánských kriminálních organizací jsou příslušné balkánské země původu hlavní části členské základny. Většina monitorovaných balkánských kriminálních struktur se však z hlediska etnicity členů neomezuje pouze na příslušné balkánské etnikum, ale zahrnuje i občany České republiky. Území České republiky je používáno především k legalizaci výnosů z trestné činnosti, a to zejména z kriminality související s nedovolenou výrobou a distribucí omamných a psychotropních látek, která však u těchto kriminálních struktur probíhá, v převážné míře, mimo území České republiky.

Ruskojazyčné skupiny

Rok 2015 byl v rámci vývoje aktivit ruskojazyčných organizovaných kriminálních skupin pocházejících z postsovětských republik pokračováním trendu z roku 2014. Základem vývoje v prostředí ruskojazyčných kriminálních struktur byla i nadále ukrajinsko-ruská krize a s ní související sankční mechanismy uplatňované ze strany EU a Spojených států vůči konkrétním právnickým a fyzickým osobám pocházejícím z Ruska. Pokračování této situace v roce 2015 a oprávněný předpoklad jejího přesahu do dalších let měl za následek změnu koncepce páchané trestné činnosti. Také v roce 2015 byl registrován masivní nárůst poptávky po získání jakékoliv formy povolení k pobytu či státního občanství jakéhokoliv členského státu EU nelegální cestou (pozměnění osobních údajů, absolutních záměna identit konkrétních osob apod.). Organizované

skupiny během roku 2015 aktivně transformovaly své aktivity do této oblasti, protože se ukázala jako mimořádně zisková a generování značných kriminálních zisků lze u ní očekávat i v následujícím období. Ve srovnání s rokem 2014 se opět zvýšil počet násilných a majetkových deliktů páchaných kavkazskými etnickými skupinami na území České republiky v souběhu s účastí v organizované zločinecké skupině. V atraktivních destinacích České republiky se organizovaná trestná činnost kavkazských skupin projevuje v oblasti krádeží luxusního zboží.

Asijské skupiny

Stejně jako v předchozích letech pokračovala i v roce 2015 vietnamská kriminální komunita ve své dominanci v oblasti asijských kriminálních struktur působících na území České republiky. Kriminální struktury založené na osobách pocházejících z území Vietnamu dlouhodobě vykazují v českém prostředí mimořádnou úroveň stability a stabilní jsou i jejich dlouhodobě monitorovaná teritoriálně lokalizovaná mocenská centra vedená známými kriminálními autoritami (hlavní pražské i několik regionálních). Tato centra zůstala i v roce 2015 spojena s významnými vietnamskými tržnicemi a vietnamským ZÚ v Praze. Mezi nejvýznamnější typy organizované vietnamské trestné činnosti patřila v roce 2015 i nadále trestná činnost založená na neplnění daňových povinností (daňové úniky přímých i nepřímých daní) a krácení celních poplatků při dovozu zboží ze států mimo EU (zejména Čína). Také v roce 2015 přetrvával stav, kdy se střízlivé odhady výše daňových úniků způsobených asijskými kriminálními strukturami pohybují v řádech desítek miliard korun ročně. I nadále docházelo k umělému snižování hodnoty zboží (pomocí padělaných dokladů) při vstupu zboží na území EU a tím i k přiznávání a placení mnohem nižších celních poplatků, stejně jako k používání nastrčených firem ke krácení DPH a daně z příjmů fyzických i právnických osob. Klíčovým bodem všech uvedených technik zůstávala stejně jako v předchozích letech tzv. DICH VU HAI QUAN – „služba k proclení“.

XI.1.2. Trestná činnost obchodování s lidmi a situace v oblasti prostituce ve vztahu k cizincům

Trestná činnost obchodování s lidmi nezaznamenala v roce 2015 ve srovnání s předchozím rokem žádné zásadní změny ve smyslu účelu obchodování s lidmi, ani ve způsobech jednání pachatelů této trestné činnosti. V prostředí České republiky se jednalo zejména o využití obětí obchodování s lidmi k prostituci a k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kořistění z takového jednání. Stav, struktura a dynamika trestné činnosti obchodování s lidmi je tedy srovnatelná s rokem 2014. Násilné projevy zůstaly okrajovou záležitostí, jednání a chování pachatelů působí sofistikovanějším dojmem, což potvrzovalo i využívání převážně lsti, zneužití závislosti nebo omylu. Rovněž lze konstatovat, že trestná činnost obchodování s lidmi, tak jak byla zjišťována na území České republiky, se příliš neodlišovala od způsobů páchaní této trestné činnosti v ostatních členských státech EU. Tento závěr vyplývá mimo jiné zejména z informací získávaných v průběhu expertních jednání v rámci projektu EMPACT THB (*European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats*), které se konaly pod záštitou EUROPOL.

Vedená trestní řízení i zjištěné poznatky ze zájmového prostředí v posledním období však ukázaly nové způsoby jednání, u nichž se problematickým jeví především výklad termínu „jiné formy vykořisťování“. V průběhu roku 2015 bylo vlastní operativně pátrací činností zaznamenáno a následně mezinárodní policejní spoluprací potvrzeno, že na území České republiky došlo k nárůstu případů, kdy ženy ze sociálně a vzdělanostně slabého prostředí, jsou cíleně vyhledávány pro tzv. „zajišťování účelových sňatků“. Z vyhodnocení zjištěných skutečností vyplývá, že zejména na území Velké Británie a Irska docházelo k organizování a zadávání poptávky osob třetích zemí po zjednání a dopravě osob za účelem vykořisťování a napomáhání k nelegální migraci formou dojednávání podvodných sňatků mezi občany členských států EU a třetích zemí. Na tomto jednání se podíleli rovněž státní příslušníci České republiky žijící v těchto zemích. Jejich role byla taková, že zprostředkovali „poptávku“ dalším osobám na území České republiky, následně docházelo k aktivnímu vyhledávání potenciálních obětí, které splňovaly konkrétní požadavky

ve smyslu věku, pohlaví, rodinných poměrů, apod. Mezi komunity, z nichž byla „poptávka“ po ženách z České republiky směřována, patřili zejména státní příslušníci Bangladéše a Pákistánu.

V příhraničních oblastech Jihočeského kraje, v nichž byla zjevná **pouliční prostituce**, zejména oblast Dolního Dvořiště, Kaplic, Českých Velenic a Strážného, byl zaznamenán přesun dívek z ulice do nočních klubů, kde je provozována prostituce a počet otevřených nočních klubů meziročně vzrostl přibližně o 20 %. Činnost nočních klubů v příhraničních oblastech byla značně ovlivněna bezpečnostními opatřeními zaváděnými v průběhu roku na hraničních přechodech (dočasné kontroly), což mělo vliv na počet zákazníků těchto klubů, kteří byli tvořeni z 80% cizími státními příslušníky Rakouska a Německa. Zaznamenán byl zvýšený trend vývozu prostituce (dívek) přímo za zákazníky do Rakouska. Jednalo se o dívky z romské komunity či dívky ze sociálně slabých rodin, většinou závislé na omamných a psychotropních látkách. V nočních klubech v tomto regionu se objevovaly občanky Rumunska, Nigérie či Maďarska, které přicestovaly z Rakouska či Německa.

V příhraničních oblastech Jihomoravského kraje, zejména v okolí Znojma, tvořili klientelu nočních podniků do značné míry cizinci. Mezi návštěvníky nočních podniků byl zaznamenán mírný nárůst klientů z Rakouska. Jednalo se o občany Turecka, Sýrie, Afghánistánu, Iráku a Pákistánu, kteří byli většinou žadateli o některý z druhů pobytů na území Rakouska a tuto zemi nesměli opustit. Z důvodů zvýšeného počtu hraničních kontrol cizinecké policie při cestě na území České republiky využívali menší hraniční přechody, kde kontroly prováděny nebyly. Strukturu majitelů nočních podniků tvořili čeští provozovatelé a provozovatelé z řad cizích státních příslušníků, a to přibližně ve stejném poměru. Tito cizinci využívali úzké vazby na země původu, odkud získávají dívky do svých podniků. Prostitutky pracující v těchto nočních klubech jsou nejčastěji ze Slovenska, Ukrajiny a jiných států bývalého SSSR. Byly zaznamenány ojedinělé případy, kdy se v nočních klubech nacházely Ukrajinky, které se v České republice zdržovaly na základě víz vydaných v Polsku. Polská víza byla vydána za účelem práce v tamních firmách, tudíž byl porušen účel vydání.

V souvislosti se zapojením do subprojektu ETUTU THB, docházelo k výměně a sdílení informací z vyšetřování případů obchodování s lidmi se zaměřením na nigerijské kriminální skupiny, jejichž aktivity se projeví rovněž na území České republiky. Tématem byly jak informace obecné uvádějící aktivity prováděné členskými státy a zapojenými organizacemi s popisem vyvíjených opatření, tak i informace konkrétní, tedy rozbor zpracovávaných případů. Na základě žádostí zaslaných cestou mezinárodní policejní spolupráce byly prováděny lustrace, prověrky a šetření k zájmovým osobám a věcem. Výstupem subprojektu budou, mimo jiné, příručky obsahující rady a doporučení k boji s obchodováním s lidmi se zaměřením na nigerijskou komunitu.

V případech s podezřením na obchodování s lidmi za účelem užití k **nuceným pracím** nebo k jiným formám vykořisťování byl typickým způsobem páchaní této trestné činnosti model známý z předchozích let. Stále bylo významným činitelem tzv. „agenturní zaměstnávání“, případně se v této oblasti projeví aktivity právnických osob, které mají povolení ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ke zprostředkování práce. Negativně se opět projevila nepřehlednost legislativy při zaměstnávání cizinců a nemožnost provádění masivnější kontrolní činnosti odpovědných institucí (MPSV, MF).

Nadále byly zjišťovány informace o **náboru bezdomovců a dalších sociálně slabých osob k práci vykonávané na území Velké Británie**. Jednáním podezřelých však nebyly naplněny všechny znaky skutkové podstaty obchodování s lidmi, zejména pak „použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužíváje omylu, tísně nebo závislosti“. Důvod nenaplnění skutkové podstaty tohoto činu byla skutečnost, že se oběti na budoucí podmínky práce a ubytování ve Velké Británii předem neinformovali ani u podezřelých, ani nikde jinde a životní podmínky, ve kterých zde v České republice žili, byly jejich životním standardem již delší dobu a odjezdem do Velké Británie, a proto neřešili žádnou aktuálně nastalou tíseň. Jedná se o pokračující trend, kdy

současně dochází na území Velké Británie ke zneužívání sociálních dávek a k úvěrovým podvodům. V této oblasti nelegálních aktivit a trestné činnosti byly jako pachatelé potvrzeny především osoby z romské komunity z České republiky a Slovenské republiky.

XI.1.2.1 Prověřování trestných činů celními orgány

Pověřené celní orgány v postavení policejního orgánu provádějí ve vymezených případech prověřování trestných činů v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Pokud se jedná o trestnou činnost páchanou osobami vietnamské státní příslušnosti, je její druh a závažnost stejná jako v předchozích letech. Jedná se tak zejména o porušování práv k ochranné známce a porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským. Případná porušení právních předpisů se vztahují zvláště ke skladování, výrobě a nabídce zboží, u kterého vzniklo podezření, že se jedná o výrobky porušující některá práva duševního vlastnictví (textil, obuv, oděvní doplňky, hodinky, hračky).

V případě obchodu se spotřebním zbožím, textilem a obuví je více než v kterékoliv jiné komoditní oblasti patrná naprostá převaha vietnamské komunity žijící na území České republiky. Ve zmíněné oblasti se v posledních letech vyprofilovala zřejmá pozice vietnamské komunity v zóně tzv. šedé ekonomiky, zahrnující pašování zboží, krácení daní, praní peněz a korupci. Promyšleným a vysoce organizovaným způsobem je prostřednictvím občanů ČR, tzv. „servisní složky“, zabezpečován dovoz zboží (textilní výrobky, obuv apod.) v kontejnerových zásilkách, a to zejména z Číny a Vietnamu. Při celním řízení jsou následně předkládány padělky faktur a jiných průvodních dokladů ke zboží. Záměrem je deklarování nižší skutečně placené ceny pro účely celního hodnocení či cílené zatažení charakteru skutečně dováženého zboží. Na základě těchto falešných průvodních dokladů předložených při celním řízení je zboží následně propuštěno do volného oběhu a je vyměřeno clo při dovozu v nesprávné výši. Deklarovanými příjemci zboží jsou vždy účelově zakládáné tzv. předzaložené (ready made) obchodní společnosti se sídly na území České republiky. Takto dovážené zboží mimo jakoukoliv účetní a daňovou evidenci získává po propuštění do volného oběhu novou identitu. Jedná se o zboží odňaté daňové povinnosti, zboží porušující práva k ochranným známkám, či o zboží nebezpečné pro konečného spotřebitele, které následně končí jak na černém trhu, tak i v běžné obchodní síti. Tento trend zahájený již v minulých letech pokračoval i v roce 2015.

Vietnamští státní příslušníci se velmi často také podílejí na distribuci tabákových výrobků v rámci České republiky a do okolních států.

Vietnamská komunita, respektive osoby z řad vietnamských podnikatelů, vystupují rovněž jako koncoví prodejci při nelegálním obchodu s lihem nebo lihovými nápoji. Jde o maloobchodní prodej alkoholických nápojů ve spotřebitelském balení, kdy prodejce není schopen prokázat zdanění, prodávané lihoviny jsou označeny padělky kontrolních pásek ke značení lihu, nebo se jedná o padělky renomovaných značek. Zaznamenané případy se týkají nejen prodejních míst v příhraničních oblastech a tržnicích, ale i kamenných obchodů kdekoli na území České republiky, které jsou buď ve vlastnictví vietnamské komunity sídlící v České republice, nebo jsou tyto ze strany vietnamských podnikatelů zásobovány.

V roce 2015 byl mezinárodní drogový zločin páchaný Vietnamci i nadále jako v předchozích letech zaměřen na dvě oblasti – nelegální produkci marihuany a metamfetaminu (pervitinu). U marihuany se i nadále jedná o tzv. indoorové pěstování marihuany s vysokým obsahem THC, která je následně distribuována odběratelům jak na území České republiky, tak i vyvážena do dalších států Evropské unie. Rok 2015 potvrdil trend z předchozích let, kdy se tato nelegální činnost rozšířila na celé území České republiky. Obdobná situace je i v oblasti nelegální produkce metamfetaminu. Za posledních pět let došlo k dynamickému vývoji této problematiky. Pachatelé, převážně vietnamského původu, v počátku využívali prostředí pohraničních tržnic,

postupně však reinvestovali zisky z maloobjemové distribuce metamfetaminu a dnes ovládají celý výrobní i distribuční řetězec. Jejich osobní a obchodní vazby v Německu, společně s faktickou kontrolou trhu, vedly k dalšímu masivnímu nárůstu vývozu metamfetaminu z České republiky především do Bavorska a Saska. Tento trend dále pokračuje zvyšujícím se vývozem i do dalších sousedních zemí jako Rakouska a Slovenska, ale i Skandinávských zemí.

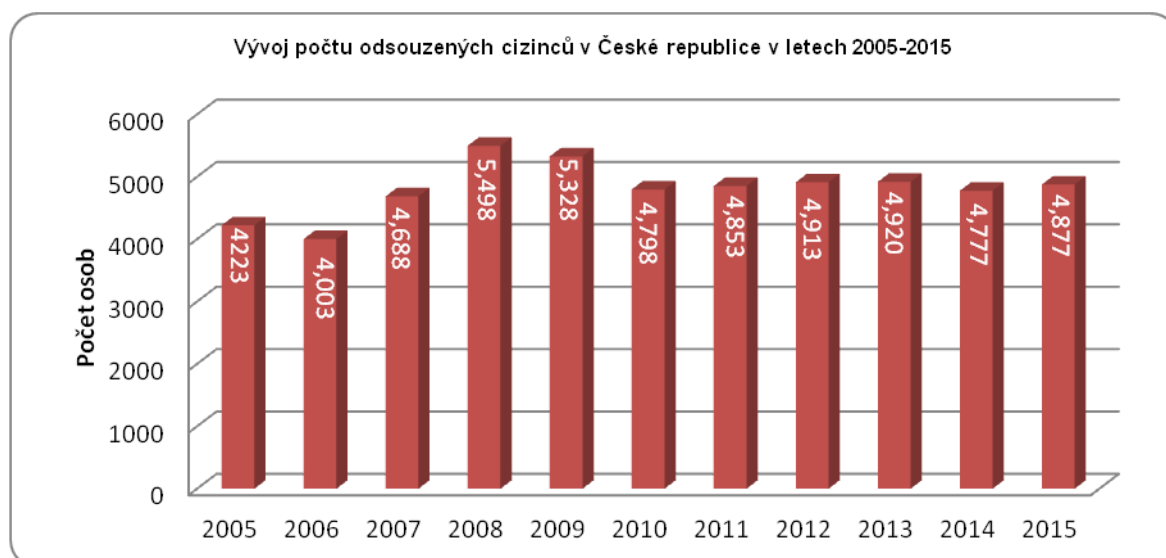
Jedním z problémů jsou tržnice umístěné v příhraničí, na kterých de facto existuje neomezená a bezproblémová dostupnost drog, přestože jejich význam pomalu klesá. Kupující, pracovně nazývaní jako „mravenci“ (časté přepravy, menší množství drogy), přijedou, nakoupí a odjedou (není většinou nutná předchozí komunikace), aniž by jim hrozilo významnější riziko odhalení a není v těchto případech nutné drogy předem objednávat. Jediný problém pro odběratele drog tak představují kontroly německých orgánů prováděné v blízkosti hranice s Českou republikou. Německé represivní orgány (celníci i policie) tuto oblast považují za absolutní prioritu své činnosti. Ze strany českých represivních orgánů v současné době prodávajícím ani kupujícím riziko téměř nehrozí, neboť příhraniční tržnice jsou v těsné blízkosti státní hranice, kde jsou využíváni tzv. bojovníci – BO DOI – což jsou osoby určené výhradně pro ochranu tržnic. Při výskytu uniformovaných bezpečnostních složek České republiky okamžitě ustává nelegální činnost. Došlo již k fyzickému napadení celníků v rámci kontrolní činnosti. „Skryté“ působení v civilním oděvu v rámci operativně pátrací činnosti, ať příslušníků Celní protidrogové jednotky, tak např. sledovacích útvarů, je prakticky vyloučeno, neboť dochází k dekonspiraci – vietnamští trhovci za dobu působení na tržnicích mají „vyvinutý smysl“ pro identifikaci „zákazníků“. Nadále pokračuje trend velkoobjemové produkce metamfetaminu na celém území České republiky. Na zvýšený kontrolní tlak na příhraničních tržnicích zločinecké skupiny reagují tím, že tento distribuční článek vynechávají a metamfetamin pašují ve větších zásilkách, které jsou určeny k saturaci distribučních sítí přímo v zahraničí.

Státní příslušníci Polska, Slovenska a Ukrajiny se při páchání trestné činnosti v různé míře zaměřují zejména na nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin, a to zpravidla v osobních automobilech.

Občané jiných státních příslušností, například Turci, Lotyšů, Arménů, Maročanů, Italové, Bulhaři nebo Rumuni se v rámci prověřované trestné činnosti pověřenými celními orgány jako osoby podezřelé vyskytují ojediněle a jedná se zpravidla o neoprávněné nakládání s omamnými a psychotropními látkami (dovoz, vývoz, průvoz) nebo nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin. Státní příslušníci Ruska ojediněle páchají trestnou činností v oblasti mezinárodní úmluvy CITES, která spočívala v nelegálním obchodování s chráněnými exempláři, stejně tak státní příslušníci Rakouska, Německa či Spojeného království.

XI.2 ODSOUZENÍ CIZINCŮ

Podle údajů MS bylo v průběhu roku 2015 pravomocně **odsouzeno celkem 4 877 cizinců** (+100 cizinců, tj. nárůst o 2 % oproti roku 2014). Jejich **podíl** na celkovém počtu osob odsouzených v České republice (65 569 osob) **činil 7,4 %**, tzn. o 0,8 % vyšší než v předchozím roce. Zmíněný podíl koresponduje s podílem cizinců na celkovém počtu trestně stíhaných osob (7,1 % z celkového počtu stíhaných osob) v roce 2015.

Zdroj: MS

Složení státních příslušností osob, jež byly nejčastěji odsouzeny v České republice, odpovídá struktuře trestně stíhaných cizinců. Nejpočetněji byli i zde zastoupeni státní příslušníci **Slovenska** s počtem 1845 osob a jejichž počet se meziročně snížil o 67 osob. Podíl těchto státních příslušníků na celkovém počtu odsouzených cizinců dosáhl hodnoty 37,8 %. Na druhé místo se zařadili státní příslušníci **Ukrajiny** s počtem 731 odsouzených (+72 osob). S odstupem následovali státní příslušníci **Vietnamu** (512 osob; -34 osob), **Rumunska** (285 osob; +79 osob) a **Polska** (243 osob; -16 osob).

V roce 2015 se v TOP 10 umístily stejné státy kromě desáté pozice, kde bylo Srbsko vystřídáno Rakouskem.

Odsouzení cizinci – TOP 10 – porovnání roku 2014/2015

Období Roku	1.1.-31.12. 2014	tj. %	1.1.-31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem odsouzeno osob	72 825	100,0	65 569	100,0	-10,0	-7 256
z toho						
občané ČR	68 048	93,4	60 692	92,6	-10,8	-7 356
Cizinci	4 777	6,6	4 877	7,4	2,1	-100
Odsouzeno cizinců	4 777	100,0	4 877	100,0		
z toho TOP 10 : řazeno sestupně podle nejvyšší hodnoty roku 2015*						
Slovensko	1 912	40,0	1 845	37,8	-3,5	-67
Ukrajina	659	13,8	731	14,9	10,9	72
Vietnam	546	11,4	512	10,5	-2,7	-34
Rumunsko	206	4,3	285	5,8	6,2	79
Polsko	259	5,4	243	4,9	-6,2	-16
Bulharsko	176	3,7	168	3,4	8,0	-8
Německo	114	2,4	108	2,2	4,5	-6
Rusko	126	2,6	87	1,8	-30,9	-39
Moldavsko	57	1,2	70	1,4	22,8	13
Rakousko	41	0,8	59	1,2	43,9	18

Zdroj: MS ČR

Nejvíce cizinců odsoudily soudy hlavního města Prahy (1 480 osob) a dále soudy Jihomoravského kraje (721 osob), Středočeského kraje (594 osob) a Západočeského kraje (562 osob)¹⁰².

¹⁰²Ve smyslu soudního uspořádání.

Odsouzené osoby – dle soudů v jednotlivých krajích, rok 2015

Kraj ¹⁾	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Celkem ČR
Počet odsouzených osob celkem	8 248	7 365	4 621	5 845	10 087	6 314	10 708	12 381	65 569
z toho									
občané ČR	6 768	6 771	4 332	5 283	9 588	6 003	9 987	11 960	60 692
Cizinci	1 480	594	289	562	499	311	721	421	4 877

Zdroj: MS ČR

Vysvětlivka: ¹⁾* Ve smyslu soudního uspořádání.

V roce 2015 se ve vyhošťovací vazbě okresních soudů nacházelo celkem 51 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 38 cizinců a realizováno vyhoštění nebylo u 13 cizinců.

Ve stejném období bylo ve vyhošťovací vazbě krajských soudů celkem 25 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 20 cizinců a realizováno vyhoštění nebylo u 5 cizinců.

V předběžné a vydávací vazbě krajských soudů se pak nacházeli tři cizinci, z toho 2 návraty byly realizovány.

XII. Specifické projekty v oblasti migrace a azylu

XII.1 PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ

V průběhu roku 2015 začala Česká republika realizovat program poskytování asistence při přesídlení českým krajanům. Realizaci tohoto programu umožnilo přijetí usnesení vlády ze dne 8. 12. 2014 č. 1014, kterým vláda schválila nové zásady politiky vlády k přesídlování osob s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí. Na realizaci programu bylo usnesením vlády č. 32/2015 vyčleněno ze státního rozpočtu celkem 66 mil. Kč, které měly pokrýt náklady na kompletní přesídlení cca 350 krajanů.

V rámci programu byly, ve spolupráci s ministerstvem zahraničních věcí, realizovány mimořádné konzulární dny v Oděse a Kyjevě, které usnadnily zájemcům z oblastí ohrožených probíhajícími protiteroristickými operacemi na východě Ukrajiny podání žádostí o trvalý pobyt. Tato mimořádná opatření umožnila získat trvalý pobyt ve zrychleném režimu téměř 200 krajanům. Žádosti ostatních zájemců z oblastí, které nebyly přímo ohrožené, byly vyřizovány průběžně.

Účast v programu neznamena pro jeho účastníky automatické povolení trvalého pobytu. Jedná se o zjednodušení celé procedury, zejména tím, že stát přebírá odpovědnost za zajištění ubytování a prostředků k pobytu. Tato zvýhodnění jsou však poskytována pouze osobám, u nichž je taková pomoc na místě, tedy osobám z ohrožených oblastí nebo zdravotně, sociálně, či ekonomicky znevýhodněným příslušníkům českých krajaňských komunit.

V průběhu roku 2015 do České republiky přesídlilo **celkem 225 osob**, výhradně příslušníků českých krajaňských komunit na Ukrajině. Zejména se jednalo o příslušníky krajaňských komunit z oblastí protiteroristických operací v **Doněcké a Luhanské oblasti**, dále ze **Záporožské a Oděské oblasti**. Do konce roku z této skupiny více než polovina lidí nalezla stálé bydliště i práci a zcela se osamostatnila, čímž došlo k naplnění účelu tohoto programu. Největší množství krajanů se usídlilo na území Plzeňského kraje, v Praze a ve Středočeském a Jihomoravském kraji. Partnerem MV při realizaci tohoto programu je Arcidiecézní charita Praha, která zajišťuje přímou práci s klienty.

Program je v souladu s výše uvedeným usnesením vlády otevřen k účasti příslušníkům českých krajaňských komunit bez ohledu na zemi původu, nicméně do konce roku 2015 o účast projevíli zájem pouze státní příslušníci Ukrajiny.

XII.2 MIGRAČNÍ PROJEKTY

Migrační projekty, které jsou od roku 2012 vytvářeny a realizovány v rámci meziresortní spolupráce ústředních orgánů státní správy, představují účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území České republiky má český stát zvýšený zájem. Projekty jsou schvalovány konsensuálním rozhodnutím Koordinačního orgánu, který provádí i jejich průběžné vyhodnocení či přenastavení v případě aktuální potřeby.

Cílem migračních projektů je zrychlení migrační procedury cestou přednostního vyřizování žádostí cizinců o pobytová oprávnění a případně také povolení k zaměstnání. Cizinci jsou do projektů zařazováni rozhodnutím příslušného gestora na základě splnění stanovených kritérií.

Ke konci roku 2015 bylo realizováno již celkem 6 migračních projektů:

- tři projekty v oblasti ekonomické migrace určené pro cizince vstupující na území České republiky za účelem zaměstnání nebo podnikání (jako kvalifikovaní manažeři a specialisté vyslaní v rámci nadnárodních obchodních společností s pobočkami na našem území nebo jako zástupci zahraničních investorů a obchodních partnerů), jejichž gestorem je MPO (spolugestory jsou MV, MPSV a MZV):

- ✓ *Fast Track: Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů.* Projekt v roce 2015 využilo celkem 100 pracovníků z třetích zemí, zejména se jednalo o specialisty (83) a řídicí pracovníky (16) z oblasti průmyslu a informačních technologií. Projekt byl nejčastěji využíván občany Ukrajiny (24), Indie (23), Ruské federace (9) a Spojených států (8).
- ✓ *Welcome Package pro investory:* Projekt se z velké části zaměřuje na statutární orgány nově příchozích společností, které začínají investovat v České republice. Do projektu mohou být zařazeni rovněž manažeři, kteří budou zaměstnanci nově vytvořené české společnosti, a klíčoví specialisté dočasně vyslaní ze zahraniční mateřské společnosti do jednotky umístěné v České republice. V roce 2015 bylo do projektu zařazeno 49 účastníků, zejména specialistů (17) a řídicích pracovníků (8), nejčastější ze Spojených států (15); Korejské republiky (4); Japonska (3) a Číny (3). Nejčastější typ ekonomické činnosti byl průmysl (15), logistika (8) a informační a komunikační technologie (7).
- Jeden projekt zaměřený na studentskou migraci určený pro zahraniční stipendisty, jehož gestorem je MŠMT (spolugestory jsou MV a MZV):
 - ✓ *Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí;*
- Jeden projekt zaměřený na migraci za účelem léčení v České republice určený pro lázeňské pacienty, jehož gestorem je MZ (spolugestory jsou MV a MZV):
 - ✓ *Zrychlená procedura pro zahraniční pacienty, kterým bude v České republice poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče.*
- Jeden projekt zaměřený na vysoce kvalifikované zaměstnance a specialisty z Ukrajiny, kteří budou na území České republiky vykonávat vysoce kvalifikovanou práci v oblasti výroby, služeb nebo ve veřejném sektoru, jehož gestorem je MZV (spolugestory jsou MV, MPSV a MPO):
 - ✓ *Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny.*

Realizace projektů v roce 2015 – MV

V roce 2015 bylo na ZÚ České republiky podáno 139¹⁰³ žádostí o zaměstnaneckou kartu, nebo vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání zařazených do projektů. U všech 139 žádostí bylo MV rozhodnuto o udělení požadovaného pobytového oprávnění, přičemž u 5 žádostí podaných v prosinci 2015 bylo o udělení víza rozhodnuto v lednu 2016.

Žádostí o zaměstnaneckou kartu¹⁰⁴ bylo podáno 136. Žádosti o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání byly podány 4. Z celkového počtu 139 žádostí se jedná o 109 žadatelů a 30 žadatelek.

¹⁰³Jedná se o počet osob, které podaly žádost o dlouhodobé vízum dle ustanovení §30 odst.1 zákona o pobytu cizinců nebo žádost o zaměstnaneckou kartu dle ustanovení §42g téhož zákona. Uvedené číslo nemusí korespondovat s celkovým počtem osob zařazených do obou projektů, ani s počtem osob, které si udělené vízum fakticky převzaly a do České republiky přicestovaly.

¹⁰⁴Zavedením zaměstnaneckých karet již není možné požádat o dlouhodobé vízum za účelem zaměstnání.

Přehled žádostí o zaměstnaneckou kartu, nebo dlouhodobé vízum v rámci projektu „Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů“ a „Welcome Package“

Státní příslušnost žadatele	Měsíc podání žádosti v roce 2015												Celkem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
Spojené státy americké	1	2	2	2	5	1	2	4	2	4	3	1	29
Indie	3	6	2	2		7	1	3	3	1			28
Ukrajina	3		3	3	2	3	3	2	2	3			24
Rusko	2	3			1		3	1	2				12
Tchaj-wan			1							5			6
Japonsko		2				1		1		1			5
Čína			1				2					2	5
Brazílie		1	1							1	1		4
Korejská republika	2											1	3
Turecko		2							1				3
Mexiko				1								2	3
Srbsko						1			1		1		3
Kazachstán		1	1										2
Egypt			1				1						2
Bosna a Hercegovina					1		1						2
Austrálie	1												1
FYROM	1												1
Peru					1								1
Libanon						1							1
Tunisko									1				1
Gruzie								1					1
Jihoafrická republika										1			1
Afgánistán											1		1
Celkem	13	17	12	8	10	14	13	12	12	16	6	6	139

Zdroj: MV ČR

Podle druhu práce se u žadatelů nejčastěji jedná o řídící pracovníky v oblasti IT a činnosti (15 žadatelů), specialisty v oblasti počítačových sítí (12 žadatelů), operátory počítačů pro vkládání dat (10 žadatelů), systémové analytiky (9 žadatelů), ostatní specialisty v oblasti účetnictví (8 žadatelů), inženýry v oblasti elektronických komunikací (7 žadatelů), inženýry elektroniky technology, normovače (6 žadatelů) a vývojáře softwaru (6 žadatelů). Další profese byly v uvedeném celkovém počtu žadatelů zastoupeny v menším množství. U čtyř žadatelů se jedná o jednatele společnosti.

XII.3 PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ

XII.3.1. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 14. 12. 2011 č. 925 ke *Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015* a v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 18. 4. 2012 č. 282 k *Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012 - 2015*, pokračoval i v roce 2015 v realizaci specifického projektu **Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** (dále jen „Program“).

Program je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, tzn. pro občana EU obchodovaného na území České republiky, pro občana třetí země obchodovaného na území České republiky a pro občana České republiky obchodovaného na území České republiky, ve zvláštních případech i v zahraničí. Obětem zařazeným do Programu

je automaticky dána 60 denní doba na rozmyšlenou (reflection period) – po kterou není nutná spolupráce s orgány činnými v trestním řízení. Během této doby jsou činěny kroky s cílem motivovat oběť a podpořit spolupráci s ní při odhalování a potrestání pachatelů. Pro oběti v Programu je garantováno vhodné a přiměřené ubytování, zdravotní péče, právní asistence, advokátní služby, psychosociální služby a rekvalifikace. Program náležitě chrání oběti v procesním postavení svědka, které poskytují součinnost orgánům činným v trestním řízení. Součástí Programu je nabídka bezpečné a bezplatné dobrovolné repatriace pro oběti. Hlavními partnery Programu je specializovaná nevládní organizace a PČR. Součástí programu jsou i dobrovolné návraty obětí do země původu zajišťované prostřednictvím IOM.

V roce 2015 byly do Programu zařazeny celkem 4 oběti obchodování s lidmi. Jednalo se o ženy původem z České republiky, Slovenské republiky a Ukrajiny, u kterých bylo podezření z obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a v jednom případě bylo podezření na pracovní vykořisťování. Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 190 obětí obchodování s lidmi. Ze statistik Programu za uplynulá období vyplývá, že nejčastějšími formami obchodování s lidmi na území České republiky zůstává obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Ostatní formy obchodování s lidmi nebyly statisticky v Programu zaznamenány. V Programu nadále setrvávají celkem dvě oběti, které spolupracují s orgány činnými v trestním řízení.

Všechny oběti souhlasily s předáním podnětů na prošetření jejich případů na příslušný útvar PČR. Převažovaly oběti původem z České republiky ve věkové kategorii 18 – 42 let. Obětem byly poskytnuty především tyto služby v Programu: ubytování, psychosociální služby, právní asistence, zdravotní péče, služby advokáta a v jednom případě byl využit také program dobrovolných návratů zpět do České republiky. Celkem bylo od roku 2003 realizováno 94 dobrovolných návratů, z toho 22 zpět do České republiky.

Významnou součástí je také podpora preventivních aktivit, zejména terénní práce. Nvládní organizací bylo realizováno celkem 58 terénních výjezdů za účelem vyhledávání a informování potenciálních obětí na celém území České republiky. V roce 2015 ministerstvo vnitra podpořilo kampaň k prevenci obchodování s lidmi. Cílem bylo zvýšit informovanost o problematice obchodování s lidmi v České republice. Spot s danou tematikou byl primárně šířen po internetu, protože se jedná o prostor, ve kterém podle posledních trendů, klienti a klientky sexuální služby či pracovní příležitosti vyhledávají.

Uvedeným činností konaným v rámci Programu za rok 2015 odpovídají fakticky vynaložené finanční náklady ve výši 1 126 108 Kč.

XII.3.2. Program podpory při potírání nelegální migrace

V souladu se Zásadami politiky vlády v oblasti migrace cizinců zakotvenými v usnesení vlády České republiky č. 55 ze dne 13. 1. 2003 byl OAMP MV vytvořen ***Program podpory při potírání nelegální migrace*** (dále jen „Program“).

Hlavním cílem Programu je zajistit efektivní spolupráci mezi osobami, které obdržely pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, orgány činnými v trestním řízení a dalšími zainteresovanými subjekty při odhalování a objasňování předmětné trestné činnosti a zároveň při vytváření preventivních opatření, a to vše za současného zajištění nezbytné péče pro dotčené osoby a případně i pro jejich rodinné příslušníky, kteří se zdržují na území České republiky, se zásadním důrazem na jejich osobní bezpečnost.

Za tímto účelem je v rámci Programu nastaven systém součinnosti jednotlivých zúčastněných subjektů, jehož první fáze je zaměřena na detekování případných svědků, kterým jsou průběžně poskytovány ucelené informace o Programu, právní poradenství a popř. potřebná sociální a psychologická pomoc tak, aby svá rozhodnutí ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení

nebo k dobrovolnému návratu činili v maximálně objektivních podmínkách. Druhá fáze je pak orientována na bezproblémový průběh trestního řízení a podporu svědků cílenou na jejich možnou sociální integraci a zapojení do běžného života.

XII.4 HUMANITÁRNÍ PROJEKTY

Poskytování humanitární pomoci do zahraničí zajišťuje v souladu se zákonem č. 151/2010 Sb. MZV, které na pomoc uprchlíkům a vnitřně vysídlenému obyvatelstvu poskytuje ročně až 80 % humanitárního rozpočtu MZV. V letech 2010 – 2015 šlo celkem o více než 200 milionů Kč. (viz. www.mzv.pomoc).

Česká republika také disponuje, prostřednictvím programů MV, komplementárními nástroji podpory a pomoci primárně zaměřenými na podporu a pomoc uprchlíkům a zemím pod silnými migračními tlaky. Programy MV představují nástroje, jejichž potřeba vyvstala z aktuální potřeby urgentně reagovat na dlouhodobě neuspokojivou migrační situaci v Evropě a širším sousedství. Cílem je mít k dispozici možnosti rychlé a efektivní reakce na aktuální vývoj v oblasti migrace a podpořit jak uprchlíky, tak migračně nejvíce zatížené státy.

XII.4.1 Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel – MEDEVAC

Intenzita lokálních ozbrojených konfliktů se v posledních letech prohlubuje a přináší s sebou v globalizovaném světě i globální důsledky. Ačkoliv počet aktivních konfliktů ve světě za posledních deset let zůstává relativně stabilní, jejich vnitřní intenzita a dopad na globální společenství dramaticky roste. Cíle aktérů těchto konfliktů jsou různé, prostředky k jejich dosažení jsou však v zásadě stejné - terorizování civilního obyvatelstva, a to ve formě od přímého ohrožení na životě až po násilné vnucování vlastních hodnot (ve formě náboženství, myšlení, oblékání atp.). Civilní obyvatelstvo se tak stává ve stále větší míře v různých konfliktech primárním cílem perzekuce a terorizování. Zdravotní péče pro takto ohrožené civilisty, ať už ve válce postižených či jinak potřebných oblastech (oblasti humanitární či přírodní katastrofy), je v zásadě těžko dostupná nebo není schopna adekvátně pokrýt potřeby postiženého civilního obyvatelstva.

MV navrhlo pokračování **programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC)** pro rok 2015 v rámcové podobě, která na objektivní globální realitu reaguje flexibilněji (rychlá reakce na vzniklou potřebu), neboť program má stabilnější roční podobu a dovolí komplexnější rozvažování. Vláda České republiky přijala usnesení č. 45 o pokračování programu MEDEVAC pro rok 2015 dne 19. 1. 2015. Prioritní oblastí aktivizace programu MEDEVAC pro rok 2015 rozhodlo MV po vzájemné konzultaci s MZV, MZ a případně s MO. Program MEDEVAC byl v roce 2015 taktéž realizován i v oblastech, kde byl program již dříve úspěšně realizován.

Program MEDEVAC byl primárně určen pro zranitelné skupiny obyvatelstva – civilisty (ženy, děti a starší osoby), kteří se nacházejí ve vážném zdravotním stavu (traumatická zranění – válečná zranění či zranění v důsledku přírodních katastrof; chronická léčitelná onemocnění ohrožující život pacienta / pacientky – např. onemocnění srdce; popáleniny atd.) a není jim možné zajistit léčbu v místních podmínkách.

V roce 2015 byl program realizován v podobě:

- a) **vysílání lékařských týmů do zemí původu** - konkrétně se uskutečnilo 9 misí do **Jordánska, Kambodži, Keni**, během kterých bylo operováno přes 200 dětí i dospělých. Do programu se zapojily lékařské týmy ze Všeobecné fakultní nemocnice, Fakultní nemocnice Motol, Nemocnice na Bulovce, Fakultní nemocnice Olomouc a Fakultní nemocnice Hradec Králové.
- b) **humanitární evakuace zdravotně postižených obyvatel na léčení do České republiky** - jednalo se konkrétně o převážně vnitřně vysídlené, válkou stížené obyvatele **Ukrajiny**.

- c) **odborné stáže lékařů z oblastí postižených humanitární krizí** (válka, ozbrojené střety, přírodní katastrofa atd.) nebo oblastí, kde již program MEDEVAC byl v minulosti úspěšně realizován, v českých nemocničních zařízeních zřizovaných a řízených Ministerstvem zdravotnictví. Vyškoleny bylo celkem 5 lékařů z **Kurdistanu** a jeden z **Ukrajiny**.

XII. 4. 2 Přesídlování

Institut přesídlování je účinným nástrojem pomoci uprchlíkům, kteří se z důvodu nedobrovolného vysídlení dostávají do velmi zranitelného postavení v zemích prvního vysídlení. To ve většině případů nenabízí trvalé řešení jejich situace. V praxi se jedná o výběr osob a jejich transfer ze státu prvního azylu do třetí země, která je připravena je přijmout, poskytnout jim mezinárodní ochranu a zajistit jim, skrze účinnou integraci do lokální společnosti, přístup ke všem základním lidským a občanským právům. Vedle udělování mezinárodní ochrany spontánně přicházejícím uprchlíkům je tak přesídlování ve vyspělém světě považováno za druhý pilíř systému ochrany uprchlíků. Základní cíl přesídlovacího programu je humanitární, tedy poskytnout potřebnou asistenci a ochranu nejohroženějším skupinám uprchlíků, kteří mimo přesídlení nemají jiné vyhlídky na bezpečný a důstojný život a kterým by v případě návratu do vlasti hrozilo nebezpečí pronásledování nebo ponižujícího a nelidského zacházení. Jde zároveň o nástroj podpory těch států, které velké uprchlické populace hostí.

Česká republika se k realizaci přesídlovacího programu přihlásila v roce 2008 přijetím **Koncepce národního přesídlovacího programu** (Usnesení vlády ze dne 27. 6. 2008, č. 745/2008), a stvrdila tak svou připravenost podílet se prostřednictvím tohoto humanitárního nástroje na řešení globálních uprchlických problémů a pomoci uprchlíkům v rámci společného sdílení břemene v uprchlické oblasti po boku ostatních vyspělých zemí.

V roce 2015 se Česká republika rozhodla dobrovolně zapojit do společného přesídlovacího schématu EU, v rámci kterého se **zavázala přesídlit 400 uprchlíků** z třetích zemí, se zaměřením na syrské uprchlíky v regionu Blízkého východu. **Během roku 2015 tak Česká republika přesídlila prvních 20 osob** – 4 rodiny syřských uprchlíků s vážně nemocnými dětmi. Naplňování výše uvedeného dobrovolného závazku České republiky bude pokračovat i v roce 2016.

Česká republika se v roce 2015 rovněž účastnila všech klíčových aktivit v této oblasti pořádaných na evropské i mezinárodní úrovni.

XII.4.3 Poskytnutí pomoci zemím zasaženým masivním přílivem syřských uprchlíků v roce 2015

V reakci na zhoršování bezpečnostní i humanitární situace v bezprostředním okolí EU, spojeným především s pokračujícím ozbrojeným konfliktem v Sýrii schválila Vláda České republiky v lednu 2015 vznik stálého **Programu Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů**. Na podzim téhož roku pak vláda schválila obecnější **Koncepci Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými migračními tlaky**, která formuluje obecný rámec, v rámci kterého MV provádí a do budoucna bude provádět své aktivity ve vztahu k vnější dimenzi migrace, především asistencí uprchlíkům a státům, které jsou pod silnými migračními tlaky.

Pomoc a podpora je směřována především do třetích zemí s cílem poskytování přímé podpory uprchlíkům na straně jedné a poskytování podpory zaměřené na budování kapacit v oblasti uprchlictví a migrace hostitelských států na straně druhé.

Realizace aktivit v rámci této Koncepce tak České republice umožňuje aktivněji se zapojovat do solidárních společných aktivit EU na přímou pomoc uprchlíkům v zemích původu či v sousedních regionech, které hostí početné uprchlické populace i na přímou pomoc zasaženým státům. Takové řešení má následně pozitivní dopad na migrační tlaky směrem do EU, poskytuje potřebnou ochranu a zdroje obživy uprchlíkům, kteří zároveň po dobu konfliktu či katastrofy

neztrácejí kontakt s domovem a nemusí tak podstupovat rizikové a vyčerpávající cesty za bezpečím do Evropy.

Rozpočet výše uvedeného Programu pro rok 2015 činil 100 mil. Kč. Pro rok 2016 byla výše pomoci, z rozhodnutí vlády České republiky, navýšena na 150 mil. Kč.

V roce 2015 tak byly v rámci tohoto Programu financovány následující aktivity:

- **Podpora projektu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) ve výši 45 mil. Kč, s cílem zlepšení infrastruktury uprchlického tábora Zatáří v Jordánsku.** Tento finanční příspěvek České republiky umožnil UNHCR vybudovat bezpečnou elektrickou síť, která zajišťuje pravidelný a stabilní přísun elektrické energie všem obyvatelům uprchlického tábora Zatáří v Jordánsku. Uprchlický tábor Zatáří je s 83 000 obyvateli jedním z největších uprchlických táborů na světě.
- **Podpora projektu UNHCR ve výši 20 mil. Kč, s cílem zlepšení infrastruktury uprchlického tábora Ashti v iráckém Kurdistánu.** Tento finanční příspěvek České republiky umožnil UNHCR vybudovat novou část tábora – důstojné ubytovací kapacity - pro vnitřně vysídlené uprchlíky z jiných částí Iráku.
- **Zapojení České republiky do společných evropských programů rozvoje a ochrany ve třetích zemích (*Regional Development and Protection Programmes - RDPP*).** V roce 2015 navýšila Česká republika svůj finanční příspěvek (o 5 mil. Kč) pro realizaci tohoto programu pro Blízký východ (Jordánsko, Libanon a Irák) a to na celkových 15 mil. Kč a podpořila, finančním příspěvkem 10 mil. Kč, nový RDPP pro severní Afriku.
- **Poskytnutí peněžního daru Turecku (10 mil. Kč) a Srbsku (10 mil. Kč) na podporu aktivit směřujících k posílení místní azylové a migrační infrastruktury a budování kapacit,** tedy na podporu nástrojů přispívajících k vyšší akceschopnosti Turecka a Srbska v oblasti ochrany a stabilizace uprchlíků v těchto státech.

XII.4.4. Informace o zapojení Ministerstva vnitra do multilaterální spolupráce

XII.4.4.1. Pražský proces

V roce 2009 během českého předsednictví v EU založila Česká republika Pražský proces – mezivládní, státy řízený dialog o migraci, jehož se účastní 50 států, instituce Evropské unie a vybrané mezinárodní organizace - aby v roce 2011 předala vedoucí roli polskému ministerstvu vnitra. MV České republiky spolu s Polskem, Maďarskem, Německem, Rumunskem, Slovenskem a Švédskem, za podpory Mezinárodního centra pro rozvoj migrační politiky (ICMPD) v roli sekretariátu procesu, pokračovalo v rozvíjení Pražského procesu, hlavního multilaterálního migračního dialogu Globálního přístupu k migraci a mobilitě EU (GAMM) směrem na východ, za účasti všech členských států EU, zemí Schengenu, Východního partnerství, Střední Asie, Západního Balkánu, Ruska a Turecka, a to především prostřednictvím **Cílené iniciativy na implementaci Akčního plánu Pražského procesu** (Prague Process Targeted Initiative). Vedle toho probíhaly (pilotní) projekty se třetími zeměmi, jichž se Česká republika účastnila jako vedoucí stát (Evropsko-ruské integrační standardy, ERIS) či jako aktivní partner.

V návaznosti na přijetí Akčního plánu spolupráce na roky 2012-2016 na druhé ministerské konferenci Pražského procesu v listopadu 2011 v polské Poznani, byly v rámci Cílené iniciativy Pražského procesu od srpna 2012 implementovány aktivity pod vedením Polska. Pravidelně se scházela řídicí skupina Cílené iniciativy Pražského procesu, která zahrnuje i zástupce EK a Evropské služby pro vnější činnost (EEAS) a to zejména v Bruselu na okraj HLWG. V letech 2012 - 2016 proběhlo sedm pilotních projektů připravených v souladu s GAMM, zaměřených na boj proti nelegální migraci (výměna zkušeností v uzavírání readmisních dohod; identifikace identity a národnosti nelegálních migrantů), podporu legální migrace a migrace a rozvoje (pracovní a cirkulární migrace; mezinárodní mobilita studentů) a azyl a mezinárodní ochranu (zabezpečení

kvality azylového řízení; využití soudnictví v azylovém řízení). Česká republika vedla spolu s Maďarskem projekty k otázkám legální migrace (specificky zaměřený na pracovní a cirkulární migraci, jakož i studentskou mobilitu).

Pražský proces od svých počátků pracuje na vytvoření znalostní databáze o migračních otázkách a prioritách participujících států. Za tímto účelem vznikl soubor migračních profilů (a interaktivní online mapa migračních toků. Na setkáních řídících pracovníků všech zúčastněných zemí v Berlíně (říjen 2014), Budapešti (červenec 2015) a Praze (prosinec 2015) bylo na základě pozitivních výsledků hodnocení implementace Akčního plánu přijato rozhodnutí v Pražském procesu pokračovat a vytýčit cíle pro jeho realizaci na nadcházející léta (2017-2021). Za tímto účelem proběhne v Bratislavě během slovenského předsednictví EU ve dnech 19. - 20. 9. 2016 Třetí ministerská konference Pražského procesu, jejímž cílem bude na úrovni ministrů odpovědných za otázky migrace schválit postupy a priority pro další období.

Česká republika podporuje Slovenskou republiku v přípravách ministerské konference a je iniciátorem a propagátorem ideje vytvoření Tréninkového a analytického centra (Training and Analytical Centre) v rámci Pražského procesu. Jeho cílem bude zabezpečit výukové programy pro pracovníky migračních úřadů zúčastněných členských i nečlenských zemí EU (Školící akademie), jakož i prohlubování a vylepšování sběru migračních dat a jejich analýzy pro účely států na národní a mezinárodní úrovni v rámci centra (Migrační observatoř).

XII.4.4.2. Projekt FIRMM v Moldavsku

V Moldavsku byl v roce 2013 zahájen projekt **Supporting the Republic of Moldova to implement the EU-Moldova Action Plan on Visa Liberalisation** (*Fighting Irregular Migration in Moldova*, FIRMM), který byl zakončen v červnu 2015. Celkovým cílem projektu bylo přispět k úspěšnému provádění akčního plánu vízové liberalizace, zejména k vytvoření souboru opatření v boji proti nelegální migraci. Konkrétně se zaměřil na vytvoření a implementaci metodologie boje proti nelegální migraci, zlepšení moldavské legislativy v oblasti migrace, školení zaměstnanců moldavského migračního úřadu a nákup technického vybavení nutného pro boj s nelegální migrací. Projekt vznikl z potřeb moldavského MV v rámci Partnerství pro mobilitu mezi EU a Moldavsko s dobou trvání 2,5 let a s rozpočtem 1,2 mil. EUR (z 80% financován z Evropských fondů), projekt byl implementovaný ICMPD a mezi partnery projektu patří vedle dalších členských států i Česká republika.

XII.4.4.3. Evropský azylový podpůrný úřad (EASO)

V roce 2015 mezi klíčové aktivity EASO patřila zejména operativní a specifická podpora azylových systémů ve vybraných státech EU v souvislosti s **Evropským programem pro migraci** (viz níže), který v květnu 2015 vydala EK. Evropský program pro migraci dále uložil EASO mnoho operativních úkolů spojených s hledáním řešení současné migrační krize v EU a zásadně tak determinoval úkoly tohoto úřadu v druhé polovině roku 2015. Šlo především o zvyšování kapacit Itálie a Řecka v oblasti registrace příchozích migrantů skrze koncept registračních center – tzv. *hotspots*, podporu členských států při realizaci nově zřízených společných relokačních a přesídlovacích schémat, podporu členských států v oblasti provádění dublinského nařízení, sběru a analýzy dat a v oblasti přijímacích kapacit členských států.

EASO se i nadále věnovalo svým povinnostem směřujícím k podpoře členských států v oblasti harmonizace společného evropského azylového systému a to především v oblasti implementace společného školícího systému v oblasti azylu, zvyšování kvality azylových řízení či harmonizace informací o zemích původu.

Česká republika se na činnosti EASO podílela nejen účastí na zasedáních Správní rady a mnoha expertních jednáních týkajících se výše uvedených dílčích aktivit úřadu, ale také prostřednictvím expertů, které v roce 2015 Česká republika nominovala a vyslala do Itálie a Řecka

právě v souvislosti s implementací výše uvedeného konceptu hotspots. V roce 2015 poskytla Česká republika na tyto aktivity 6 expertů.

XII.5 SOLIDARITA A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ

Obecný program Solidarita a řízení migračních toků na období 2007/2008-2013 zřídil čtyři fondy jakožto finanční nástroje pro zajištění solidarity a rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání jejich úsilí při postupném vytváření prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

Obecný program Solidarita a řízení migračních toků má především napomáhat členským státům při realizaci společné azylové a migrační politiky EU v souladu s částí III., hlavou V. Smlouvy o fungování EU. V roce 2015 byly čerpány prostředky z tohoto programu.

Akce podporované fondy Solidarity a řízení migračních toků jsou prováděny na základě víceletých programů. Víceleté programy jsou realizovány prostřednictvím jednotlivých ročních programů. Odpovědným orgánem pro implementaci fondů Solidarity a řízení migračních toků bylo Samostatné oddělení pro fondy Evropské unie v oblasti vnitřních věcí, které je součástí MV České republiky (od února roku 2015 se jedná o Odbor fondů EU v oblasti vnitřních věcí).

XII.5.1. Evropský uprchlický fond

Na období 2008-2013 (EUF III.) byl zřízen Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 573/2007/ES ze dne 23. 5. 2007 jako součást obecného programu Solidarita a řízení migračních toků. Je pokračováním EUF II., který byl realizován v letech 2005-2007.

Obecným cílem fondu je podpora a povzbuzení úsilí členských států při přijímání uprchlíků a přesídlených osob a při nesení důsledků tohoto přijímání s ohledem na právní předpisy EU.

V roce 2015 bylo realizováno **11 projektů** z ročního programu 2013 EUF. Realizace těchto projektů byla zahájena v roce 2014 a ukončena v roce 2015. **Schválená finanční podpora z EUF** na realizaci těchto projektů činila **13,145 mil. Kč**.

XII.5.2. Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí

Na období 2007-2013 byl zřízen Evropský fond pro integraci Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 2007/435/ES ze dne 25. 7. 2007 jako součást obecného programu Solidarita a řízení migračních toků.

Obecným cílem fondu je podpora členských států v jejich úsilí umožnit státním příslušníkům třetích zemí pocházejícím z odlišného hospodářského, sociálního, kulturního, náboženského, jazykového a etnického prostředí, aby splnili podmínky pobytu, a usnadnit tak jejich integraci do evropské společnosti. Tento fond se zaměřuje především na akce v souvislosti s integrací nově příchozích státních příslušníků třetích zemí.

V roce 2015 bylo realizováno **23 projektů** z ročního programu 2013 EIF, z nichž realizace 18 projektů byla zahájena během roku 2014. **Finanční podpora z fondu** vyčleněná na realizaci těchto projektů činila cca **71,313 mil. Kč**.

XII.5.3. Evropský návratový fond

Na období 2008–2013 by Evropský návratový fond zřízen Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 575/2007/ES ze dne 23. 5. 2007 jako součást obecného programu Solidarita a řízení migračních toků.

Obecným cílem fondu je podpora úsilí členských států o zlepšení řízení návratů ve všech aspektech prostřednictvím využívání koncepce integrovaného řízení a zabezpečování společných nebo vnitrostátních akcí v rámci zásady solidarity.

V roce 2015 bylo realizováno **11 projektů** z ročního programu 2013 ENF, z nichž realizace 10 projektů byla zahájena během roku 2014. **Schválená finanční podpora z ENF** na realizaci těchto projektů činila **11,78 mil. Kč**.

XII.5.4. Fond pro vnější hranice

Fond pro vnější hranice byl zřízen na období 2007–2013 Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 574/2007/ES ze dne 23. 5. 2007 jako součást obecného programu Solidarita a řízení migračních toků.

Fond by měl přispívat k zajištění jednotné a vysoce kvalitní ochrany vnějších hranic a zároveň k pružné přeshraniční dopravě, k rozvoji společného evropského systému integrovaného řízení hranic.

Mezi obecné cíle fondu patří účinná organizace kontrol, která zahrnuje úkoly v oblasti kontroly a ostrahy týkající se vnějších hranic, účinné řízení toků osob na vnějších hranicích ze strany členských států, zabezpečení jednotného uplatňování právních předpisů EU o překračování vnějších hranic příslušníky pohraniční stráže, zlepšení řízení činností organizovaných konzulárními a jinými službami členských států v třetích zemích, pokud jde o toky státních příslušníků třetích zemí na území členských států a spolupráci v této oblasti.

V roce 2015 bylo realizováno **8 projektů** z ročního programu 2013 FVH. Realizace těchto projektů byla zahájena v roce 2014 a ukončena v roce 2015. **Schválená finanční podpora z FVH** na realizaci těchto projektů činila **89,028 mil. Kč**.

XII.6 FONDY EU V OBLASTI VNITŘNÍCH VĚCÍ

V programovém období 2014-2020 byly zřízeny dva nové finanční nástroje, které nahrazují fondy Obecného programu Solidarita a řízení migračních toků zřízené v rámci programového období 2007-2013. Jedná se o Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) a Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF).

Pro každý fond existuje tzv. národní program, který stanovuje priority České republiky pro oblast čerpání na celé programové období 2014 - 2020. Národní program Fondu pro vnitřní bezpečnost byl schválen EK dne 19. 3. 2015, Národní program Azylového, migračního a integračního fondu byl schválen EK dne 24. 3. 2015. Odpovědným orgánem pro implementaci fondů EU v oblasti vnitřních věcí je Odbor fondů EU v oblasti vnitřních věcí MV.

XII.6.1. Azylový, migrační a integrační fond

Azylový, migrační a integrační fond byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 516/2014 ze dne 16. 4. 2014.

Ve věcné rovině převzal AMIF většinu témat z Evropského uprchlického fondu, Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a Evropského návratového fondu Obecného programu Solidarita a zřízení migračních toků. **Finanční alokace pro Českou republiku na rozpočtové období 2014 - 2020 činí 47 831 177 €**. Národní program AMIF je zaměřen na čtyři hlavní (specifické) cíle – azyl, integrace/legální migrace, návraty a solidarita.

Azyl

Hlavním cílem České republiky je zajištění standardů práva EU, nebo vyšších, v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany a ochrana práv žadatelů. Veškeré úsilí bude zaměřeno na budování Společného evropského azylového systému. V rámci AMIF budou podporována opatření zaměřená na poskytování sociální a právní podpory žadatelům o udělení mezinárodní ochrany, zlepšování a udržování přijímací infrastruktury, školení úředníků zapojených do řízení

o udělení mezinárodní ochrany, vývoj ICT systémů v rámci procesu řízení o udělení mezinárodních ochrany a aktivity spojené s problematikou přesídlení.

Integrace a legální migrace

Priority integrační politiky České republiky reflektují hlavní výzvy, kterým čelí státní příslušníci třetích zemí: znalost jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a vztahy s občany hostitelské země. V rámci AMIF bude nadále rozvíjen a zlepšován koncept Center na podporu integrace cizinců, bude probíhat školení pracovníků zabývajících se integrací státních příslušníků třetích zemí, bude podporováno zapojení hostitelské společnosti do procesu integrace a budou rozvíjena opatření na zvyšování povědomí státních příslušníků třetích zemí o jejich právech a povinnostech a o nabízených integračních službách.

Návraty

Hlavním cílem je vytvoření komplexního návratového systému, který bude podporovat jak dobrovolné, tak nucené návraty a zároveň zvýší účinnost reintegračních mechanismů a strategií za účelem usnadnění sociální a ekonomické reintegrace státních příslušníků třetích zemí v zemích původu. V rámci AMIF budou především podporována opatření zaměřená na dobrovolné návraty.

Solidarita

Na základě Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1523 ze dne 14. 9. 2015, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka a Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1601 ze dne 22. 9. 2015, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka budou z fondu podporovány relokace státních příslušníků třetích zemí z Itálie a Řecka.

V roce 2015 byla zahájena realizace 5 projektů. Schválená finanční podpora z AMIF na realizaci těchto projektů činila cca 48,6 mil. Kč.

XII.6.2. Fond pro vnitřní bezpečnost

Fond pro vnitřní bezpečnost (dále jen ISF) byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EUF) č. 513/2014 a č. 515/2014 ze dne 16. 4. 2014.

ISF se skládá ze dvou tematických částí: ISF-Hranice (ISF-B), která má obdobnou působnost jako Fond pro vnější hranice, tedy ochranu vnějších hranic a vízovou politiku, a ISF-Policie (ISF-P), která se zabývá policejní spoluprací v oblasti vnitřních věcí, bojem proti závažnému zločinu a ochranou kritické infrastruktury. V rozpočtovém období **2014-2020 je pro Českou republiku alokováno 15 155 484 € pro ISF-B a 17 029 012 € pro ISF-P.**¹⁰⁵

Národní program ISF je v rámci oblasti hranice zaměřen na dva hlavní (specifické) cíle – podpora společné vízové politiky a hranice, v rámci oblasti policie na dva hlavní (specifické) cíle – předcházení trestné činnosti a boj proti ní a rizika a krize.

Podpora společné vízové politiky

Hlavním cílem České republiky je dále rozvíjet a vylepšovat systém VIS a pravidelně proškolovat zaměstnance zastupitelských úřadů ve vízovém procesu.

Hranice

Hlavním cílem je vybudování národního situačního centra ochrany hranic a jeho propojení se systémem EUROSUR. V rámci ISF by měl být dále pořízen systém AGAS za účelem ostrahy vzdušného prostoru nad území České republiky a ABC brány na letiště s mezinárodním provozem. Neméně důležitý bude i další rozvoj a vylepšování systému SIS. V rámci tohoto cíle budou rovněž realizována školení příslušníků ŘSCP v oblastech správy hranic a jazykových kompetencí.

¹⁰⁵V roce 2015 nebyly v rámci ISF realizovány žádné projekty.

Předcházení trestné činnosti a boj proti ní

V rámci tohoto cíle Česká republika plánuje zvýšit akceschopnost vyšetřovat informační kriminalitu; zefektivnit boj proti závažnému zločinu zejména v oblasti kybernetiky, drog a finanční kriminality; vybudovat a provozovat sofistikovanější, účinnější a efektivnější pracoviště v boji proti organizovanému zločinu; zajistit kvalitní sběr, vyhodnocování a sdílení daktyloskopických dat; vytvářet účinná preventivní opatření; zlepšit mezinárodní policejní spolupráci (se třetími zeměmi prostřednictvím styčných důstojníků); zajistit odpovídající personální kvality prostřednictvím relevantních školení; omezit možné další traumatizování obětí a svědků trestných činů v trestním procesu.

Rizika a krize

Hlavním cílem je zajistit ochranu kritické infrastruktury policejních dat ve smyslu kybernetické bezpečnosti a zefektivnit kontrolu nebezpečných látek na mezinárodních letištích jakožto součásti kritické infrastruktury. V rámci tohoto cíle budou rovněž realizována školení příslušníků Celní správy.

XIII. Mezinárodní spolupráce České republiky v oblasti migrace

Mezinárodní spolupráce České republiky v migrační problematice v roce 2015 oproti letům minulým výrazně zesílila, a to především v souvislosti se zhoršující se bezpečnostní i humanitární situací v bezprostředním okolí EU a s tím spojenou migrační krizí v EU. V rámci svých mezinárodních vztahů s ostatními členskými státy EU a schengenského prostoru intenzivně spolupracovala Česká republika především na úrovni jednotlivých orgánů EU, včetně jejich agentur jako Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU (FRONTEX) a EASO. Rovněž se soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic, a to jak na úrovni bilaterální, tak na úrovni multilaterální i unijní. Výrazně se také v roce 2015 zintenzivnila spolupráce České republiky s ostatními státy Visegrádské skupiny, které Česká republika v druhé polovině roku 2015 předsedala.

I nadále byla rozvíjena spolupráce s hlavními tranzitními a zdrojovými zeměmi imigrace do České republiky, zvláště pak v zemích sousedících s EU. Na úrovni EU Česká republika pokračovala v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů Globálního přístupu k migraci a mobilitě (GAMM) představující koncepční rámec vnější migrační politiky EU.

Pro Českou republiku byl zásadní rozvoj východní a jihovýchodní dimenze GAMM, především prostřednictvím Pražského procesu, který představuje v tomto směru hlavní multilaterální migrační dialog. Na konci roku 2015 proběhlo v Praze setkání seniorních migračních úředníků, kteří diskutovali budoucí směřování Pražského procesu a nové projekty, stejně jako témata chystané ministerské konference, plánované během slovenského předsednictví radě EU na podzim 2016.

Pro Českou republiku jsou dále zásadní i dialogy v rámci **Východního partnerství** a účast na bilaterálně uzavřených Partnerstvích pro mobilitu s Moldavskem, Gruzii, Arménií a Ázerbájdžánem. V roce 2015 Česká republika spoluorganizovala dva panely Východního partnerství na téma vnitřně vysídlených osob v Kyjevě (červen) a na téma sjednocování rodin v Tbilisi (listopad). V rámci Partnerství s Moldavskem pokračovala Česká republika v implementaci projektů na posilování kapacit a účastnila se rovněž Partnerství pro mobilitu s Arménií.

Česká republika pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s ICMPD a UNHCR. S ICMPD spolupracovala Česká republika v rámci Pražského procesu (administrace pilotního projektu na studentskou mobilitu, projekt ERIS) a při implementaci projektů v rámci Partnerství pro mobilitu s Moldavskem. V případě UNHCR se spolupráce orientuje na problematiku pomoci uprchlíkům v zemích a regionech původu a přesídlování.

MV, resp. OAMP je od roku 2004 národním kontaktním místem **Evropské migrační sítě** (EMN) v České republice. EMN¹⁰⁶ byla zřízena za účelem vyhovění informačním potřebám institucí Společenství, úřadů a institucí členských států a rovněž široké veřejnosti v oblasti migrace a azylu. Výstupy EMN a aktuální informace, zejména z oblasti výzkumu migrační problematiky, jsou k dispozici na stránkách www.emncz.eu.

V roce 2015 pokračovala úspěšná spolupráce s agenturou FRONTEX. Na všech vnějších hranicích EU proběhly různé aktivity a operace jak v cizině, tak na mezinárodním letišti, Letišti Václava Havla Praha.

¹⁰⁶Rozhodnutí Rady o zřízení Evropské migrační sítě bylo přijato 14. 5. 2008

Zástupci ŘSCP se i v roce 2015 zúčastnili pravidelných jednání členských států EU, která byla platformou pro **sdílení zkušeností z oblastí aktuálních trendů nelegální migrace**, zejména na vnějších hranicích zemí EU a zemí schengenského prostoru. Z hlediska hodnocení bezpečnostní situace na migrační „balkánské“ trase byla přínosná jednání expertů hraničních služeb zemí EU a zemí západního Balkánu. V průběhu roku byly agenturou FRONTEX představeny návrhy zpráv za jednotlivá čtvrtletí roku 2015, nový formát a struktura, kdy důraz byl kladen především na nové indikátory, situaci v EU v oblasti nelegálního pobytu, návratů, padělání dokumentů, a nový formát analýzy rizik. **Příkladem mezinárodní spolupráce PČR (resp. ŘSCP)** byla účast na jednání v rámci **pracovní skupiny zabývající se společnými návratovými operacemi**. V roce 2015 (květen, září a prosinec) se zúčastnila jednání, kde byly hodnoceny společné návratové operace pořádané agenturou FRONTEX. Nejčastější destinace návratových letů jsou Srbsko, Kosovo, Nigérie a Albánie. Individuální lety jsou realizovány i do jiných zemí (Pákistán, Ekvádor, Gruzie, Arménie). Česká republika se zúčastnila v únoru **návratového letu do Nigérie**. Účast na operacích je pro Českou republiku výjimečná, protože nedobrovolně vracející se cizinci, pocházejí obvykle ze zemí, kam jsou vraceni převážně pozemní cestou (např. Ukrajina). Dalšími projednávanými okruhy byla problematika monitorování letů agentury FRONTEX, situace spojená s migrační vlnou – maďarská zkušenost a další problémy spojené s návratovými lety, získáváním cestovních dokladů apod.

Zástupci ŘSCP, převážně z týmů FRONTEX, se podíleli na **společných operacích agentury FRONTEX** na různých úsecích evropských hranic (Maďarsko – Ukrajina, Řecko, Itálie) a byli vysíláni na mezinárodní letiště, která jsou klíčovými body pro nelegální migraci (např. Vídeň). Rovněž zahraniční policisté byli nasazeni na našem Letišti Václava Havla Praha.

ŘSCP je zapojeno do systému **Evropského systému ostrahy hranic (EUROSUR)**, který slouží ke sdílení informací a kooperačních mechanismů. Koncem roku 2013 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady EU o zřízení systému EUROSUR pod číslem 1052/2013, které ŘSCP zavazovalo ke zřízení pracoviště „Národní koordinační centrum“. Toto pracoviště bude implementováno do budovaného Národního situačního centra. V současné době probíhají v sídle agentury FRONTEX ve Varšavě pravidelná jednání k akreditaci systému EUROSUR. Systém EUROSUR je plánován k akreditaci pro přenos utajovaných informací do stupně „vyhrazené“. Tento přenos bude zahájen po splnění všech náležitostí k takovému přenosu všemi členskými státy. V lednu 2015 byl ustanoven „bezpečnostní správce“, který bude odpovědný za provedení akreditace systému EUROSUR v České republice. Bezpečnostní správce také ve spolupráci s bezpečnostními orgány ministerstva vnitra vypracuje akreditační dokumentaci pro potřeby Národního bezpečnostního úřadu, který vydá k přenosu konečné povolení. V průběhu roku 2015 došlo k proškolení všech pracovníků operačního oddělení ŘSCP a byl jim zřízen uživatelský účet. Další uživatelské účty byly zřízeny dle potřeby. Počet těchto účtů, stejně jako celý provoz pracoviště EUROSUR, byl upraven dokumentací provozu pracoviště Národního koordinačního centra EUROSUR.

Agentura FRONTEX začala v roce 2014 rozvíjet další ze specifických analytických sítí, která se věnuje pouze jednomu typu hranic, a to hranicím vzdušným. Síť **Air Borders Risk Analysis Network (AB-RAN)** by měla poskytovat lepší povědomí o situaci na vzdušných hranicích, zvýšit porozumění o vyskytujících se fenoménech a umožnit lepší sdílení analytických a operačních zkušeností. V současnosti jsou používány upravené identifikátory a nově se v rámci této sítě sleduje pohyb osob v rámci Dublinského řízení. Doposud nevyřešený problém analytické sítě AB-RAN je způsob zpracování zasílaných dat, kdy problémy velkých letišť (typu Frankfurt, Amsterdam, Paříž, Milán a Londýn) svou odlišnou skladbou leteckého provozu a počty cestujících zcela zastíní ostatní evropská letiště. Kvantitativní analýza, která je na základě takto poskytnutých informací prováděna, není pro menší evropská letiště příliš využitelná. Proto FRONTEX pracuje na novém způsobu předávání informací, které by umožnilo i stahování dat jiných členských zemí

tak, jak je to možné v případě sítě FRAN a informací o padělaných dokladech. Celý systém by měl být dokončen v roce 2016.

V rámci mezinárodní spolupráce jsou při KŘP PČR¹⁰⁷ prováděny společné hlídky, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Společné hlídky byly zaměřeny na monitoring nelegální migrace, přeshraniční trestnou činnost, kontroly v mezinárodních autobusových linkách a vlacích a společnou kontrolu hraničního značení, pátrání po nelegální migraci a přeshraniční trestné činnosti v blízkém příhraničí. Např. v teritoriu KŘP Plzeňského kraje probíhalo v součinnosti s Die Bundespolizei (BPOL) schengenské vnitrostátní pátrání v České republice na dálnici D5, jehož cílem bylo zejména efektivní odhalování nelegální migrace a příhraniční trestné činnosti. Hlídky využívají možnosti Schengenbusu k důkladné prohlídce dokladů a listin. V Německu obdobné akce probíhají na dálnici A6.

V roce 2015 bylo uskutečněno celkem **722 společných hlídek**¹⁰⁸ policisty odborů cizinecké policie KŘP s útvary sousedních států. Z celkového počtu 14 KŘP PČR se mohou realizovat společné hlídky u 11 z nich. V porovnání s rokem 2014 je vykázán mírný pokles o 37 hlídek (tj. o 4,9 %).

V oblasti spolupráce se sousedními státy jsou jednotlivé formy spolupráce uvedeny v mezinárodních smlouvách o policejní spolupráci.

V roce 2015 probíhala s Německem **mezinárodní spolupráce mezi OCP KŘP a útvary BPOL** formou vzájemných vzdělávacích soustředění, přímého výkonu společných hlídek na území obou zúčastněných států, součinnostních jednání vedoucích pracovníků oddělení a skupin OCP KŘP s vedoucími pracovníky jednotlivých inspektorátů BPOL (Altenberg, Chemnitz, Ebersbach, Dresden, Selb, Klingenthal, Waidhaus, Waldmünchen, Passau-Freyung aj.). Semináře pro společné hlídky byly zaměřeny na teoretické proškolení policistů v oblasti právních předpisů a následný praktický nácvik konkrétních modelových situací a praktická cvičení přímo v terénu za účasti lektorů obou stran. Setkání policistů skupin dokumentace OCP KŘP a operativních složek BPOL SRN byla určena pro předávání informací a poznatků v oblasti přeshraniční a příhraniční trestné činnosti, se zaměřením na převádění osob, páchání trestné činnosti na úseku vstupu a pobytu cizinců a ustanovování zájmových osob a výměnu informací k novým trendům v oblasti boje proti nelegální migraci. Dále jsou konána součinnostní jednání vedoucích pracovníků OCP OPKPE s vedoucími pracovníky jednotlivých inspektorátů BPOL se zaměřením na řešení konkrétních problémů vzniklých v daném období, dohodu o formě a četnosti školení jednotlivých policistů a výkonu společných hlídek včetně jejich zaměření se na konkrétní problematiku či region.

V období 1. - 8. 6. 2015 se uskutečnilo ve Spolkové republice Německo zasedání G7 a v jeho rámci znovuzavedení kontrol na vnitřní hranici. Při této činnosti probíhala s německou stranou zvýšená spolupráce a byla poskytována především personální podpora ve formě intenzivních společných hlídek dle dohodnutých schémat.

V oblasti spolupráce s **Rakouskem** probíhají pravidelná čtvrtletní trilaterální součinnostní jednání mezi zástupci BPOL Freyung, PI Freyung (Německo), zástupci hornorakouské policie z okresu Rohrbach a zástupci krajského ředitelství (zástupce odboru mezinárodních vztahů, územního odboru a OCP). Na jednáních je pravidelně projednávána bezpečnostní situace v příhraničních oblastech za předcházející čtvrtletí, probíhá vyhodnocení společného výkonu služby a naplňování mezinárodních dohod v oblasti readmisí a dublinského řízení. Tématem těchto porad je zejména aktuální bezpečnostní situace a diskuse k opatřením k eliminaci příhraniční trestní činnosti.

¹⁰⁷Netýká se vnitrozemských KŘP, tj. KŘP Praha, Středočeského kraje a kraje Vysočina.

¹⁰⁸Dle vyhodnocení měsíčních výkazů zasílaných jednotlivými KŘP, tato problematika je uceleně sledována na SAR ŘSCP od roku 2011.

Z hlediska spolupráce s **Polskem** probíhala v hodnoceném období součinnostní jednání především za účelem koordinace výkonu služby, za účelem předávání informací a poznatků k pohybu osob, které by mohly nelegálně překročit státní hranice smluvních stran a k přeshraniční trestné činnosti. Stejně jako v minulých letech byla velmi kladně hodnocena účast pořádkové jednotky polské policie (Wroclaw) na hudebním festivalu Hip hop camp v areálu letiště Věkoše v Hradci Králové v srpnu 2015, kdy výkon služby probíhá formou společných hlídek obou složek. Od ledna roku 2016 je pro vytipované policisty OCP, kteří jsou zařazováni do výkonu společných hlídek, realizován jazykový kurz polského jazyka na Společném pracovišti Skupiny zahraničních vztahů OMV Náchod - Kudowa Slone.

Spolupráce se **Slovenskem** byla realizována v rámci společných hlídek přes Společné kontaktní pracoviště Hodonín-Holíč. Intenzivní spolupráce se slovenskou stranou proběhla v květnu 2015 v souvislosti s konáním mistrovství světa v ledním hokeji v Praze a Ostravě.

Nezastupitelnou roli v rámci spolupráce se sousedními státy mají **společná centra policejní a celní spolupráce**, kdy spolupráce probíhá zejména v rámci získávání informací ke konkrétním cizincům, se kterými je vedeno řízení (prověrky v evidencích daného státu z důvodu ověření totožnosti osoby) nebo např. k případům v rámci akce „Čistka“ (akce zaměřená na odhalování zlegalizovaných odcizených motorových vozidel pomocí padělaných dokladů).

Spolupráce se sousedními státy je realizována také v oblasti readmisních dohod, kdy dochází k předávání a přebírání osob na společných státních hranicích (viz kapitola Provádění readmisních dohod). Taktéž se pracovníci OCP KŘP podílí na předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu, předávání osob na základě Nařízení Rady (ES) č. 604/2013 upravující tzv. Dublinskou úmluvu, předávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody a realizaci vyhošťovací a vydávací vazby. **Mezinárodní spolupráce České republiky vztahující se k schengenské spolupráci, sjednávání readmisních dohod, integraci cizinců, humanitárním projektům je blíže rozvedena v příslušných kapitolách.**

XIV. Problematika migrace na úrovni Evropské unie

XIV. 1 PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU

Situace v EU byla v roce 2015 poznamenána bezprecedentně vysokými počty osob překračujících nelegálně vnější schengenskou hranici. Hlavním bodem vstupu do EU byla v roce 2015 námořní hranice mezi Řeckem a Tureckem.

Stav v EU byl významně ovlivňován následky syrského konfliktu, který vyústil v uprchlickou krizi v blízkovýchodním regionu, která se přelévala dále do EU, ale také stavem implementace společných migračních politik ze strany členských států EU. **Nefunkční azylový systém v Řecku motivoval příbyvní migranty k dalšímu pohybu napříč EU tzv. balkánskou trasou.** Maďarsko, které bylo v první polovině roku 2015 nejvíce postiženo druhotným pohybem migrantů a náhlou kumulací žadatelů o azyl, kterou nebylo s to s tehdejšími kapacitami účelně zvládnout, aplikovalo v polovině roku technická opatření, která vedla k odklonu migrační trasy mimo jeho území. Následkem situace v Maďarsku reagovalo Německo prostřednictvím politické reprezentace dočasným pozastavením společných azylových pravidel, což vedlo k dalšímu zvýšení motivace přicházejících migrantů (zejména Syřanů) k aktivnímu výběru Německa jako své cílové země.

V důsledku vzniklé migrační krize byla věnována migraci na úrovni EU maximální pozornost. Téma migrace dominovalo nejen jednání Rady ministrů vnitra a spravedlnosti, ale také jednáním Evropské rady. **EK se pokusila 13. 5. 2015 na vzniklou situaci reagovat vydáním strategických vodítek k řešení krize** v podobě dokumentu **Evropský program pro migraci**. Dokument nicméně nepřinesl jednoznačná nová řešení k úlevě od migračního tlaku na celou EU, ale směřovala spíše k rozložení tlaku vyvíjeného na konkrétní členské státy (prvního vstupu a destinace druhotné migrace). Za tímto účelem ve spolupráci s Lucemburským předsednictvím v Radě EU předložila EK dvě rozhodnutí Rady o praktické pomoci Řecku a Itálii, které předpokládají relokaci celkového počtu 160 000 osob, které požádaly o azyl v uvedených zemích do všech dalších členských zemí EU na základě distribučního klíče. Obě rozhodnutí (**Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1523 ze dne 14. 9. 2015**, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka a **Rozhodnutí Rady (EU) 2015/1601 ze dne 22. 9. 2015**, kterým se stanoví dočasná opatření v oblasti mezinárodní ochrany ve prospěch Itálie a Řecka) byla přijata Radou EU na jednání ve formátu Rady ministrů spravedlnosti a vnitra dne 22. 9. 2015. **Druhé z uvedených rozhodnutí Rady ministrů bylo přijato kvalifikovanou většinou členských států navzdory odmítnutí České republiky, Slovenska, Maďarska a Rumunska.**

Paralelně s relokačními schématy byla zahájena implementace konceptu tzv. „hotspots“ – tj. opatření v místech prvního vstupu nelegální/azylové migrace do EU, které by vedly ke zlepšení procedur na prvním vstupu (identifikace a registrace migrantů, vč. snímání otisků prstů) v jejichž praktické realizaci zejména Itálie a Řecko selhávaly. **Koncept „hotspots“ nebyl nicméně EU jednoznačně právně definován**, což kromě jiného, v roce 2015 značně komplikovalo jeho provádění.

Situace i následkem uvedeného dále přerůstala v politickou krizi EU. Společné evropské *acquis* dále naráželo při řízení vysokých počtů nelegálně vstupujících migrantů na praktické limity a systém společných migračních politik a schengenské spolupráce pod tlakem selhával. Především státy, kterými prochází balkánská migrační trasa, se snažily – při nepřesvědčivých výsledcích implementace společných unijních opatření - nalézt i unilaterální opatření, která by omezila počty vstupujících osob. Několik členských států zavedlo na konci roku 2015 dočasné kontroly na vnitřních schengenských hranicích (Německo, Rakousko, Švédsko, Norsko a Dánsko).

Politický diskurs (i v rámci jednání Evropské rady) na konci roku postupně ovládly výzvy k početnému omezení nelegálně vstupujících, ačkoliv **stávající pravidla jakoukoliv regulaci**

v tomto smyslu neumožňují (kdokoliv požádá při nelegálním vstupu do EU o azyl, je mu umožněn vstup do azylové procedury, tedy i na území EU). Tato rétorika se odrazila i v návrhu závěrů Evropské rady schválených v prosinci 2015, a to i přesto, že EU nedisponuje přímými právními prostředky, jak v krátkodobém horizontu nelegální migraci početně limitovat.

EU vkládala na konci roku 2015 naději do posílené spolupráce s Tureckem, a jeho domnělé schopnosti omezit počty osob opouštějících jeho pobřeží směrem do EU. Pozornosti a opatrné a nepřímé podpory EU se na konci roku 2015 dostávaly také pokusy přímo omezit druhotnou migraci směřující z Řecka dále do dalších států na balkánské trase, vč. opatření, která by umožnila lepší kontrolu nad migračními toky i na výstupu z Řecka na jeho severní pozemní hranici.

EK ve druhé polovině 2015 pokračovala v implementaci Evropského programu pro migraci prostřednictvím balíčku legislativních návrhů k oblasti vnější hranice EU. Klíčový v tomto byl předložený **návrh na zřízení společné evropské pohraniční a pobřežní stráže**, který by mohl vést ke zlepšení procedur na prvním vstupu migrantů a nabytí kontroly nad toky vstupujícími do EU. Návrh nicméně jednoznačně nepovede k přímému snížení migrační zátěže na EU. Návrh byl na konci roku 2015 předmětem vyjednávání členských států o jeho konečné podobě. **Hlavním odpůrcem návrhu je Řecko**, silnou výhradu ale vznesly také např. Španělsko a Polsko.

Na základě sdělení Evropského programu pro migraci pak EK v průběhu roku 2015 předložila i **návrh nařízení, kterým se mění procedurální směrnice a stanovuje se společný unijní seznam bezpečných zemí původu**. Rovněž byl předložen i návrh na tzv. **permanentní krizový relokační mechanismus**, který by byl součástí dublinského nařízení a byl by aktivován rozhodnutím EK. Dosud probíhají jednání na pracovní úrovni o obou uvedených návrzích.

Kromě otázky celkového omezení migračního toku do EU, na kterou EU v roce 2015 nedokázala najít jednoznačnou odpověď, bude v nadcházejícím období zásadním úhelným kamenem dalšího směřování migračních politik EU schopnost členských států najít způsob jak se vypořádat s nerovnováznou zátěží, kterou spontánní migrace do EU a v jejím rámci způsobuje. EK pod tlakem nejvíce zatížených států (Německo, Švédsko, Itálie) a situace v Řecku navrhne v roce 2016 nový způsob rozložení zodpovědnosti za nelegální migranty/žadatele o azyl v EU (tato je nyní řízena tzv. dublinským systémem). S ohledem na rozkol mezi členskými státy v otázce povinného přerozdělování migrační zátěže lze očekávat, že takový návrh přinese, spíše než řešení situace, další eskalaci politické krize.

XIV. 2 SITUACE V OBLASTI LEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚROVNI EU

Také v roce 2015 pokračovala EU v procesu sjednocování pobytové legislativy a postupů v rámci pobytové agendy.

Dne 26. 3. 2013 předložila EK **návrh směrnice o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, výměnných pobytů žáků, placené a neplacené odborné přípravy, dobrovolné služby a au-pair**. Návrh směrnice mění a přepracovává směrnici 2004/114/ES¹⁰⁹ a směrnici 2005/71/ES¹¹⁰ a spojuje je do jedné právní úpravy. V průběhu celého roku 2015 probíhal intenzivní dialog mezi EK, Radou a Evropským parlamentem o výsledné podobě směrnice. Ke konci roku 2015 byl konečně nalezen kompromisní text a lze očekávat, že směrnice bude přijata v první polovině roku 2016.

Dne 25. 11. 2013 vydala EK zprávu ve formě **Sdělení o volném pohybu občanů EU a jejich rodin** (dále jen „Sdělení“). Sdělení přináší pět opatření, která přinesou změnu práva volného pohybu osob a v reakci na požadavky některých členských států mají také zlepšit opatření

¹⁰⁹Směrnice Rady 2004/114/ES o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby

¹¹⁰Směrnice Rady 2005/71/ES o zvláštním postupu pro přijímání státních příslušníků třetích zemí pro účely vědeckého výzkumu

proti zneužívání tohoto práva. Cílem Sdělení bylo napomoci přesnější aplikaci práv a povinností občanů EU. K tomuto účelu přijala EK několik opatření, mezi nimi i ***Příručku pro řešení otázky údajných účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU***. Finální verze příručky byla zveřejněna dne 26. 9. 2014. V průběhu roku 2015 byla příručka přeložena do všech oficiálních jazyků EU, čímž by mělo být zajištěno její lepší šíření a využití ve vnitrostátní praxi (k dispozici je na portále: <http://ec.europa.eu>). Jejím cílem je pomoci vnitrostátním orgánům členských států EU účinně řešit případy zneužívání volného pohybu občanů EU v podobě účelových sňatků, aniž by byl ohrožen volný pohyb občanů EU a členů jejich rodin uplatňovaný v dobré víře na základě unijního práva. Příručka shrnuje pravidla, k nimž je třeba přihlížet při prevenci či potírání zneužívání a obsahuje soubor operativních postupů, které mají členským státům umožnit vytvoření systémů pro účinnější zjišťování a vyšetřování podezření z účelových sňatků.

XIV. 3 SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE V SOUVISLOSTI S MIGRAČNÍ KRIZÍ NA ÚROVNI EU

Během roku 2015 došlo k výrazným změnám v oblasti nelegální migrace. Došlo k výraznému nárůstu objemu migračního toku. **Do EU dorazilo více než 1,1 mil. migrantů.** Razantním způsobem se zvýšil počet nelegálně pobývajících cizích státních příslušníků na území členských států EU. **Mezi migranty dominovali občané Afghánistánu, Sýrie, Pákistánu a Iráku.**

Z poznatků agentury FRONTEX vyplývá, že více než **90 % migrantů za účelem vstupu do EU využívá kriminálních zprostředkovatelských sítí.** V průběhu roku mimo jiné docházelo k dílčím změnám migračních tras v souvislosti s opatřeními, která jednotlivé členské státy EU postupně zaváděly, a ke změnám významu některých tras všeobecně. Meziročně zásadně vzrostl význam tzv. balkánské trasy (v roce 2014 – 43 357¹¹¹; v roce 2015 – 763 958, nárůst o 1 662 %), která téměř pětinasobně z hlediska objemu překonala do té doby nejvýznamnější centrální středomořskou trasu (v roce 2014 – 170 664; v roce 2015 – 157 220, pokles o 8 %).

Na přelomu roku 2014/2015 došlo k významnějšímu nárůstu nelegální migrace ze zemí západního Balkánu do EU. V návaznosti na operativně přijatá opatření, vyhlášení zemí západního Balkánu jako bezpečných zemí původu rapidně poklesla úspěšnost žadatelů o mezinárodní ochranu z těchto zemí. Objem migrantů z balkánských zemí se tak drasticky snížil.

Hlavní cílové země migrantů tvořily v roce 2015 Německo, Švédsko, Velká Británie a v souvislosti s postupně přijímanými opatřeními se mezi tyto země zařadilo v průběhu roku i Rakousko (viz níže). Obecně lze konstatovat, že **cílovými destinacemi nadále zůstaly v roce 2015 země západní a severní Evropy.**

V souvislosti s migrační situací se mnoho členských států EU rozhodlo dočasně obnovit hraniční kontroly na vnitřních schengenských hranicích. V rámci EU se tak v listopadu 2015 o znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích rozhodla švédská vláda. Zavedla opatření k omezení počtu žádostí o mezinárodní ochranu v zemi z důvodu nedostatku přijímacích zařízení v mnoha oblastech. Vzhledem k obrovskému počtu uprchlíků, kteří prohlašují, že jsou nezletilí, přijalo Švédsko mimo jiné opatření, která mají prověřit pravost těchto prohlášení. **V důsledku teroristických útoků v Paříži v listopadu rovněž Francie dočasně obnovila kontroly na hranicích.** Dočasné obnovení kontrol na vnitřních hranicích není srovnatelné ani intenzitou ani frekvencí s kontrolami na vnějších hranicích. Kontroly na vnitřních hranicích sestávaly především z posílených policejních patrol a vyššího počtu náhodných kontrol.

Opatření přijatá dalšími členskými státy EU (Maďarskem, Slovinskem, Rakouskem, Německem a Dánskem) nebo zeměmi západního Balkánu ke znovuzavedení hraničních kontrol,

¹¹¹Počet migrantů, kteří využili tuto trasu.

zlepšení dohledu (včetně výstavby plotů), nebo rychlé navracení migrantů (kteří nejsou ze Sýrie, Afghánistánu nebo Iráku) **zpomalila pohyb nelegálních migrantů, ale dopad na pokles celkového počtu nelegálních přechodů hranic zůstal omezený.**

Celý rok 2015 představoval enormní zátěž pro všechny členské státy EU ležící na migračních trasách. Velmi závažným problémům čelily především Řecko a Itálie jakožto prvotní země vstupu. Zásadní nedostatky se odrážely především na kvalitě a četnosti prováděných registrací migrantů. Podobným problémům čelily i ostatní členské státy EU ležící na tzv. Balkánské trase. V průběhu roku došlo k postupnému zlepšení situace za přispění ostatních členských států EU a agentury FRONTEX. **I přes dílčí úspěchy nepřineslo navýšení personálních a materiálních kapacit zásadní komplexní pozitivní změny ve zvládání nastalé situace.**

XIV. 3.1 Nelegální překročení vnější hranice Schengenského prostoru

Rok 2015 byl zcela zlomovým obdobím ve všech oblastech spojených s nelegální migrací včetně oblasti nelegálního překročení hranic EU. Tuto skutečnost dokazuje **markantní nárůst počtu nelegálního překročení hranic.** K 31. 12. 2015 hlásily členské státy EU a asociované země schengenského prostoru **1 830 500 odhalení nelegálního překročení hranic** mezi hraničními přechody, což představuje nárůst o 546 % ve srovnání se stejným obdobím za rok 2014. V samotném prosinci 2015 se jednalo o více než 217 000 případů, přičemž v roce 2014 to bylo zhruba 23 000 případů.

Již v prvním kvartálu roku 2015 bylo možné konstatovat narůstající trendy ve srovnání se čtvrtým kvartálem roku 2014. **Hodnoty v oblasti nelegálního překročení hranic a nelegálního pobytu dosáhly historicky rekordních maxim již na počátku roku 2015.** V oblasti nelegálního překročení hranic došlo v porovnání se stejným obdobím předcházejícího roku k nárůstu o 180 %. V prvním kvartálu roku 2014 bylo při nelegálním překročení hranice zjištěno 22 038 případů, **zatímco v roce 2015 to bylo již 62 385 případů.**

Mezi druhým a třetím kvartálem došlo k téměř exponenciálnímu nárůstu v objemu nelegální migrace a tyto hodnoty překonaly všechna maxima od samého počátku sběru dat agenturou FRONTEX. **V oblasti nelegálního překročení vnějších hranic EU došlo meziročně mezi druhým a třetím kvartálem 2014/2015 k nárůstu o téměř 450 %, z 112 000 na 617 000 případů.** Zásadním způsobem vzrostl počet případů na hranicích s Tureckem, přičemž hlavní nápor nesly řecké ostrovy Lesbos (59 %), Chios (23 %) a Samos (6 %). Základními problémy zůstávaly v roce 2015 sekundární migrační pohyb migrantů po vstupu na území EU a efektivní návratová politika.

Koncem listopadu a v prosinci 2015 došlo k dočasné úlevě tlaku na vnějších hranicích EU především z důvodu zhoršení počasí.

Balkánská trasa

Největší nárůst byl zaznamenán na řecko-tureckých hranicích. Tento nárůst byl hlášen zejména z enormně ovlivněných oblastí Egejského moře, kde se nacházejí nejvíce vytížené ostrovy Chios, Lesbos a Samos sloužící pro prvotní vstup na území EU. Z ostrovů se migranti plaví na řeckou pevninu, odkud směřují dále do vnitrozemí. Tuto oblast lze reálně považovat za začátek tzv. balkánské trasy.

Případy nelegálního překročení hranic ve východním středomoří dosáhly v prosinci 2015 počtu 43 357. To představuje vzhledem k listopadu pokles (listopad: 98 597). Od ledna do prosince 2015 záchyty dosáhly počtu 880 820. To představuje nárůst o 1633 % ve srovnání s rokem 2014, kdy počet zjištěných migrantů byl 50 834. Nárůst je hlavně spojen s nárůstem počtu migrantů přicházejících ze Sýrie (59 %), Afghánistánu (23 %) a Iráku (8 %).

Nejčastější trasa Afghánců je pozemní cestou z Afghánistánu do Íránu a následně do Turecka a dále po moři na některý řecký ostrov. Z Řecka pokračují pozemní cestou dále

do Srbska za pomoci převaděčů pěšky přes hranici. Ze Srbska zpravidla motorovými vozidly k maďarským hranicím, kde se buď sami, nebo za pomoci převaděčů dostávají do Maďarska, odkud cestují motorovými vozidly do Vídně, odkud pokračují po železnici do Spolkové republiky Německo přes Českou republiku. Nejčastější trasa Syřanů je ze Sýrie motorovými vozidly do Libanonu na letiště v Bejrútu, následně letecky do Egypta a pak po moři s převaděčem do Itálie a následně pozemní cestou do Vídně odkud opět po železnici směřují do Německa. Druhá trasa ze Sýrie je pozemní cestou do Turecka, odtud za pomoci převaděče po moři do Řecka a dále do FYROM převážně motorovými vozidly. Z FYROM do Srbska pozemní cestou pomocí motorových vozidel do Maďarska a následně Vídně a opět železničním spojem do Spolkové republiky Německo.

Problematickým faktem zůstává, že po opuštění Řecka zamíří migranti dočasně mimo EU a dále přes FYROM a Srbsko znovu vstupují na území EU, např. v Chorvatsku tedy opět nelegálně překračují vnější hranice EU. Mezi případy nelegálního překročení hranic opět dominují občané Sýrie, Afghánistánu a Iráku.

Na balkánské trase, na maďarských a chorvatských pozemních hranicích se Srbskem, bylo v období od ledna do listopadu 2015 zjištěno 666 786 migrantů, což je 22násobný nárůst ve srovnání se stejným obdobím roku 2014 (29 979 zjištění). Na pozemní hranici se Srbskem bylo v listopadu zadrženo 164 027 migrantů, což představuje pokles o 20 % ve srovnání s počty hlášenými v říjnu, kdy byl počet zadržovaných migrantů 204 825. K dalšímu snížení počtu migrantů na 97 200 došlo také v prosinci 2015. **I přes toto dočasné snížení koncem roku 2015 celkový objem migrantů neustále narůstá.**

V polovině září došlo k částečné změně směru na balkánské trase. V důsledku Maďarskem přijatých opatření, zejména posílení pohraniční kontroly, se migrační tok na trase z Řecka přes Srbsko do Německa přesměroval přes Chorvatsko a Slovinsko. K početnímu oslabení však nedošlo.

K určitému poklesu počtu případů na konci roku 2015 došlo v souvislosti s omezením vstupu migrantů na území FYROM pouze na tři národnosti – Afghánistán, Irák a Sýrie. Nicméně se stalo běžnou praxí, že migranti měnili svou státní příslušnost v průběhu cesty i několikrát. Tento velmi problematický jev byl spojen jednak s nedostatečně provedenými registracemi, jednak s chybějícími identifikačními doklady.

Centrální středomořská trasa

Na centrální středomořské trase poklesl v roce 2015, ve srovnání s rokem 2014 (170 664 případů), počet zjištěných nelegálních překročení vnějších hranic EU o 8 % (na 157 220 případů). V prosinci bylo hlášeno 9 692 nelegálních přechodů hranic, což znamená nárůst ve srovnání s 6 732 případy ve stejném období roku 2014. K menšímu oživení této migrační trasy došlo v posledních dvou měsících roku 2015. V tuto roční dobu byl neobvyklý nárůst pravděpodobně způsoben dočasně příznivým počasím v oblasti, nepřestávající aktivitou převaděčských sítí a neutuchajícím příchodem nových migrantů do Libye. Ve světle této skutečnosti lze očekávat oživení migračních toků v prvních měsících roku 2016 (navzdory kritickým bezpečnostním podmínkám v Libyi).

XIV. 3.2 Neregulérní doklady

V roce 2015 došlo k nárůstu počtu odhalených padělaných či pozměněných dokumentů. **Oproti předchozímu roku došlo k nárůstu o 4 %.** Jednalo se o více než 22 000 případů, při kterých bylo odhaleno přes 26 000 podvodných dokumentů. Jedná se o historicky nejvyšší počet odhalených dokumentů. Paradoxně se jednalo nejvíce o detekci případů v rámci intra EU/Schengenského pohybu osob a nikoliv o dokumenty zjištěné na vstupu do EU. Ke značnému nárůstu došlo v tomto ohledu při pohybu osob mezi schengenským prostorem a Velkou Británií. V tomto směru bylo zjištěno zhruba 4 000 padělaných dokumentů. **Většina migrantů však**

přicestovala do EU nelegálně bez dokladů, kterými by se prokazovala. Z tohoto důvodu byla **oblast dokladů zasažena migrační vlnou pouze okrajově.** Padělané dokumenty na vstupu do EU ze třetích zemí byly obdobně jako v předchozích letech nejčastěji zjištěny na leteckých trasách.

XIV. 3.3 Nelegální pobyt

Se zvýšením objemu nelegální migrace je nedílně spjat výskyt a potažmo detekce nelegálního pobytu na území členských států EU. Rok 2015 v tomto ohledu znamenal zlom. Obzvláště mezi druhým a třetím kvartálem roku 2015 **došlo k nárůstu počtu odhalených případů nelegálně pobývajících cizinců na území EU, a to o 71 %.** V absolutních hodnotách se jednalo v roce 2015 o více než 700 000 případů hlášených v schengenském prostoru EU.

Mezi osobami zachycenými pro nelegální pobyt na území členských států EU dominovali v roce 2015 občané Sýrie (140 261, +162 %¹¹²), Afghánistán (95 765, +328 %) a Irák (61 177, +955 %). Mezi státy s největším podílem záchytů nelegálních migrantů patří Německo (35 % všech případů), Francie (16 %), Rakousko (11 %), a Španělsko (5 %), na něž dohromady připadá **67 % všech záchytů EU.**

XIV. 3.4 Odmítnutí vstupu

Celkový počet případů odmítnutí vstupu občanů třetích zemí na vnějších hranicích vzrostl meziročně o téměř 3 %. Nárůst byl způsoben zejména zvýšením počtu odmítnutí vstupu občanům Ukrajiny v Polsku. V roce 2015 byl celkem odmítnut vstup téměř 120 000 občanům třetích zemí. Nejvíce případů bylo zaznamenáno na pozemních hranicích (téměř 67 000 případů), což představovalo 56 % z celkového počtu. V daném období byl vstup odmítnut v nejvíce případech občanům Ukrajiny (21 %), Albánie (13 %) a Ruska (9 %). V žebříčku počtu odmítnutých vstupů dle členských států se na prvních pozicích umístilo Polsko (28 % všech případů), Francie (8 %) a Maďarsko (8 %). Nejčastějším důvodem odmítnutí vstupu zůstává důvod „E“ (28 %) – žádné dokumenty opravňující k pobytu.

XIV. 4 SITUACE V OBLASTI MEZINÁRODNÍ OCHRANY V EU

V průběhu roku 2015 bylo v členských státech EU **zaevidováno téměř 1 350 000 žádostí o mezinárodní ochranu,** což představovalo **dvojnásobný nárůst oproti roku 2014.** Tento rekordní počet podaných žádostí je důsledkem zhoršování bezpečnostních podmínek v zemích původu žadatelů o mezinárodní ochranu (viz níže).

Pro migranty zůstaly během roku 2015 nadále **hlavními cílovými zeměmi Německo a Švédsko.** V těchto zemích bylo pouze v prosinci 2015 podáno 55 % všech žádostí o mezinárodní ochranu v EU. Atraktivní cílovou zemí se na konci roku stalo i Rakousko, které v listopadu zaznamenalo oproti ostatním zemím EU 20% nárůst počtu podaných žádostí a stalo se tak po Švédsku třetí nejžádanější zemí.

Téměř exponenciální nárůst podaných žádostí o mezinárodní ochranu v zemích EU byl evidován především ve druhé polovině roku a kulminoval v říjnu počtem 176 430 žádostí za měsíc říjen. V posledních dvou měsících roku došlo k poklesu počtu žádostí. V prosinci se počet podaných žádostí snížil na 111 173, což představovalo nejnižší číslo v celém druhém pololetí. I přes toto snížení bylo v prosinci podáno o 54 % žádostí více než ve stejném období roku 2014. **Pokles na konci roku byl zapříčiněn z části zhoršením počasí v zimním období, částečně opatřeními přijímanými státy na balkánské trase včetně dočasných transportních obtíží při převozu migrantů z řeckých ostrovů na pevninu.**

¹¹²Meziroční změna uvedená v %.

V roce 2015 **klesl počet opakovaných žádostí o mezinárodní ochranu** a jejich podíl na celkovém počtu podaných žádostí tak činil pouze 5 % z celkového počtu. Nicméně **značný nárůst (85 482; 6 % z celkového počtu) žádostí byl zaznamenán u údajných žadatelů „nezletilí bez doprovodu“ (NBD)**¹¹³. Jednalo se o trojnásobný nárůst v porovnání s rokem 2014. Nejvyšší počet NBD byl zaznamenán mezi žadateli z Afghánistánu (54 %), Sýrie (13 %) a Eritrey (7 %). Počet NBD začal konstantně stoupat od května 2015. V srpnu bylo již podáno 10 000 žádostí, v říjnu již 16 000 a tento počet zůstal stejný i v listopadu. Ve srovnání s rokem 2014, kdy bylo celkem podáno NBD 22 000 žádostí, se jedná o téměř trojnásobný nárůst (62 000). **V prosinci došlo k razantnímu poklesu NBD (-50 %)**. Nejvíce předpokládaných NBD pocházelo z Afghánistánu a většina z nich byla registrována ve Švédsku.

Nejpočetnější skupinu žadatelů o mezinárodní ochranu tvořili v roce 2015 občané Sýrie (369 871; 27 %¹¹⁴). Druhou nejpočetnější skupinou byli občané zemí západního Balkánu (199 202; 15 %), následováni občany Afghánistánu (190 014; 14 %) a Iráku (125 529; 9 %). Počet žadatelů o mezinárodní ochranu ze zemí západního Balkánu kulminoval v únoru 2015. Poté s menšími výkyvy docházelo ke stabilnímu poklesu v důsledku ustanovení těchto zemí jako bezpečných zemí původu, a s tím souvisejícím poklesem úspěšnosti žadatelů, včetně následnému transportu do země původu.

U žadatelů ze Sýrie, Afghánistánu a Iráku byl zaznamenán během roku zcela opačný trend. Postupný nárůst začal gradovat v letních měsících a kulminoval během podzimu (září/říjen), s výjimkou občanů Afghánistánu (listopad). Rapidní nárůst počtu podaných žádostí právě z těchto zemí byl mimo bezpečnostní situaci v zemích původu přímo spojen s přijatými opatřeními států na balkánské trase. Ve druhé polovině roku měli zajištěn volný průchod pouze žadatelé těchto státních příslušností. Po lehkém útlumu v posledních měsících roku 2015 lze očekávat opětovný nárůst počtu podaných žádostí a příchodů migrantů na počátku roku 2016.

¹¹³ Identifikování jako nezletilí v době podání žádosti. U mnoha případů bylo v průběhu řízení prokázáno, že se nejedná o nezletilé osoby.

¹¹⁴ Podíl na celkovém počtu podaných žádostí v EU

XV. Závěr

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2015 je ucelený materiál, který monitoruje hlavní vývojové trendy v oblasti migrace a integrace v České republice a rovněž dává podrobný přehled o aktivitách a přijatých opatřeních odpovědných orgánů za dané období.

Také v roce 2015 pokračoval, v souladu s vývojem v předchozích letech **růst legální migrace** do České republiky. Meziročně došlo v letech 2014/2015 prozatím k nejvyššímu nárůstu počtu cizinců od roku 2011, ve kterém začala v České republice ustupovat hospodářská krize. **Ke dni 31. 12. 2015 mělo na území České republiky povolený pobyt 467 562 cizinců** (o 3,5 % vyšší počet než na konci roku 2014) a **cizinci tak tvořili cca 4,4 % populace České republiky**. Na rozdíl od předchozích let dochází ke změně v trendu pobytových kategorií. **Nadále stoupá počet cizinců s trvalým pobytem**, v roce 2015 došlo k meziročnímu nárůstu o 4,1 %. Na druhou stranu po několika letech nepřetržitého poklesu opět **začíná stoupat i počet cizinců s přechodným pobytem** - v roce 2015 byl zaznamenán meziroční nárůst o 2,7 %. Tento nový trend je pravděpodobně spojen se soustavně klesající nezaměstnaností v České republice během roku 2015 a v souvislosti s ní narůstající poptávkou po nové pracovní síle. Stále platí, že cizinci ze zemí EU v České republice pobývají spíše přechodně, zatímco dvě třetiny občanů třetích zemí v České republice pobývají trvale. **Zastoupení cizinců pobývajících v České republice dle jejich státní příslušnosti je dlouhodobě takřka neměnné**. Zhruba 57 % cizinců s povoleným pobytem na území České republiky jsou občané některé z těchto tří zemí - Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu.

Mezi cizinci, kteří v roce 2015 projevíli zájem o imigraci do České republiky, výrazně převažovali zájemci o získání vzdělání v České republice (studium a vzdělávací aktivity v roce 2015 představovaly 52 % z celkového počtu žádostí o udělení dlouhodobého pobytového oprávnění). Více než pětina cizinců směřovala do České republiky za účelem zaměstnání a 16 % z rodinných důvodů. Nejčastěji o dlouhodobé pobytové oprávnění v roce 2015 žádali občané Ukrajiny, Spojených států a Ruska.

V rámci politiky integrace cizinců byl kladen důraz na efektivitu integračních opatření, na spolupráci s regionální a lokální veřejnou správou a na rozšíření spektra subjektů podporujících integraci. Nástrojem integrace cizinců na úrovni krajů je zejména síť **Center na podporu integrace cizinců** ze třetích zemí. V průběhu roku 2015 Centra pracovala ve třinácti krajích České republiky¹¹⁵. Na lokální úrovni jsou klíčovým nástrojem integrace **projekty obcí**¹¹⁶ s cílem prevence napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli obcí. Podporována byla informovanost cizinců i majority prostřednictvím informačních publikací, webových stránek a informační linky. Ve spolupráci s NNO byla posílena asistence cizincům včetně spolupráce s interkulturními asistenty a tlumočníky z řad cizinců. V prosinci 2015 byla vládě předložena aktualizovaná Koncepce integrace cizinců s názvem „Ve vzájemném respektu“.

V roce 2015 pokračoval trend nárůstu počtu žádostí o mezinárodní ochranu v České republice. Na konci roku 2015 bylo evidováno 1 525 žadatelů o mezinárodní ochranu (meziroční nárůst o 31,9 %). Přes **relativně vysoký meziroční nárůst lze situaci v oblasti mezinárodní ochrany považovat za stabilizovanou**. Je možno konstatovat, že Česká republika i v roce 2015 byla spíše okrajově dotčena zvýšenou migrací syrských uprchlíků, kteří se přes Středozemní moře přeplavovali z Turecka do Řecka a poté pokračovali po tzv. balkánské trase do cílových členských zemí Evropské unie (zejména do Německa, Francie, Spojeného království a skandinávských zemí).

¹¹⁵V krajích Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Kraji Vysočina, Královéhradeckém, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém, Zlínském a v hlavním městě Praze.

¹¹⁶Realizovány byly v Havlíčkově Brodě, Teplicích a v městských částech hlavního města Prahy - v MČ Praha 3, 4, 7, 9, 12, 13, 14 a v MČ Praha-Libuš.

Přestože Česká republika nepatří mezi cílové země syrských žadatelů o azyl, považuje za prioritu především stabilizaci syrských uprchlíků v místě jejich aktuálního pobytu. Proto poskytuje finanční prostředky na humanitární pomoc pro obyvatelstvo v Sýrii i pro potřeby uprchlíků v sousedních zemích, zejména humanitární pomoc v Libanonu a Jordánsku. V reakci na zhoršování bezpečnostní i humanitární situace v bezprostředním okolí EU, spojeným především s pokračujícím ozbrojeným konfliktem v Sýrii schválila vláda České republiky v lednu 2015 vznik stálého **Programu Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů**. Rozpočet výše uvedeného Programu pro rok 2015 činil 100 mil. Kč. Pro rok 2016 byla výše pomoci, z rozhodnutí vlády České republiky, navýšena na 150 mil. Kč.

Ministerstvo vnitra dlouhodobě realizuje specifické projekty v oblasti migrace a azylu.

Tyto projekty jsou zaměřeny mj. na usnadňování vstupu vybraným kategoriím cizinců, přesídlování krajanů¹¹⁷, humanitární evakuace nebo poskytování pomoci zemím zasaženým migrační krizí. Realizace specifických cílených projektů se osvědčuje jako vhodné řešení k zajištění účelných postupů odpovídající potřebám daných skupin cizinců či řešení vybraných oblastí.

Přestože v roce 2015 došlo k nárůstu počtu cizinců zjištěných **při nelegální migraci, nebyly zaznamenány problémy zásadního charakteru**. Na nárůstu se podílela **hlavně tranzitní nelegální migrace, přičemž Česká republika nebyla součástí hlavních migračních tras**. V této souvislosti byli zjištěni zejména státní příslušníci Sýrie, Afghánistánu a Iráku, kteří nelegálně vstoupili na území České republiky převážně z Rakouska s cílem pokračovat ve své cestě do Německa a dalších zemí západní Evropy. Cizinci byli v České republice zjišťováni **především pro nelegální pobyt** (97,2 % z celkového počtu takto zjištěných cizinců). V rámci nelegálního pobytu příslušné orgány řešily vedle tranzitní nelegální migrace také časté překročení doby pobytu po legálním vstupu na území České republiky (týká se zejména občanů Ukrajiny a Kuvajtu). Poměrně časté byly snahy cizinců o **obcházení imigrační legislativy s cílem zajistit si legální pobyt na území** (účelové sňatky, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání si padělků či účelově vydaných potvrzení nutných k pobytu apod.). Hlavními nástroji České republiky v oblasti prevence nelegální migrace zůstává efektivní předvstupní kontrola a návratová politika, spolupráce se třetími zeměmi, boj proti obchodování s lidmi a odhalování a důsledné postihy organizátorů nelegální migrace. V oblasti neoprávněného pobytu na území České republiky je hlavním nástrojem především kontrola pobytu cizinců.

V roce 2015 **nedošlo u celkového počtu trestně stíhaných cizinců v České republice k žádné výrazné odchylce**. Celkové součty stíhaných cizinců se v posledních šesti letech stabilizovaly a shodně překročily hranici sedmi tisíc osob. Na celkovém počtu objasněných skutků spáchaných všemi stíhanými osobami na území České republiky se cizinci podíleli 7,1 % případů. K nejvýznamnějším organizovaným kriminálním skupinám působícím na území České republiky patří dlouhodobě skupiny ruskojazyčné a asijské, významně zde působí mj. též skupiny albánské, nigerijské, rumunské a bulharské. V roce 2015 výrazně vzrostl význam balkánských kriminálních skupin. **Většina skupin měla i v roce 2015 silné vazby na zahraničí**, přičemž v některých případech tvoří nedílnou součást nadnárodních nebo mezinárodních kriminálních uskupení. Trestná činnost obchodování s lidmi nezaznamenala v roce 2015 ve srovnání s předchozím rokem žádné zásadní změny ve smyslu účelu obchodování s lidmi, ani ve způsobech jednání pachatelů této trestné činnosti. V prostředí České republiky se jednalo zejména o zneužití obětí obchodování s lidmi k prostituci a k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kořistění z takového jednání. **V průběhu roku 2015 bylo pravomocně odsouzeno celkem 4 877 cizinců (nárůst o 2 % oproti roku 2014)**. Jejich podíl na celkovém počtu osob odsouzených v České republice činil 7,4 % (o necelé 1 % více než v loňském roce).

¹¹⁷Přesídlení prvních krajanů z Ukrajiny podle nového usnesení vlády č. 1014/2014 se uskutečnilo začátkem roku 2015.

Vzhledem k tomu, že azylová a migrační politika České republiky je pevně zakotvena v rámci společných politik EU a její provádění do značné míry vyplývá ze společných právních nástrojů, **bylo nutné do národního právního řádu implementovat příslušné směrnice Evropského parlamentu a Rady**. V roce 2015 pokračoval legislativní proces návrhu nového zákona o ochraně státních hranic České republiky. Navrhovaný zákon upravuje v návaznosti na Schengenský hraniční kodex ochranu státních hranic České republiky proti jejich nedovolenému překračování. Např. v souladu se směrnicí 2004/38/ES o volném pohybu občanů EU a navazující judikaturou Soudního dvora EU došlo novelou zákona o pobytu cizinců k upřesnění definice rodinného příslušníka občana EU. Dále byl v průběhu roku 2015 zahájen legislativní proces v souvislosti s transpozicí dvou unijních směrnic do národního právního řádu – směrnice 2014/36/EU o sezónních pracovnících a směrnice 2014/66/EU o vnitropodnikově převedených pracovnících. **Novelou zákona o azylu** byla na národní úrovni dokončena transpozice procedurální a přijímací směrnice.

Česká republika rovněž plní své závazky vyplývající ze schengenské legislativy, a to v souladu se základním strategickým dokumentem pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic, kterým je **Národní schengenský plán 2014**. V dubnu 2015 byla předložena **První zpráva o plnění**, která v sobě obsahovala vyhodnocení plnění jednotlivých úkolů a zároveň byla zahájena příprava Druhé zprávy o plnění, která bude předložena vládě v roce 2016.

Významné kroky byly v roce 2015 učiněny v souvislosti s využitím informačních systémů s cílem účinněji předcházet nelegální migraci a posílit efektivitu s tím spojené kontrolní činnosti. Do konce roku 2015 došlo ke spuštění **Vízového informačního systému** ve 23 regionech. V roce 2016 zbývá zapojit poslední region schengenského prostoru.

Lze konstatovat, že **situace v oblasti legální i nelegální migrace v České republice je v současnosti stabilizovaná**. Ve světle aktuální migrační krize a nárůstu teroristických hrozeb je však nezbytné posouvat bezpečnostní záruky v řízení migrace do České republiky. Proto se vláda České republiky rozhodla svým usnesením č. 621 ze dne 29. 7. 2015 přijmout komplexní migrační strategii České republiky. **Strategie migrační politiky pokrývá migrační problematiku v celém jejím rozsahu**. Vedle bezpečnosti státu, která je hlavním průřezovým elementem, Strategie dále řeší tematiku integrace cizinců, nelegální migrace a návratové politiky, mezinárodní ochrany, vnější dimenze migrace (mj. humanitární pomoci), volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru, legální migrace a mezinárodních závazků České republiky v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. V návaznosti na Strategii migrační politiky byla přijata **Komunikační strategie České republiky k migraci**.

Od druhé poloviny roku 2015 se bylo nutné naplno zabývat vyhodnocováním dopadů migrační krize a implementací unijních relokačních a přesídlovacích mechanismů. To vyžadovalo nejen intenzivní přípravu, ale i přijímání urgentních systematických opatření reagujících na nastalou situaci i předpokládaný další vývoj. Z těchto důvodů **se činnost Koordinačního orgánu přesunula především na vládní úroveň**. Za tímto účelem byla vláda informována formou pravidelných či ad hoc zpráv o vývoji situace v této oblasti.

Abecední seznam použitých zkratk

AB-RAN	- Síť pro analýzu rizik na vzdušných hranicích (<i>Air Border Risk Analysis Network</i>)
AMIF	- Azylový migrační a integrační fond
ANACEN	- Analytické centrum pro ochranu státních hranic
AUČČJ	- Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka
BPOL	- Pohraniční policie (<i>Border police</i>)
CD	- Cestovní doklad
CS VIS	- Centrální systém vízového informačního systému
ČČK	- Český červený kříž
ČJ	- český jazyk
ČR	- Česká republika
ČSÚ	- Český statistický úřad
ČŠI	- Česká školní inspekce
DDM	- dům dětí a mládeže
EASO	- Evropský azylový podpůrný úřad
EIF	- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
EK	- Evropská komise
EMN	- Evropská migrační síť
EMPACT	- Evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (<i>European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats</i>)
ENF	- Evropský návratový fond
ENO	- Evidence nežádoucích osob
ER	- Evropská rada
ERIS	- projekt pro studentskou mobilitu (<i>EU-Russian Integration Standards</i>)
ESIF	- Evropské strukturální a investiční fondy
ESF	- Evropský sociální fond
EUF	- Evropský uprchlický fond
EU/EHP	- Evropská unie/Evropský hospodářský prostor
eu-LISA	- Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva
EURES	- Evropské služby zaměstnanosti
EURODAC	- systém založený na povinném snímání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců nelegálně překračujících vnější hranice Evropské unie
EUROJUST	- Jednotka Evropské unie pro justiční spolupráci (<i>European Union's Judicial Cooperation Unit</i>)
EUROPOL	- Evropský policejní úřad (<i>European Police Office</i>)
EUROSUR	- Evropský systém ostrahy hranic (<i>European Border Surveillance system</i>)
FDV	- Fond dalšího vzdělávání
FVH	- Fond pro vnější hranice
FRONTEX	- Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie
FYROM	- Bývalá jugoslávská republika Makedonie (<i>Former Yugoslav Republic of Macedonia</i>)
G7	- Skupina 7 (<i>Group of 7</i>)
GAMM	- Globální přístup k migraci a mobilitě (<i>Global Approach to Migration and Mobility</i>)
GŘC	- Generální ředitelství cel
IAS	- Integrační azylové středisko
ICP	- Inspektorát cizinecké policie
ICP ML	- Inspektorát cizinecké policie na mezinárodním letišti
ICMPD	- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (<i>International Centre for Migration Policy Development</i>)
IOM	- Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organization for Migration</i>)
IS CIS	- Cizinecký informační systém
ISF	- Fond pro vnitřní bezpečnost (<i>Internal Security Fund</i>)
JIT	- Společný vyšetřovací tým (<i>Joint Investigation Team</i>)
JHA	- Rada pro spravedlnost a vnitřní věci
KKM	- odbor konzulárních koncepcí a metodiky MZV
KODOX	- kontrola dokladů a osob
KŘP	- Krajská ředitelství Policie České republiky
MČ	- městská část

MEDEVAC	- Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel
MF	- ministerstvo financí
MK	- ministerstvo kultury
ML	- mezinárodní letiště
MOPNZC	- Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MV	- ministerstvo vnitra
MMR	- ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	- ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	- ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	- ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	- ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	- ministerstvo zdravotnictví
MZV	- ministerstvo zahraniční věcí
NBD	- nezletilí bez doprovodu
NCKD	- Národní centrum pro kontrolu dokladů
NC SIRENE	- Národní místo pro předávání a koordinaci informací (<i>Supplementary Information Request at (the) National Entry</i>)
NIDV	- Národní institut dalšího vzdělávání
NM	- nelegální migrace
NÚV	- Národní ústav vzdělávání
NNO	- nestátní nezisková organizace
NP	- nelegální pobyt
OAMP	- odbor azylové a migrační politiky
OCF	- oddělení cizinecké policie
OPKPE	- oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort
OSPOD	- orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSVČ	- osoba samostatně výdělečně činná
PATROS	- pátrání po osobách a věcech
PČR	- Policie České republiky
PoS	- Pobytové středisko
PřS	- Přijímací středisko <i>žadatelů o azyl</i>
RDPP	- Programy rozvoje a ochrany ve třetích zemích (Regional Development and Protection Programmes)
ŘSCP	- Ředitelství služby cizinecké policie
SCP	- služba cizinecké policie
SEAS	- Společný evropský azylový systém
SERRJ	- Společný evropský referenční rámec pro jazyky
SH	- státní hranice
SIP	- Státní integrační program
SIS II	- Schengenský informační systém druhé generace
SOZE	- Sdružení občanů zabývajících se emigranty
SRN	- Spolková republika Německo
SŠ	- střední škola
SÚIP	- Státní úřad inspekce práce
SUZ	- Správa uprchlických zařízení MV ČR
THB	- Obchodování s lidmi (<i>Trafficking Human Beings</i>)
THC	- Tetrahydrocannabinol
ÚJOP UK	- Ústav jazykové a odborné přípravy University Karlovy
ÚMČ	- úřad městské části
UNHCR	- Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
ÚP ČR	- Úřad práce České republiky
ÚOOZ SKPV PČR	- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky
ÚSKPV	- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky
ÚZIS	- Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky
V4	- Visegrádská skupina
VFN	- Všeobecná fakultní nemocnice v Praze
VIS	- Vízový informační systém
VISION	- síť schengenských konzultací při udělování víz (<i>Visa Inquiry Open-Border Network</i>)
VSH	- vnější schengenská hranice

VŠTE	- Vysoká škola technická a ekonomická
VÚPSV	- Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
ZŠ	- základní škola
ZÚ	- Zastupitelský úřad
ZZC	- Zařízení pro zajištění cizinců

Tabulková část

Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků